

ACC NO

శ్రీ విశ్వకర్మజేసమః

13656

విశ్వబ్రాహ్మణులకు ప్రథమ సత్కారార్హత

సంగ్రహిత :

విమర్శకాచార్య శిల్పకళాకోవిద
బ్రహ్మశ్రీ స్వర్ణ సుబ్రహ్మణ్య కవి

ప్రకటనకర్త :

బ్రహ్మశ్రీ తుమసాల విజయశేఖరరావు

వీరరాఘవులు వీధి

షరాబు బజారు

తెనాలి - 522 201

సిద్ధార్థినామ సం॥ర
అష్టాదశమాసం

Decno
13656

మూ ల్య ము :
10-00

29/4/52
Sub

శ్రీ రమణ ప్రేమింపర్న.
షరామి బజారు
తె నా లి - 1

శ్రీమద్విరాడ్విశ్వకర్మ పంచాననోద్భూత తత్పురుష శాఖవాయుతత్వం
 తోచాయనసూత్రం అధర్వణపేద పారాయణం షట్కొణకుండం వేణువండం
 పృథుజాను, సురేంద్రపర్ణాశన త్రయార్షేయ ప్రవర మిత్రావరుణోదేవతా
 గిరిధర్మ బ్రహ్మర్షిగోత్రమ్ తుమపాల సన్యాసిరాజాచార్యులు, లింగమాంబ
 దంపతులకు సప్తమ కుమారుడు విజయశేఖరరావు (పత్ని) శ్యామలాంబ
 గార్లకు. 1. శ్రీ సనారీ విశ్వేశ్వరస్వామివారి మహిమలు, 2. విశ్వద్రాహ్మ
 ణులరు ప్రథమ సత్కారార్హత, 3. శబ్దలక్షణ సంగ్రహము, పృచ్ఛదా
 హరణ సహితము, ఈ గ్రంథములను ముద్రించుకొని ప్రకటించుకొను
 టకై నా మనస్ఫూర్తిగా అధికార మీయబడినది.

ది 22-5-79 } విమర్శకాచార్య, శిల్పకళాకోవిద, సర్వకంఠ స్వతంత్ర
 తె నా లి } స్వర్ణ సుబ్రహ్మణ్య కవి
 ఆంధ్రశిల్ప కళాపరిషత్తు, అధ్యక్షులు

ప రి చ య ము

(క్రీ. పూ. 1500 - 1400 సంవత్సరములు)

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము ద్వితీయాష్టకము "ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మా తస్య మనోదేవం యజ్ఞేన రాధ్యానం ॥ ఐతరేయ బ్రాహ్మణము 4 పం. 22 ఖం. 3 అ॥ "విశ్వకర్మా భవత్ప్రజాపతిః ప్రజాః సృష్ట్యా, విశ్వ కర్మాభవత్ సంవత్సరో విశ్వకర్మైంద్ర మేవత దాత్మానం ప్రజాపతిం సంవత్సరం విశ్వకర్మాణ మాబ్రువంతీంద్ర ఏవ తదాత్మని ప్రజాపతౌ సంవత్సరే విశ్వకర్మణ్యం తతః ప్రతిష్ఠంతి య ఏవం వేద ॥

తా॥ విశ్వకర్మ ప్రజలను సృష్టించి ప్రజాపతి యయ్యెను. ఆ విశ్వకర్మయే సంవత్సర (యజ్ఞ) స్వరూపుడయ్యెను. ఐశ్వర్యరూపుడగు తననే ప్రజాపతిగను, సంవత్సరం (యజ్ఞరూపు) నిగను, చెప్పుదురు. అంతమునందు ఐశ్వర్యరూపుడును, ప్రజాపతి రూపుడును (సంవత్సరయజ్ఞ) రూపుడును, అగు విశ్వకర్మయందు (సర్వము) ప్రతిష్ఠించుచున్నాడు.

క్రీ. పూ. 3000 సం॥ నాటి కాయాన బోధాయన అశ్వలాయన మున్నగు సూత్రములయందు రథకార బ్రాహ్మణత్వమును గుఱించి నిర్ణయింపబడిన విషయముల నెఱుగకయు, తరువాత మీమాంసాకారునకు తెలియని విషయములు, అష్టాదశ వర్ణములు నిర్ణయించిన మనువునకు తెలియని విషయములు నిన్న మొన్నటి బౌద్ధమతస్తుడై శాబ్దికస్థానమునకు వచ్చి తనకు సంబంధములేని వర్ణవిచక్షణ సంకీర్ణ సంకరాధి వివరములు,

తన్నా మకరణములు, సిద్ధాంత కౌముది తరువాత యెన్నాళ్లకోయేజాతిలోనో
యే విధముగానో తన జన్మస్థానము కాలము సైతము గ్రహించలేని.
యతడు నిఘంటువు వ్రాసెననుకొందము. ఇట్టి శబ్దానుశాసను లెందఱు
లేరు? 'రథకార ద్విజోత్తమం మున్నగు పదములెన్ని లేవు? క్రీ. శ.
1896 ఏప్రిల్ పత్రికలో మద్రాసులోని ప్రసిద్ధ పండితుడు ఎం. నారాయణ
శాస్త్రిగారు (ఎం. ఏ.) "విశ్వకర్మ వంశజాహ్మణులు ఋగ్వేదకాలము
నుండి యున్న పూర్వపువంశమై యున్నది. వారు హిందుస్థానములో
చాహ్మణులకంటె పూర్వమునుండి యన్నట్లు పుష్కలమైన యుత్తమ
ఆధారములు కనుపడుచున్నవి" అనినారు.

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము అ 1, అ 1. అ 5 ఋభూణాం, త్వా,
దేవానాం, వ్రతవతే, వ్రతేనాదధామీతి రథకారస్య, భృగు, అంగిరస,
ఆదిత్య, వరుణ, ఇంద్ర, మను, ఋభు, ఇత్యాది 7 విధములుగా శ్రౌతాగ్ని
మంత్రములున్నవి. పద్మసంహిత ఇది చాల పురాతనమైనది,

"శ్లో॥ ప్రసాదం ప్రవిశేచ్ఛిల్వీ రథకార ద్విజోత్తమః" ఇట్లు
ప్రసిద్ధి గలదు. స్కందపురాణము క్రి. పూ 5 వ శతాబ్ది నాటిది 6 వ
అధ్యాయము

శ్లో॥ సర్వోజాతాది పంచభ్యో ముఖేభ్యః పంచనిర్మమే ।

విశ్వకర్మసుతాహ్యేతే రథకారస్తు పంచచ షాంచరాత్రమహోపనిషత్ ॥

క్రియాషాద, కూలస్థాపన నిధి శ్లో॥ తస్మిత్ కాలే సమాహూయ రథకార
ద్విజోత్తమమ్ ॥ (44 పుట) శ్లో॥ స్థపతిః ప్రతిమూః, పశ్చాద్రథకారా,
ద్యనుజ్ఞయా మానోన్మానైః । ప్రమాణై, స్తాం ప్రతిమాం కారయేచ్ఛుభామ్ ॥
(57 పుట)

క్రి. శ. 3 వ శతాబ్ది నుండి (5 వ శతాబ్ది వరకు షాలించిన) ఆంధ్ర

దేశభాగమైన, వేంగీదేశము నేలిన. శాలంకాయనభూపాలురచే నొసంగబడిన అగ్రహారధాన వివరము.

చతుర్వేదోపాధ్యాయుడగు రథకార బ్రాహ్మణునకు వేంగీ రాజగు మహారాజశ్రీ నందివర్మ, స్కందవర్మ అగ్రహారములిచ్చిన తామ్రశాసన పత్రములు :

ఇప్పటి కృష్ణాజిల్లా గుడివాడ తాలూకా కానుకొల్లు గ్రామమున 1935 సం॥ ప్రాంతమున మట్టికొరకు కోట గోడలను త్రవ్వచుండగా, దొరకినవి. రాగిరేకుల గుదులు రెండును శాసనములు కలిగియున్నవి. రాజముద్రకయు, కడియము (రాగితీగెతో తగిలించినవనుట) 16 తులములు బరువున్నవి. ఈ శాసనము నందివర్మ మహారాజుయొక్క దానకార్యమును చాటుచున్నది. దానము వేంగీపురి నుండి చేయబడినట్లు ఆజ్ఞాపించబడెను, బప్పభట్టారక పాదపరిగృహీతుడైన నందివర్మ మహారాజు 'పిడహ' గ్రామమును తనకు ధర్మ, ఆయు బలము, వృద్ధిపొందుటకును, బాలక మహారాజగు కుమారఖండ పోతన (స్కంద పోతన) యశము వృద్ధి పొందుటకును, ఒకానొక రథకార కులజుడైన చతుర్వేదోపాధ్యాయునికి, అగ్రహారముగా, రథకార విధాన (వాస్తుపురుషార్చనముగా) దానముచేసెను, శాసనపు తేదిని విజయనామ సంవత్సరము పుష్యమాసము. కృష్ణపక్షము దశమి అని తెలుపబడినది.

నెల పేరు శుక్ల కృష్ణ పక్షములు తిధులు తెలిపిన శాసనములు. ఋతువులు తెలిసిన శాసనముల కంటే కొంచెము తరువాతవి. కావున యీ కౌరణమునుబట్టి కూడ విజయదేవవర్మ (రెండవ శాసన స్కందవర్మ) కంటే మున్న (యీ మొదటి శాసనం) నందివర్మ యొక్కవ పొచ్చీనుడని అతనికి నిశ్చంకగా పూర్వుడని నిశ్చయింప వీలగుచున్నది. కానుకొల్లుకు 5-6 మైళ్ల దూరమున పడమటి దిశగా పెయ్యేరు, అను పొచ్చీన అగ్రహారము కలదు. ఒకవేళ ఆ పెయ్యేరు, పొచ్చీనపు ఈ శాసనము

లోని 'పిడహా. కావచ్చు నని ఊహింపవచ్చును. జనులనోట పిడిహా పెయ్య, పెయ్యె అయి పెయ్యేరు అగుటకు అవకాశమున్నది, ఈ శాసనము లన్నింటిలో ప్రతిగృహీత విషయము ముందుగా మనసు తెక్కును. అగ్రహారమును గ్రహించిన చాతువెజ్జు (చతుర్వేది) రథకార కులముకు ఇచ్చి సూరిగుచ్చి కృష్ణమూర్తి ఎం. ఏ (మద్రాసు గవర్నమెంటు ఆర్డుస్ కాలేజి తెక్చరరు) గారి సహాయమున వేంగీప్రాకృత శాసన (4 రేకులు) సంస్కృతమును తెలుగు లిపి నొనర్చినట్లు ప్రచురించి యుండుటచే శ్రీ వారికి మా కృతజ్ఞత తెలుపుచు వాని నిట ప్రచురించు చున్నాను.

ఆంధ్రము

విజయవేంగి పురమునుండి బప్పభట్టారక పాదారాధనముచే అనుగ్రహింపబడిన శ్రీనందివర్మ మహారాజు వాచాయారీనిగా ఆజ్ఞాపించు చున్నాడు. 'పిడహా, గ్రామమునందు రాజాజ్ఞను యధావిధిగా పాటించు ముచ్చద ప్రముఖునకును సర్వసమగ్రులైన వియోగులందఱికిని, కులపుత్ర కులకును, భటుమనుష్యులకును (కావలి భటులు) మా యాజ్ఞను తెలుప వలయును, మాకు భర్తము. ఆయువు, బలము, వృద్ధి పొందుటకును. దాలక మహారాజు కుమారభండనికి (స్కందపోతనకు) యశము, బలము, సుఖము, వృద్ధి పొందుటకును, అభిలషించి మేము శాసానుగ్రహ సమర్థుడును. సనాతన గోత్రచరణ తపఃస్వాధ్యాయ నిరతుండును, అగు అగ్రహార వాస్తవ్యుండును, రథకార కులము వాడయిన చాతువెజ్జుకు (చతుర్వేదికి) రథకార విధానముగా "పిడహా" గ్రామమును అగ్రహారముగా దానము చేసెడిమి. ఆ యగ్రహారమునకు ఈ పరిహారములు కూడ యిచ్చినాము, రాజకీయోద్యోగులు చారులు మొదలైనవా రాయగ్రహారమును చొరరాదు. ఏ రీతిగను రాజపురుషులు ఆ యగ్రహారమునందు జోక్యము కలిగించుకొనరాదు, రాజపురుషులు ఉప్పుచేసుకొనుటకై ఆ

గ్రామము నుండి చవిటిమట్టిని త్రవ్వకొనువారు రాష్ట్రీయులు అనగా రక్షక భటశాఖ పోలీసు ఉద్యోగులు ఆ గ్రామమునకు చొరరాదు. ఆ యగ్ర హారము నుండి రాష్ట్రీయులు మొదలైన నియోగము కలవారు. రాజ్య పాలన కార్యములందు అవసరమునుబట్టి వండిన యన్నము గుడ్డలు కుండలు నై నికులకు మంచములు, మొదలైనవి తెప్పించుకొనరాదు. ఆ యగ్రహారీకులకు కాయగూరలు విస్తళ్ళు, పుల్లలు, పూలు, పండ్లు పెరుగు టాలు నెయ్యి మొదలగు వస్తువులు రాజకీయోద్యోగులకు సాగింపను బాధ్యత లేదు. ఈ పరిహారములే కాక చిల్లర పరిహారములు కూడ అన్నింటిలో ఆ యగ్రహారమును దానము చేసితమి, కావున యీ వృత్తాంతమును తెలిసికొని నియోగులందరు, ఆ యగ్రహారమున సర్వకర్మ పరిహారముగా కాపాడవలయును, ఎవరికైనను ఈ యాజ్ఞ నుల్లంఘించి అగ్రహారీకునకు ఎట్టి బాధను గాని, పీడను గాని కలుగజేసినచో వానిని తత్క్షణము యముడు చంపగలడు. (అనగా రాజశిక్షకు పాత్రుడగుచున్నాడు) ఇంతనొక విషయము, తా నిచ్చిన దానమునైనను పరస్పర డిచ్చిన దానములైనను, ఎవ డుద్ధరించి పొలించి రక్షింపడో వాడు జన్మజన్మములందు హాలాహలము కంటె భీకరమైన విషము త్రాగుచుండును. అనేకమంది రాజులచేత భూమి దానమీయబడినది, అనేకమంది నృపులచేత దానములు పొలింపబడినవి, వారి వారి కార్యములను బట్టి ఫలము ననుభవించుచున్నారు. విజయ రాజ్య వర్షములు 14 వ యేట వర్షర్తువు రెండవ పక్షమున ప్రథమ దివసమున! ఈ దానము చేయబడినది, హస్తిస్వామి (గజ సైన్యమునకు సాహిణి కావచ్చును) ఈ శాసనమునకు అణత్తి (ఆజ్ఞప్తి) అనగా అమలులోకి తెచ్చువాడు, మఱియు కొగల మహారాజు పుత్రుడైన 'హడప్ప' శ్రేష్ఠ మైన యీ దానమును కాపాడును. క్రీ. శ. 4 వ శతాబ్దమున శాలం

కాయన స్కందవర్మ మహారాజుచే రథకార చాతు వెజ్జకు (కొంపెర) కుద్రహారమును గ్రామమును దాన మీయబడినట్లు రెండవ కానుకొల్లు రామృ శాసనము ఈ కుద్రహార గ్రామము కానుకొల్లుకు సుమారు 10 మైళ్ళ దూరమున్న తూర్పు ప్రదేశముననున్న కోమర్లు గ్రామమని కొందరూహించుచున్నారు. "కొంపెర" గ్రామమే "కుద్రహార" మనియు అదియే రూపాంతరమును పొంది గుడివాడ యైనదనియు కొందఱు చెప్పుచున్నారు.

స్వస్తిశ్రీ విజయవేంగ్యా అనేక సమరముఖ విఖ్యాత కర్మ(రా)ణః మహారాజశ్రీ హస్తీవర్మణః ప్రపాత్రస్య స్వప్రతాపావనీతాహిత వర్మణః మహారాజశ్రీ సందికర్మణః పాత్రసక చతురుదధి తరంగాలింగిత యశ సోమ మహారాజశ్రీ హస్తీవర్మణః పుత్రస్య భగవచ్చిత్ర రథస్వామి ఊవాను ఛాతస్య మహారాజశ్రీ స్కందవర్మణో వచనేన కుద్రహారే రాజ్పర గ్రామే, యథావత్తవ్యా అస్తి అస్మాభి రస్మత్కుల యశశ్రీ విజయ కల్యాణాధి వృద్ధయే ఏష గ్రామః రథకార వాస్తవ్యాయ చాతు క్షేత్ర్యాయ సర్వ పరిహారేణ బ్రహ్మదేయం కృత్వాదత్తః తదవగమ్య పూర్తి మర్యాదయసాధుప్రేమాం కర్తవ్యమపిచ సర్వ నియోగనియుక్తా యుక్త కాశ్చతం గ్రామం పరిహరస్తు ప్రివర్తమాన శ్రీ విజయరాజ్య సంకల్పరే ప్రియమే కార్తికమాస శుక్ల పక్ష ప్రితిపది దత్తా పట్టికా విహర్షిర్భూవా దత్తా వసుధా వసుధా ధిపైః యస్మై యస్య తదాభూమి కస్య తస్య కదాళలమ్ ॥

ఆంధ్రము

స్వస్తిశ్రీ అనేక సమరములందు విఖ్యాతమైన వీరకృత్యములు

నెరపిన మహారాజశ్రీ హస్తీవర్మకు ప్రపాత్రుడును, తన ప్రతాపాతిశయము చేత శత్రువుల కవచములను భేదించిన శ్రీ సందివర్మ మహారాజునకు పాత్రుడును, నాలుగు సముద్రముల తరంగములచేత ఆలింగనము చేసుకొన బడి వ్యాప్తమైన యశముగల రెండవ హస్తీవర్మ మహారాజునకు పుత్రుడును, చిత్రరథస్వామి పాదములను ధ్యానము చేయువాడును, బప్ప భట్టారక పాదభక్తుడును, శాలంకాయనుడును అగు శ్రీ స్కందవర్మ మహారాజు కొప్పెర గ్రామవాస్తవ్యులైన గ్రామస్థులకు ఈ విధముగా తెలుపవలసిన దనుచున్నాడు, ఇట్లుగుగాక మా కులము. యశము, సిరి, విజయము, కల్యాణము అభివృద్ధి నొందుటకొరకు ఆ గ్రామమును (కొప్పెర గ్రామమును రథకార వాస్తవ్యుడు, చతుర్వేదికి సర్వపరిహారము తోడను అనగా ఎట్టి పన్నులు బాధ్యత లేకుండచేసి, బ్రహ్మదేయముగా విడదీసి యొసగినారము. ఈ వృత్తాంతమును తెలిసికొని పూర్వ మర్యాద ననుసరించి ప్రతిగృహీతను ప్రేమతో ఆనందించెదరు గాక, మఱియు అన్ని వియోగముల వారును నియుక్తకులు, అయుక్తకులు అనగా రాజకీ యోద్యోగు లందఱును ఆ గ్రామమును తమ ఆధికారములోనుండి తీసి వేయుదురుగాక. ఈ పట్టిక స్రవర్తమాన విజయరాజ్య సంవత్సరము ఒకటవయేట కార్తిక శుక్ల పాడ్యమినాడు ఒసగబడినది. అనేకమంది భూమీశులు అనేక విధములుగా భూమిని దానమిచ్చిరి. ఎవరేరీతిగా దాన మిచ్చిరో వారా రీతిగా అత్యంత పుణ్యఫలము ననుభవించుచున్నారు. మానవసృష్టియైన నాటినుండి నేటివరకు విశ్వబ్రాహ్మణులగు రథకార బ్రాహ్మణుల పూర్వాపరములు. బ్రాహ్మణత్వ ఋషిత్వ దేవత్వములు సమస్త శిల్పాభివృద్ధులు షణ్మత స్థాపనా చార్యత్వము రాజు సభాగౌరవము

లోకమెఱిగియున్నను కొందఱు అసూయాది దుర్గుణములలో భూతావేశమును
 జోలిన సంభాషణోత్సాహాలై యున్నను సంపూర్ణ పాండిత్యము శమద
 మాది సుగుణ సంపత్తి కలవారు సత్యమును గ్రహించి లోకమున కెఱుక
 పఱచి ప్రజానీకమును సత్ప్రవర్తనలజేయ దలంచుచుందురు. ధర్మంచర
 సత్యం వద అను వాక్యములను మఱచువారు సభాపూజ్యులు కాజాలరు.

సంపాదకుడు

విమర్శకాచార్య, శిల్పకళాకోవిద

స్వర్ణ సుబ్రహ్మణ్యకవి

ఆంధ్రశిల్పకళా పరిషదధ్యక్షుడు

ది. 20-6-79

గిరిధర్మర్షి గోత్రజులగు
బ్ర॥ శ్రీ తుమపాల సన్యాసిరాజాచార్యులు, లింగమాంబ
దంపతులు

శ్రీ

శ్రీ విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణేనమః

విశ్వబ్రాహ్మణులకు ప్రథమ సత్కారార్హత

క్రీ. శ. 1899 వికారి సంవత్సరమున కృష్ణాజిల్లా నూజిపీడు తాలూకా, బాహుబవేంద్రపురమును అగ్రహారముతో యజనాది షట్కర్మనిరతులును వేదమూర్తులును, శమదమాది సుగుణ సంపన్నులును, వయోజ్యేష్ఠులును, అగు శ్రీ బొమ్మగంటి జోగిచయనులు గారొనర్చుచున్న నాచి రేతుక్రతు సమాగత వేదవేదాంగాది సర్వశాస్త్ర ఛారంగతులును, కర్మ జ్యేష్ఠులును అగు మహాపండిత సమాజము వారికిని.

తద్ద్రామవాసియును, పౌరుషేయ బ్రాహ్మణును, అహభూన గోత్రోద్భవుడును, వింజవరపు శంభులింగాచార్యుల పుత్రుండును, సుబ్రహ్మణ్యాచార్య షాకయాజిగారికిని ప్రశ్నోత్తర పూర్వకముగా జరిగిన విశ్వ బ్రాహ్మణులకు ప్రథమ సత్కారార్హతను గుఱించిన శ్రుతిస్మృతి పురాణేతి హాసాది దృష్టాంతములతో విమర్శించి లోకమున కెఱుక పడు నట్లు వ్రాయించి యిప్పించిన తీర్మానమునకు సరియైన గ్రంథమును శ్రీ వింజవరపు పున్నయ్యగారు. క్రీ. శ. 1900 లలో చెన్నపట్నమునకు బోయి శ్రీ నేలటూరి రామానుజయ్యగారి విద్యాతరంగిణి ముద్రాక్షరశాల యందు ముద్రింపించి ప్రకటించి యుండిరి. వర్తమాన 1979 సిద్ధాద్రిలో పరిశీలించగా ఆ గ్రంథము లెచ్చటను కనుపించక పోవటయు, సంఘమున కత్యంతోపకారముగ గన్పట్టుచున్నందున ట్టులో దీనిని పునర్ముద్రణ మొనర్చ దీక్షవహించెదనని శ్రీ తుమచాల విజయశేఖరాచార్యులుగారు చను గట్టిగా పట్టుపట్టినందున మూలమును భిన్నము కానీయకుండ తగిన యాధారములను గ్రంథములను గూడ చక్కగా పరిశీలించి నిర్దుష్టముగా వ్రాయబూనితిని.

సుబ్రహ్మణ్యచార్య పాకయాజగారి విజ్ఞాపన పత్రిక

శ్రీ మద్యజనాది షట్కర్మ నిరతులును, శ్రీ వేదమూర్తులునగు బ్రాహ్మణవేండ్రుని అగ్రహారములో శ్రీ బొమ్మకంటి జోగిచయనులు గారొ నచ్చ నాచిరేతుక్రతు సమాగత విద్వత్సమాజము వారికి ఏతద్గ్రామ నివాసియు, పౌరుషేయ బ్రాహ్మణుడును, అహభూనగోత్రుడును, వింజ వరపు శంభులింగాచార్యుల పుత్రుండును, అగు సుబ్రహ్మణ్యచార్యులు వ్రాసుకొనిన విజ్ఞాపన పత్రిక ప్రథమమునుండి షట్కర్మాధ్యధికారములు గల మాకున్ను, పైశ్యులకున్ను, ఇప్పుడు తాంబూల, మంత్రపుష్ప, శివాభిషేక, రుద్రపాద, శరగోప, ఇత్యాదులయందు, ప్రథమ సత్కార విషయమై వివాదగ్రస్తమై యున్నది. ఇందువిషయమై జాత్యనుసారముగా సర్వకర్మలయందు ప్రవర్తింపజేయు వారలకు మీరు జాతి ధర్మ కర్మా చారులులగు వేదశాస్త్ర శ్రౌత స్మార్తాద్యనేక గ్రంథస్తమైనటువంటిన్ని, మామతానుసార గ్రంథములలో నుండునట్టి న్యాయమును చక్కగా పరిశీలన చేసి సహేతుకముగ పర్యవసానమును తెలియపరచ వేడెదను, నిత్యగించ వలెను.

సమాజము వారు చేసిన ప్రశ్నలు

- 1) ప్ర॥ ఇదివరలో ఈ దేశమందు ఈ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులకు ప్రథమ సత్కారము యే యే కాలమందు జరిగియున్నది. సాదృశ్య సహితముగను జవాబు చెప్పవలసినది.

ఉత్తరము :- మాకు నూతన దేవాలయములకు శంకుస్థాపన (ఆధార రాస్థానము) చేసేకాలమునను, యజ్ఞాదులయందును, యూపప్రతిష్ఠ కాలమందునను, నూతన గృహప్రవేశ కాలమందునను, వివాహోపనయన కాలముల యందునను, సభల యందునను, గంధపుష్ప తాంబూల వస్త్రాభరణములతో బ్రాహ్మణాది చతుర్వర్ణములవారును బహుకరించడము విశదమైయే యున్నదికదా ?

2) ప్ర॥ వైశ్యులకు మీకు వివాదము జరుగుటకు కారణమేమి ?

ఉ :- వారలు విశ్వర్యోపేతులగుట వలన ధనాది వానములచేత కొంత మంది బ్రాహ్మణులను, శివాలయములలో శివార్చకులను, విష్ణ్వాలయములలో కూడ వైఖానసులులను, ధనాదునతో సంతృప్తి పఱచుచు, వారివల్ల అభిమాన పూర్వకముగా (అనగా తెలియని ధనాశ చేతననుట) మాకు పూర్వము నుండి యేర్పడియున్న ప్రథమ సత్కార స్థానమును నాక్రమించుకొనుటకు శుభపు యోజనములు జరుగు సమయములయందు ప్రయత్నము చేయుచుండగా మాకును మా బంధువులకును, అప్పుడప్పుడు వారితో వివాదము జరుగుచున్నది. అందువలన పెద్దల నాశ్రయించ వలసి వచ్చినది.

3) ప్ర॥ బ్రాహ్మణాది చతుర్వర్ణములలో మీరేవర్ణ సంభూతులరు ? మీ కర్మ వేదోక్తమైనదా ? లేక పురాణోక్తమైనదా ?

ఉ॥ బ్రహ్మముఖావిర్భూతమైన బ్రాహ్మణజాతి పౌరుషేయమని నిదితమైయున్నది, పౌరుషేయమగు మేము చిశ్వబ్రాహ్మణుల మనియు రథకార బ్రాహ్మణులమనియు, లోకములో ప్రసిద్ధమై యున్నది. మేము చేయు కర్మలు వేదోక్తమైనవి. కాని పురాణోక్తములు కావు.

4) ప్ర॥ మీరు బ్రహ్మముఖము వలన పుట్టినటువంటివారు. పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులనుటకు శ్రుతి, స్మృతి, పురాణాది సాదృశ్యము తెవ్వియైనను కలవా ?

ఉ :- మాకు శ్రుతి, స్మృతి, పురాణచోదితములగు దృష్టాంతముల పెక్కులు గలవు. అవియేవి యనగా॥ (1) శ్రుతి, యజుర్వేదే, చతుర్దాశే షష్ఠప్రశ్నే, తృతీయోఽనువాకః ॥

ఛా॥ చీదిశాం వసంతఋతూనామగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మదగ్ధి విణం త్రిపుత్యై
మః స ఉపంచ దశవర్తని త్ర విర్వయః కృతమయానాం పురోవాతోవాహ

స్వానగ్ముషిః॥ వక్షిణాది శాం గ్రీష్మఋతునామిందో దేవతా క్షత్రం
ద్రవిణం పంచ దశస్తోమః స ఉపంచదశవర్తని ర్దిత్య వాడ్వయ ప్రేతా
యానాం వక్షిణాద్వాతోవాతః సనాతస్త్రముషిః॥ ప్రతీచీది శాం వర్షా
ఋతునామిశ్వే దేవా దేవతా వితో॥ ద్రవిణగ్ం సప్తదశస్తోమ స్ఫుడ వే
శవిగ్ంశ వర్తనిస్త్ర వత్సోవయోద్వా ప్రరోఽ యానాం, పశ్చాద్వాతో
వాతోఽహాభూ న్ముషిః॥ ఉదీచీ ది శాగ్ం శ రదతూనాం మిత్రావరుణౌ
దేవతా పుష్టంద్రవిణమేకలి గ్ంశ స్తోమః స ఉత్రిణ వ వర్తనిస్తుర్వ
వాడ్వయ అస్కందోయానాముత్తరాద్వాతోవాతః ప్రత్నముషిః ॥ ఊర్ధ్వా
దిశాగ్ం హేమంతశి శిరావృతూనాం బృహస్పతిర్దేవతా వర్చోద్రవిణం
త్రిణవస్తోమ స్స ఉత్రయస్త్రస్తోశశ వర్తనిః. పుష్టవాడ్వయోఽభి భూరయా
నాం విష్ణగ్వాతోవాతః సప్తర్ణముషిః ॥ పితరః పితా మహాః పరేమ రే తే
నః పాంతుతేనోఽవంత్వస్మిన్ బ్రహ్మ స్మస్మిన్ క్షత్రేస్యాన్తశిష్టస్యాం
భురోధాయామస్మిన్ కర్మన్మస్యాం దేవహూత్యాం॥

విద్యారణ్యభాష్యము :- హే ఇష్టకే! దిశాంమధ్యేయాప్రాచీ, సాత్వ
మసి, ఋతునాంమధ్యే, యోవసంతః, త్వం తద్రూఢాసి, దేవతానాం
మధ్యే, యోఽగ్నిః, తం తద్రూఢాసి, స్వకియత్వేన సంఘాదనానాంమధ్యే
విశిష్టబ్రాహ్మణ్యరూపం, యద్ధనం, తద్రూఢాం, త్వమసి, స్తోమానాంమధ్యే
త్రివర్ణామకః, యఃస్తోమఃప్రవర్త, త్వం, తద్రూఢాసి । స ఉ. స్తోఽపి,
త్రివర్ణోమః, పంచదశవర్తనిః, పంచదశస్తోమస్య ప్రవర్తకః, బహిష్పవ
మాసస్త్రే, త్రివర్ణోమఃప్రవర్త, సత్యాంతతఃకీర్ధ్వం భావిషు అద్యస్తో
త్రేఘ, పంచదస్తోమః ప్రవర్తంతే, తత్ప్రవర్తనరూపా త్వమసి । వయసాం

మధ్యే త్ర్యవిసార్థ సంవత్సరరూపం, యద్వ్యయస్తద్రూపాత్వమసి. త్ర్య
నిశబ్దః సార్థసంవత్సర, ముపలక్షయతి, అవిజాకాప్రాయేణ గర్భధారణ
మారభ్యషష్ఠేమాస్యేవ శిశుర్జాయతే, త్రిసంఖ్యాకాః, ఆవిజన్మకాలాః యస్య
వయసఃతతో త్ర్యవిసహిచోచ్యతే, అయానాం యుగానాం మధ్యేయతో
కృతయుగం, తద్రూపాత్వమసి, నాయూనాంమధ్యే, పురోవాతోవాయుః,
తద్రూపాత్వమసి, ఋషీణాంమధ్యేపానగాభ్యః । తద్రూపాత్వమసి, సోఽపి
మహానుభావః॥ దక్షిణస్యాం దిశ్యుపదేయానాం ఇష్టకానాం మంత్రమాహ ॥
దక్షిణాదిశాం సనాదనఋషిః ॥ మాస్యందినపవమానే. పంచదశస్తోమ మను
ష్టాయ తత ఊర్ధ్వంధావిషువృష్టస్తోత్రేషు, సప్తదశస్తోమోఽనుష్టాతవ్యః.
తథా సం॥ర పంచదశస్తోమః, సప్తదశస్తోమ ప్రవర్తయతి, యా ప్రవర్తన
శక్తిః, పాత్వమసి, వయసాంచమధ్యే ద్విసంవత్సర రూపాసి, దిత్య
వాతో శబ్దేన సంవత్సరద్వయము పలక్షతే. దిత్యంపురుషంబాలం, వహతీతి
దిత్యవాత్ అన్యాదిదేదేయః కశ్చిదవాంతర జాతిరేశకః, ససంవత్సరద్వయేన
బాలంవహతీతి దిత్యవాడితి దిత్యవాట్పబ్ధః సంవత్సరద్వయోపలక్షకః,
దక్షిణాత్, దక్షిణస్యాందిశి, సప్తమ్యర్థకావ్యయతో శేషంపూర్వవత్ ॥
ప్రతీచీదిశామహాభూనఋషిః. త్రయోవత్సాః యస్యాసౌత్రివత్సః, తత్సరి
మితం, యద్వ్యయః తద్రూపాత్వమసి, అయానాం యుగానాం మధ్యే
ద్వాపరః, తద్రూపాత్వమసి, పశ్చిమవాతరూపోఽసి, అహాభూనఇతికస్య
చిదృషేర్నామాసతు మహాప్రభావః, త్వష్టవాణా యజ్ఞాది ప్రవర్తకః ॥
ఉదీచీ దిశాం ప్రత్నఋషిః, పుష్టశబ్దం వర్ణత్రయపోషకత్వా చూద్రజాతి
మాచష్టే, ఆతఏవనాజసనేయినః, సమామనంతి, సశౌద్రంవర్ణ మస్మజత
పోషణమితితురీయం చతుర్థసంవత్సరం వహతీతి, తుర్యవాతో సార్థత్రి
వత్సరః ధర్మాన్ అస్కందయతీవ్యాస్కందః, కలియుగయాగాది ధర్మాన్,
శిథిలయతి, ప్రత్నయితి, కస్యచిదృషేర్నామ॥ ఊర్ధ్వాదిశాం సువర్ణఋషిః,
పర్చఃబలంచతుర్ద్వపి వర్ణేషు, వయోబలవాన్ తద్రూపం ధనంత్వమసి,
పృష్ఠే, పృష్ఠే ధారంవహతీతి పృష్ఠవాతో స ఏవదకారాంతశబ్దే న ఉచ్యతే

వర్ష చతుష్టయకాలరూపోసి, కృత్స్నంధర్మం అభిభవతీత్య భిభూః కల్యవ
సానకాలః, తద్రూపాత్వమసి, నానాదిక్ష సాంకరేణ్య, సంచరన్ నాయుః
విష్వగ్వాతః, సుపర్ణఇతి కశ్చిదృషిః, సోఽపిమహానుభావః ॥ పితరః పితా
మహాః, పరేవరేతేనః పాంతుతేనోఽవంతస్మిన్ బ్రహ్మన్మస్మిన్ క్షత్రేస్యా
మా శిష్య స్యాం పురోధాయా మస్మిన్ కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ం
స్వాహా ॥ హేపితరః, హేపితామహాపి, హేపరే ప్రపితా మహాదయః,
ఆపరేధాతృ పుత్రాదయః, ఈదృశాః యేభవంతః, స వి వేనః అస్యాన్
పాంతు పాలయంతు, ఆవంతు, రక్షంతు, అస్విన్ బ్రహ్మన్ అస్యాం
బ్రహ్మణజాతౌ అస్మిన్క్షత్రే, అస్యాం క్షత్రియజాతౌ, అస్యామాశిషి
ఏతస్యాం కామనాయాం, అస్యాం పురోధాయాం, రాజపూరోహిత్య, వృత్తై
అస్మిన్కర్మణి దేవతాహ్వాన క్రియాయాం హేఇష్టకే త్యా ముపదధామి ॥

ఆంధ్రీతాత్ప్యము:- ఇష్టతోపధానమందు అయిదు ఇష్టకలయందును సానగ
సనాతన, ఆహాభూన, వ్రతన్న, సుపర్ణ అను ఆయిదుగురు ఋషులును,
ఐదుస్తలములయందును, ఆరాధించుచున్నారు. ఇందుమూడవఋషి అయిన
ఆహాభూన ఋషిని, విద్యారణ్యులవారు కశ్చిపిః మహాప్రభావః, పృష్ఠవా
ణాం యజ్ఞాది ప్రవక్తః, అని వ్రాసి యున్నారు. మాకు గోత్రములు వేద
చోదితములై యున్నవికదా ?

బ్రహ్మాండ పురాణే! స్కాందపురాణ నాగరఖండే!

శ్లో॥ బ్రాహ్మణానాకులం పూర్వం! ద్వేధావిరచితం సురైః ।

ఆర్షేయం పౌరుషేయంచ జన్మ కర్మ విశేషితః (1)

ఆర్షేయంతు వసిష్టాధ్యా హ్యముష్మిక్ మునిస త్తమాః ।

సౌరుషేదు మితిఖ్యాతం, పంచగోత్రం మహాత్ములం॥ (2)

(వజ్రసూచ్యపనిషత్) - (శిల్పశాస్త్రే)

జన్మనాజాయతే శూద్రః! కర్మణా జాయతే ద్విజః ॥

వేదపాఠేన విప్రస్యా ద్బ్రహ్మజ్ఞానేన బ్రాహ్మణః (3)

శ్లో॥ విశ్వకర్మ కులేజాతః గర్భబ్రాహ్మణ నిశ్చయం ।
 శూద్రత్వం నా స్థితద్వంశే బ్రాహ్మణో విశ్వకర్మణః ॥
 మనుర్మయస్తథా త్వష్టా శిలీవిశ్వజ్ఞ ఏవచ ।
 పంచై తే దేవఋషయో విశ్వకర్మ ముఖోద్భవాః ॥

అనియును- ఈ విశ్వకర్మ వంశజులు పౌరుషేయు లనియును,
 దేవఋషులైన సానగాది పంచఋషుల గోత్రజులనియును, బ్రాహ్మణు
 లనియును పై శ్లోకముల వల్ల తెలియుచున్నది తద్వంశజులకు

స్కాందే నాగరథండే ఈశ్వర ఉవాచ

శ్లో॥ ఏకః పంచాననో విశ్వ కర్మాజ్జ్ఞే షడాననః ।
 ముఖేభ్యస్తస్య పంచభ్యః కుమారాః పంచజజ్ఞిరే ।
 వదనేభ్యోఽథ ఇత్యేషాం పంచపంచ కుమారకాః ।
 శతంచ వింశతిః పంచ వంశజా విశ్వకర్మణః ॥

ఇందులో మనువు సానగ గోత్రుడు మయుడు సనాతన గోత్రుడు
 త్వష్ట అహభూన గోత్రుడు, విశ్వజ్ఞుడు సుపర్ణగోత్రుడు, ఈ విధమున
 మాకు నూట యిరువదియైదు గోత్రములు పారంపర్యముగా వచ్చుచున్నవి.
 ఇట్లు శ్రుతి స్మృతిపురాణసాదృశ్యములవలన ఈ విశ్వబ్రాహ్మణులు యోగ్యు
 లనియును, వీరి గోత్రములుగా నుండు సానగాది పంచమహర్షులు మహాను
 భావులనియును, సర్వకర్మలకుధారభూతులనియును, నమాజమువారికి గోచర
 మైనది కదా? మేము బ్రహ్మముభావిర్భూతులమయిన - బ్రాహ్మణుల
 మనుటలో సందియము లేదు.

(5) ప్ర॥ ఈ విశ్వబ్రాహ్మణులు ఉపనయనాది కర్మలను ఏ కాలముల
 యందు జరుపుకొనుచున్నారు ?

ఉ:- నాగరథండే

శ్లో॥ విశ్వకర్మ సుతాశ్చైతే తద్వంశానాం విశేషితః ।
 వర్షే గర్భాష్టమేచైవ ద్విజత్వం క్రియతే సదా ॥

కర్తవ్యంత ద్విశేషేణ హ్యేవార్యేణ సమాధినా ।
 వసంతేమనువంశానాం గ్రీష్మేమయ భువాంతథా ॥
 త్వష్టాజౌ శరదిస్తోక్తం మతం ప్రావృషీ శిల్పినాం ।
 విశ్వజ్ఞానాంచ శిశిరే శ్రేష్ఠం బ్రహ్మత్వ కర్మణి ॥
 మాఘ షాల్గన వై శాఖ చైత్రజ్యేష్ఠాశ్చ శ్రావణే ।
 కార్తికేమార్గశిర్షే వా హ్యుపనీత విధిక్రమః ॥

ఈ పై చెప్పబడిన శాస్త్రముల ప్రకారము మేము ఉపనయనాది
 బ్రాహ్మణకర్మ కలాపములను చేయుచుందుము.

(౧) ప్ర॥ ఈ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులు విశ్వకర్మమయుడు మొదలగు
 మహనీయు లాచరించిన యజ్ఞాది క్రతువులు ఇష్టకలు పాపాణాది
 నిర్మాణములను చేయుచున్నారా ?

ఉ:- తద్వంశజులమైన మాకు శిల్పశాస్త్రే నాగరఖండే

శ్లో॥ విశ్వకర్మకుల శ్రేష్ఠోధర్మజ్ఞో వేదపారగః
 సాముద్ర్యం గణితానాంచ జ్యోతిశ్శాస్త్రాస్తథైవహి ॥

లోహపాషాణ కాష్ఠానా మిష్టకానాంచ శర్కరే
 సుధానాం చిత్రకానాంచ విద్యాశ్చౌషధీకర్మకః ॥

సూత్ర శాస్త్ర క్రియా ప్రాజ్ఞోవాస్తు విద్యాబ్ధి పారగః
 నైవవైష్ణవ శాక్తేయ గాణాపత్యంచ సౌరవమ్ ॥

కాహలికంషడ్దర్శం నిర్మితం స్థాపనంతథా ।
 శ్రౌతస్మార్తక్రియాప్రాజ్ఞో మంత్రతంత్రార్థ కోవిదః ॥

సంకల్పంచాను వాకంచ మార్జనంచాఘ మర్షణం ।
 పంచాంగ లక్షణం స్నానం సంధ్యాది జపతర్పణమ్ ॥

పంచయజ్ఞ మహాధ్యానం వైశ్వదే వంచసంతతమ్ ।
 పత్మవాక్యం సదాచారం విద్యాకుశల బుద్ధిమాన్ ॥

సర్వలక్షణ సంపన్నః సర్వావస్థా సుశోభితః
ఆరోగ్యంచ ప్రమాణేన సప్తవ్యసన వర్జితః ॥

వేదకర్మా సదాచారః ఏకపత్నీపుత్రస్తథా
మనుసూత్రాది శాస్త్రజ్ఞో గుణవాసత్యవాచకః
ఏవంగుణగణైమ్యుక్తః శిల్పాచార్యస్య లక్షణం ॥

పై న నుదహరింపబడిన శ్లోకోదాహరణముల ప్రకారము ఈ విశ్వ బ్రాహ్మణులు వేదాధ్యయనము, సాముద్రికము గణిత శాస్త్రము, జ్యోతి శాస్త్రము, చందస్సు, లోహ పాషాణ కాష్ఠాదివృత్తుల యొక్క కర్మములు చతుష్షష్టి విద్యలయొక్క రహస్యములు, వాస్తువిద్యాధ్యయనము, శ్రేవ, ప్రైష్ఠవ శాస్త్రేయ గణాపత్యసౌరబౌద్ధషడ్దర్శనాది మతములయొక్కసాంప్రదాయాదులు నిర్మించడము, శ్రోతస్మార్తాదికర్మములయందు ప్రవర్తకత్వము బ్రాహ్మయజ్ఞ, దేవయజ్ఞ భూతయజ్ఞ, మనుష్య యజ్ఞములు, వైశ్యదేవాది షట్కర్మలు, అధానాది నిరతత్వము, సత్యవాక్యము ఇత్యాదులయందు ప్రవర్తించు చుండవలసినదని శ్రుతిస్మృతులయందు సిద్ధాంతమై యున్నది కొన్ని స్థలములయందు కొందఱు చక్కగా ఈ కర్మలు మొదలైనవి జరుపుకొనుచున్నారు. అందఱు ఈ కర్మలు బాగుగా జరుపుకొనుటకు ఋత్విక్ సంపద తక్కువగా నుండే కారణమువల్ల లోకులకు విపులముగా కనుపించుటలేదు. ఈ హేతువును బట్టియును, మీరు విచారించకుండుట యును, కర్మలను జరుపుకొనుట కలదా? అని చేసిన ప్రశ్న ఇతర జన మనోరంజనము కాదు. మీలో ఋత్విక్ సంపద బహుశముగా నుండినను అందఱును ఆవరించుటయును లేదు.

(1) ప్ర॥ ఇంత ఉత్కృష్టత్వముగల మీవంశము విషయమై అమరములో
అమరసింహుడుచేసిన -

శ్లో॥ రథకారస్తు మాహిష్యా, త్కరణ్యాం యస్య సంభవః ।
స్యాచ్ఛండాలస్తుజనితో, బ్రాహ్మణ్యాం వృషపేనయః ॥

ఈ శ్లోకమునుబట్టిచూడగా రథకారులు సాంకర్యులని తోచెడిది.

దీని విషయమై సహేతుకమగు ఉత్తరమీయగలరా ?

ఉత్త॥ అమరేణకృతేరూష్యే, నామలింగానుశాసనే, తద్వక్త్రే క్రిమి
జాతంస్యా, ద్విశ్వకర్మాన్వయం పునః ॥ మూలస్తంభేన గ్రంథేన, తద్వం
శాదిక్యవర్ణనం, కరిష్యామితి వక్తారం రక్షమాం చ జగద్గురో ॥ దేవదేవ
మహాదేవ, విశ్వకర్మన్ నమోఽస్తుతే, అని మూలస్తంభ పురాణ రచనకు
భక్తితో పూనినాడు. శ్లో॥ గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః గురుర్దేవో మహే
శ్వరః, గురుఃసాక్షాత్పరబ్రహ్మం, తస్మై శ్రీగురవేనమః ॥ వాచాతీతం,
మనోఽతీతం, భావాతీతం, పరంశివం, నాదబిందు కళాతీతం, తస్మై శ్రీ
శ్రీగురవేనమః॥ సమస్తంగ శిరస్తుంభి, చంద్రచామరచారయోః, త్రైలోక్య
సగరారంభే, మూలస్తంభాయ శంభవే ॥ శ్రీమత్పరమశివునియొక్క లీలా
ఽనోపమమోన్నతకరమగు నట్టి మూలస్తంభ పురాణమును నుడివెదను,
గాన అట్టి త్రిలోక సగరారంభమునకు మూలముగా చిత్ర చామర కలశ
స్వరూపమును పొందిన పరమాత్మైక యీశ్వరునికి నమస్కారము.
శ్లో॥ స ఘోషార్పణంబైన స తేజో సచ వాయవః, సచ బ్రహ్మ సచ
విష్ణు, సచ సక్షత తారకాః, సర్వహస్య నిరాలంబం, స్వయంభూః విశ్వ
కర్తృణః॥ ఘోషలేనివేళయందును, పర్వతములులేని వేళయందును, తేజస్సు
లేనివేళయందును, వాయువులేని వేళయందును, ఆకాశములేనివేళయందును,
బ్రహ్మలేని వేళయందును, విష్ణువులేని వేళయందును, సక్షత్రాదులు లేని
వేళయందును, విశ్వకర్మ స్వయంభూరూపమై జనియించెను. ఇట్లని శ్లోకార్థ
మునకు ప్రతి. శ్లో॥ చతే బ్రహ్మచతేవిష్ణు శ్చతే రుద్రాస్తథైవచ,
తేషుం, కర్మనామోహ, వేదవాక్యం యథాశ్రుతిః ॥ బ్రహ్మదేవుడును,
విష్ణువులు, ఈశ్వరుడును, విశ్వకర్మయనేపేరు వేదవాక్యమందు చెప్పే
యర్థము. శ్లో॥ హేబ్రహ్మశ్చ, హేవిష్ణుశ్చ, హేరుద్రాశ్చ, హేవిశ్వకర్మ
నాస్తైవ, వేదేవచన నిర్ణయమ్ ॥ ఓయి బ్రహ్మ, ఓయి విష్ణు, ఓయి
రుద్రా, ఓయి విశ్వకర్మాయని వేదాలయందు నిర్ణయమాయెను. ఇట్లారం

భించిన యీ మూలస్తంభపురాణము జర్మనీలో బెర్లిన్ నగరమునగల గ్రంథాలయములోగూడ నున్నది. శ్రీమత్పరశివవిశ్వకర్మలీలా వినోదంబగు మహిమతో ప్రకాశించుచున్న సమయమున చెన్నపురియందు శ్రీమాన్ శ్రీనివాసాచార్యులుగారు. 1915లో తాత్పర్యమువ్రాసి ఓసింగారవేలుమొదలి యార్వారి అమెరికన్ డైమండ్ ప్రెస్సులో ముద్రింపించి ప్రకటించిరి.

శ్రీ బమ్మె పోతనామాత్య కవిగారు

“భాగవతప్రబంధమును భాసురలీల రచింపదక్షదు।

ర్యాగ కథాప్రసంగముననాడిన వాక్కులకారణంబుగా

నాగతవక్త్రదోషపరిహారముగా శివదీక్షతోడ శై

ఁ గమ వీరభద్ర విజయంబురచింతు జగత్ప్రసిద్ధిగన్ ॥

అని వచించి వీరభద్రవిజయమును వ్రాసిరి.

ఈ మూలస్తంభమునుగ్రంథము & విశ్వకర్మ జగత్ స్పష్టి విషయ మైనదియేకాని లోకులకు సామాన్యముగా చదువదగినంత యవసరమైనది కాకుండుటచే ఆగ్రంథములు ఎచ్చటనో ఒకానొకచోట లభించుటగాని, ఏదైన విశాలయమైన గ్రంథాలయమున్నచో అచ్చటలభించునేమో ? రథకారుడు బ్రాహ్మణుడనుటకు వ్యాకరణశక్తి “ధాతు ప్రకృతి ప్రత్యయాదీనాంశక్తి గ్రహః వ్యాకరణాద్భవతి” అను వ్యాకరణసూత్ర వాక్యమువలన ధాతు, మూల, శబ్ద, ప్రత్యయాదులనుండి వ్యాకరణశక్తి గ్రహింపవలెననితెలియు చున్నది. “కుర్వాదిభ్యోణ్యః” అనునది పాణిని సూత్రము. 4-1-151 గణ సూత్రము. ఈ గణపాదమధ్యమందు కురు, గర్గ, మంగుష, అజమార, రథకార, వావదూక, కవి, మతి. కపింజల, ఇత్యాది 47 శబ్దములు. కుర్వాది గణాంతములు, మధ్యంగతరథకార శబ్దపరితములు. అందుచే రథకార శబ్ద మునకు బ్రాహ్మణశబ్దముయొక్క శక్తి సాపేక్షత కలుగుచున్నగుది, రథకార శబ్దపరితమైన కుర్వాదిగణము. బ్రాహ్మణజాతి బోధకమగు ణ్య, ప్రత్య యాంత నిపతితమగుటయే యిందులకు కారణము. అనగా కురుశబ్దము,

మొదలుకొని వావదూక్యశబ్దమువలన, అపత్యార్థమునందు ణ్యప్రత్యయాంత
నిహితములై బ్రాహ్మణజాతి బోధకములగును. (కుర్వాదిబ్యోణ్యః,
1-1-151) అపత్యే కౌరవ్యాః బ్రాహ్మణాః, వావదూక్యాః, ఉదా॥ “కౌర
వ్యాః” కురుకులోత్పన్న బ్రాహ్మణాః) “గర్గ్యాః” (గర్గకులోత్పన్న
బ్రాహ్మణాః) “మంగుష్యాః” (మంగుకులోత్పన్న బ్రాహ్మణాః) “అజ
మర్యాః” (అజమరకులోత్పన్న బ్రాహ్మణాః) “రాధకార్యాః” రధకారో
త్పన్నబ్రాహ్మణాః) మాత్యాః, కావ్యాః, కాపింజల్యాః, నావదూక్యాః,
బ్రాహ్మణాః, ఈయబ్రాహ్మత వాక్యములవలన రధకారశబ్దము బ్రాహ్మణ
పర్యాయముగ పరిగణింపబడుట నిస్సందేహము. మరియు, ధాణీని
సూత్రము, శిల్పినిచాక్రవాః, 6-2-76 శిల్పివాచినిసమానేక్షణంతే పరే
పూర్వమాద్యుదాత్తం, నచేదన్ కృషిఃపరోనభవతి, తంతువాయః, శిల్పిని
చకిం, కాండలావః, అకృషిః కిం, కుంభకారః॥ ధాణీనిసూత్రం, సంజ్ఞా
యాం 6-2-77॥ అక్షంతేపరే, తంతు వాయోనామకృమిః. అకృషిఃకృషేవ
రథకారోనామబ్రాహ్మణః॥ పూర్వోక్తమగునన్ ప్రత్యయాంతశబ్దము సంజ్ఞా
వాచకమై శిల్పి వాచకమయ్యేనేని ఆద్యుదాత్తమగును. ఉదాహరణము:-

తంతువాయః (ఒకే ప్రకారము తంతురచనచేయు సాలెపురువు.)

కృషోదాతువు, అన్ ప్రత్యయాంతము, సంజ్ఞార్థకము, శిల్పివాచక
మయ్యేనేని ఆశబ్దమంతోనాత్తమగును. ఉదాహరణము । రథకారః. (వాజ
పేయాని యజ్ఞసంబంధియు, దేవసంబంధియు, ముఖ్యవిధానముగ రథాది
శిల్పకర్మచించు రథకారసంజ్ఞకుడగు బ్రాహ్మణజాతి విశిష్టుడు.) ఇటుట
'నామ' అను అవ్యయము ప్రస్ఫూర్తకమగును.

కొంచిత శబ్దము సంజ్ఞార్థకమగుటవలన బ్రాహ్మణులలో ఒకానొ
కొక రు రథకారుడని పేరుగలవాడనియు, అది జాతివాచక పర్యాయము కాద
నియు చెప్పుదురు.

అటులను తెలియుండదు. అంతోదాత్తమువచ్చుచు కృషోదాతువు.
అన్ ప్రత్యయము సంజ్ఞార్థకము, శిల్పివాచకముకూడ నయియుండవలెను.

సంజ్ఞార్థకముగాక ప్రత్యేక శిల్పివాచకమయ్యేనేని ఆద్యుదాత్తమగును. ఇంక మఱియొక సందర్భముకూడ విచారించెదము. ఈపాణిని సూత్రములు, సిద్ధాంతకౌముది, స్వరప్రకరణమునందు ప్రయోగింపబడినవి. ఈస్వర ప్రకరణము వేదములో ప్రయోగించు శబ్దములయొక్క స్వరభేదముల నిర్ణయించునది. కావున ఈశబ్దములు వేదములలోనుండియే తీరవలెను. వేదభాగమునందు జాతివాచకముగాక రథకారుడను పేరుగల వాడొకడుండినటుల కనబడదు. జాతివాచకముర రథశబ్దము ప్రయోగించినపట్టుల నంత్యోదాత్తముగనే బ్రాహ్మణజాతి విశిష్టత స్వరయుక్తమైనదిగానే కానవచ్చుచున్నది.

శ్రుతి:- ఋభూణాం త్వదేవానాం వ్రతపతే వ్రతేనాద ధా మీతిరథ
కారస్య॥

(తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము) ఇట్లే మఱికొన్నిచోట్ల గూడ ప్రయోగములు కలవు. ఇటుల నంత్యోదాత్తములుగ నుండుటచే బ్రాహ్మణజాతి వాచకమగుననుటకు సందేహములేదు. కావున “రథకారో నామబ్రాహ్మణః” అనునది ప్రత్యేక వ్యక్తికిననుట పొసగనేరదు. వ్యాకరణ శాస్త్రముచే రథకారుడు బ్రాహ్మణజాతి విశిష్టుడగుననుట విస్పష్టమయ్యెను. రథకార బ్రాహ్మణబోధక కోశవాక్యము.

శ్లో॥ రథకారస్తక్షణీ స్యాన్మాహిష్య కరణీసుతే ।

ఇతి విశ్వమేదినీ హేమచంద్రః ॥

రథకారుడనగా తక్షుడు. తక్షుడన విశ్వకర్మయే. ఓ తక్షుడా ! (ఓ విశ్వకర్మా) నీ దయయుంచి శీఘ్రముగా నాకుప్రియమొసర్పుము! అందుచే మానవులు యజ్ఞములయందు పశువుయొక్క ఉత్తమాంగభాగమును, ఒసంగెదను. అను భారత ప్రయోగమువలన తక్షుడు విశ్వకర్మయనియు, యజ్ఞభాగార్హుడనియు అందుచే బ్రాహ్మణుడనియు తెలియుచున్నది. మఱియు. శ్రుతి ॥

తక్షన్ రథం స్తు వ్రతం వి చ్చనావ సః తక్షన్ హరీ ఇంద్రవాహ్నః
వృషణ్వసూ తక్షన్ పితృభ్యాం ఋభవః ॥ (ఋగ్వేదం 1-7-3-2)

మఱియు శ్రీ శ॥ 1751 ధాత సం॥ ర చైత్ర శు 2 గురువారమున
విజయనగర సంస్థానాధీశులగు శ్రీమద్విజయ రామరాజభూమీశుని సన్ని
ధానమున శ్రీకృష్ణ గోదావరీమండల మధ్యవాసులును ద్వైతాద్వైత విశిష్టా
ద్వైతులగు వైదిక వైష్ణవ బ్రాహ్మణులగు బ్ర॥ ముగొండగ్రహారనిలయ
ముక్కామల దక్షిణామూర్తి శాస్త్రి, ముక్కామల భవానీ శంకరశాస్త్రి, కదళి
పురాగ్రహారనిలయ మారేమండ అచ్యుతాచార్య, కంభంమెట్టు వెంకటా
చార్య, బుక్కపట్టణ అసంతాచార్య, బొబ్బిలి వేంకటకృష్ణదీక్షిత ప్రభృతు
లగు నేబదిమంది మహాపండితులును, శ్రీ మత్సావిత్రీపీఠాధిపతులును. తప
స్సంపన్నులును, అగు బ్ర॥ కనుపర్తి బసవచార్య స్వాములవారును, కూడి
యుండిన మహాసభ యందు సర్వశాస్త్రములను, పురాణములను, శ్రుతులను
స్మృతులను పరిశీలించి రథకార బ్రాహ్మణులకు విశ్వకర్మనుండి సానగాది
మహర్షులకును, వారినుండి నూటయిరువదియైదు గోత్రముల వారికిని, వారి
తరువాత ఋషువులకును, బ్రహ్మత్వము పారంపర్యముగా వచ్చియుండుటచే
శ్రేష్ఠబ్రాహ్మణులనియును, ఆగమాదికార్యములు నిర్వహించుచుండుటచే
శమదమాది గుణసంపత్తియు, బ్రాహ్మణత్వమున దశగుణము అధికము
గను, త్రింశత్కోటిదేవతలకు ఆచార్యత్వముచేసి నిర్వహించుటయును,
స్వతస్సిద్ధమై యుండుటచేత సామాన్యముగ చెప్పబడిన 'వసంతే
బ్రాహ్మణః అను వాక్యము లెంత మాత్రము చాలవు. 'తల్లి గర్భమునుండి
భ్రూలోకమునకు వచ్చునప్పుడే బ్రహ్మచారిగ లోకమున కగుపడిన
ఆంజనేయుని బ్రహ్మత్వమువలె విశ్వబ్రాహ్మణులము బ్రాహ్మణత్వ
దేవత్వమునుండి వచ్చియుండుట సమస్త శాస్త్రములు నిరూపించుచున్నవి.
ఈ జాతికి యే కాలమునైన అవాంతరము లున్నట్లు తెలియవు. ఈ

రథకార బ్రాహ్మణులకు మతత్రయాంతర్గత విశిష్టాచార ధర్మములును, వానిచే నియమింపబడిన బ్రాహ్మణ ధర్మములును, సిద్ధమగుటచే ఈ రథకారాధికరణము, అను శ్రేష్ఠగ్రంథమును ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించుడయే కాక ॥ స్వామివారిని పేరూరగ్రహారములో బ్రహ్మరథారూఢుని జేసి వేదమంత్రములతో గ్రామోత్సవమును జరిపి శ్రీ స్వామివారి యాశీర్వాచనము లందిరి. తరువాత శ్రీ రాజావారు సకుటుంబ సపరివారముగ శ్రీ స్వామివారి సన్నిధిలో వేయినూటపదార్లు రూప్యములును, కాశ్మీరు శాళవయును, ఫల పుష్పాది సన్మానములను స్వీకరించి యెల్లరను ఆశీర్వాదించిరి. మఱియు ఉపాకర్మ ప్రకరణమునందు ఋగ్వేదులు శ్రవణ సక్షత్రమున చేయవలెను. సామవేదులు హస్తసక్షత్రమున చేయవలయును అని చెప్పుటచే సామ వేదులకు హస్తసక్షత్రమును చెప్పినంత మాత్రమున శూద్రులు గాక బ్రాహ్మణులగుటయే యిందుల కుదాహరణము. ఆపత్తంజనూత్రముల యందు రథకారాదుల కుపనయన కాలవిశేషము నిర్ణయింపబడక పోవుట వలన ఎనిమిదవ సంవత్సరమునం దుపనయనము చేయుటెట్లు ? అట్లు కాదు వైఖానసయాజ్ఞవల్క్యదులకు కాలవిశేషముండెనేని రథకారులకును కాలవిశేషంబుండును. అందువలన వైఖానసాదులకు అంగిరసాది ఋషి గోత్రజులకును, కాలవిశేషము లేకపోయినను, బ్రాహ్మణులగుచుండ నష్టమ వర్షమునం దుపనయనము సిద్ధము. ఇట్లయ్యేనేని యనుపపత్తి యేమియును లేదు. కావున రథకారులకును అష్టమ వర్షమునందే ఉపనయనము వేదవిహితము. ఋగ్వేదంబువలన వైశ్యుడు జన్మించె, యజుర్వేదము త్రిత్రియులకు జన్మస్థానము. సామవేదము బ్రాహ్మణుల కుత్పత్తిస్థానము, అని చెప్పబడియుండెను. "బ్రాహ్మణోస్యముఖమాసీత్, అసుదానికి య్యదివ్యతిరిక్తముగ క్రమసిరూపణము. ఇట్లు చెప్పబడిన మాత్రమున వైశ్యునకు శ్రేష్ఠత్వము కల్గునా ?

శ్రుతి॥ బుభూక్షాం త్వా దేవానాం వ్రతపతే వ్రతేనాదధా మీతి రథకారస్య॥

అనియును. తథై వాస్మాకమపి యాజమానస్యోక్తత్వాత్. అస్మాకంబు
దుగణ సంజ్ఞత్వే యుగ్మేదే ప్రమాణం । శ్రుతి॥ సౌధన్వనాస్సూ బుధవ
స్సూచక్షణః ॥ అనియును, నాగరఖండే.

స్తో॥ దారుకారః స్వర్ణకారః శిలాకారస్త తై వచ ।

అయస్కారోలోహకారః పంచై తేరథకారకాః ॥

అనియును -

స్తో॥ వచనాద్రథకారస్య॥ అని మీమాంస సూత్రము శిల్పిశాస్త్రే

స్తో॥ ప్రభుతిః స్థాపితైచ్చైవ ఆచార్యో విశ్వకర్మణః ।

ఆచార్యో విశ్వకర్మాచ అది బ్రహ్మకులోద్భవః ॥

దేవకోరథ కారాణాః విశ్వకర్మా మహాతపః॥ ధారతే విరాటపర్వే॥

రథకారమిమంత్వీతి క్రియాయుక్తం ద్విజన్మనా ॥

అనియును - నాగరఖండే

స్తో॥ మనుస్మియశ్చ త్వష్టాచి శిల్పివిశ్వజ్ఞ ఏవచ ।

పంచై తే దేవయిషయో విశ్వకర్మ ముభోద్భవాః ॥

అయస్కర్మమనూనాంచ మయానాందారుకర్మచ ।

త్విష్టాకాంస్యాదిలోహానాం కర్తాశూరస్సపండితః ॥

త్విస్సస్త్వి శిలాభేదీ బ్రహ్మాది సురకల్పకః ।

దై వజ్ఞోహేమకృద్భోగీ నానాభూషణ నైపుణః ॥

తపః సర్వకులశ్రేష్ఠో । నానా విద్యాగురుః ప్రభుః ।

పితాపంచకర్తాణి విశ్వకర్మైత్యహం ప్రభుః ॥

విధాయైక మేకంఽ సురేభ్యః ప్రదదామిచ ।

ముఖేభ్యస్తస్య పంచస్య । కుమారః పంచజ్జిరే ॥

వచనేభ్యో ధవంత్యేషాం పంచపంచ కుమారకాః ।

శతంచ పి-శతః పంచవంశజావిశ్వకర్మణః ॥

తద్వః సంభవాః సర్వే పంచ పంచాస్య సంభవాః ।

విశ్వకర్మసుతాహ్యతే రథకారస్తు పంచచ ॥

వైదికేనైవ మార్గేణ । తద్వంశానాం విశేషతః ॥

ఇతిస్కందే నాగరఖండే॥ పంచమాధ్యాయే॥ రథకారాణాం । విశ్వ
కర్మజత్వ ప్రతిపాదనేవచ । రథకారాణా మవాంతర జాతిత్వం నాస్తి॥

మీరు పైన చెప్పబడిన యంశములను బాగుగ విచారించిన మా
వంశములు సకరజాతులు కావనియును, బహుయోగ్యతా పాదితమైన
దనియును స్పష్టమగుచున్నది.

(8) పృ॥ అమరములో చెప్పియున్న రథకారులము మేము కాదంటిరి
గదా? వారు యెవరు యెచ్చట నున్నారు ?

ఉ:- బ్రాహ్మణ భేదములును వారి యాచారములును గూర్చి
క్రీ. శ. 1901 లో పూనా సుధారక పత్రికనుండి యనువదింపబడినది.
ది, 1-1-1900 మహారాష్ట్ర మందలి బ్రాహ్మణ జనుల భేదములు,
కర్ణాటదేశము నందును, మద్రాసు ప్రాంతమునందును, అంతగాలేవు,
మిక్కిలి భేదములు కలవు. వంగ, కాశ్మీరదేశములందు బ్రాహ్మణులలో
అనేక భేదములు కలవు. బ్రాహ్మణుల యందందరిలోను వేషవాషల,
ఆచారములు, సమాసముగాలేవు, బ్రాహ్మణులయొక్క చరిత్రను ప్రకటి-
చితిమేని దానిని చూచి యెల్లరు సంతోషపడెదరు, వంగదేశీయులు మాంస-
మును భక్షింతురు, గృహమునందు స్వర్ణభేదము దోషములేదు. కాశ్మీర
బ్రాహ్మణులు గృహములందు మహమ్మదీయులు గృహకార్యముల
నిర్వర్తింతురు, పంజాబు బ్రాహ్మణులు అంగీలు తలగుడ్డలు పెట్టుకొని
మంచములపై భోజనములు చేయుదురు, వారి వేషస్థితికి మహమ్మదీయుల
వేషస్థితికి భేదములేదు. వారిలో కొందరు మాంసమును తిందురు కొందరి
తినరు, కాశీయందు శూద్రస్వర్ణ దోషములేదు. ఘూర్జరులు కాపువారి
యిండ్లలో జలపానమును చేసెదరు. కొంబాయియందు కొందఱు సారస్వ

తలుపుల యిండ్లలో భోజనము చేయుదురు. బెల్లాం, ధార్వాడ, మిలవారు ప్రాంతములందలి బ్రాహ్మణులు స్వర్ణదోషమును మిక్కిలిగా మీదెత్తరు, మిలవారునందలి సంబూద్రీ బ్రాహ్మణులు దాక్షిణాత్యుల భోజనమును చేయరు. వారికి మిళాళ జంతువులను పేరుకలదు. ఆ దేశీయ బ్రాహ్మణులు. నాయరు శ్రీలతో రమించెదరు. రామేశ్వర సమీపమందు స్వర్ణదోషములేదు. మహారాష్ట్ర మందలి విధవలు భర్తపోయిన తరువాత మిది పదిరెండు సంవత్సరములవరకు వసనము చేసికొనరు. కొంకణస్థులు భర్తపోయిన వెంటనే వసనమును చేసికొనెదరు. మహారాష్ట్రులలో గృహస్థులకు, భిక్షులకు భేదములేదు. భిక్షువులు (గ్రామయాజకులు) మహారాష్ట్రులు అన్యోన్య వివాహములు చేసికొందురు. బ్రావిడాంధ్రులలో ఈ మార్గములేదు, సంబూద్రీ బ్రాహ్మణులు క్షత్రియుల అన్నము తిందురు. సంబూద్రీలలో ద్వైష్ఠుడు తనవార్యతో నుండును తక్కిన సోదరులందఱు నాయరు శ్రీలలో నుండురు. ముట్టడు, ఎల్లెడు అను సంబూద్రీలలో భేద వారివారు వారి గృహములయందు శస్త్రక్రియలు జేసెదరు. వారికిని సంబూద్రీలకును సంబంధ బాంధవ్యము లుండవు. మార్వారీ శ్రీమాలీ బ్రాహ్మణులయందు ఎవ్వరు పారోహిత్యము చేసెదరో వారు అట్లే సింధూ పాక్షులందును, విభవా వివాహములను, పూర్వీకాలమునుండి చేయుచున్నారు. అనిర్బాడా పట్టణమునుండి మూలరాజు నిష్క్రమించి ఉత్తర హిందూస్థానమునకు వేయిమంది బ్రాహ్మణులు పంపబడిరి. వారందఱు ఒకే వాడవారు. వారిని బాదీచ్చ సహస్రము లందురు. గుజరాతులలో ముక్తేశ్వర తెగయందే భిన్నవేషములు పఠించెదరు. వారిలో ఒకరొకరు వివాహము చేసికొందురు. బ్రావిడాంధ్రులలోను ఇట్టిభేదమును కొందరు వాదించును. గుజరాతీ దేశమునకు కొందఱు గౌడులు వచ్చిరి. వారు మహాముని వర్ణించి కొన్నాళ్లు గుజరాతులలోనుండిరి. వారు పంచ గౌడులలో నొకవారా? పంచ బ్రావిడులలో చేరిన వారా? ఇది సందేహము - కొందఱు ముక్తేశ్వరులేని వ్రత గృహములు వర్ణించెదరు అట్లు గ్రహించుచు వారిని వివాహముచేసెదరు. అసకావా బ్రాహ్మణులు గృహస్థుల

యిండ్లలో పొరోహిత్యము చేసెదరు. వారు జైనులకు గురువులయ్యెదరు. పంజాబులోని గౌడ, సారస్వత బ్రాహ్మణులు. హీనజాతి స్త్రీలకు వివాహం చేసికొందురు. వారే ధర్మపత్నులు. పంజాబులోని కొందఱు గౌడ బ్రాహ్మణులు విధవలను వేశ్యలవలె జూచెదరు. సింధు రాజపుత్ర దేశములోని బ్రాహ్మణులు మాలాకార (పూలదండలు అమ్మే వేశ్య జాతి) నాపితగృహములలో (మంగలిగృహములలో) భోజనముచేయుదురు.

(9) ప్ర॥ మీరు విశ్వకర్మ వంశజులనియు, వైశ్యులకన్నను అధికులమనియు, చెప్పుచున్నారు గదా ? వసంతే బ్రాహ్మణః, గ్రీష్మే రాజన్యః. శరది వైశ్యః, వర్షాసురరథకారః' ఈ ధర్మముననుసరించి మీకు వైశ్యులకంటే వెనుక చెప్పబడినదిగదా ? బిల్లుండటకు కారణమేమి ?

ఉ॥ మాకు విశ్వకర్మనుండియే ఋషిత్వము. దేవత్వములు వరుసగా వచ్చియున్నవి. మనుబ్రహ్మ వంశమువారికి వసంతర్తువు, మయబ్రహ్మవంశమువారికి గ్రీష్మర్తువు, త్వష్ట్రబ్రహ్మవంశమువారికి వర్షర్తువు. శిల్పిబ్రహ్మ వంశమువారికి శరదృతువు, విశ్వజ్ఞబ్రహ్మ వంశము వారికి హేమంతశిశిరఋతువులు ముందే చెప్పబడియున్నవి. ఇందలి రహస్యమేమనగా వైశ్యునకు వర్ష ఋతువు చెప్పక శరదృతువునకు నెట్టివేయుట. సృష్టి స్థితి లయములకు వసంత గ్రీష్మ వర్షర్తువులెల్లయై యున్నవి. కనుక జాతి మూడవదియైన వృత్తి నాలుగవదియై యున్నది వైశ్యుడు నిర్మించిన గానిని కాపాడుటకు మాత్రమే పనికి వచ్చుచున్నాడు. ఋగ్వేదము మొదటి మెట్టుగను, యజుర్వేదము, దానిపై మెట్టుగను సామ వేదము దానిపై మెట్టుగను. అభివృద్ధి ధర్మములు చెప్పబడినవి గాని, వైశ్యుడే పెదవాడని, ఆయన తరువాత క్షత్రియుడని, అంతకంటే తక్కువ బ్రాహ్మణుడని లోకమున నెవరైనను చెప్పియుండిరా ? ఇకముందైన చెప్పుదురా ? శర్మ పర్మ గుప్త దాస నామములు. నాలుగు జాతులకు నిర్ణయింపబడినవి కనుక గుప్త నామార్థ మేమనగా - పొడిపంటలను పశు

నమునాయమును కాపాడుచు వానివలన రాబడిన ఆదాయమును చక్కగా
దాని ప్రతిత్వము అడిగినప్పుడు యిచ్చుచుండవలెనని తెలియవలెను
స్నానపూజానాగరఖండమున —

శ్లో॥ వారుకారః స్వర్ణకారః శిలాకారస్త్ర ధ్రేవచ ।
అయస్కారో వాహకారః పంచైతే రథకారకాః ॥

అనియును శిల్పశాస్త్రమున

శ్లో॥ ప్రపతిః స్థాపకశ్చైవ ఆచార్యోవిశ్వకర్మణః ।
ఆచార్యో విశ్వకర్మాచ ఆదిత్యహృకులోద్భవః ॥

అనియును

శ్లో॥ దేశోరథకారాజాం విశ్వకర్మా ఘహాతపాః ।

అనియును వారతము విరాటపర్వమున

శ్లో॥ రథకార మమంత్యేత్తి క్రియాయుక్తం ద్విజన్మనా ॥

అనియును, నాగరఖండమున —

శ్లో॥ మనుర్వయశ్చ త్వష్టాచ శ్రీవిశ్వజ్ఞ ఏవచ ।

పంచైతేదేవముషయో, విశ్వకర్మ ముఖోద్భవాః ॥

అయస్కర్మమనూనాంచ మయానందారు కర్మచ ।

రాష్ట్రాః శాన్స్యాదిరోహానాం కర్తామారస్స పండితః ॥

శ్రీసర్వలోకాభేదీ బ్రహ్మాది సురకల్పకః ।

వైచక్షోహేమక్మద్యోగీ నానాహాషణ నైపుణిః ॥

రక్షః సర్వవిలక్తేష్టో నానా విద్యాగురుః ప్రభుః ।

ఏవాపి పంచకర్మాణి విశ్వకర్మైత్యహం ప్రభుః ॥

విశాలైకమేకంచ సురేభ్యః ప్రదనామిచ ।

ముఖేభ్యస్తస్య పంచభ్యః కుమారాః పంచజిజ్ఞరే ॥

వదనేభ్యోభవం స్తేషాం పంచపంచకుమారకాః ॥

శతంచ వింశతిః పంచ వంశజా విశ్వకర్మణః ।

తద్వంశ సంభవాః సర్వే పంచపంచాస్య సంభవాః ॥

విశ్వకర్మసుతాహ్యేతే రథకారస్తు పంచచ ।

వైదికేనైవ మార్గేణ తద్వంశానాం విశేషతః ॥

ఇతిస్కాండే నాగరఖండే పంచమాధ్యాయే రథకారాణాం విశ్వకర్మ వంశజత్వ ప్రతిపాదనేనచ, రథకారాణా మవాంతర జాతిత్వం నాస్తి. మీరు పైన చెప్పబడిన యంశములను బాగుగా విచారించిన మా వంశము సంకరజాతి కాదనియును, బహుయోగ్యతా పాదితమైన దనియును స్పష్టమగుచున్నది.

(10) ప్ర॥ బ్రాహ్మణులు చతుర్వర్ణములవారికి సకల కర్మసంధాయకులై యున్నారు. అటులనే మీరుండక పోవుటకు కారణమేమి ?

ఉ॥ అష్టాదశపురాణములలో సాత్విక, రాజస, తామస భేదములున్నవి. వానిలో సాత్విక పురాణములు ప్రబలమైనవి. కనుక రథకారులకు అనులోమ కులత్వప్రతిపాదకమగు ఆదిత్య పురాణమునకును ఇతర తామస పురాణములకును దుర్బలత్వము నిర్ణయింపబడియున్నది. దానికంటె సాత్వికత్వముచేత విష్ణుపురాణము ప్రబలమైనదిగా నెన్నబడినది. అట్టి విష్ణుపురాణమున ప్రథమాంశపోడశాధ్యాయమున రథకారబ్రాహ్మణులకు విశ్వకర్మవంశజత్వ ప్రతిపాదనమువలనను అవశ్యం విశ్వకర్మ సంశజప్రాప్తి అంగీకరింపదగినది. అందు వసూత్పత్తి ప్రకరణమున శ్లో॥ ప్రధావసోఽస్తుభార్యాయాం వసూనాషష్టమస్యహ విశ్వకర్మా మహాభాగో జిజ్ఞేషిల్పి ప్రజాపతిః. కర్తాశిల్పి సహస్రాణాం, త్రిదశానాం చ వర్ధకీః ధూషణానాం చ సర్వేషాం, కర్తాశిల్పవతాంవదః । యః సర్వాసాం విమానాని దేవతానాం చ కారహ । మనుష్యాశ్చోచ పజీవంతి. యస్యశిల్పం మహాత్మనః, లక్షిణత

గతి స్త్వస్యై । పుత్రో వై విశ్వకర్మణః । త్వష్టృచ్ఛాప్యత్యజః శ్రీమాన్
విశ్వరూపోమహాతపాః ॥

తామస పురాణమగు ఆదిత్యపురాణముకంటె సాత్విక పురాణమై ప్రసిద్ధిజెందిన విష్ణుపురాణ ప్రబలత్వమునే అంగీకరింపవలయును గాని, ఇతర పురాణము లాధారములు చేయరాదు. కనుక రథకారులకు విశ్వకర్మ వంశజత్వము ప్రతిపాదించుబ్బవలన అవశ్యముగా విశ్వకర్మ వంశజులని అంగీకరింపవలయును గాని అనులోమ వంశ్యులనుట యెట్లు పొసగునో యూహింపుము. వసూత్పత్తి ప్రకరణమున వసువులలో అష్టమ వసువగు ప్రవావసుని ఛార్యయందు శిల్పి ప్రజాపతియగు విశ్వకర్మ జనించెను. ఆ విశ్వకర్మ వలన అనేకులగు శిల్పులుదయించిరి. ఆ విశ్వకర్మ అనంత శిల్పులకుకర్త అయ్యెను. దేవతలకు శిల్పనిర్మాతయు సమస్త భూషణముల నొసర్చునాడును, శిల్పివరుడునుఅయిన సమస్త దేవతలకు వ్యోమయానము రాసర్చియిచ్చెనో? ఏ మహాత్ముని శిల్పము వలన మనుష్యులు జీవించు చున్నారో, ఆ విశ్వకర్మ ప్రజాపతికి త్వష్టప్రజాపతి పుట్టెను. ఆ త్వష్టకు మహాతపోవరుండును. శ్రీ మతుడును, అగు విశ్వరూపుడుదయించెను. అను ప్రమాణముదే ఆదిత్యపురాణము ప్రమాణము కాదు, త్వష్ట చుటార్హము 2 కాం. 5-1

శ్రుతి ॥ విశ్వరూపో వై త్వష్టృః పురోహితోదేవానామాసీత్ ॥

పై శ్రుతి వాక్యము ననుసరించి త్వష్టకుమారుడైన విశ్వరూపా చాచ్యుడే దేవతలకు పురోహితుడయ్యెనని తెనియుమన్నది కదా?

శ్రీ మద్భాగవతమున

శ్లో॥ కస్య హేతోః పరిత్యక్తైః ఆచార్యేణాత్మనః సురాః ।

ఏతరావక్ష్య భగవాన్ శిష్యాణామక్రమంగురౌ ॥

1

ఇంద్రస్త్రిమవనైశ్వర్య మహోల్లంఘిత సత్పథః ।

మరుద్భిర్వసుభీరుద్రైరాదిత్యై రృషిభిర్నృప ॥

2

విశ్వేదేవై శ్చసా ద్యైశ్చ నాసత్యాభ్యాం పరిశ్రితః ।

సిద్ధచారణ గంధర్వై ర్మునిభి ర్భ్రహ్మవాదిభిః ॥

3

విద్యాధరాస్సరోభిశ్చ కిన్నరైః పతంగోరగైః ।

నిషేవ్యమానోభగవాన్స్తూయ మానశ్చధారత ॥

4

ఉపగీయమానోలలిత మాస్థానాధ్యాసనాశ్రితః ।

ఊండరేణాత పత్రేణ చంద్రమండల చారుణా ॥

5

యుక్తశ్చాచ్యవైః ఊరమేష్టై శ్చామర వ్యజనాదిభిః ।

విరాజమానః పౌతోమ్యా సహార్ధాసన యాభృశం ॥

6

సయదా పరమాచార్యం దేవానా మాత్మ నశ్చహ ।

నాభ్యసందత సంప్రాప్తం ప్రత్యుత్థా నాసనాదిభిః ॥

7

వాచస్పతిం మునివరం సురాసుర నమస్కృతం ।

నోచ్ఛచాలాసనా దింద్రః పశ్యన్నసి సభాగతం ॥

8

తతోనిర్గత్య సహసా కవిరాంగిరసః ప్రభుః ।

అయయౌ స్వగృహం తూష్ణీం విద్వాన్ శ్రీమదవిక్రియాం ॥ 9

తద్వైవప్రతి బుద్ధ్యేంద్రో గురుహేళన మాత్మనః ।

గర్హయామాస సదసి స్వయమాత్మాన మాత్మనా ॥

10

అహోఽత మమా నాధు కృతంవై దభ్రో బుద్ధినా ।

యన్మయైశ్వర్య మతేన గురుః సదసికాత్కృతః ॥

11

కోగృధ్యేత్పండితో లక్ష్మీం త్రివిష్టప పతేరపి ।

యయాహమాసురం ఛావం నీతోద్య విబుధేశ్వరః ॥

12

యేఊరమేష్ట్యం ధిషణ మధితిష్ఠ న్నకంచన ।

ప్రత్యుత్తే దితిబ్రూయు ర్ధర్మంతేన విదుంపరమ్ ॥

శేషాం కుషభ ధేష్టరాణాం పతతాం తమసిహ్యాథః ।

యేశ్రద్ధ దుర్బలస్తేవై మజ్జంత్యశ్చ స్లవాజివ ॥ 14

అఘాహ మమరాచార్య మగాధ ధిషణం ద్విజం ।

ప్రసాదయిష్యే విశత శ్శీర్షా తచ్ఛరణం సమృశన్ ॥ 15

ఏవంఽంతయతస్తస్య మఘానో భగవాన్ గృహాత్ ।

బృహస్పతిర్గతోఽదృష్టాం గతి మాధ్యాత్మమాయమా ॥ 16

గురోర్నాధి గతస్సంక్షాం పరీక్ష్య భగవాన్ స్వరాట్ ।

భూయన్ ధిమాశు చాయుక్త శర్మణా అభతాత్మనః ॥ 17

తచ్ఛ్చిర్వాచ సురాః సర్వే హ్యశ్రిత్యైశన సమ్మతం ।

దేవాన్ ప్రత్యుద్గమం చక్రు ద్దర్మదా ఆతతాయినః ॥ 18

తైర్విస్మృష్టుభిస్తినైర్తైర్నిర్భిణ్ణాం గోరుజాహవః ।

బ్రహ్మణం శరణం జిగ్ముః సహేంద్రానత కంధరాః ॥ 19

తాంస్తాహ్యార్థితాన్ వీక్ష్య భగవా నాత్మభూ రజః ।

కృపయాపరయాదేవా నువాచపరిసాంత్వయన్ ॥ 20

బ్రహ్మ ॥ అహోఽంతసుర శ్రేష్ఠాః హ్యభద్రం వః కృతంమహాత్ ।

బ్రహ్మిష్ఠం బ్రాహ్మణంఽంత మైశ్వర్యా న్నాభినంపథ ॥ 21

తస్మాయమన యస్యాసీ త్పరేభ్యోవః పరాభవః ।

ప్రక్షీజేభ్యఃస్త్వైర్నిరేభ్యః సమృద్ధానాంచ యత్పురాః ॥ 22

మమవన్ ద్విషతః పశ్య ప్రక్షీణాన్ గుర్వతిక్రమాత్ ।

సంప్రత్యుచితాన్ భూయః కావ్యమారాధ్య భక్తితః ॥ 23

అనదీరన్నిలయసం మమాపిభృగుదేవతాః ।

అమనానైర్కై దై తేయాః కిముత త్రిదశేశ్వరాః ॥ 24

త్రివిష్టపం కింగణయం తృణేద్య మంత్రాభృగూణా మనుశిక్షితార్థాః ।

నవిప్రగోవింద గవీశ్వరాణాం భవంత్యథద్రాచి నరేశ్వరాణామ్ ॥ 25

తద్విశ్వరూపం భవతాశుఃప్రసం తపస్విసంత్యాష్ట్రం మథాత్మవంతమ్ ।
సభాజితోఽర్థాన్ సవిదాస్యతేవో యదిక్షమధ్వంయదుతాన్య కర్మ ॥ 26

తపనముదితారాజన్ బ్రహ్మణా విగతజ్వరాః ।

ఋషింత్యాష్ట్ర ముపవ్రజ్య పరిష్వజ్యేదమబ్రువన్ 27

దేవాః॥ వయంతేఽతిథయః ప్రాప్తాః ఆశ్రమం భద్రవస్తుతే ।

కౌమః సంపద్యతాం తాత పితౄణాం సమయోచితః ॥ 28

పుత్రాణాంచ పరోధర్మః పితృశుశ్రూషణం సతాం ।

అపిపుత్రవతాం బ్రహ్మన్ కిముత బ్రహ్మచారిణం ॥ 29

అచార్యో బ్రహ్మణోమూర్తిః పితామూర్తిః ప్రజాయతే ।

బ్రాతామరుత్పతేన్మూర్తి ర్మాతాసాక్షాత్క్షితేస్తనుః ॥ 30

దయయాభగినీమూర్తి ధర్మస్యాత్మాఽచి ధిః స్వయం ।

అగ్నేరధ్యాగతోమూర్తిః సర్వభూతాని చాత్మనః ॥ 31

తస్మాత్ పితౄణామూర్తానా మూర్తిం పర పరాథవః ।

తపసాపనయం స్తాత సందేశం కర్తుమర్హసి ॥ 32

వృణేమహేత్వోపాధ్యాయం బ్రహ్మిష్ఠం బ్రాహ్మణంగురుం ।

యథాంజసా విజేష్యామః సపత్నాం స్తవతేజసా ॥ 33

నగర్హయంతి హ్యర్థేషు యవిష్టాం శ్రుణ్వవందసః ।

ఛందోభ్యోన్యత్రనబ్రహ్మన్ వయోజ్యేష్ఠస్య కారణమ్ ॥ 34

శుకః॥ ఇత్యర్థితః సురగణైః పౌరోహిత్యే మహాతపాః ।

సవిశ్వరూపస్తానాహ ప్రహసన్ శ్లక్ష్యయాగిరా ॥ 35

విశ్వరూపః విగర్హితం ధర్మశీలైః బ్రహ్మవర్చఃపవ్యయం ।

కథంను మద్విధోనాథో లోకేఽరభియాచితః ॥ 36

ప్రత్యాభ్యాస్యతి తచ్ఛిష్య స్సపన స్వార్థఃపవ్యతే ॥

అకించనానాంహి ధనం శిరోఽఘనం తేనేహ సర్వీర్తిత సాధుసత్కీర్తియః
కథం విగర్హ్యం సుకరోమ్యధీశ్వరాః పారోధసంహృష్యతి యేన దుశ్శ్రుతిః

తథాపి న పతియ్యాయాం గురుభిః ప్రార్థితం కియత్ భవతా
ప్రార్థితం సర్వం ప్రాతై రర్చయేత్ సాధయే॥ శ్రీ మద్భాగవతే షష్ఠస్కంధే

సప్తమోఽధ్యాయః

తా॥ పరీక్షిన్నరేంద్రుడు ఈకయోగింగని స్వామీ : సురాచార్యుడ
సురలనేల కోపించె? అందువలన దేవతల కేమి యాపద గలిగె? ఎఱిగింప
డనగా ఈకయోగింద్రుడిట్లనీయె. స్వర్గమునందొక దినంబున బ్రహ్మ
మరుద్వసు రుదా దిత్యాశ్వినేయ గరుడ సిద్ధ సాధ్య చారణ విద్యాధి
గంధర్వాప్స రాంగనలు పరివేష్టించి కొలువ చిత్రచామరాది రాజచిహ్న
బలంబుని పరివారంబు నిలువ పోలోమీ యుతుడగు మహేంద్రుడ
చింతామణి భద్ర సింహాసనాసీనుండై మంత్రియు బ్రహ్మణ్యుండును
ఆచార్యుండును, అగు బృహస్పతి యాసుధర్మ కరుదేరగాంచి స్వారాజ్య
వైభవంబున దేవగణ సహింతుడై పీఠంబుడిగ్గి ప్రత్యుత్థానంబు చేయఁ
యుచుండగా ఆ దేవగురుడు నిర్జరేశ్వరుని యపార వైభవగర్వంబుచే
సున్న స్థితిని గాంచి తన యింటి కేగెను. కొంతసేపటికా యింద్రుడు తన
గర్వమును తాను తెలిసికొని నేను గొప్ప పొరబాటు చేసితిని. నాకు
సమస్త కాలములందు సుఖశ్రేయజయాదు లొనగూర్చుచున్న గురుడ
నేల తరస్కరించితిని. పరశశ్వరు డిచ్చిన యధికారముచే మహోన్నత
సింహాసనాధిపత్యము వహించిన నీవు ఇతరులను తక్కువగా చూడవలెన
కాని వారికితోడదిన వాడవు కాదగదు సుమా? అని యొన్నియో సారులు
నాకు బోధించి నాచే యిట్టి దుష్కార్యము చేయించిన దేవతల నేమి
వలయును? వీరి మాటలు నమ్మి ప్రపర్తించువారు నల్లరాతి తెప్పనీటిలో
మునిగిపోయినట్లు చెడిపోదురుసుమా! అనుకొని దేవతలను గూర్చి ము
యాచార్యుండెటువేగెనో కనుపడుటలేదు. ఇప్పుడు మనము శత్రువులచే

ఓడింపబడి దిక్కులేనివారలమైతిమికదా! మనమందరము కూడి బ్రహ్మ
 దేవుని చెంతకేగి మన కష్టములను విన్నవించుకొని యా మహనీయుని
 యాజ్ఞానువర్తులమై యుందుమని యా దేవగణముతో గూడి బ్రహ్మ
 లోకమునకేగి యా లోకేశ్వరునితో వారి కష్టములనెల్ల చెప్పుకొని పోయిన
 ఆధిపత్య స్థానమెటుల స్వీకరింప దగుదుమని యాలోచించిరి. బ్రహ్మ
 వారి పలుకుల నాలించి ఓ యింద్రా! నీవు నీకు విరోధులైన దానవులు.
 వారి గురువును తిరస్కరించకుండా భక్తిశ్రద్ధలతో వారు చెప్పినట్లు
 నడచుచు దిగ్విజయమును, సుఖమును, గౌరవమును పొందగలిగి యుంటిరి
 గదా! నీవు అటులగాక వ్యతిరేక ప్రవర్తన కలవాడవై దుష్ఫలములను
 ఎడతెగని విచారమును కలిగియుంటిమి. ఇప్పటికైనను తెలివి తెచ్చు
 కొని గురుభక్తి కార్యదీక్ష కలిగి ప్రవర్తించుచుండుము. అనగా విశ్వరూపా
 చార్యుని యాశ్రమమునకు జేరి యా మహాతపస్సంపన్నుని ప్రార్థింపగా
 పౌరోహిత్యవృత్తి ఛాపభూయిష్టమైనది. దాని నిజ్ఞాను తెవ్వరును చేయరు.
 స్వర్గాధిపతీవయ్య నీవు నన్ను యాచించుటవలన మహోన్నత పదవి
 నుండి యధః పతితుడవగుటయు, దేవతలు లేనిపోని చాడీలు తప్పుత్రోవలు
 గల వాక్కులు సమయానుకూలముగా బోధించి నీ కింతటి పరాభవమును
 గలిగించి యే మాత్రము సహాయము చేయజాలకుంటిరి. కనుక నా శక్తి
 కాలది నీ సురాధిపత్యమును తప్పక యధాస్థితికి తెచ్చి నిన్ను సంతోష
 పఱచెదను అని వచ్చి శుక్రమంత్ర ప్రభావముచే యదృశ్యరూపమున
 మన్న సమస్త సాధనములు ధరించుదులు సంపూర్ణముగ నింద్రుని కిచ్చి
 సురలందఱిని సంతృప్తి పఱచెను, ఇట్టి వెన్నియో మా యధికార ప్రకారము
 రాజులకు గూడా పట్టాభిషేకము తొనర్చుట మున్నగున వెన్నియో చేసి
 యుండి నేటికిని శిల్పాచార్యుడు రాజపురోహితుడనియు “ప్రాప్తపంచాంగ
 భూషణః” అని మంత్రపఠనా సమయమున నతని కుండదగిన యాభరణాధి
 లాంఛనములు కలిగి ప్రకాశించుచుండుట “వాస్తుపూజన సాహిత్యం ।
 స్వయంగృహ్ణాతి సర్వశః” అను వాక్య ప్రకారము శిల్పాచార్యుడే సమస్త
 శుభకార్యముల యందగ్రపూజార్హుడుగా నుండి లక్షణ యుక్తముగా సమస్త

భూషణాదులు మున్నగునవి చేసి యిచ్చి మానవులకు తేజస్సు నొసంగు చుండుట మీరలెఱంగియు నిట్లు ప్రవర్తించుట హాస్యాస్పదమని నిస్పష్టముగా చెప్పుచున్నాను.

11 ప్ర॥ విశ్వబ్రాహ్మణులకు గురుపీఠము లేమైనా గలవా ? ఉన్నచో ఆయా ధర్మము లేమి ?

ఉత్తరము: శ్రీ పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య కాళహస్తి యతీశ్వరావచారము ప్రథమాచార్యత్వము కలది. ద్వితీయాచార్య శ్రీ రూఢాచార్య స్వామివారు, తృతీయాచార్య శ్రీ వేంకటాచార్యస్వామి, చతుర్థాచార్య శ్రీ కాలాచార్యస్వామి, పంచమాచార్య శ్రీ నృసింహాచార్యస్వామి, షష్ఠాచార్య శ్రీ పూర్వాచార్యస్వామి, సప్తమాచార్య శ్రీ కృష్ణాచార్యస్వామి, అష్టమాచార్య శ్రీ బుద్ధాచార్యస్వామి, నవమాచార్యస్వామి, దశమాచార్యుడు గృహస్థాశ్రమముననుండియే అధిపత్యమును నిర్వహించుచున్నారు కాళహస్తివాచార్య ప్రశస్తితో పురుషోత్తమ గురువుగారుండిరి. వేంకటాచార్య నామస్వామి విఖ్యాతస్వామి. వీరు సరస్వతి, సావిత్రి, గాయత్రి యను మూడు ఘోతములకు శ్రీ వీరభోజయాచార్యస్వాములవారును శ్రీ కనుపర్తి బసవాచార్యులు గారును, శ్రీ వీపూరి వర వేంకటాచార్యస్వాముల వారును, అధిపతులుగా నుండి వైదిక ధర్మములు లోకమునకు గను పజుచు అజేమాద్యష్టసిద్ధులతో ప్రకాశించుచు ప్రపంచమును ధర్మమార్గమున నడిపించుటకై సంచారములు చేయుచునే యున్నారు. మైసూరు ప్రాంతమువను చావేపల్లి యను గ్రామమువ పంచనంది క్షేత్రమున పాపఘ్నిపీఠాధీశ్వరుడుగా విరాజిల్లుచు దక్షిణదేశమునకు జ్ఞానోపదేశము చేయుచు ప్రకాశించుచున్న శ్రీ ఆదివిరాట్ శ్రీ వీరభోజవసంతరాయాచార్య స్వాములవారి పీఠము గురు పారంపర్యముగ నెఱికిని దేదీప్యమానముగానే యున్నది. మఱియు పెద్దతిప్ప సముద్ర సంస్థానమున శ్రీ గాయత్రి ప్రణవ పీఠాధ్యక్షులును, శ్రీ పాపఘ్ని పంచబ్రహ్మ మఠాధిపతులును అగు శ్రీ చింతకడిపి విశ్వదేశిక శ్రీరమణాచార్యస్వాములవారును, ఆంధ్రదేశమున

సంచరించుచు నుండిరి కదా? పూనా ప్రాంతమున అష్టసిద్ధులు పొందిన శ్రీ తుకా బ్రహ్మనందయోగీశ్వరులవారు ఛత్రపతి శివాజీకి శాశ్వత ఛత్ర పతిత్వము నిలుపదలచి నవరత్నములతో నవగ్రహకర్షణ జపనిష్కప్రకార మొక అంగుళీయకమును స్వయముగా నిర్మించి శివాజీ నిండుసభయందు ఉండగా నా యుంగరమును తీసుకొని వెళ్లి శివాజీని చూచి నేనొక యుంగర మును చేసితిని దానిని నీవు ధరించుకొనుమని యిచ్చినంతనే శివాజీ దానిని చూచి అదియేమి అందముగా లేదని తిరిగి యా మహనీయుని చేతి కిచ్చి నంతలో స్వామివారికి మనస్సు విచారము కలిగి యింతటి గొప్పశక్తి గల యుంగరము నెవ్వరికిత్తును? వారివలన దేశమునకేమి ప్రయోజనము కలుగును? నా ప్రయత్నము నా హృదయమునగల గొప్ప ఆశ వ్యర్థమై నందుకు నేనేమి చేయవలెను. అనుకొని ఆ యుంగరము నేలకేసి కొట్టి నంతలో నవగ్రహరూపములు ఒక్కపెట్టున తళుక్కున మెరసి యా రత్నములతో గూడ మాయమైపోగా వట్టి బంగారపు టుంగరమే మిగులగా సభాసదులెవ్వరు కన్నులు మూసుకొనిపోగా దిగ్భ్రాంతిచెంది కొంతసేపటికి తెప్పరిల్లుకొనిరి. అప్పుడా శివాజి యెంతయో విచారపడి ఛాదాక్రాంతుడై స్వామీ! మీ మహిమ తెలియక ఛామరుడనై చెడిపోతిని. నా యజ్ఞాన మును క్షమించి యిప్పుడు మీ చేతిమీదుగా శ్రీ ఛార్వతిమహాదేవి విగ్రహ మును తయారుచేసి నా కొనంగినచో నిత్యము నిను ధ్యానించుచు అమ్మ వారిని పూజించుకొనుచుందునని ప్రార్థించినందున అటులే విగ్రహమును సువర్ణముతో పోతపోసి యిచ్చి చాలావఱకు నీకు సహాయము జరుగునులే అని స్వామివారనిరట. ఈ పీఠములు కాక శ్రీ విరాట్ పోతులూరి వీర బ్రహ్మాండస్వామి వారు మన ఆంధ్రదేశములో గోపాలుడుగను, శిల్పి బ్రహ్మగను, యోగిగను. దేశసంచారిగను, సామాన్య కుటుంబిగను, వెట్టి వీరయ్యగను, ఇట్లెన్నియో రూపములు చూపి సూర్యునివలె తానొక్కడే సమస్త గురుపీఠములపై శాసనకర్తగా నేనుందునని లోకమునకు భవిష్యత్కాల జ్ఞానమును చెప్పియుండుట, అందలి యొక యక్షరమైన

పొరపాటు రాకుండుట, వ్యత్యాసము జరుగకుండుట, ప్రపంచమున నిత్యము ధ్యానరూపమున వారి నామధేయముండుట, యెల్లరకు దెలిసిన విషయమే కదా? ఇంక నెందఱు మహానుభావులు ప్రకాశింతురో వసనము చెప్పగలమా ?

12) ప్ర॥ అమరములో చెప్పినవాట మీ జాతి కాదంటిరిగదా? బయట కమ్మరి, ఇట్టి జాతులెక్కడివి ?

ఉత్తరము: ఇప్పటికి వెయ్యి సంవత్సరములక్రిందట చోళరాజులకు ఫణీంద్ర పట్టణమును పేరుగల యొక ముఖ్య పట్టణ ముండెడిది. అందు పాలన చోళుడను ఒక రాజుండెను. అచ్చటికి అమరుడు వచ్చి యెటులో రాజస్థాన పండిత స్థానమును సంపాదించ యత్నించుచుండగా రాజుకు సంతాన హీనతా దోషము తనకు చిరకాల చింతగా నుండెడిది. చివరకు తన భార్య గర్భవతియై నప్పటిమండి తనకు గురువుగా నున్న పీఠాధిపతియగు స్వామి వారి నడుగగా నీకు పురుష సంతానరేఖ లేదు సుమా! ఈ వచ్చిన గర్భమున స్త్రీ సంతానము కలుగును. తద్వారా నీ వంశము రాజ్యాభిషేకము పొందగలుగును. అందుకై విచారపడ నవసరములేదని చెప్పెను. అయినను రాజు మనస్సులో మగబిడ్డకు, ఆడబిడ్డకు భేదమున్నదిగదా? ఎట్లయినను పురుష సంతానమునకై ఔషధ సేవ చేయుదమా? జపతపాదు లేమైన చేయింతమా? లేక శోడశ మహాదానములలో నేదియైన కల్పోక్తప్రకారము ఆచరించెదమా? ఇంకొక భార్యయందు పురుష సంతానము కలిగినను పట్టాభిషేకార్హతకు సందేహము కలదేమో? గురువుగారి మాటలలో ఇంకొక కానుపులోనైన పురుష సంతానమున్నట్లు మనము వినియుండలేదుగదా? అని నానావిధములుగ ఆలోచించుచుండెను, ఇట్లు కొంతకాలము గడచినది. అప్పటికి తనభార్యకు ఆరవమాసము వచ్చినది. స్త్రీలు కూడ కొందరు పరిశీలించుచు పురుషపిండమునకు స్త్రీపిండమునకుగల భేదములను పరిశీలించుచు ఆడుబిడ్డయే యగుననుచుండిరి. ఈ సమయమును కనిపెట్టి అమరుడు తనంతట తానేవచ్చి రాజసభయందు కొంత ప్రసంగము జరిపి, రాజపరేణ్యా

మన పట్టణములో మీ సంతానమును గురించి వాడుకలు జరుగుచుండుట నేనుకూడ వింటూనే యున్నానుకాని, నిన్నటి దినమున ఒక మహానుభావుడు మన మంచిసీశు బావియొద్ద గూర్చుండి చాలమందికి చేతులుచూచి జాతకములు చెప్పుట, కొందరికి ప్రశ్నలు చెప్పుట, నేను చూచుచునే యున్నాను. నేనా మహనీయునికి నమస్కారముచేసి స్వామీ ! మారాజుగారి కేసంతానము కలుగునో ? సెలవీయుడని సంతలో ఆయన నావంకజూచి, పురుష సంతానము కలుగునుగాని వెంటనే బాలారిష్ట దోషము తగిలి జీవించుట దుర్లభమనెను. నేసటులే నమస్కరించుచు స్వామీ ! ఆ దోషమునకు పరిహారము చెప్పితిరేని మీరెట్లా చరించుడని, సెలవిచ్చెదరో. ఆ వ్రకారము చేయగలమని అట్లే నిలిచియుండగా అంతపని మీ రాజు చేయగలడా ? అనెను. మాకు సాధ్యమైనంతవఱకు చేయుదుము సెలవియ్యండి అంటిని అయితే మీ పట్టణమున సుత్తరపు పైపున చెఱువు త్రవ్వించి సమారాధన మొనర్చిన యెడల ఆ దోషము పరిహారమై శిశువు జీవించునుకాని తల్లియా బిడ్డను చూడరాదు అనెను. నేను స్వామీ! తల్లి చూడకుండ బిడ్డను కనుట యెట్లు తటస్థించును అనిసంతలో ఆ మహనీయుడు ఇంతమాత్రము మీకు తెలియదా? తల్లికి గంతగట్టి చుట్టుపట్లనున్న వారందఱు చక్కగా అన్నిపనులు చేయుచుందురుగదా? అనుచు ఆయన వెంటనే యెచ్చటికో వెళ్లెను. నేను ఇంకను మాట్లాడుదమనుకొంటిని గాని నాకు ఆయన వెంటనే యెచ్చటికో వెళ్లెను. నేను ఇంకను మాటలాలకించిన రాజు మనము చెఱువు త్రవ్వించలేమా? అని అమరునితో ననెను. ఏలినవారి యిష్టము అంటూ రాజుగారి ముఖ్య స్నేహితునికంటెను ముఖ్య బంధువునికంటెను, అభిమాన గౌరవములను పొందెను. రాజాజ్ఞతో చెఱువు త్రవ్వించుచు అందలి మేత్రితో ఒక విషయము చెప్పెను. రాజు ధార్య ప్రసవించిన సమయమున మీలో ప్రసవించివారి మగబిడ్డను మా కిచ్చి రాజుగారి అమ్మాయిని మీకిచ్చి. నీవు కోరిసంత ధనమిచ్చెదను. అని ఆ మేత్రిని నిర్ణయించుకొని మంత్రసానిని కూడ తన కట్టడిలో నుంచుకొని చెఱువు

పూర్తిచేయుట లోపలనే రాజు ధార్య ప్రసవము, ఒడ్డెవారిలో ఒక స్త్రీ
 ప్రసవము పురుష సంతానము కలిగి. రాజగృహమునుండి ఒడ్డెముతాలోకి
 రాజపుత్రి, ఒడ్డెముతాలోనుండి మగపిల్లవాడు చేరి యెవ్వరికిని తెలియ
 కుండా రాజుగారికి మగపిల్లవాడు పుట్టినట్లు పట్టణమెల్ల సంతోషముగా
 అలంకారములు చేయించిరి. ఒడ్డెవారును రాజపుత్రి మన యింటికి వస్తూ
 లక్ష్మీదేవిని మన ముతాలోకి తీసుకువచ్చిన దనుకొనుచు నిండుగా వైభవము
 జరుపుకొని యానందించిరి. అప్పటినుండి అమరుని మాటయందు రాజుకు
 గౌరవము కలిగియుండెను. జాతకర్మ సమయమునకు రాజగురువు నాకు
 కొంచెము అనారోగ్యముగా నున్నది. సమయానుకూలముగ జాతకర్మ
 సంతోషముగా జరిపించుచుండడని రాజుగారికి చెప్పెను. మా గురువుగారు
 రాలేదని అనుచునితో రాజు చెప్పగా ఆయన చాలా గొప్పవాడు కనుక తన
 శాస్త్రము ప్రకారము స్త్రీ సంతానము కలుగక పోయినందున కొంచెము
 లక్షగా నుండి యిట్లు రాకుండియుంటవచ్చుననెను. తరువాత అన్నప్రాశన
 చూపాకర్మకర్తవేదాలు జరిగినవి. రాజుగారికి మహామేరువును చూడవలెనని
 వారిక కలుగగా అమరుడు అది నాకు బాగుగా తెలియదు. మీ గురువుగారి
 వల్ల తెలిసికొందమనగా రాజుగారు గురువుగారితో ప్రస్తావించిరి. ఆ
 మేరువుయొక్క విశేషములు అవటికి పోవుటకు వచ్చుటకు తగిన సామాగ్రి
 కట్టించుములు. ప్రయాణారంభమునుండి తిరిగి గృహమునకు చేరునప్పటి
 కను కాల నిర్ణయము మున్నగునవి యెల్ల తెలిసికొనియెను. రాజుగారు
 తనకు కుమారునకు పట్టము గట్టి తీర్థయాత్రసేయ నుద్దేశించి గురువుగారి
 నడుగగా ఇది నీకు అంత్యజ్ఞగానున్నది. రాజ్యభంగము, ప్రాణభీతియు
 కలుగునట్లు నాకు తోచుచున్నది అనెను. ఈ గురువుగారి మాటలు
 అమరుడుకూడ వినియుండెను గాని గురువుగారు తన స్థానమునకు వెళ్లిన
 తరువాత నిట్లు చెప్పెను. ఆయన చాలా పెద్దవాడు. తన మాట నెగ్గక
 పోయేనే అను పట్టుదలతో మాట్లాడుటయే కాని యేమియు లేదనెను. ఇట్లు
 ప్రయాణము నిర్ణయించిరి. రాజపుత్రునకు కిరీటము కావలెనని కోరి

నంతలో శిల్పాచార్యుడు కిరీటముచేసి యిచ్చెను, గాని ఆశీర్వాచనము చేయలేదు. వారు మహా మేరువును చూచుటకు చతుర్దశ మనువులవలె పదునలువురు ప్రయాణమై వెళ్ళిరి. పట్టాభిషేకమయిన మరునాడే ఆ ఒడ్డెవారి పిల్లవానికి కర్పకుడను నామధేయమును, అమరుడే నిర్ణయించినాడు కనుక శిల్పులు మాత్రము ఒడియ చోళరాజు అనిరి. అమరుడా మాటలను విని రాజా ! మనకు పూర్ణశత్రువులు, మీ గురువంశమే అనగా వారు నాకేమి చేసినారనెను. పూర్వము మీ తండ్రికి పురుష సంతానప్రాప్తి లేకపోగా మన దేశము ఇతర రాజులకు చిక్కి మనము అష్టకష్టాల పొరొందుమని యెంచి నా తెలివి ప్రకారము ఒడ్డెవారి ముఠాలో ప్రసవించిన మగపిల్లవాడవైన నిన్ను తీసుకొనివచ్చి రాజగృహములో నుంచి, రాజభవనములో జన్మించిన ఆడుబిడ్డను ఒడ్డెవారి ముఠాలోకి చేర్చి యీ కథ యెవ్వరికిని తెలియనీక అనగా మీ తండ్రికి తల్లికిగూడ తెలియనీక నీకు పట్టాభిషేకము చేయించితిని. వారు ఒడ్డెరాజు ఒడ్డెరాజు అంటూ యున్నారు. అంతేగాక నీ కిరీటమున చుట్ట దానిపై తట్ట, ఆ తట్టమీద మట్టిపెళ్ళలు, ముందువై వున చెలుగుడు పొట, దాని మధ్య గడ్డపొట ఇట్లు లోకమున కెఱుకపరచినారు. అందువల్ల వారు మనకు విరోధులు అని వచించెను. కర్పకుడను నామము ధరించిన ఆ ఒడ్డెరాజు మన శత్రువులను మనమేమి చేయవలెను ? అని సలహా కోరెను. అట్టి జాతిని నిర్మూలనముచేయుటయే మన పని. అని అమరుడు నిర్ణయించెను.

అమరుడు తానే రాజుగా నిలబడి విశ్వబ్రాహ్మణులను చంపించ నారంభించె. కర్పకుడను రాజు మాత్రము బాల్యావస్థలో నున్నవాడే కనుక ముంతి యిష్టప్రకారము నడువవలసి వచ్చెను. అట్టి సమయములో దూరదేశములకు బోయినవారును సమీప గ్రామాదులనుండి మాటు వేషములతో దిరుగుచు మాటుపేరులు పెట్టుకొని యా దుర్భర కాలములో యెవ్వరే విషముగా కష్టము లనుభవించిరో ? ఎందఱు మరణించిరో ?

మనము చెప్పజాలము. ఎట్లా అయితే నేమి విశ్వబ్రాహ్మణజాతి మాత్రము
 ఖజీంద్ర పట్టణములో నొక్కరును లేక యుండుటచే వీరు చేయునట్టి పంచ
 వృత్తులు సశించుట లోడనే వ్యవసాయమున కుపయోగించు సాధనములు
 గాని. గృహ నిర్మాణమునకు సాధనములు గాని ఒకటి యననేల సర్వము
 సశించి పాడిపంటలు. వ్యాపారిములు, నానావిధ జీవనములకు ఆధారములు
 లేక దేశమునకు కరువు కలిగి జనులెల్లరు దేశములకు పోవుదుమా?
 అనునంతటి దుర్భరస్థితి పట్టణమునకు కలిగినది.

వారు మేరు పర్వతమునకు వెళ్లి అచ్చటగల విశేషములనెల్ల చూచి
 యానందించి తిరిగి పట్టణమునకు వచ్చునప్పటికి సుమారు 7-8 సంవత్స
 రములు పట్టియుండవచ్చును, వారు తిరిగి వచ్చుచుండగా నచ్చటచ్చట
 ఖజీంద్ర పట్టణ నాశమునుగూర్చియు, ప్రజారిష్టములను గూర్చియు, రాజ
 వంశ చరిత్రతో గలిగిన హీనతను గుఱించియు, వినుచు పొలన చోళుడు
 25 గురువుగారితో నిట్లనెను, స్వామీ! ఎన్నియో తరముల నుండి మీరు
 లోకకళ్యాణముగా గురుపీతమున నుండి మీ యాచార్యత్వముతో లోకమును
 జ్ఞానమార్గమున నడిపించుచు నిత్యకళ్యాణము పచ్చని తోరణముగా
 ప్రకాశించునట్లు దీనిదీనాభివృద్ధిగ దియా ధర్మసత్యములతో లోకమును
 కాపాడుచుండుట తెలిసియు, దుర్మార్గుడైన అమరుని సమ్మి నాకును నా
 దేశమునకును భరించరాని ప్రళయమును తెచ్చుకొంటిని. అప్పుడప్పుడు
 మీరు చెప్పుచున్న సద్భాక్యములను గూడ విసజాలక పోతిని. ఇప్పుడు
 నాకు రక్షకులు నీ కంటే ఎవ్వరును లేరు. తగిన యాలోచనతో మన
 స్థానమునకు మనము చేరవలెను గదా? ఇంత విపరీతముగా గన్పట్టుచున్న
 అగ్నిగుండమువంటి యిచ్చోటికెట్లు వెళ్లగలము? నేనొక్కడనే పోయినను
 కొంతవఱకు మేలనుకొందునుగాని నా వంశమునకు హీనత్వము తెచ్చుట
 మాకు గురుపీతముగా నున్న మీ వంశమంతయు సశించుట, నా పరి
 పాలనములో నున్న జనులెల్లరును ఇట్టి ఘోరాపదతో నిత్యము దుఃఖించు
 చుండుట, చుట్టుపట్లనున్న రాజులెల్ల నన్నొక హీనజనునిగా నెన్నుకొనుట.

ఇవి అన్నియును సహింపజాలకున్నను మనము దేవక్షేత్రమగు మహా
 మేరువును చూచిన పుణ్యఫలమే మనకు తోడు గాకుండునా? అని నేను
 ఆత్మశుద్ధిగా నిన్నే సమ్మియున్నాను. అనగా గురువుగారిట్లనిరి. మనము
 వీధినాటకములను కల్పించి ఆయా గ్రామములతో వినోదములను
 కలిగించుచు మన యథార్థరూప మెవ్వరికిని తెలియనీక ప్రవర్తించు చుండ
 వలెను. అందులో రామాయణము, చోళరాజు చరిత్ర, అను నాటకములను
 ప్రదర్శనములు ఊరూర నెల్లరకు తెలియజేయుచు పోవుదము, తరువాత
 నేనే సమస్త కార్యములు చక్కగా నెఱవేర్తును, భయపడవద్దని చెప్పి
 నాటకములను గ్రామమధ్య ప్రదేశములయందు చూపుచు ఒక్కొక్క
 యూరు, మెల్లమెల్లగా నడుచుచు మేము భాగవతులము అని చెప్పు
 కొనుచు పట్టణ సమీపములో నున్న యొక గ్రామములో రామ నాటకమును
 ప్రదర్శించిరి. దానిని చూచి చుట్టుపట్ల గ్రామములవారు కూడ సంతో
 షించుచు మా వూరిలో నాటకము వేయించుదుము, అనుకొనుచుండగా
 ఫణీంద్ర పట్టణ ప్రభువుగానున్న కర్పకుడును, మంత్రిగానున్న అమరుడును
 ఈ భాగవతులను మా గ్రామము రమ్మని కోరిరి. అటులే వచ్చెదమని
 యా పట్టణములో రామనాటకమును ప్రదర్శించి యెల్లరను సంతోషపఱచిరి.
 చోళరాజు మనవాడే కదా? ఆ నాటకమును మనము వేయింతము అని
 యా భాగవతులను పిలిచి రామనాటకము బాగుగానేయున్నది. చోళరాజు
 నాటకమును వేయుడు, అసగా ఆ భాగవతులు అయ్యా! రామనాటకము
 చాల కాలము నాటిది. కనుక ప్రజలను మెప్పించగలిగితిమి. చోళరాజును
 చూచిన వారున్నార కదా! అట్టి సమయములో అందరిని మెప్పించుటకు
 రాజుగారి డుస్తులు, ఆయుధములు వగైరాలు చక్కగానుండవలెను. గనుక
 తానేపు మా యొద్దనుండి చాలును. అసగా అటులనే యిచ్చెదమని
 వారొసంగిరి. చోళరాజు నాటకము మొదలుపెట్టి రాజుగారి సంతాన కథ
 జరిగిన కుట్ర యెంతమాత్రము తప్పకుండ గ్రామస్థులకు తెలియునట్లు ఆడు
 చుంటిరి. మహామేరువు నుండి గురువుగారితో కలిసి చోళరాజు రావడము,

కర్పకుని తల్లతెగగొట్టడము, ఆప్పుడు పౌరులందఱు వారి కష్టనిష్ఠురములు, తీరని దుఃఖములు చెప్పకొనుట, తరువాత అమరుని కట్టివేసి చిత్రవధ చేయుట, మొదలగు విషయములు జరుగుటచే కొందఱు శిల్పవృత్తులతోను మఱికొందఱు వ్యవసాయపు కూలీలుగను, ఎల్లెటో బాధలు పడిరని మనఘూహించవలెను, కాని అట్టివారితో విశ్వబ్రాహ్మణులకు సంబంధముండదు. బయట కమ్మరి మొదలగు నామములతో ఇతర కులస్థులు అనగా తురకలు మొదలగువారు కూడ కొన్ని వృత్తులతో జీవించుచుందురు. ఈ కథ ధీరజన మనోవిరాజితమను గ్రంథమునను, పరిమళ చోళచరిత్రము అను గ్రంథమునను వ్రాయబడియున్నది.

13 ప్ర॥ బ్రాహ్మణులకు విహితములైన యజనాది షట్కర్మములతో మనుస్మృతియందు “త్రీణీకర్మాణి జీవికాః” అని చెప్పబడినదికదా! పౌరుషేయులను బ్రాహ్మణు లదే ప్రకార ముండకపోవుటకు కారణమేమి ?

ఉత్తరము : అదిపురుషుడగు విశ్వకర్మ మాకు పంచవృత్తులవల్ల జీవనమును, షట్కర్మావ్యధికారములును,

శ్లో॥ శమోదమస్త సర్వోచం క్షేతిరార్జన మేవచ ।

జ్ఞానం షడ్జ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రాహ్మం కర్మస్వధావజమ్ ॥

అని ఆర్షేయ బ్రాహ్మణులకంటె పదికర్మ లధికముగా చూపుచు దేవా లందూది నిర్మాణములు. కామ్యకర్మలగు యజ్ఞాదులు మనుష్య జీవనాధారము లగు వస్తువాహనాదులు, సర్వజనోపకారములగు వాపీకూపతటాకాదులు, తేజస్విత్వము కు సువర్ణరత్నాన్వితాభరణాదులును, సుఖజీవనార్థం గృహ రామాదులను రచించి లోకోపకారములతో ప్రకాశించు చుండుడని హితోపదేశమొనర్చి—

శ్లో॥ పరోపకారాయ వహంతి సద్యః పరోపకారాయ ఫలంతి వృక్షైః ।

పరోపకారాయ చరంతిచావః పరోపకారార్థ మిదం శరీరమ్ ॥

అని యిట్లు ద్విజత్వము కంటె ఋభుత్వమును గూడా యిచ్చియున్నాడు. .
యజుర్వేద కాం: (3-1-9)

శ్రుతిః ॥ అంగిరస ఇమే సత్రమా సతేతేసు వర్గం లోకం । సప్రజాసంతి
తేభ్య ఇదం బ్రాహ్మణం బ్రూహి ॥ ఛాష్యం ॥

అంగిరో నామకా ఇమేమహర్షయః । సత్రమను తిష్ఠంతి తేతుస్వర్గప్రాప్తి
సాధనానానాధానే దిష్ఠనామక శస్త్రాదీ నామపరిజ్ఞానాత్స్వర్గం సజానంత్య
తస్తేభ్య ఇదం త్వయాధీనం శస్త్రాది ప్రతిపాదకం బ్రాహ్మణం బ్రూహి ॥

అంగిరులను ఈ ఋషులు సత్రయాగమొనర్చిరి. వారల స్వర్గ
ప్రాప్తికి సాధనములయిన నాధానేదిష్ఠములను పేరుగల శస్త్రాదుల యొక్క
శిల్పములను తెలిసికొనక పోవుటవలన స్వర్గమును తెలిసికొనక పోయిరి,
అందుచే వారికొకటే నీచేచదువబడిన శస్త్రాదిశిల్పప్రతిపాదకమగు బ్రాహ్మ
ణమును చెప్పుము. అను ఈ శ్రుత్యర్థముచే శస్త్రములు మున్నగు శిల్ప
ప్రతిపాదకమగు విజ్ఞానము స్వర్గజ్ఞానము ననుసంధించునని తెలియదగును.
ఋగ్వేదము (1-42-7)

శ్రుతి॥ అస్మా ఇదుస్తోమం సంహినోమిరథం సతప్తేనతత్ప్రీనాయ । గిరశ్చ

నిర్వాహనేను వృక్తింద్రాయ విశ్వమిన్ద్రం మేధిరాయ ॥ ఛాష్యం ॥
స్తోతృభిః ప్రేషితాని స్తోత్రాని రథవదింద్ర మానయంతి । అతఃకారణాద్ర
ధేచ్ఛాకుర్వతేరథకారో రథంకరోతి. తద్వదహమింద్రాయై సత్వస్యదేవాయ
స్తోత్రం । రచయామి యత్స్తోత్రం రథవత్ సువృక్తి సు సంస్కృతమితి ॥

స్తుతి చేయు వారలచే పంపబడిన స్తోత్రములు రథమువలె నింద్రుని
తెచ్చుచున్నవి. ఈ కారణము వలన రథమందిశ్చచే రథకారుడు
రథమును చేయుచున్నాడు. అటులనే నేను ఇంద్రుని కొకటే (ఇతర

దేవతల కొఱకు గాదు) స్తోత్రమును రచించుచున్నాను. నా స్తోత్రము రథమువలె చక్కగా నడుచునదియు, చక్కగా సంస్కరించినదియు, అగును. అని యిటుల నుడువబడి యుండుటచే మంత్రకర్త తాను మంత్రమును రచించుటలో రథమువలె ఋజువుగా నడుచునదియు చక్కగా పరిశుద్ధి చేయబడినదియు, అని చెప్పుటవలన మంత్రరచనా స్తోత్రము కంటె రథమెక్కువ పావనమైనదిగను, మంత్రరచయిత కంటె రథకారు డధిక పవిత్రత నొంది యుండువాడనియు, తెలియక మానదు.

స్కందపురాణ ప్రతిష్ఠాఖండములో

శ్లో॥ శిల్పీనాందేవ కర్తృత్వం వంశ్యానాం విశ్వకర్మణః ।

అహం విశ్వస్య కర్తాచ కర్తారోమమ శిల్పినః ॥ (1)

శిల్పి గర్భాణి లింగాని లింగగర్భాశ్చ శిల్పినః ।

శిల్పిరూపంతు మద్యాపం నభేదః శ్రుణు పార్వతి ॥ (2)

ఈశ్వరుడు పార్వతితో ఇట్లు చెప్పెను. ఓ పార్వతీ! విశ్వకర్మ బ్రహ్మవంశస్థులగు శిల్పులకు దేవతల రచించుట నియమిత మయ్యెను. నే నందఱను చేయువాడను, ఆ దేవశిల్పులు నన్ను చేయువారలు. నా గర్భము నందు వారలవతరించిరి. వారి గర్భమునందు నే నవతరించుచున్నాను. అందుచే నాకును వారికిని భేదము లేదు. అని చెప్పబడి యున్నది. అందువలన సామాన్య బ్రాహ్మణునికంటె శిల్పాచార్యులకు శతగుణ ధర్మములను చెప్పియున్నారు, అందువలననే

శ్లో॥ శూద్రకోటి సహస్రాణా మేకవిప్ర ప్రతిష్ఠితం ।

విప్రకోటి సహస్రాణా మేకశిల్పి ప్రతిష్ఠితమ్ ॥

అవి ధర్మశాస్త్రములు, పురాణములు, నానాక్షేత్రమహాత్ములు, నానా మహాత్తర చిత్ర విచిత్ర శిల్పములు ఋజువుపఱచు చున్నవి.

14) పృ॥ ఆర్షేయ బ్రాహ్మణులు అగ్నిష్టోమాది కర్మలు చేయునప్పుడు విశ్వకర్మ వంశజులైన రథకార బ్రాహ్మణులను పూజించవలసి నట్లు శ్రుత్యాదుల యందెచ్చటనైన కలదా ?

ఉత్తరము :- యజ్ఞమునందలి యిష్టకోపధానమున

శ్రుతి ॥ విశ్వకర్మ ఋషిః, ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయా వాచం

గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ అనియును

శ్రుతి ॥ విశ్వకర్మా ద్విశాంపతిస్సనః పశూన్ ఛాతు తన్మైనమః ।

ప్రజాపతీ రుద్రో వరుణోఽగ్నిర్దిశాంపతిః సనః పశూన్ ఛాతు సోఽస్మాన్

ఛాతు తన్మైనమః । ఏతావై దేవతా ఏతైషాం పశూనా మధిపతి యస్తా

భ్యోవా ఏషలవృశ్చతే యత్పశుశీర్షాణ్యు పదధాతి । హిరజ్యేష్ఠకా ఉపద

ధాత్యేతాభ్య ఏషదేవతాభ్యో నమస్కరోతి ॥ (యజుః, కాం. 5 ప్ర 5 అను

5 - మం. 1.) మఱియు తైత్తిరీయ పంచబ్రహ్మోపనిషత్ ॥ యస్మాద్ విశ్వగ్ం సమస్తం క్రియతే । స, మాం, ఛాతు - విశ్వస్రష్టా, విశ్వభర్తా, విశ్వశాంతికః । జీవాతాభువనానాం, సిద్ధానాం, కిన్నరాణాం, యఃపురాణశ్చ, జీమూతవర్షకః త్రాతానుమాతా, పురుషఃపరః విరాడిశ్వకర్మా, స్వరాడ్విశ్వకర్మా, సగ్ంరాడ్విశ్వకర్మా, బ్రహ్మవిష్ణురుద్ర శతముఖాదయో దేవా జాయంతే । విశ్వేదేవావసవః పితరోగంధర్వాఇమే సర్వేలోకాశ్చేతి, విశ్వకర్మణః । వ్యోహ్నోమారుతః । మారుతాద్వైశ్వానరః, వైశ్వానరాజ్జలం, జలాద్భూమిః, భూమ్యాభౌషధయః, భౌషధీభ్యోబీజాని, బీజేభ్యోఽఖిల సస్యాని, సస్యోద్భవంధాన్యం, ధాన్యేభ్యోఽన్నం భవతి, అన్నాదేవరసః । తద్రసేన జంతునాగ్ం సర్వేషాగ్ంరేతః శుక్లశోణితరూపమేవాహ, తస్మాత్పిండాస్సముత్పన్నాః, సముత్పన్నాని స్థావరజంగమ రూపాణి । జాతాన్యనే కాని పిండబ్రహ్మాండాని, ఇతి విశ్వకర్మణాభూతాని, విశ్వకర్మణావృద్ధాని, తేనైవాహప్రతిష్ఠితాని పంచముఖేభ్యః పంచశీర్షస్యాస్యమనుః ప్రథమః,

యోద్వితీయః త్వష్టాత్మతీయః. శీర్షీచతుర్థః. విశ్వజ్ఞః పంచమ ఇతిసవి
 వార్కోవిధీయతే, సాసగఃసనాతనోఽహభూనః, ప్రత్నః సువర్ణ శ్చేత్యేతేచ
 సర్వేగోత్రపురాణాః । ప్రాకృతేష్వాద్యాద్యా ఈశ్వరో విశ్వకర్తా ఆహుః
 కశ్యపోఽత్రిస్తాభ్యాగ్ం సూర్యచంద్రాదయో జాయంతేగనాద్యాః కుంభి
 సూత్రాః, స్థలజాజలజా కీటకశ్చమర్విథాః, ప్రకృతయః ప్రజాతావేదవిద్యాః
 సాంఖ్యాదయోఽపి, కర్మజ్ఞానబోధికాః, నిగమాగమాశ్చ, సర్వం విశ్వం
 నిర్మితం సవిశ్వకర్మా పరబ్రహ్మేత్యుపనిషత్ అను ఏతదుపనిషత్ పరేత్
 ప్రాతరాది సమయే స సర్వప్రాపైః ప్రముచ్యతే, తద్వైవం విశ్వకర్తృ
 కారణం పంచబ్రహ్మాధిగచ్ఛతి ॥

అంతయేల పండిత హూకమి చంద్రసూనుడగు రామచంద్ర పండి
 తుడు రచించిన వాస్తుప్రతిష్ఠా సంగ్రహమను గ్రంథములో మొట్టమొదటనే
 యజ్ఞశాల నిర్మించుటకు కొలతలు పెట్టుటకుముందు, అంగుళ నిర్మాణ
 కర్తారం సూత్రధారం విశ్వకర్మాణం పూజయేత్ అని విశ్వకర్మ బ్రాహ్మ
 ణుని పూజించి యటుపిమ్మట గణాధిపతిని పూజించియున్నాడు అట్టి మహా
 పండితులకే పె మనకు తెలియునని యనుకొనుటన్యాయమా ?

శ్లో॥ యజ్ఞకర్మణి యేవ్యగః । పూరుషాః శిల్పినస్తథా । తేషామపి
 విశేషేణ పూజాకార్యా యథాక్రమమ్ ॥ అని రామాయణమునందే చెప్పబడి
 యుండెను.

15) ప్ర॥ మీరు దేవాలయములలో దేవతా ప్రతిష్ఠలు చేసేవారుగదా ?
 ఆలయములలోకి మీ వర్ణస్థులు వెళ్ళి అభిషేకాదులు చేయక
 పోవుటకు కారణమును, ఇతర వర్ణస్థులు మీకు మొక్కకపోవు
 టకు కారణమును చెప్పవలసినది.

ఉత్తరము :- శిల్పశాస్త్రే దేవతా నిర్మాణ ప్రకరణే ॥ శ్లో॥ అనంతవేద
 నామాని అష్టకం శిల్పశాస్త్రయోః వాస్తుద్వాదశ నామాని శాస్త్రం షట్కంచ
 నామకమ్ ॥ అష్టాదశ పురాణాని । అష్టవింశతిబాగమాః పంచసూత్ర
 ప్రమాణేన నిర్మితాః విశ్వకర్మాణః ॥ వేదములు, శాస్త్రములు, ఆగమములు

పురాణములు, మొదలయిన వన్నియును విశ్వకర్మ ప్రోక్తములయి
యున్నవి. మయమతాగమముయొక్క ప్రమాణము శ్లో॥ మానసారంతు
గార్గేయం దీప్తంమారీచ మత్రియం వై ఘాన స్సర్వశాస్త్రేషు సారమయ
మతాగమమ్ ॥ ఈ మొదలై నవి సూత్రగ్రంథములును, మయమతాగమ
గ్రంథమునకు ముఖ్యములై యున్నవి. ఈ విశ్వకర్మయొక్క సంతతీ
యులు. ఉపనయనము మొదలుకొని దేవనిర్మాణాది వృత్తులు, వేదా
భ్యాసము లోకకర్మ వృత్తులు, గురువుల వలన నేర్చుకొనే కర్మలలో ప్రద
క్షీణ మంత్రముయొక్క సూత్రము ॥ ప్రాణానాయమ్య । సంకల్ప్య ॥
గోత్రస్య - నామధేయస్య- (గృహస్థుడైనచో మమధర్మపత్నీ సమేతస్య)
క్షేమస్థైర్య విజయాయురోగ్యై శ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం. ఛర్మార్థ కామమోక్ష
చతుర్విధ పురుషఫలావాప్త్యర్థం, బ్రహ్మదిత్రయత్రిం శతోక్తి దేవతా
ఉత్పత్యధికార సిద్ధ్యర్థం, శంకుస్థాపన, గర్భాలయ, శుకనాసి, కాంతరాళ,
మధ్యరంగమహాధిష్ఠాన మండప, ముఖమండప, ఆర్థమండప, యాగ
మండప, యానమండప, సభామండప, నృత్యమండప, కళ్యాణమండప,
కోట, దుర్గ, గోపుర, ప్రాకారాది సమస్తమండప, అంకురారోపణ, జలాధి
వాస, పంచగవ్యాధివాస, క్షీరాధివాస, ధాన్యాధివాస, వాస్తుహోమ, బలి
శాంతిహోమ, ఘూర్తిహోమ, అంగవైకల్య దేహశుద్ధి, గర్భవిన్యాస,
రత్నస్థాపన, పీఠారోహణాష్టబంధన, పంచసూక్తాభిషేక, ధ్యాన, నేత్రోన్మీ
లన, మంత్రపుష్పాది కలశస్థాపన భేరిమృదంగ పటహాధ్వజారోహణ,
అగ్నిప్రతిష్ఠాపన, వివాహోత్సవ, వసంతోత్సవాదిసిద్ధ్యర్థం, అని శిల్పా
చార్యులు సంకల్పములు యావత్తు చేయవలసినవాడై యున్నది. మయ
మతాగమే, శిల్పశాస్త్రే, శ్లో॥ అంకురార్పణ పూర్వంతు । జలవాసం
ద్వితీయకం । తృతీయం పంచగవ్యంచ । క్షీరవాసం చతుర్థకమ్ ॥ పంచమం
వాస్తుహోమంచ, బలిహోమంచషష్ఠకం । సప్తమంఘూర్తిహోమంచ । అష్ట
మందేహశుద్ధిభిః ॥ నవమంగర్భవిన్యాసం । దశమంరత్నవిన్యసేత్ । ఏకా
దశంతునయనం । ద్వాదశంచాష్టబంధనం ॥ అభిషేకంత్రయోదశం । ధ్యానమే

పంచతుర్జశమ్ పంచదశం నేత్రమోక్షం మంత్రపుష్పంతు షోడశం ॥ ఏతే
 షోడశవాసంచ కర్తవ్యం శిల్పికోత్తమః యథాదాతృ నమస్కారం ఆశీ
 ర్వాదంచ శిల్పినః ॥ అని చెప్పబడియున్నది కనుక ఈ మొదలయిన
 షోడశవాసములచేత విగ్రహములకు అంకురారోపణ మొదలుకొని దృష్టి
 మొదలయిన కళాప్రతిష్ఠవరకు శిల్పిచార్యులు చేయవలసినది. ధర్మకర్త
 శిల్పిచార్యుని తరువాత దేవతలకు నమస్కారములుచేసి ఆశీర్వాదము
 ఘోషించవలసియున్నది. వృషోత్సర్జనమునకు గణపతిపూజ, మన్మథకర్త
 హోమమును, మంటపారాధన, యావప్రతిష్ఠ కాలమందు వాస్తుపూజయును
 విశ్వబ్రాహ్మణులకు వస్త్రాభరణాదులిచ్చిన తరువాత యజమాని నాశీర్వా
 దించి పిమ్మట వృషభమునకు ముద్రవేయవలయును. ఇది విధియై
 యున్నది. శిల్పశాస్త్రే.

శ్లో॥ మాతా శిల్పీ పితాశాస్త్రం, అరూఢం రూపమానసం ।

యథా పిండోద్భవంబైష్ట తథా పుత్రవిధి క్రమాత్ ॥

సరస్వతీ వీలాన వామగ్రంధే ।

శ్లో॥ శిలామృణ్మయ వారూణార్ ॥ ప్రతిమాసార విశేషతః ।

నిర్మాతా ప్రథమః పూజ్యః । ఆచార్యస్తుతథాపతే ॥

పటానాం తంతుకార్యత్వం కారణత్వం విశేషతః ।

నిమిత్తకారణంచేతి । ప్రాధాన్యం విశ్వకర్మణః ॥

సదాదాదో యథాపూజ్యః । ఆచార్యస్తు యథాభవేత్ ।

సదాపూజ్యస్తు నిర్మాతా । సర్వస్మృతిషు సమ్మతమ్ ॥

తా॥ విగ్రహములకు శిల్పిగారుడు తల్లియనియును, శాస్త్రము తండ్రి
 యనియును రూపములేని శిలామృణ్మయవారు లోహాదులకు రూపములను
 కల్పించి వానికి ప్రాణ ప్రతిష్ఠ, షోడశ కళాన్యాసములు చేయవలసిన
 విధియైయున్నది. అందు ప్రాణప్రతిష్ఠ మంత్రము. ఓం అసునీతే పునర
 స్థాపతిః పునః ప్రాణ మిహనోధేహి ధోగంజ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చ

రంత మనుమతే మృడ యానస్యస్తి, అమృతం వైహృతా అమృతమాపః,
ప్రాణానేవ యథాస్థానము పహ్వయతే ॥ అను మంత్రముచేత ప్రాణప్రతిష్ఠ
చేయవలసిన దనియును తదనంతరం నమక చమక పురుష స్మృతములచేత
అభిషేకము చేయవలసినదనియును, భస్మగంధాక్షత పుష్పధూప దీప
నైవేద్య తాంబూల మంత్రపుష్పాది షోడశోపచారములు శిల్పిచార్యులు
చేయవలసినదై యున్నది. త్వష్టవచనం ॥ శిల్పిశాస్త్రే ॥

శ్లో॥ ఆచార్య స్థా సప్తపూజాయాం నిర్మాణం శిల్పిశాస్త్రయోః ।
ఆకారో ఆగమంచైవ చాచార్యో శాస్త్రకోవిదః ।
ఈకారో దేవతోత్పత్తి । రాచార్యో విశ్వకర్మణః ॥

॥ అచార్య బ్రహ్మండ పురాణము

తా॥ వేదాగమశాస్త్ర ప్రకారము దేవనిర్మాణములు చేయువారని
యును, అచార్య నామము మొదలగు ధర్మములు కలవారని చెప్పబడి
యున్నవి.

శ్లో॥ స్థపతిః స్థాపకశ్చైవ ఆచార్యో విశ్వకర్మణః ।
ఆచార్యో విశ్వకర్మాచ । ఆదిబ్రహ్మ కురోద్భవః ॥

దేశికోరక్షకర్తాచ । జపమాలా కమండలుం ।

కూర్మపీఠం శిరచ్ఛక్రం । యోగపద్మైరలంకృతమ్ ।

బ్రహ్మ విష్ణు శివోరూపం । కర్ణకుండల భూషణరః ।

నిత్యస్నానంచ కర్తవ్యం । నిత్యయజ్ఞర విధీయతే ॥

తర్పణం జపహోమాదీన్ । కారయే ద్విశ్వకర్మణః ॥

ఈ శ్లోకార్థ ప్రకారము స్థపతి, స్థాపకములు రెండును నిర్మించేవారి
యందును, ప్రాణప్రతిష్ఠ జీవకళాన్యాసములు చేసేవారనియును, మతోద్ధార
కులై యున్నారని చెప్పియున్నది. శిల్పిశాస్త్రే మయమతాగమే ॥

శ్లో॥ గర్భమందిర మాశ్రిత్య । శిల్పి అర్చక ఏవచ ।
 యతీనాం త పసీనాంచ । హ్యర్థమండప నేవితం ।
 రాజవైశ్య కులేజాతం । నృత్యమండప నేవితం ।
 సర్వేషాం చై వభక్తానాం । గోపురాంతం విధీయతే ॥

తా॥ గర్భాలయములో శిల్పాచార్యులును అర్చకుడు ఉందురు. అర్థమండపములో సన్యాసులును, మహాయోగులును ఉందురు. మిగిలిన వారు రాజులు, వైశ్యులు నృత్యమండపమున నుందురు. మిగిలిన భక్తాదులచటనుండి గోపురము వరకు నిండియుందురు.

శ్లో॥ రథఘోషాదతలంచై వ ప్రథమే శిల్పకారకః ।
 ద్విశిల్పి దేవయానేచ । ఆతఃక్షిర్ధ్వం నిరాశ్రయం ॥
 యతీభిర్మునిభిః శిల్పి, యాజకశ్చార్చకస్తథా ॥

ఈ శ్లోకార్థ ప్రకారము రథాది మొదలు దేవతా స్థానము వఱకు శిల్పిబ్రాహ్మణు లుండవలసిన దనియును, తరువాత యతీశ్వరులు, మునులు, యాజకులు, అర్చకులు, ఉండవలెనని చెప్పియున్నది. అయితే దేవుని కుడిపార్శ్వమున కుక్కుటాసనముతో అర్చకుడుండవలెను. కాబట్టి సానగాది పూజర్షి సంతతి పరంపర దేవాగమములకు అవాహన మంత్రములు కలవారై యున్నారు. దేవదర్శనమునకు చతుర్వర్ణములవారు వెళ్ళి సప్సుడు ప్రవక్షిణస్తోత్రము, యానికానిచఘాఘాని, జన్మాంతర కృతానిచ, తానితాని ప్రణశ్యంతి, ప్రవక్షిణ పదేపదే, ఘాఘోఽహంఘాప కర్మాహం, ఘాఘాత్తాఘాప స.భవః । త్రాహిమాం కృపయాదేవ, శరణాగతవత్సలః । అన్యథాశరణంనాస్తి త్వమేవశరణంమమ, తస్మాత్ కారుణ్యధావేన, రక్షరక్ష, మహేశ్వరః! అని స్తోత్రముచేసి స్వామి సన్నిధికి వెళ్ళవలయును, శిల్పిశాస్త్రే ।

శ్లో॥ నమస్కారాస్త్రం యంకుర్యాత్ సదృశో దేవసన్నిధౌ ।
 శిల్పినంధర్మకర్తారం । దేవంతే హిత్రయంగతాః ॥

తా॥ భక్తుడు దేవాలయము లోనికి వెళ్లి దేవునకు సమస్కారములు ముమ్మారు చేయవలెను. అందలి మొదటి సమస్కారము శిల్పాచార్యునకును, రెండవ సమస్కారము ధర్మకర్తలకును, మూడవ సమస్కారము దేవునకు చెందును. అని చెప్పబడి యుండుటచేత శిల్పాచార్యునకు మొదటను, తరువాత దేవరూపమునకొరి చేయించిన ధర్మకును, పుణ్యఫలములు లభించుచున్నవి. మూడవ సమస్కారము మోక్షమిచ్చుచున్నది.

పంచరాత్ర మహోపనిషత్, క్రియాపాద శాస్త్రాపన విధి. 44, పుటలో తస్మిన్ కాలే సమాహరాయ, రథకారద్విజోత్తమమ్ ॥ అని చెప్పబడియున్నది, అందువలన ద్విజోత్తమమైనగాని శిల్పాచార్యుడు కాజాలడని యర్థమగుచున్నది. “ప్రేషయేత్ప్రేషయేచ్ఛాపి. యజమానోధనైర్భృశమ్” యజమానుడా రథకార బ్రాహ్మణోత్తముని ధనవస్త్రభూషణాదులచే సంతోషపఱచ వలెననుచున్నాడు. మరియు పద్మసంహిత, క్రియాపాదప్రతిష్ఠ క్రమమున “ప్రాసాదం ప్రవిశేచ్ఛిత్ప్రీ, రథకార ద్విజోత్తమః” అనియే చెప్పుచున్నాడు. సమస్త కుఠకార్యములయందు విశ్వకర్మ వంశీయ బ్రాహ్మణులు ముందుగానే పూజింపబడుచున్నారు. వివాహ సమయమున విశ్వకర్మ వంశీయ బ్రాహ్మణుడే మాంగల్యమును రచించి “త్వష్టాసహస్రమా యూగ్ంషి, దీర్ఘమాయుః కృణోతువామ్ ॥ (ఏకాగ్ని కాండ మంత్రప్రశ్నే - అష్టమఖండే) అని యాశీర్వాదించిన తరువాతగదా పురోహితుని యాశీర్వాదము పెద్దల యాశీర్వాచనములు జరుగుట, ఒక్కొక్క మూర్ఖుడు దేవాలయములో నుండియును దేవునకు సమస్కారము చేయదలచడు అంతమాత్రమున దేవుని దేవత్వము తగ్గుచున్నదా? పరిమళ పుష్పము నొకానొకడు వాసన చూడనందున ఆ పుష్పమునకు గౌరవ భంగము కలుగుచున్నదా ?

16) ప్ర॥ దేవాలయములలో వెలనాటి పూజారులు, హరిద్విజులు, తంబళ్లు గురుకులులు, పాంచరాత్రులు, వై ఘానసులు మొదలగువారు అర్చకత్వము చేయుచున్నారుగదా? అటులనే మీవారెచ్చటనైన

కలరా ? మీరు శివాలయములలోకి వెళ్ళి అభిషేకాదులు చేయుట కలదా ?

ఉత్తరము :- మా మతములో పెద్దవారలు అర్చకత్వ విషయమై చేయగూడదనియును, శివనిర్మాల్యము వగైరాలు ఘజించ గూడదనియును, కట్టుబాటు చేసినందున ఎచ్చటను మాకులజులు అర్చకత్వము చేయుటలేదు. కాని శివాలయములు స్వయముగా నిర్మించియు, కొన్ని తావుల పౌర్వతీ అమ్మవారి విగ్రహములను నిర్మించి స్వయముగా ప్రతిష్ఠించి ప్రతిసంవత్సరము శివపౌర్వతులకు కల్యాణములను వైభవముగా చేయుచుండుట కలదు. కొన్ని ప్రదేశములయందు అంజనేయాలయములు సృజించి ప్రతిష్ఠించి దేవునకు యీనాములిచ్చి యుండుటయు కలదు. స్వయముగా అర్చకత్వమును చేసికొనుటకు సమ్మతించి యుండలేదు. శివప్రతిష్ఠయందు నమక పమకములు పురుష సూక్తము, విశ్వకర్మ సూక్తము, మొదలగు వేద మంత్రములతో అభిషేకములు చేయుచున్న మేము ప్రత్యేకముగా గుడికి వెళ్ళి, అర్చకుడు జీవించు పనికి అడ్డుకల్పించుట మాకు న్యాయముకాదు, మహాక్షేత్రములను కాశీవిశ్వేశ్వర లింగమును, శ్రీశైల మహాక్షేత్రమున మల్లికార్జున లింగమును, అలంపూరిలో నవబ్రహ్మ లింగములను, కోటప్ప కొండయందలి బాలకోటేశ్వర లింగమును, వృద్ధకోటేశ్వర లింగమును, సక్రమముగా అభిషేకముచేసి పూజించుచునే యున్నాము. తెలియక ఒక్కొక్కచోట అర్చకులు తగాదాలుపెట్టి తత్ఫలితము లనుభవించి యున్నారు. చెన్నపట్టణము హైకోర్టు క్రిమినల్ రూలింగ్. క్రి. శ, 1885 సం. నెం. 421-422 చ్చ-

విశ్వబ్రాహ్మణులు పవిత్రమైన హిందూదేవాలయముల గర్భము లోనికై నను వెళ్లుటకు, పూజించుటకు, రుద్రాభిషేకము చేయుటకు హక్కు కలదు. కృష్ణాజిల్లా. అసిస్టెంటు మేజిస్ట్రేటుకోర్టు ది. 29-మే-1894 సం. నెం 81 రు శివకోటి పీఠభద్రుడు అను విశ్వబ్రాహ్మణుడు మహాశివరాత్రి దినమున కాశీవిశ్వేశ్వర దేవాలయమున ప్రవేశించి లింగాభిషేకము

చేయుటచే లింగము అపవిత్రము కాబడినదని, ఫిర్యాదు తేబడుటచే అది క్రిమినల్ ప్రొసీజరు కోర్టు - నె 258 సెక్షను ప్రకారము కొట్టివేయబడినది కృష్ణాజిల్లా మేజిస్ట్రేటుచే యివ్వబడిన తీర్పు -

విశ్వబ్రాహ్మణులను అభిషేకము చేయనియ్య వచ్చును. ఈ నమూనాయే కృష్ణాజిల్లా జిల్లా మేజిస్ట్రేటుచే 1894 సం॥ జులై 6 వ తారీఖున దృఢపఱుపబడినది,

17) పృ॥ ఈ పౌరుషేయు బ్రాహ్మణులకు లోగడ శుభకార్యములయందు బాజారీ వై భవములను జరుపుకోనియ్యకుండా కొన్నిగ్రామముల యందు ఆటంకపరచుటకు కారణమేమి ?

ఉత్తరము :- క్రి. శ. 1145 ప్రాంతమున గజపతి రాజుల వంశములో గణపతిరాయలు పరిపాలించుచుండగా విశ్వబ్రాహ్మణులకు బహుకాలమునుండి కఠినీకములును షరాబువృత్తియును, ఉండెడిది. అట్టి షరాబువృత్తి యనగా ప్రభుత్వమునకు అవసరమైన నాణెములను ముద్రవేయుట, మొదలగు కార్యములు శిల్పులవల్లనే జరుగుచుండెడిది. 'టంకశాల, అనుపేరుతో నాణెములను తయారుచేయు శాలయొకటి యుండెడిది. ఆశాలలో పనిచేయు వారలను టంకశాలవారని పిలుచుచుండెడివారు. అంతేకాక షరాబు యీనాములు, వడ్రంగపు యీనాములు, కమ్మరపు యీనాములు, మొదలగునవి విశ్వబ్రాహ్మణుల కుండెడివి. వీరు పంచవృత్తులతో గొప్పగౌరవముతోను, వై భవముతోను, ఉండుటచూచి సహింసచేక గోపరాజు రామన్న యనుమంత్రి యిట్టి స్థానమును మనమెట్లు సంపాదించగలము ? అను దురుద్దేశముతో నుండగా ఒక సమయమున అనగా శాలివాహనశకము 1067. రక్తాక్షి సం. భాద్రపద బహుళ అమావాస్య యందు సూర్యగ్రహణము వచ్చినది. అట్టి సమయముతో సముద్రస్నానము చేయునప్పుడు వైదికులు మత్రములు చదివి కొంత ధనము దానరూపముగా సంపాదించుకొనుటకు ఆటంకము కల్పించి మీకందరికి రాజుగారిచేత భూదానములు యిప్పించెదను, కనుక మీరెవ్వరు సముద్ర

నమీపమునకు రావలదని వారలను మోసగించి రాజుగారివెంట తానుక్కడే
 యుండి స్నానము చేయునప్పుడు మంత్రము చెప్పేవారెవరు లేరుగదా ?
 అని రాజుగారడిగిన తోడనే మంత్రమును నేను చెప్పుచున్నానుగదా
 స్నానము చేయండి. అనుచు రాజుగారిచేత స్నానము చేయించెను. దానము
 పట్టవయ్యా ! అని రాజుగారడుగగా, మీ యనుగ్రహము వలన మంత్ర
 త్వము చేయుచుంటినిగదా ? నాకేమి దానము కావలయును. అంతగా మీరు
 యాయదలచుకున్నచో యేడుగడియలు మీ ప్రభుత్వముద్ర యొసగిరేని
 సంతోషించెదను అనగా అటులనే యిచ్చెదను దానము పట్టుమని జలధార
 వదలెను. ఆ ముద్రక నేను కావలసి నప్పుడడుగుదును ఇప్పుడేమి తొందర
 లేదు లెండి! అని చుట్టుపట్ల గ్రామాదులనేగాక వారి ప్రభుత్వములోనున్న
 గ్రామము లన్నియును తిరిగి చూచుచు గ్రామమునకొక కరణికపు దరఖాస్తు
 చొప్పున తనకు తోచిన దరఖాస్తులు పూర్తిచేసి అవియన్నియు నియోగిలకే
 కాని యితర శాఖవారి నెవ్వరికిని లేకుండా మొత్తము కట్టకట్టి దగ్గర పెట్టు
 కొని విశ్వామిత్రుడు హరిశ్చంద్రుని యొద్దకు వచ్చినట్లొక సమయమున
 రాజసభయందా రాజుగారిని ముద్రయుంగరమడిగెను. రాజుగారు మాట
 తప్పుకుండ యేడుగడియలు ముద్ర నుపయోగించుకొనుమని యిచ్చి
 యెదురుగా గూర్చుండెను, రానున్న మంత్రిగారు తన తెలివిని యెంత
 తప్పుడుగా నుపయోగించుకొనవలెనో అంత తప్పుడుగా ఏడు గడియలలో
 ఆటువేల కరణికపు దరఖాస్తులపై ముద్రలు కొట్టెను. రాజుగారిచ్చిన
 కాలము సరిపోగానే చేయిపట్టుకొని తన యుంగరమును తీసికొనెను.
 ఒక్కపెట్టున విశ్వబ్రాహ్మణ కుటుంబములను ఆటువేల సంఖ్యను దుక్ఖ
 పూరితముగా చేసెను. తన జాతికి సంతోషము పై భవము. అధికార
 బలమును కలిగించెను. అంతటితో ఊరకొనక విశ్వబ్రాహ్మణులు రాజుగారి
 యొద్దకు మరల మా స్థానములు కొన్నియైన మా కిచ్చువని కోరుదురేమో?
 అని యా కాలమున వ్యవసాయము వృత్తిగా చేసుకొనక ధూదేవతలుగా
 ప్రకాశించుచున్న యా నూతన కరణముల ఆశ్రయించి పని ఛాటలు వారి

యనుమతితో చేయుచునుండు కొన్ని బీద కుటుంబముల వారిని ఆ కరణములు వారి గుప్పిటలో నుంచుకొని యెవ్వరిని యే విధముగా కష్ట పెట్టవలెయునో ఆ విధముగా జరుపుటకు తగిన సిబ్బందినిగా కుదుర్చుకొని విశ్వబ్రాహ్మణులను శుభకార్యాదులు జరుపు సమయముల యందు ఆటంకములు కలిగించుచుండిరి. కాని కమ్మవారు, రెడ్లు, క్షత్రియులు, యాదవులు, జంగమువారు, లింగబలిజవారు, మహమ్మదీయులు, సాతానులు చేతివృత్తులతో జీవించువారు, ఉన్నత జాతులవారు ఇట్టి తుంటరిపనులకు వచ్చియుండలేదు. అట్టి యల్లరినే మంత్రియానాడు సమ్మెయని లోకవాడుక యైనది మంత్రి యనగా మన గోపరాజు రామన్నగారే ఆ మహనీయుడెంత చక్కగా శ్లోకములు తుదిర్చినాడో చూడుడు

శ్లో॥ శ్రీమాన్ గణపతిర్భూషో గజపత్యన్వయోద్భవః ।

అస్తి భూమండలంతస్య బహు వస్సంతి మంత్రిణః ॥

తేషాం శ్రేష్ఠతరోఽమాత్యః యాజ్ఞవల్క్యోత్తమ్యో ద్విజః ।

గోపరాజాన్వయోఽమాత్యోరామాభ్యోగణకాగ్రణీః ॥

గోత్రశాస్త్రాంబరేందూనాం సంఖ్యాజ్ఞే శాలివాహనే ।

గుడిరోడ్గారి వర్షేచ ఛాద్రపేకృష్ణపక్షే చదర్శేచోపరాగతే ।

గణకానాంచ హితార్థాయ రాజద్దాన సమగ్రహీత్ ॥

ఇట్లు శ్లోకములు వ్రాయించి శాసనములు రాగి రేకుమీద కొట్టించి నాడు. ఈ మంత్రివర్యుడు చేసిన మహాకార్యమును విశ్వబ్రాహ్మణులు తెలిసికొని రాజుగారి దగ్గరకువెళ్లి ప్రభూ : మా ఉద్యోగములు దానములు చేసితిరి గదా? మాకు జీవనార్థము యీనాములనై నా యిప్పించి మమ్ముల కాటాటుటకై ప్రార్థించు చున్నామనగా నేను తెలియక పొరపాటుపడి యున్నాను. అతనిని మీయొద్దకే పంపెదను మీరు జాగ్రతగా నుండుడని సలహా యిచ్చెను. రాజుగారు ముద్రయుంగరమును విరుగగొట్టి దీనిని జాగ్రత్తయించుకొని రమ్మని రామప్రధాని చేతికియ్యగానే ఆయనకు దారి

తోచక యింటికిబోయి దీర్ఘాలోచనలోబడి అన్నపానీయములను నైతము లెక్కచేయక విచారసాగరమున మునిగి యుండుట తన పుత్రిక తెలుసుకొని నాయనా; యేమియుప్రవచము వచ్చినది? ఇంతగా విచారపడుచున్నావనెను. అతడు “అమ్మా! నాకు సాధ్యము కాని పనిని రాజుగారు నాకు ఒప్పగించి నారు. విశ్వబ్రాహ్మణుల కరిణీకము లన్నియు ఒక్కపెట్టున తీసివేసి నియోగి బ్రాహ్మణులకే యిప్పించినందున చేను వారి చెంతకు బోవుటకు నాకు ముఖము చెల్లదాయె! ఇంకొక చోటికి వెళ్లి చేయించే పని కాదాయె! ఏమి తోచకున్నది” అనెను. అప్పుడు కుమార్తె నాన్నా నీవు చింత పెట్టుకొని కృశించవద్దు. నీ ప్రాణ సంరక్షణకు నేను ఆలోచించి యీ పని పూర్తిచేయించి తెచ్చెదను” అని చెప్పి విరిగిపోయిన ముద్రాంగుళీయమును తీసికొని యొకానొక విశ్వబ్రాహ్మణ యువకునితో స్నేహము కుదుర్చు కొని నీవు నాకీ సహాయము చేయక తప్పదు. ఇక్కడగాని యింకొక ప్రదేశమునకు బోయిగాని దీనిని బాగుచేయించుకొని తెచ్చేపని మనయిద్దరికి తప్పనిపని, నేను నిన్నువదలిపెట్టను ఎంత కష్టమైనాసరే, ఎంత ఖర్చయినా సరే మనమిద్దరము యేకడిక్షగా దీనిని చేయవలసినదే. నేను నీవెంటనుండు దాననేకాని యింతకు మార్పులేదు. అని యొక్కటే పట్టుపట్టి యా యువ కునిచేత యేవేళటప్పుదో యేస్థానముననో యేవిధముగానో యెవ్వరికిని దెలియకుండా ఉంగరమును బాగుచేయించి తండ్రికిచ్చి అతనిని సంతోష పెట్టెను. అతడా ముద్రాంగుళీయమును దీసికొనివెళ్లి రాజుగారికిచ్చెను, రాజుగారా యుంగరమునుచూచి తనమనస్సులో యీద్రోహి విశ్వబ్రాహ్మణ సంఘమును అష్టకష్టములచాలు చేయుచున్నాడే. ఆ సంఘమునకు మనము భూదానాదులిచ్చినను వారికి పూర్వస్థితి రాజాలదు. మనవంశములో నేనే వారి క్షేమమునకు ధంగము కలిగించి దానిని సరిదిద్దలేక పోతినిగదా? అను ఆలోచనతోనుంచెను. విశ్వబ్రాహ్మణులు రాజసభకు వెళ్లి సంతనే రాజావారు వారిని మీరు కట్టుబాటులేని సంఘముగానున్నారు. నేను నాశక్తికొలది నాపొర పాటును దిద్దుకొనుటకు యత్నించెదనని వారిని పంపివేసిరి, ఈమంత్రుగారు

కరణములను పిలిచి మీరు మీ గ్రామముల యందుగల విశ్వబ్రాహ్మణులు బాజారులో జరుపుకొను మహోత్సవాదుల నడ్డగించు ప్రయత్నములు జరుపుచుండుడు, అట్లు జరుపకున్నచో వారు రాజుగారియొద్దకు మరల మరల వచ్చి పీడించినచో మీ కరణీకములు పోయేగతి పట్టునేమో ? అని గట్టిగా చెప్పెను. కొంతకాలము గడచినంతలో రామన్న మంత్రిగారి కుమార్తెకు సంతానము వృద్ధియగుచున్నది. అప్పుడు మరల మంత్రిగారు కరణములను రప్పించి, మీకు నేను యెంతో ప్రయత్నముచేసి కరణీకముల నిప్పించినది మీకు తెలియునుగదా ? తరువాత రాజావారు నాచేతికి ముద్ర యుంగరము విరిగిపోయినది దీనిని బాగుచేయించుకొని రమ్మని నాకొసగి నంతలో నేనేమి చేయజాలకపోగా మన అమ్మాయి ఆ యుంగరము బాగు చేయించి నాకిచ్చెను నేను రాజసభలోనుండి నేటికిని మీ క్షేమములనే కోరు చున్నాను గదా ? ఇప్పుడీమెకు పురుష సంతానము వృద్ధియగుచున్నది. కనుక యీ కుటుంబమునకు విప్రవినోదులను పేరుపెట్టి వీరికి మీరందఱును తగినరీతిగా కట్నములని కానుకలని యేదోయొక రూపముతో ఈమె వంశ టారంపర్యమును మీరును శాశ్వతముగా పోషించుచుండుడు సుమా ! ఇందుకు దప్పితిమేని మనము మనకు సహాయముచేసి కరణీకములను నిల్పిన విశ్వాసమును నిలుపుకొనని విశ్వాస ద్రోహులమౌదుముసుమా ! అనిచెప్పి కరణములను తనకట్టడిలో నుండునట్లుచేసి పంపెను. ఆసంతతియే విప్రవినోదులు. వీరు వైదికుల యిండ్లకుగానీ, వేదాక శాఖవారి యొద్దకుగాని పోరు.

18) ప్రశ్న :- ఈ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులందఱు ఒకటేకదా ? మీ వారిలో కొంతమంది మీయిండ్లలో భోజనము చేయకపోవడము నకును, (కంసాల యింటి పెండ్లియిల్లంతా పోయిలు) అను సామెత కును. సహేతుకమగు ఉత్తరమీయ వలసినిది ?

ఉత్తరము :- ఈ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులలో శైవాదిషణ్ మతము వేర్పడియున్నది. ఈకారణము వలన ఒకరియింటిలో ఒకరు

భుజించుటకు మతశాస్త్రము లంగీకరించి యుండలేదు. ఎవరి మతములో వారు భుజించుచునే యున్నారు. సామెత విషయమై మావారు చాలశిష్టులను ఆ హితగుణులును, వైశ్యదేవసరులును, దేవతార్చన శివపూజా ధురంధరులును, అగుటవలన నాంది అశౌచగృహములలో భుజించుటకు యిష్టపడక వేరే స్వయంఘోకములు చేసికొని భుజించుచున్నారు. బంధుబృందములు మిక్కుటముగావచ్చి స్వయంఘోకములు చేసికొని పృథక్ గా భోజనము చేయడమును చూచి తోకులు సామెతను కలుగజేసినారు. నాంది మొదలయినవి లేని కాలములలో వేరు ఘోకములు చేసికొనక యేకముగా భోజనము చేయడము మామూలై యున్నది.

19) ప్ర॥ ఈ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులకు శైవాది షణ్మతములు యెవరి వల్లనుండి రావడినవి ?

ఉత్తరము :- విశ్వకర్మ పరమేశ్వరుని వలన నుత్పన్నమైన పంచబ్రహ్మలలో మొదటివాడయిన మనుబ్రహ్మయే "శివుడని చెప్పబడి యాశివునకు సద్యోజాతాది పంచముఖములున్నట్లు శైవమతమే ముందుగా నేర్పడినది. గాయత్రీ మహామంత్రమునను ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం, భర్గోదేవస్యధీమహి ధియోయోనః ప్రచోదమాత్" అని యెల్లరును నిశ్చయించి యుండుటచే శివరూపమునకు ప్రతిగా లింగరూపములను కల్పించి దేవదానవ మానవాదులు నానావిధ లింగములను పూజించి వారివారి పదవులను స్థిరపరచుకొని శార్వత వైభవము లనుభవించుచున్నట్లు శివపురాణమునను, అపరాధిని పృచ్ఛయిను గ్రంథరాజమునను చెప్పబడి యుండుటచేత నిన్నుమొన్న యెచ్చరివలననో వచ్చినది కాదని మనమూహింపవలెను. మధ్యకాలములో ఒక్కొక్క మతము మొలకయెత్తి క్రమముగా షణ్మతములగుటయేకాక యీనాటికి నానా మతములన్నవని చెప్పుకొనవలసి వచ్చినది. శైవ మతమునందును "ఓం దేవీం వాచమజనయంత దేవాస్తాం విశ్వరూపాః ఐశవోమదంతి, సానోమంద్రేషు మూర్జందుహానా. కేనుర్వాగస్మాను పసుష్టురైతు ॥ యశ్శివో నామరూపాభ్యాం, యాదేవీ

సర్వమంగళా । తయోః సంస్మరణాత్పుంసాం, సర్వతో జయమంగళమ్ ॥
అని ప్రారంభించబడినదిగదా ? బిల్వణకవి “మార్గః శాంకర ఏవ” అని
చెప్పియుండెను. కాళిదాస మహాకవియును

శ్లో॥ వాగర్థావి వసంప్యక్తౌ, వాగర్థ ప్రతిపత్తయే,
జగతః పితరౌవందే, షార్వతీ పరమేశ్వరా ॥

అవియే చెప్పియున్నాడు.

ఈ మధ్యకాలములో జై నబౌద్ధమతములు వృద్ధియై నాస్తికత్వమును
వృద్ధిచేయ బూనినను శంకరాచార్యుడు కుమారిల భట్టుగారి శిష్యుడై
అద్వైతవాదమున గెలుపొందుచు ఉత్తరదేశమునకుబోగా అచట విశ్వకర్మ
బ్రాహ్మణవంశమున జనించిన విశ్వరూపుడను శిల్పియు. మహాపండితుడును
కలడని తెలిసికొని యచటికేగెను. అతడు కొన్ని మండన గ్రంథములు
రచించుటచే మండనాచార్యుడను ప్రసిద్ధి కలిగెను. ఆ మండనాచార్యునితో
సంభాషించి యెంతయో శ్రమపడి కడకు మండనాచార్యుని మెప్పించి యా
మహనీయుని తన సరస్వతీ పీఠమున కధీశ్వరుని జేసి తన జీవితమల్ప
కాలమని తెలిసికొనిన మహనీయుడగుటచే తాను హిమాలయప్రాంతమున
కేగి తపోనిష్ఠతో నుండెనని, శంకర విజయాది గ్రంథములు చెప్పుచున్నవి.
ఆ శంకర పీఠమునకు మొదటివానినిగా జేయునప్పుడు మండనాచార్యునకు
సురేశ్వరాచార్యుడను నామకరణమొనర్చియుండెను. ఆయన ఒకానొకచోట
సంభాషించు కాలమున

శ్లో॥ ఆచార్యో శంకరోనామ విశ్వరూపోన సంశయః ।

విప్రకుల గురుద్దీక్ష విశ్వకర్మేతి బ్రాహ్మణః ॥

అని వచించినట్లు లోకప్రసిద్ధి కలదు ! తిలక మహాశయుడు
ఞ్జారతీయ సామ్రాజ్యము అను గ్రంథమును వ్రాయుచు అందు శంకర
పీఠమునకు మొదటి గురువు మండనుడనియు, సురేశ్వరుడనియు రెండు
పేరులు కనుపించుచున్నవి. అందు ముందెవ్వరు తరువాతి వారెవ్వరు ?

అను సందేహము కల్గుచున్నది అని వ్రాసియుండెను. కాని యా మహా నీయునకు “విశ్వరూప, మండనాచార్య, సురేశ్వరాచార్య, అను మూడు నామధేయము లొక్కనివే ! అని తెలియకుండెను. మండనాచార్యుడు సురేశ్వరాచార్య నామధేయమునే లోకమున విస్తరింపజేసి కంచిలో శ్రీ కామాక్షిదేవి ఆలయములో నొకవైపున సమాధి యయ్యెను. ఎందువల్ల ననగా సన్యాసి యుండవలసిన యా దేవి యాలయములో తాను పూజా విధానాదులు జరుపకూడదు. ఎందువల్లననగా గృహస్థ ధర్మములను వీడ లేదు కనుక శాస్త్రధిక్కారమున కిష్టపడక యటుల కొంతకాలముచేసి విశ్వకర్మీయ బ్రాహ్మణులకే పీఠము స్వాధీన మొనర్చెను. అటుల ఒక్కొక్కరు పీఠాధిపత్యము చేసిరి కాని యే దేశమునుండి యెవ్వరిని తీసి కొనివచ్చి యీ యధికారమిచ్చుచు వచ్చిరో మనకు తెలియదుగాని కొన్ని నామధేయములు మాత్రము విశ్వబ్రాహ్మణులకుతప్ప యితరుల యందుండ నివి యా దేవియాలయ పరిపాలకుల జాబితాలో తెలిసికొనవచ్చును !

వేమనయోగిః శక్తితోడ వచ్చె

శంకరాచార్యుండు విశ్వకర్మతోడ వెలయపోరె ,

కడకు విశ్వకర్మ ఘనుడని మెచ్చెరా ।

విశ్వదాభిరామ వినుఠవేమ ॥

అని చెప్పియున్నాడు.

20) ప్ర॥ మీ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులలో శైవమతస్థులు, స్మార్తులు ఉన్నారు గదా? మాలో నుండు శైవమతస్థులకు స్మార్తులకు మీకు దృష్టిగోచర భోజనము భోజన ప్రతిభోజనాదులు లేరు. డుటకు కారణమేమి ?

ఉత్తరము॥ మీలోనుండు స్మార్తులు శైవమతస్థులైన ఆరాధ్యులు వసిష్టాది ఋషుల యొక్క సంతతియైన అర్షేయ బ్రాహ్మణులనియును మాలోనుండు వాతలు. విశ్వబ్రాహ్మవల్ల నుండి వుట్టిన పౌరుషేయ బ్రాహ్మణునియును

రెండువిధములుగా ఏర్పడియున్నది. ఈ ఆర్షేయ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులు ఏకముగా భోజనము చేయుటకు మతశాస్త్రములలో చెప్పియుండలేదు. పెద్ద వారి కాలమునుండి కూడ భోజనము యేకముగా చేయడము లేదు.

21 ప్ర॥ మీలో శైవమతస్థులు కొంతమందియున్నారుగదా! వారు వైశ్వ దేవాది కర్మలుచేయవచ్చునా ?

ఉత్తరము ॥ శాతాతపస్మితౌ

శ్లో॥ శైవాదిషణ్మ తానాంతు । మతాచారం పృథక్ పృథక్
కులాచారంభవేదేకో వేదమార్గైక శాసనాత్ ॥

తా॥ షణ్మతములకు మతాచారములు భిన్నములైనవిగాని, కులాచార మొక్కటియై యున్నది, అయినను వైశ్వదేవాది కార్యములు మధ్య, వైష్ణవుల వలెనే మతగ్రంథములలో కించిద్భేదము చెప్పబడియున్నది. శైవ పంచకాంతర్భూతశంకర సంహితాయాం॥

శ్లో॥ తతో మధ్యాహ్న సమయే । కుర్వీతై నం శివార్చనం ।

శివాగ్నికార్యం కుర్వీత । బలికర్మ సమన్వితమ్ ॥

వైశ్వదేవం మహాభాగం । నాందీ కాంతర్గత పృథక్ ॥

తతోగృహ ద్వారముపేత్యమర్త్యః । కాంక్షిత గోదోహన మాత్ర మాత్రా ।

దేశాంత రాదాగత మన్నకామం । లింగార్చనంచాతిథి మీశ్వరస్య॥

తా॥ గృహస్థు లింగాంగిని పూజయనగా శ్లో॥ అర్చనా దర్పణా త్తంతు ॥ అనిచెప్పియున్నది. లింగశరీరి మధ్యాహ్న కాలమందు లింగార్చన చేసికొని తర్వాత ధార్యాగ్నియందు వైశ్వదేవము జరిగించవలసినదని చెప్పియున్నది. వైశ్వదేవం నిమిత్తం లింగార్చనకు పూర్వమందే బాండస్థ ప్రసాదమును షాత్రాంతరమందు ద్విధాగించి శివపూజాంగ భూతమైన అర్పణకుగాను ముందుగా తన విస్తరి యందుంచుకొని నివేదన జరిగించి తద్భిన్న షాత్రస్థ ప్రసాదమును వైశ్వదేవాది కార్యములకు వినియోగపఱచ వలయును. ఇటుల జరిగించినయడల లింగశేష, వైశ్వదేవశేషములు సంభ

వించుచున్నవి. తద్వారా ఆత్మసంస్కారాన్ని శుద్ధులు. పంచసూనాని వృత్తి
కలుగుచున్నదని చెప్పియున్నది. శంకర సంహితాయాం,

శ్లో॥ స్వజాతి విహితం ధర్మం కుర్వంతి పూజయంతియే ।

భక్త్యా శ్రీకంఠమనిశం । తేవై మాహేశ్వరాః స్మృతాః ॥

తా॥ స్వజాతికర్మచేసి తదుపరి శివపూజ చేయవలయునని చెప్పి
యున్నది. ఇందువలన స్వజాతి కర్మ వదలగూడదనియు చెప్పియున్నది.
ఇంక ననేక శ్రుతిస్మృతులు కలిగియున్నవి కాబట్టి శైవులు వైశ్వా దేవాది
కర్మలు నిరాటంకముగా చేయవచ్చునని సిద్ధాంతమైయున్నది.

22) ప్ర॥ బ్రాహ్మణానామార్త్విజ్యం॥ అను శ్లోత సూత్రప్రకారము మీ
అగ్నిష్టోమాది కర్మలుచేయునప్పుడు బ్రహ్మోదన పురోడాశం
మొదలయినవియును, శుభాశుభకర్మలయందు పితృకర్మల
యందు యెవరివల్ల జరిగించుకొనుచున్నారు ?

ఉ॥ మాలోనే ఆధ్వర్యులను యేఱురచుకొని సకలకర్మల ప్రవర్త
నలు జరిగించుకొనుచున్నాము.

23) ప్ర॥ అర్షేయ బ్రాహ్మణ గృహములయందు అంత్యజాతులుతప్ప
యితర వృష్ణులు బోజనాదు లొనరించు చున్నారుగదా ? అటు
లనే మీగృహములలో జరిగించక పోవుటకు కారణమేమి ?

ఉ॥ మా గృహములలో కొందఱుశూద్రాదులు భుజించుచునే
యున్నారు. వారెవరనగా 1. చాకలులు, 2. లంబాడీలు. 3. ఎఱుకలవాండ్లు
4. పరికలవాండ్లు, 5. పెద్దేటి గొల్లలు, 6. ఆరెకులస్థులు. 7. చెంచువాండ్లు
8. చొమ్మరివాండ్లు, 9. తురకలు, 10. మాచేకులు, 11. బండవాండ్లు,
12. రుంజులు, 13. ఆదివనసలు, 14. కోమటి వనసలు మొదలగువారు
భోజనము చేయుచున్నారు.

24) ప్ర॥ అంతకంటె పై ఆధిక్యలైన కమ్మ రెడ్డి కులస్థులు, భుజించక
పోవడమునకు కారణము ?

ఉ॥ మీ ఆర్క్షేయ బ్రాహ్మణ గృహములలో 1. బొందిలీలు 2. సాతానులు. 3. దేవాంగులు, 4. జంగాలు, 5. గాజులవర్ణస్థులు, 6. లింగ బలిజలు, 7. రసపుత్రులు, 8. పనసలు. 9. రుంజలు మొదలగువారేకారణ మువలన భుజించుటలేదో అదియే మాగృహములలోను కమ్మ, రెడ్డి కుల ములు భుజించకుండుటకు కారణము. అంతకంటె వేఱు హేతువేమి కన బడుటలేదు. అధియునుగాక ఊత్రియులకు తరువాతదగు వైశ్యవర్ణము ఊత్రియులయిండ్లలో భోజనముచేయుటలేదు. మూడో వర్ణస్థులైన వైశ్యుల యిండ్లలో దేవాంగులు, జంగాలు, లింగబలిజలు, గాజుల బలిజలు భుజిం చుటలేదు. శివార్చకులు. తంబళ్ళు వీరిగృహములలో మూడో వర్ణస్థులైన వైశ్యులు భుజించుటలేదు. ఈ విషయములను బాగుగా ఆలోచించినయెడల బ్రాహ్మణ్యమున కులోపముండదనేసంగతి సభాసేదు లెఱుగగలరు.

25) ప్ర॥ మీకు షట్కర్మాధికారములు ఎవరివలన వచ్చినవి ?

ఉ॥ విశ్వకర్మ పరమేశ్వరునివలన ముందు ఆయిదు కౌములుగాను తరువాత ఒక్కొక్క కౌముకు ఆయిదు ఆయిదు చొప్పున శాఖలువృద్ధియై అదియే విశ్వకర్మవంశవృక్షంబైనది. నిన్న మొన్న పుట్టినవారికి కొందఱు పెద్దలు ఆలోచించి పెట్టినకర్మలుకావు. విశ్వకర్మయగు వటవృక్షబీజమే మహావృక్షమై అందఱికిని షట్కర్మలేక శమదమాది దశగుణములును వృద్ధియై లోకము విస్తరించుచున్న సమయములో సప్తర్షులు జనించిరి. విశ్వకర్మ ద్వితీయపుత్రుడగు మయబ్రహ్మ తామ్రపర్ణి నదీతీరమున యజ్ఞ మొనరించుచుండ వసిష్ఠాది సప్తర్షులు మయబ్రహ్మ సమీపమునకుచేరి మాకు యజ్ఞాది షట్కర్మల కధికారమీయుడని ప్రార్థించిరి. ఆయన వీరు కోరిన యధికారములద్వారా లోకమునకు కీడు కల్గుచున్నదని యాలోచించి వెంటనే శాపమొసంగెను. తరువాత వారు చేయునదేమియులేక పరాత్పరు డగు విశ్వకర్మపాదాక్రాంతులై యా దేవదేవుని యనుగ్రహమువలన శాప విముక్తులై యద్దేవదేవు నెల్లప్పుడు ప్రార్థించుచు ధ్యానించుచు పవిత్రు లైనట్లు వైవస్వతపురాణము కృష్ణ భీమ సంవాదరూపమున తెలియబడు చున్నది.

వై వస్వత పురాణము కృష్ణ భీమ సంవాదము

శ్లో॥ తామ్రపర్ణి నదీతీరే పుణ్యక్షేత్రే శుభావహే ।
యజ్ఞస్తుక్రియతే తత్ర । మయేన సుమహాత్మానా ॥

తా॥ శుభమునుయిచ్చే పుణ్యక్షేత్రమయిన తామ్రపర్ణి నదీతీరమందు
మహాత్ముడైనటువంటి మయునిచే యజ్ఞము చేయబడుచున్నది.

శ్లో॥ యజ్ఞే ప్రవర్తమానేతు మునయః సప్తభారత ।
యజ్ఞస్య విఘ్నకర్తారో తత్రయాంతి స్వదుర్మనాః ॥

తా॥ ఓయి భీముడా ! యజ్ఞము చేయబడుచుండగా యేడుగురు
మునీశ్వరులు యజ్ఞమునకు విఘ్నము చేయదలచినవారై ఆ యజ్ఞముచేయు
ప్రదేశమునకు దుర్బుద్ధి కలవారై వెళ్లిరి.

శ్లో॥ యాతాసమీప ఋషయో యజమానస్య పర్వణి ।
తతస్తే కుటిలాత్మానో యాచయామాసురగ్రతః ॥

తా॥ యజమానుడైన మయుని యొక్క సమీపమును గూర్చి పర్వ
మందు ఋషీశ్వరులు వెళ్లిరి. తరువాత కుటిల స్వభావము గలవారై
ముందుగా మయుని యాచించిరి. ఋషయ ఊచుః

శ్లో॥ మయపేదవిదాం శ్రేష్ఠ! కార్యార్థం వయమాగతాః ।
తస్య త్వం సంప్రదానస్య నిశ్చయం కురు సువ్రత ॥

రా॥ పేదవేత్తలలో శ్రేష్ఠుడవైన యోమయుడా ! మేము కార్య
ార్థమై వచ్చితిమి. యోగ్యమైన వ్రతము కలిగిన యోమయుడా! ఆ
యివ్వడమునకు నిశ్చయించవలసినది. మయ ఉవాచ

శ్లో॥ ఋషయః స్వాగతంవోఽస్తు కిమాగమన కారణం ।
వాదధిక్షప్రదేయావా నిశ్చంకం కథ్యతామిహ ॥

తా॥ ఋషీశ్వరులారా! మీకు గమనమగుగాక ! మీరు వచ్చిన
కారణమేమి? వాదధిక్షయియ్యవలెనా? శంకలేకుండ చెప్పబడుగాక!

శ్లో॥ యది వాకించి దస్యస్తి అన్యత్కార్యం మహర్షయః ।
నిస్సంశయంప్రదాస్వామి కథ్యతాంశీఘ్రమేవహి ॥

తా॥ అటుగాకున్న యితరమైన కార్యమేమైనగలదా ? సంశయము లేకుండా యిచ్చెదను! ఋషీశ్వరులారా! శీఘ్రముగా చెప్పవలసినది.

శ్లో॥ శ్రుత్వా తం వచనంతేవై ఋషయః పూర్ణమానసః ।
అబ్రువన్ క్రూరకర్మాణో వాక్యం వాక్యవిదాంవరాః ॥

తా॥ ఆ ఋషులు మయునియొక్క వాక్యములను విని సంపూర్ణమైన నునస్సు గలవారగుచు వాక్యజ్ఞులతో శ్రేష్ఠులయినను క్రూరకర్మలు కలవారై ఒక వాక్యమును పలికిరి.

శ్లో॥ అస్మాకందీయతాంశీఘ్రం భవతోయజ్ఞశీలతా ।
యజనం యాజనం చైవా ధ్యాయనా ధ్యాపకేతథా ॥
దానప్రతిగృహీతృత్వే షట్కర్మాని సురోత్తమ ॥

తా॥ మీయొక్క యజ్ఞశీలతయును, యజనయాజ నాధ్యయ నాధ్యాపక దాన ప్రతి గృహీతృత్వములను ఆఱింటిని దేవతలలో శ్రేష్ఠుడవగు ఓ మయుడా! మాకు శీఘ్రముగా ఇయ్యవలసినది.

శ్లో॥ ఇత్యుక్తస్సమయస్తైస్త్రు శ్రుత్వాతన్మునిభాషితం ।
దాస్యామితివ చోక్త్యాథనాన్మతంచోచ్యతేమయా ॥

తా॥ పూర్వోక్త ప్రకారముగా ఋషులచేత మయుడు చెప్పబడిన వాడై వారి వాక్యములనువిని నాచేత అబద్ధము చెప్పబడదు కనుక మీకు యిచ్చెదను అనెను

శ్లో॥ తస్మాద్దాస్యామి భవతా మీప్యితం తు గ్రహిష్యథ ॥

తా॥ కనుక మీరు కోరినది యిచ్చుచున్నాను గ్రహింపుడు

శ్లో॥ ఇత్యుక్త్యా సదదౌతేషాం షట్కర్మాణి స్వయంవిభుః ॥

తా॥ ఈ లాగున చెప్పి ఆ ఋషులకు సర్వవ్యాపకుడైన ఆ మయుడు షట్కర్మలనిచ్చెను.

శ్లో॥ తేగృహీత్వాతుఋషయో షట్కర్మాణీ తథామయాత్ ।
సంతుష్టమనసః సర్వే స్వాశ్రమాన్ జగ్మురాదరాత్ ॥

తా॥ ఆ ఋషులు మయునివల్ల నుండి షట్కర్మలు గ్రహించి సంతృప్తాంతరంగులై తమ ఆశ్రమములను గూర్చి వెళ్లిరి.

శ్లో॥ తతోషయో యోగదృష్ట్యా దృష్ట్యాతాన్ కుటిలాగతాన్
కోపేన మహతా విష్ణో, శశాపఋషీ సత్తమాన్ ॥

తా॥ తరువాత ఆ మయుడు యోగదృష్టిచేత కుటిలముగా వచ్చిన వారినిగా చూచి అధికమైన కోపము గలవాడై శపించెను.

శ్లో॥ విఫలం భవతామేతత్ బ్రాహ్మణ్యం మమశాపతః ॥

తా॥ ఓ ఋషీశ్వరలారా ! మీకు నా వల్ల యీయబడిన ఈ బ్రాహ్మణ్యము నా యొక్క శాపమువల్ల నుండి వ్యర్థమైనదియగుగాక!

శ్లో॥ శాపేన దగ్ధా యా యచ న పూజ్యా భవథద్రువం ॥

తా॥ మీరును నా శాపముచేత దగ్ధులై నిశ్చయముగా పూజ్యులు కానివారు అగుదురు,

శ్లో॥ ఇచ్ఛుత్వాక్రోధతా మ్రాక్షః సలిలం వినస్త్వహ ॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగాచెప్పి కోపముచేత యెఱ్ఱనైన నేత్రములు కలవాడగుచు శాపోదకమును వదలిపెట్టెను.

శ్లో॥ కతత్రేనైవ శాపేన పీడితాఋషీనత్తమాః ।

దుఃఖరాస్తుసమాగమ్య బ్రహ్మణమిదమబ్రువన్ ॥

తా॥ కరువాత మయునిచే నివ్వబడిన శాపముచేత సత్పురులు పీడింప బడినవారిని బ్రహ్మయొద్దకుజేరి బ్రహ్మనుగూర్చి యీ చెప్పబోవు రీతిగా పలికిరి. ఏమనగా -

శ్లో॥ బ్రహ్మన్ మయస్యశాపేన పీడితవయమాగతాః ।

అస్మాకంవోఽభయందేవో దాతుమర్హసి సువ్రతః॥

తా॥ ఓ బ్రహ్మ మేము మయుని యొక్క శాపముచేత పీడింప బడుచున్న వారలమై వచ్చినాము! కనుక మాకు అభయము నిచ్చుటకు మీరు తగుదురు. బ్రహ్మ ఉవాచ ।

శ్లో॥ కిమర్థంభవతాం శాపం దత్తంతేన మహాత్మనా ।

తత్సర్వం కథ్యతా మద్య నిశ్చంకంఋషి సత్తమాః ॥

తా॥ ఓ ఋషీశ్వరులారా ! ఆ మహాత్మునిచేత యెందుకు మీకు శాపమీయబడెనది ? అది యావత్తు శంకలేకుండా నాకు చెప్పవలసినదని బ్రహ్మ ఋషీశ్వరులను గూర్చి అడిగినవాడాయెను. ఋషయః ఊహః

శ్లో॥ కర్మణాం గ్రహణార్థంతు వయం మయపురం గతాః ।

దేహినోఽద్య సుకర్మాణీ త్యస్మాభిర్యాచతో మయః॥

తా॥ ఆ ఋషీశ్వరులు బ్రహ్మగూర్చి చెప్పినది యేమనగా మేము కర్మలను గ్రహించే నిమిత్తము మయునియొక్క పట్టణమును గూర్చి వెళ్లినాము. మాకు మీరు కర్మలు యియ్యవలసినదని మయుని యాచించినాము.

శ్లో॥ దాస్యామీతి సదద్వాతు పునఃశాపం ముమోచనః॥

తా॥ ఆ మయుడు మాకు యిచ్చెదనని యిచ్చి తిరిగి మమ్ములనుగూర్చి శాపమును వదలిపెట్టినవాడాయెను.

శ్లో॥ చూష్టింబభూవుస్తే సర్వే మయశాప విలజ్జితాః॥

తా॥ ఆ ఋషీశ్వరులందఱు మయశాపముచేత లజ్జితులగుచు ఊర కుండిరి. బ్రహ్మ ఉవాచ॥

శ్లో॥ దోషంతుభవతాం వీక్ష్య శాపందత్తం మయేనవః ।

అతః శాపంవిమోక్షార్థం గచ్ఛధ్వం ఋషి సత్తమాః॥

విశ్వకర్మాణమేవాద్య గతిం సచ విధాన్యతి॥

తా॥ మీ యొక్క దోషమును చూచి ఆ మయునిచేతను మీ కొఱకు శాపమీయబడినది. కనుక శాప విమోచనముకొరకు ఓ ఋషీశ్వరులారా! విశ్వకర్మనుగూర్చి మీరు వెళ్లండి. ఆ విశ్వకర్మ మీకు గతిని కలుగజేయు చున్నాడు.

శ్లో॥ ఇత్యుక్త్వా ఋషయస్తేన బ్రహ్మణా శాపపీడితాః ।

తదానీ మేవతే సర్వే షిశ్వకర్మాణమాగతాః॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగా ఆ బ్రహ్మదేవునిచేతను చెప్పబడినవారై ఋషీశ్వరులు అప్పుడే అందఱు విశ్వకర్మనుగూర్చి వచ్చిరి.

శ్లో॥ ఆగత్య విశ్వకర్మాణం స్తుత్వా వినయపూర్వకం ।

బ్రహ్మణమగ్రతః కృత్వా సమశ్చక్రశ్చతం ప్రభుమ్॥

తా॥ విశ్వకర్మనుగూర్చి వచ్చి వినయపూర్వకముగా స్తోత్రముచేసి నమస్కరించుచు నీవే మాకు ప్రభుడవు. శిష్టరక్షకుడవు.

శ్లో॥ త్వమేవసాక్షిజ్ఞనకో భూతానాందేవస త్తమ ।

సృష్టిసంహార కర్తాచ లోకానాంచైవ సర్వదా॥

తా॥ నీవే భూతములకు సాక్షిజ్ఞనకుండవు. దేవశ్రేష్ఠుడవై నీ ఓ విశ్వకర్మా! లోకములకు యెప్పుడు సృష్టి సంహారములను చేయువాడవు.

శ్లో॥ విశ్వకర్మా పరబ్రహ్మ విశ్వకర్మా హరోహరిః ।

విశ్వాత్మా విశ్వకర్మాచ విశ్వకర్మా జగత్ప్రభుః॥

తా॥ ఓ విశ్వకర్మా ! పరబ్రహ్మ స్వరూపుడవును, ఓ విశ్వకర్మా! హరుడవును, ఓ విశ్వకర్మా విష్ణువును ఓ విశ్వకర్మా ప్రపంచ స్వరూపుడవును. ఓ విశ్వకర్మా జగత్తుకు రక్షకుడవును

శ్లో॥ త్వంతురూపాణ్యనేకాని రజః సత్వతమాంసివై ।

కృత్వా సంత్రాసయన్నిత్యం జగత్సర్వం చరాచరమ్॥

తా॥ నీవు రజస్సత్వతమోరూపములైన సమస్త జగత్తులను రక్షించు చున్నావు.

శ్లో॥ తస్మాద్భవాన్నోరక్షస్య మయశాపని పీడితాః।

త్వాంచినాస్యగతిం దేవ సపశ్యామో జగత్త్రయే॥

తా॥ కనుక నీవు మయ శాపముచేత పీడింపబడుచున్న మమ్ములను రక్షించుము. నిన్ను వినగా ఇతరమైనగతిని మూడు లోకములయందు చూడము.

శ్లో॥ ఇత్యుక్త స్తైర్మహాదేవో విశ్వకర్మా మహాప్రభుః ।

మత్ప్రసాదాత్పునర్మూయం పూజ్యా భవతు మ్హర్షధ॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగా ఆ ఋషీశ్వరులచేత గొప్పవాడును, సమర్థుడును, మహాదేవ స్వరూపుడును అగు విశ్వకర్మ చెప్పబడ్డవాడగుచు నా యసుగ్రహమువలన తిరిగి మీరు పూజ్యులగుటకు తగుదురు,

శ్లో॥ ఇత్యుక్త్వాఋషయస్తేన కృపయావిశ్వకర్మణా

శాస్తాద్విమోచితాస్తేతు నమశ్చక్రర్యధావిధిః॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగా ఋషీశ్వరులు విశ్వకర్మచేత చెప్పబడ్డవారలై విశ్వకర్మ దయచేతను శాపమునుండి విడిపించబడిన వారలగుచు వారందఱు విద్యానుసారముగ విశ్వకర్మనుగూర్చి నమస్కరించిరి.

శ్లో॥ విశ్వకర్మన్నమస్తేఽస్తు జగద్రక్షణకారిణే ।

అప్రార్థత స్వరూపాయ సర్వపాకృతమూర్తయే॥

తా॥ ఓ విశ్వకర్మా : జగద్రక్షణ చేయుచున్నట్టియు, ప్రకృతి స్వరూపుడైన నీకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ అమంగళ వినాశాయ సర్వమంగళదాయినే ।

సర్వలోకవినిర్మాతే సాక్షిదేజగతానమః ॥

తా॥ అమంగళమును నశింపజేయునట్టియు సర్వమంగళముల నిచ్చునట్టియు, సర్వలోకములను సృజించునట్టియు, జగత్తులకు సాక్షివియు అగు నీ కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నమోనమో విశ్వకర్మన్ నమస్తేస్తుతపోధన ।

త్వత్ప్రసాదాన్మయకృత శాపేనతు విమోచితాః॥

తా॥ ఓ విశ్వకర్మా నీకు నమస్కారమగుగాక! నీయనుగ్రహము వలన మయునిచే నీయబడిన శాపమునుండి విడిపించబడినవారలమైతిమి.

శ్లో॥ శుద్ధావయంతుభవతో కృపయాదేవసత్తమ ।

తస్మాద్గచ్ఛామహేశీశ్రుం నియమార్థం జగత్ప్రభో॥

తా॥ దేవతాశ్రేష్ఠుడవగు ఓ విశ్వకర్మా! నీ దయచేత మేము పరిశుద్ధుల మైతిమి. కనుక శీశ్రుముగా తపస్సునిమిత్తమై వెళ్లుచున్నాము. జగత్తు నకు ప్రభువైన ఓ విశ్వకర్మా !

శ్లో॥ జితేంద్రియ శుభాకార సృష్టిత్రయ కృదవ్యయా ।

హవనీయ స్వరూపేశః యజ్ఞకర్మసురక్షక ॥

గార్హపత్యాద్యగ్నిరూపః సర్వకర్మఫలప్రదః ।

దక్షిణాగ్ని స్వరూపాయః కర్మసాక్షీన్ జగద్గురో ॥

కర్మప్రియ కర్మకర్తః కర్మరక్షణసాధన తూర్య మంగళవాదిత్ర మురజూది కృదవ్యయః పంచప్రేతాసనారూఢ ప్రేతమోక్షప్రదాయకః యజ్ఞ ప్రియ యజ్ఞమూర్తే యజ్ఞఘోషాలనతత్పర సర్వయజ్ఞప్రియ సర్వలోక రక్షణ తత్పర విప్రప్రియ విశ్వరూప విప్రావిప్రప్రవర్తక విప్రేశవిప్రధర్మజ్ఞ విప్రభంశనివారక విశ్వనాథపరబ్రహ్మన్ వీరసాధనకారక సృష్టిస్థితి లయా కార జ్ఞానరూపనిదంజన అష్టాంగయోగయోగాగ్ని యోగసిద్ధిప్రదాయక॥

స్వయంబ్రహ్మ స్వరూపేణ సృష్టికృద్రజ సా ప్రభో

సత్వేన విష్ణురూపేణ స్థితికృజ్జగతాంవిభో॥

తమసారుద్రరూపేణ సంహారాదికృదవ్యయః ।

షణ్మతోద్ధారకలర్వ దేవసంయమదేశిక॥

అనంతజగదాధార ఆదిబ్రహ్మస్వరూపధృత్ ।

సర్వజ్ఞ సర్వధర్మజ్ఞ సర్వకామఫలప్రద॥

ఈ ప్రకారముగా స్తుతించి అనేకమాటు లా సప్తబుధులు నమస్కారములుచేసి బ్రహ్మస్వరూపుడయిన విశ్వకర్మకొఱకు ప్రదక్షిణము చేసిరి.

శ్లో॥ ఇతికృత్వా నమస్కారం స్తోత్రం చభరతర్షభ ।

సాశ్రమాన్ ప్రతితేగత్వా తపస్తే పుతార్ముదాన్వివాః॥

తా॥ ఓయీ భీముడా ! సప్త ఋషీశ్వరులను ఈ ప్రకారముగా నమస్కరించి సంతోషముతో కూడికొనినవారై తమ యాశ్రమమునకువెళ్ళి తపస్సుచేసిరి. కృష్ణ ఉవాచ

శంకరోద్భవ వంశేంద్ర మయరూప ప్రజాపతే జనక సర్వవేదాంత శాస్త్రగమ్య మహేశ్వర సర్వాగమానాంసూత్రాణాం కారణ విశ్వకారణ సర్వాభరణసంయుక్త సచ్చిదానందవిగ్రహో లోహకార స్వర్ణకార దారుకార శిలాకృతః ఆయస్కారంచనిర్మాయ జగతః ప్రియకృత్సదా నమస్తే జగతాం నాథ నమస్తే భక్తవత్సల నమోవిశ్వాత్మ నేతుభ్యం ఛాహినోఽస్మాన్ మహావిభో ఇత్యుక్త్వాఋషయస్తేతు నమః కృత్యాపునః పునః ప్రదక్షిణం చచక్రస్తే బ్రహ్మణే విశ్వకర్మణే॥

శ్లో॥ తస్మాత్ కాలత్రయేయస్తు పూజాంవై విశ్వకర్మణః

కరోతిశ్రద్ధయానిత్యం తస్య సాయుజ్యమాప్నుయాత్॥

తనుక కాలత్రయమునం దెవ్వడేనియు శ్రద్ధతో విశ్వకర్మను పూజించునో ఆతడా విశ్వకర్మయొక్క సాయుజ్యమును పొందును.

శ్లో॥ తస్మాత్ మనుష్యోయః కశ్చిత్ విశ్వకర్మాణ మర్చయేత్ ।

సంతతి స్తస్యలోకేషు పూజ్యా భవతి భారత॥

తా॥ ఓయీ భీముడా! మనుష్యులలో యెవడు విశ్వకర్మను పూజ చేయునో వానియొక్క సంతతికూడ పూజ్యమైనదగుచున్నది.

శ్లో॥ ఇత్యుక్తస్సతుకౌంతేయో కృష్ణేన వినయాన్వితః ।

గదాంగృహీత్వా ప్రయయౌ యుద్ధాయరణభూమికాన్॥

తా॥ ఈ ప్రకారముగా కృష్ణునిచేత చెప్పబడినవాడై భీముడు
వినయముతో గదను తీసికొని రణభూమినిగూర్చి యుద్ధము చేయుటకు
వెళ్లెను.

శ్లో॥ యః శుశ్రోతీదమతులం రహస్యమృషిభిః కృతం ।

సర్వదాప విశుద్ధాత్మా విశ్వకర్మ ప్రసాదతః॥

పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిం చ లభతేహయథా శుభమ్ ।

దేహాంతే విశ్వకర్తుశ్చ సాయుజ్యం ప్రాప్నుయాద్ధ్రువమ్

తా॥ ఎవడైతే ఋషిశ్వరులచేత చెప్పబడిన అసమానమైన యీరహ
స్యమును వినునో అతడు సమస్త ధాపముల వలనను పరిశుద్ధమయిన
అంతఃకరణ కలవాడై యీ లోకమున పుత్రపౌత్రాభివృద్ధియును, శుభ
మును దేహాంతమున విశ్వకర్మయొక్క సాయుజ్యమును పొందును.
ఈ ప్రకారము వైవస్వతమను పురాణములో ఉత్తరభాగమున మయకృత
సప్తర్షి శాపము విమోచనముకొఱకు ఋషిశ్వరులవలన చెప్పబడినది, దీని
వలననే మాకు షట్కర్మాధికారముకలదని సమాజమువారు తెలిసికొనెదరు.

26 ప్ర॥ త్వష్టకును తక్షనకునుగల భేదమేమి ?

ఉత్తరము:- పూర్వకాలమున త్రిశురుడను దైత్యుడు ఇంద్రుని పదవి
గోరి సంఘరించుచుండగా ఇంద్రునికును త్రిశురునకును ఘోర యుద్ధము
జరిగినది. ఆ యుద్ధసమయమున ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధముతో ఆతని
మూడు తలలు తెగగొట్టినను ఆతలలు ప్రాణముతో గూడినవిగానే కను
పించుచు కన్ను లెఱ్ఱబడి మిగుల కోపముతో నున్నట్లును, ఇప్పుడే ఆతలలు
వచ్చి నన్ను చంపునేమో ? అనుభయముతో ఇంద్రు డేమియు తోచక
దిగులుపడియుండు సమయములో ఒక వృషభాంగి అనగా “తక్షతువర్ధకిత్వష్టా”
అని అమర నిఘంటువు చెప్పుచున్నది. కనుక ఋగ్వేదమున శుక్రి
“తక్షన్ కామదుఘాంధేనుం” అని కోరినట్లు శబ్దమగుపడుచుండుటచే త్వష్ట
యను దారుకారశిల్పియని నిర్ణయమైనది. ఇంద్రుడా శత్రు శిరస్సులను

జూచి భయపడుచు ఒక దేవశిల్పిని పిలచి అయ్యా! నేను ఈ తలలనుజూచి భయపడుచున్నాను. నీవు త్వరగా యీ తలలను తెగగొట్టి నాకు సంతోష మొనరించుము. అనగా తక్షణతనితో ఇంతటి ఘోర ఛాపకార్యమున కొడంబడిన నీ వెవ్వడవు? అనగా నేను దేవరాజనబడు మహేంద్రుడను నేను కొట్టిన వజ్రాయుధపు దెబ్బకు తలలు తెగినను నాకు భీతిని వుట్టించుచున్నవి. నీకు హవ్యములో ప్రథమభాగము నే నొసంగెదను. నీవేమి సంశయింపవద్దు. ఆని ప్రార్థించిన తరువాత అతడు మూడు తలలను ముక్తలుగా చేసి యింద్రుని భయము తీర్చినంతలో అతడు సంతోషించి యానాటి నుండి నర్థకి వంశమునకు మహావిర్భాగ మిచ్చుచున్నట్లు పురాణ కథయును శ్రుతి ప్రమాణమును కనుపడుచున్నవికదా? పంచబ్రహ్మలలో త్వష్టయున్నమాత్రమున అన్ని కార్యములకు ఆ త్వష్టనే చెప్పుట యొప్పుడు. మహాభారతే ఉద్యోగపర్వణి శల్యయుధిష్ఠిర సంవాదే ఏకాదశాధ్యాయే వర్ణకేర్లా విర్భాగాధికారోవర్ణ్యతే॥

శ్లో॥ అథవై శ్వానరనిభం ఘోరరూపం భయావహం॥

ముమోచవజ్రం సంక్రుద్ధః శకత్రి శిరసంప్రతి॥

సపరాత హతస్తేన వజ్రేణ ధృఢమాహతః॥ పరతః సేననిభం మన్మేదీమేదిసీతలే॥ తంతువజ్రోహతం దృష్ట్వా శయాన మచలోజయం నశర్మలేభే దేవేంద్రో దీపితస్తస్య తేజసా॥ హతోఽపిదీప్తతేజస్సు జీవన్తివాద్భుతానివై॥ తిరోఽభీత్యో రూపాత్తు శక్ర ఆస్తే విచారయన్ అధాజగామ పరమం స్కంధేనాచా య వర్ధకీః తదరణ్యం మహారాజా యత్రాస్తేసానిహతితః॥ సధితస్త్రత తక్షణం ఘటమానం శచీపతిః॥ అపశ్య దబ్రవీచ్చైవం సత్పరం ఛాకరాసనం క్షీప్రం చింది శిరాంస్తస్య కురుష్వ వచనం మమ॥

తక్ష ఉవాచ

మహస్కంధో భృశంహ్యేషా పరశు ర్నవిధష్యతి కర్తుంవాహంను
క్నోమి కర్మసద్భి ర్విగర్హితమ్॥ ఇంద్రః

శ్లో॥ మాభై స్త్వం శీఘ్రమేత ద్వై కురుష్వవచనంమమ ।
 పుత్రసాదాద్ధితేశత్రం వజ్రకల్పం భవిష్యతి॥ తక్ష ఉవాచ

శ్లో॥ తద్భవంత మహం విద్యాం ఘోరకర్మాణ మద్యపై ।
 ఏత దిచ్ఛామ్యహం శ్రోతుం తత్వేనా వేదయస్వమే॥

ఇ ం ద్ర :

శ్లో॥ అహమింద్రో దేవరాజా తక్ష నివిదిత మస్తుతే ।
 కురుష్వేతద్యథోక్తంమే తక్షన్మాత్వ విచారయ॥ తక్ష ఉవాచ

శ్లో॥ క్షూరేణనా పత్రపనే కథం యత్క్లేశకర్మణా
 ఋషిపుత్ర మిమంహత్వా బ్రహ్మహత్యా భయంనతే॥ శక్రః

శ్లో॥ పశ్చాద్ధర్మం చరిష్యామి పావనార్థం సుదుశ్చరం ।
 శత్రురేష మహావీర్యో వజ్రేణ నిహతోమయా॥

అద్యాపిచాహముద్విగ్న స్తక్షన్నస్మాశ్చిధేమివై ।

క్షీప్రంభింది శిరాంశి త్వం కరిష్యేఽనుగ్రహంతవ॥

శిరః పశూన్తే దాస్యంతి భాగం యజ్ఞేషు మానవాః ।

ఏషతేఽనుగ్రహ స్తక్షన్ క్షీప్రంకురు మమప్రియమ్॥ శల్యః

శ్లో॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాతు తక్ష సా మహేంద్ర వచనాత్తదా

శిరాన్యధః త్రిశిరసః కుఠారేణాచ్చినత్తదా

నికృతైతు తతస్తేషు నిష్క్రమన్నండ జాన్త్యధః॥

అని మహాభారతము చెప్పియున్నది కదా ?

27 ప్ర. పౌరుషేయ బ్రాహ్మణుల గోత్ర సూత్ర ప్రవరలు చెప్ప
 గలరా: దేశాంతర భేదములున్నవా ?

ఉత్తరము॥ ఈ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులకు శ్రుతిస్మృతి పురాణేతి
 హాస, యుక్తముగా విశ్వకర్మ మొదలుకొని సానగాది పంచర్షులు గోత్రము
 లును, అందులో అంతర్భూతములై యున్న నూట యిరువది గోత్రములును

కలసి నూటయిరువదియైదు గోత్రములయినవి. ఈ గోత్రములు సమస్త దేశములందుగల విశ్వకర్మ వంశీయులలో అరవలు, ఓఘలు, బెంగాలీ దేశస్థులు, ఈ మొదలైనవారికి సహపంక్తి భోజనాదులు లేకపోయినప్పటికి పారంపర్యముగా ఈ గోత్ర సూత్ర ప్రవరణలున్నవి. మఱియొక గోత్రములులేవు. స్కాందపురాణే నాగరఖండే పంచమాధ్యాయే.

శ్లో॥ పంచైతే దేవఋషయో విశ్వకర్మముభోద్భవాః ।

సృష్టిప్రవర్తకాహ్యేతే రథకారాస్తు పంచచ॥

శతంచ వింశతిః పంచ వంశజా విశ్వకర్మణః ।

తద్వంశ సంభవాస్సర్వే పంచ పంచాస్య సంభవాః॥

జాయంతేను యుగంలోకే సృష్టి సంతాన తత్పరాః ।

కృతేతు మానసాసృష్టిః త్రేతాయాం దృష్టిసాధనం॥

ద్వాపరే మంత్రతః సృష్టిః కతాతుకర సాధనమ్ ।

వైదికేనైవ మార్గేణ తద్వంశ్యానాం విశేషతః ॥

అని చెప్పబడియున్నది. అందు సానగ గోత్రమువారికి

శ్లో॥ నమో నమః సానగ విశ్వకర్మణే నమోఽస్తు

బ్రహ్మస్యముభోద్భవస్య నమోవ సంతర్తు

జనాయప్రాగ్దిశే నమోజగద్రక్షణ రాజ్యహేతవః॥

చతుస్సాగర పర్యంతం దేవబ్రాహ్మణేభ్యో శుభంభవతు ఓం మనుః
విశ్వేదేవ సానగ త్రియార్షేయ ఋక్సాఖ అశ్వలాయన సూత్రే సవ్యోజాత
ప్రవర త్రికోణకుండం పాలాశదండం కృతయుగానాం చతుర్థం ఘన
పర్యంతం చరాచరమను మయత్వస్త్వ శిల్పి విశ్వజ్ఞ పంచబ్రాహ్మణేభ్యో
శుభంభవతు । సానగఋషి గోత్రః శర్మహంభో అభివాదయే ॥

సనాతన గోత్రము వారికి

శ్లో॥ సనాతనో దారుకర్మ కుశలో నిర్మితః పురా ।

హలాదీనాంతు కర్తవ్యం మందిరాణాం విశేషతః ॥

చందనాదీని వస్త్రాని స్థానం సంకల్పచారిణః ॥

చతుస్సాగర పర్యంతం దేవబ్రాహ్మణేభ్యో శుభంభవతు ఓం
సనాతన విశ్వచక్ర ధార్మికోత్తమ త్రియాద్వైయ యజుశ్శాఖ ఆపస్తంబ
సూత్ర వామదేవ ప్రవర చతుష్కోణకుండం అశ్వత్థదండం త్రేతాయుగానాం
చతుర్థశ భువన పర్యంతం సనాతన గోత్రః శర్మాహం భో
అభివాదయే.

అహభూవన గోత్రము వారికి-

శ్లో॥ ఉత్పత్తి సమయే బ్రహ్మ విష్ణుస్థితి కరస్తథా ।

సంహారకావే రుద్రశ్చ త్రిమూర్తిః సుర పూజితః ॥

అరేష భూతోద్భవ కర్మకర్తా సురాసురాణాంచ గురుస్తధైవ ।

సంహార సృష్టి స్థితికార్య కర్తా శ్రీ విశ్వకర్మ పరతత్వరూపః ॥

చతుస్సాగర పర్యంతం దేవబ్రాహ్మణేభ్యో శుభంభవతు అహభూన
త్పత్తి విశ్వరూప త్రియాద్వైయ సామశాఖ ద్రాహ్యాయనసూత్రే అఘోర
ప్రవర చతుర్కుండం ఉదుంబరదండం ద్వాపరాయానాం చతుర్థశ భువన
చతుర్థతీ చరాచర మను మందుత్వష్ట్ర శిల్పి విశ్వజ్ఞ పంచబ్రాహ్మణేభ్యో
శుభంభవతు అహభూన గోత్రః శర్మాహం భో అభివాదయే.

ప్రత్నముషి గోత్రము వారికి

శ్లో॥ లలికర్తా జగత్కర్తా విశ్వకర్మా జగద్గురుః ।

బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ ఇంద్రశ్చ ఈశ్వరశ్చ సదాశివః ॥

సురాసురా విగోత్రాశ్చ విశ్వకర్మ కుతోద్భవాః ॥

విశ్వకర్మా మహామూర్తిః సర్వభూత దయాపరః ॥

సత్యం సత్యం పునస్సత్యం సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥

పితృలోక విశ్వకర్మా, క్షయి షణ్ముఖ మద్వచః ॥

పితృ సర్వదేవానాం సర్వలోక పితామహాః ।

సర్వలోక గురుత్వైవ విశ్వకర్మ పరశ్శివః ॥

చతుస్సాగర పర్యంతం దేవబ్రాహ్మణేభ్యో శుభంభవతు ఓం శిల్పి
తక్ష మాహేంద్ర ప్రత్న చతుర్థాయ ఆధర్వణశాఖ కాత్యాయనసూత్రే
తత్పురుష ప్రవర షట్కోణకుండం వటదండం కలియుగానాం చతుర్థశ
భువన పర్యంతం పంచబ్రాహ్మణేభ్యో శుభంభవతు ప్రత్నర్షి గోత్రః
శర్మాహంభో అభివాదయే.

సుపర్ణ గోత్రము వారికి

శ్లో॥ విశ్వాత్మా విశ్వరూపాయ విశ్వరక్షయ శాశ్వతే ।
విశ్వజ్ఞాన విరూపాయ విశ్వకర్మన్నమోఽస్తుతే ॥
దేవదేవ మహాదేవ సర్వజ్ఞ జగతాంపతే ।
సదాచారం మమబ్రూహి పంచానాం విశ్వకర్మణః ॥
శ్రుణుషణ్ముఖ విశ్వేశ వేదాగమవినిశ్చితే ।
యోషితః పురుషశ్చైవ । స్వయమేవ నపుంసకాః ॥
నాదబిందు కళోపేతః బ్రహ్మకాంశమయః పరః ॥

చతుస్సాగర పర్యంతం దేవబ్రాహ్మణేభ్యో శుభంభవతు ఓం
విశ్వజ్ఞ అర్క సుపర్ణత్రయార్థేయ ప్రణవశాఖ బోధాయన సూత్రే
ఈశానా ప్రవర అష్టకోణకుండం ఖదిరదండం చతుర్థశ భువన పర్యంతం
చరాచర మనుమయత్వస్త్పశిల్పిదై వజ్జ పంచబ్రాహ్మణేభ్యో శుభంభవతు
సుపర్ణ గోత్రః శర్మాహంభో అభివాదయే ।

తః పంచగోత్రముల యందు పుట్టిన ఉపగోత్రములేవి యనగా

సానగఋషి వల్ల పుట్టిన గోత్రములు ఇరువది నాలుగు.

1. అర్ధాంగ భూనిలయ గరుత్కరసత్రి యార్థేయ ప్రవరాన్విత గరుత్క
రస గోత్రః ॥
2. విధృమాంగ కపిల, సోమవల్క, త్రయార్థేయ ప్రవరాన్విత సోమ
వల్కస గోత్రః ॥

3. సారధ్య, సంహార, సాంఖ్యాయన త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సాంఖ్యాయన గోత్రః ॥
4. ఈశ్వరేయ, అంబరీష, వరేణ్యకౌరక సుబోధ మన్వీసార్థ సప్తార్షేయ ప్రవరాన్విత వరేణ్యన గోత్రః ॥
5. నికృంతన, గృహార్థ, స్వశై న, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత స్వశై నస గోత్రః ॥
6. సురఙ్గాల, దేశాక్ష, అనంత కర్మసాక్షి, విహరణ, పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత విహరణ గోత్రః ॥
7. ఊర్జ, నికృంతన, సరభన, సార్థదేహ, స్వాహా వణ్యశై న వై నతేయ సప్తార్షేయ ప్రవరాన్విత వణ్యశై నస గోత్రః ॥
8. భువనాంక, దీప్తాంగ, హంసక, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత హంసక గోత్రః ॥
9. మాతుల, జగద్వాహన, సలక్షణ, త్రయార్షేయ, ప్రవరాన్విత హంసక గోత్రః ॥
10. వై వజ్ఞ, వర్తమాన, సవిచార, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత దై వజ్ఞస గోత్రః ॥
11. వర్ధిష్ఠ, ప్రోల్లసర్ణ, సనఘ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సనఘస గోత్రః ॥
12. త్రిరూప, భర్గ, ద్వయార్షేయ ప్రవరాన్విత భర్గస గోత్రః ॥
13. ప్రవిద, సుభర్గ, పద్మసూత్ర త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత పద్మసూత్ర గోత్రః ॥
14. దై వప్రఘ, పౌండరీక, ఈశ్వరేయ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత ప్రవరాన్విత ఈశ్వరేయస గోత్రః ॥

15. వైశ్వానర, దానోక్త, మనీషిణ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
మనీషిణస గోత్రః ॥
16. అమితోనమ, సుప్రతిష్ఠ, నైజ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత నైజస
గోత్రః ॥
17. కృతుముఖ, అవ్యఘ్న, ముఖ్యతర, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
ముఖ్యతరస గోత్రః ॥
18. సారద్రోధ, విస్తాణుమత, సంపత్కర, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
సంపత్కరస గోత్రః ॥
19. సహజ, జయస్య, ధిఃకృప, ధిక్కార, జయవంతన, పంచార్షేయ
ప్రవరాన్విత జయవంతనస గోత్రః ॥
20. స్థాపత్య, వైభవాంగ, సహస్రాంకు, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
సహస్రాంకుస గోత్రః ॥
21. సిద్ధాఖ్య, సిద్ధగుణ, మన్నరాజ, ఋషయ, వర్షాఖ్య పంచార్షేయ
ప్రవరాన్విత వర్షాఖ్యస గోత్రః ॥
22. దేవధర్మ, కర్మదాద, కవివర, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత కవివరస
గోత్రః ॥
23. ధార్మిక, శ్రవణ, సన్మత, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సన్మత
గోత్రః ॥ * ౪౨ *

సనాతన గోత్రమున కుప గోత్రములు ఇరువది నాలుగు

1. సనాతన విశ్వచక్షు, ధార్మికోత్తమ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత ధార్మి
కోత్తమస గోత్రః ॥
2. సర్వగుణ, సర్వ సర్వ సంతాన త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సంతానస
గోత్రః ॥

3. పరోక్ష, మానస్తోక ద్వయార్థేయ ప్రవరాన్విత మానస్తోకస గోత్రః ॥
4. భీషణ, విశ్వేశ సుహృదయ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సుహృదయస గోత్రః ॥
5. విరాజస, కారణ, విరాఖ్య త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత విరాఖ్యస గోత్రః ॥
6. అగ్నిశిఖ, దేవదత్త, శ్వకృత, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత విరాఖ్యస గోత్రః ॥
7. నీలకంఠ ధ్రువణాధ్వ, నిగమాశ్వ, త్రయార్షేయ నిగమాశ్వస గోత్రః ॥
8. సుందరాంగ, ప్రకట, ప్రబోధ, అనంత స్మేణిక పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత స్మేణికస గోత్రః ॥
9. రసనామృత, కర్ణశన, వరతంతు, పద్మక, పుష్కలావర్త పంచార్షేయ పుష్కలావర్తస గోత్రః ॥
10. అచ్యుత సామశిః, శ్రీహర్ష త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత శ్రీహర్షస గోత్రః ॥
11. సురాచార్య విశ్వగురు, హిమవంత, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత హిమవంతస గోత్రః ॥
12. నినండా, సువరా, త్వష్టక త్వాష్ట్ర, అత్మభవ పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత అత్మభవస గోత్రః ॥
13. కమలాత్మ, విమలాంగ, ఉద్వాహ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత ఉద్వాహస గోత్రః ॥
14. సూక్త, విరూపాక్ష, గురూత్తమ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత గురూత్తమస గోత్రః ॥

15. పురూరవ, డిక్షవాహన, సర్వాత్మ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సర్వాత్మన గోత్రః ॥
16. జగద్వార, అవ్యక్త, యజ్ఞవిషయ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత యజ్ఞ విషయన గోత్రః ॥
17. శ్వేతన, ద్వైపాయన, సోమవర్ణ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సోమ వర్ణన గోత్రః ॥
18. జ్యేష్ఠ, మృత్యుంజయ, దంశక్రియ, త్రయార్షేయ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత దంశక్రియన గోత్రః ॥
19. భూబల, మన్యుపతయ, నిలయాక్ష, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత నిల యాక్షన గోత్రః ॥
20. జాతవేద, శాశ్వత, క్రతు, లోహితాక్ష, చతుర్వార్యేయ ప్రవరాన్విత లోహితాక్షన గోత్రః ॥
21. మిత్ర, భద్రాశ్వ చిత్రకర్మ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత చిత్రకర్మాన గోత్రః ॥
22. సారంగ, శ్రీకర, త్రిగుణ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత, త్రిగుణన గోత్రః ॥
23. హర్షణ, తృణకల్ప, సార్ధక త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సార్ధకన గోత్రః ॥
24. వేదాంశు నిగమాక్ష, సర్వజ్ఞ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సర్వజ్ఞన గోత్రః ॥ *78*

అహభూన గోత్రమున కుపగోత్రములు ఇరువది నాలుగు

1. అహభూన, త్వష్ట, విశ్వరూప త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత విశ్వరూపన గోత్రః ॥

2. లోకాక్ష, యజ్ఞకృత్ పావన త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత పాపనస
గోత్రః ॥
3. తారకార వాకృతి స్వస్థిత త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత స్వస్థికస
గోత్రః ॥
4. తిర్థజ్ఞాన, సుముఖ, బృహత్కర త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
బృహత్కరస గోత్రః ॥
5. పాస్తుక, నిర్ముక్త వంత ద్విభవ ఆజవ వైష్ణవ పంచార్షేయ ప్రవరా
న్విత వైష్ణవస గోత్రః ॥
6. అహీముఖ, వరద, శర్వణ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత శరణ్యస
గోత్రః ॥
7. ఈశాన, భూతేశ, నిరంజన, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత నిరంజన
గోత్రః ॥
8. నిర్విఘ్న, మనోన్మన, శివనామ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత శివనామస
గోత్రః ॥
9. ఛాతు, సూత్రజ్ఞ, సంజ్ఞక, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సంజ్ఞనస
గోత్రః ॥
10. జైవాత్మక, అశ్వన్య, ఛార్ద, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత ఛార్దస
గోత్రః ॥
11. కాలనాయక, కామినీకర, రథంతర, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత రథం
తరస గోత్రః ॥
12. సూన్యత పాగృత, విప్రదేవ, నై వసర శ్రీధర, పంచార్షేయ ప్రవరా
న్విత శ్రీధరస గోత్రః ॥
13. ధ్యానాత్మ, దేవాంగ, జరవర్మ, త్రయార్షేయ, ప్రవరాన్విత జర
వర్మస గోత్రః ॥

14. తైవర్త, సపథ, సౌవర్ణ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సౌవర్ణస
గోత్రః ॥
15. ఉత్తమాంగ, సుమనస, దిజ్మండల. త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
దిజ్మండలస గోత్రః ॥
16. తారుణ్య, సౌజనాంక సంజ్ఞక, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత సంజ్ఞకస
గోత్రః ॥
17. యజ్ఞఫతి, సూక్త, స్థిరాత్మ, నియమ, కులక, ప్రవణ, ప్రోక్తన,
సప్తార్షేయ ప్రవరాన్విత ప్రోక్తనస గోత్రః ॥
18. వామస, సార్వభౌమ, జగద్విగ్రహ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
జగద్విగ్రహస గోత్రః ॥
19. సుకర్మ, వాగ్భవ, భువనైక, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత భువనైకస
గోత్రః ॥
20. దైర్ఘ్యిక, సుమన, విశ్వమయ, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత విశ్వ
మయస గోత్రః ॥
21. త్రిశూల, బహుముఖ, ప్రచయ, తపనీయ, అంగారోహణ పంచార్షేయ
ప్రవరాన్విత అంగారోహణస గోత్రః ॥
22. గూఢధర్మ, మనోజ్ఞ, భానుమత, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత భాను
మతస గోత్రః ॥
23. సోహయ, విధిజ్ఞ, బుద్ధరాజ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత బుద్ధరాజస
గోత్రః ॥ *79*

ప్రత్నగోత్రమున కుపగోత్రములు ఇరువది నాలుగు

1. దైవజ్ఞ శిల్పి కాశిక, ప్రత్న చతుర్షేయ ప్రవరాన్విత పత్నస
గోత్రః ॥

2. విశ్వభ్రాది విబుధ, వికృత, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత వికృతస
గోత్రః ॥
3. మరీచి, విశ్వనాథ, జగద్ధిత, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత జగద్ధితస
గోత్రః ॥
4. శ్వేతాంబర, స్వయంభువ ద్వయార్షేయ ప్రవరాన్విత స్వయంభూవస
గోత్రః ॥
5. రక్షోహస, సుప్రతీక కర్మాఖ్య, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
కర్మాఖ్యస గోత్రః ॥
6. ద్వివిధ, మహేశ్వర, వాణీశ, విశాలోదయ త్రిముఖ, పరిభృత సంధాన
సప్తార్షేయ ప్రవరాన్విత సంధానస గోత్రః ॥
7. అధిష్ఠ, వాక్కర, మానంద, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత మానందస
గోత్రః ॥
8. కోలాంక, మిథున, పురుషోభవ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత పురుషో
భవస గోత్రః ॥
9. ఛావజ్ఞ, కుశల, ప్రాణాయామ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత ప్రాణాయా
మస గోత్రః ॥
10. వర్ణగ్రహ, నాగాస్త, విశ్వేశ్వర త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత
విశ్వేశ్వరస గోత్రః ॥
11. విభీత, కురంగాజిన, దిగ్విధ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత దిగ్విధస
గోత్రః ॥
12. సాలానిష్కుః, దిరహ, మనోల్లాస, పుష్పోద్భవ, నేత్రార్ధస
పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత నేత్రార్ధస గోత్రః ॥
13. సుపర్వ, సారంగ, ద్విపర్ణ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత ద్విపర్ణస
గోత్రః ॥

14. సర్ప, సకృద్వర, రత్నసాల త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత రత్న సాలస గోత్రః ॥
15. మహాకాళ, సంజాను, అస్తిక త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత అస్తికస గోత్రః ॥
16. విశ్వవృద్ధి, విశ్వాత్మ, విశ్వంభర త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత విశ్వంభరస గోత్రః ॥
17. మన్వీశ, వామదేవ, ఖరాక, స్థపతి, చతుర్షేయ ప్రవరాన్విత స్థపతిస గోత్రః ॥
18. చిత్రనేన, దేశనేన, విభ్రాజ త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత విభ్రాజస గోత్రః ॥
19. వ్యోమకేశ, పుష్కర, పుష్పదంత త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత పుష్పదంతస గోత్రః ॥
20. విశ్వేశ, సోమ, మిత్ర, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత మిత్రస గోత్రః ॥
21. ధాతృ, చిత్రక, కశ్యప, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత కశ్యపస గోత్రః ॥
22. సోమ, సుకృత, మను, సోమాంక, చతుర్షేయ ప్రవరాన్విత సోమాంకస గోత్రః ॥
23. సాగర, గార్గ్య, జాగ్రత హైమ, సాత్విక పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత సాత్వికస గోత్రః ॥
24. అంబరీష, సాంఖ్య, విహార, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత విహారస గోత్రః ॥

౪౨

సుపర్ణ గోత్రమున కుపగోత్రములు ఇరువది నాలుగు

1. ఆఖ్యత, ఉపవ్రత, ధార్మ్య, త్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత ధార్మ్యస గోత్రః ॥

2. కాయక, విశ్లేష, ధ్రువజీవ త్రయాష్టేయ ప్రవరాన్విత ధ్రువజీవస
గోత్రః ॥
3. కృషీబ, ఆదిత్య, ఉపశ్రిత, త్రయాష్టేయ ప్రవరాన్విత ఉపశ్రితస
గోత్రః ॥
4. స్థాతుర, ఛృతిక, వేదాత్మ త్రయాష్టేయ ప్రవరాన్విత వేదాత్మస
గోత్రః ॥
5. షష్ఠగర్భ, త్రిక్షవ ద్వయాష్టేయ ప్రవరాన్విత త్రిక్షనస గోత్రః ॥
6. జయ, విక్కుట, రత్నాంబర త్రయాష్టేయ ప్రవరాన్విత రత్నాంబరస
గోత్రః ॥
7. శ్రీమత, సౌమ్య, సుకృత, త్రయాష్టేయ ప్రవరాన్విత సుకృతస
గోత్రః ॥
8. సర్వజ్ఞ, దృఢర, వాక్పతి త్రయాష్టేయ ప్రవరాన్విత వాక్పతిస
గోత్రః ॥
9. చాండిక, త్రిగుణ, శాంబర త్రయాష్టేయ ప్రవరాన్విత శాంబరస
గోత్రః ॥
10. అనాహ, వీర్వత, వాహన, గుణిన, నియమ పంచాష్టేయ ప్రవరాన్విత
నియమస గోత్రః ॥
11. కాలక్రమ, ప్రజం, సహర్ష త్రియాష్టేయ, ప్రవరాన్విత సహర్షస
గోత్రః ॥
12. అంబిక, దక్ష, సత్యక త్రియాష్టేయ ప్రవరాన్విత సత్యకస
గోత్రః ॥
13. కల్పకాల, కాలజ్ఞ, జగత్కర్మ, త్రియాష్టేయ ప్రవరాన్విత జగ
త్కర్మస గోత్రః ॥

14. లోకసాక్షి, నీలలోహిత, విజయ, త్రియార్దేయ ప్రవరాన్విత
విజయస గోత్రః ॥
15. అంగీరస, బార్హస్పత్య, కామినీక, పంచార్దేయ ప్రవరాన్విత కామినీ
కస గోత్రః ॥
16. సప్తార్చి, కులాంక, వర్ధిష్ఠ, తత్పురుష, వటమదేవ, త్రిజయ, హోట
కార్ణవ, సప్తార్దేయ ప్రవరాన్విత హోటకార్ణవస గోత్రః ॥
17. వాక్పతి, శూర, నిరుపమ, త్రియార్దేయ ప్రవరాన్విత నిరుపమస
గోత్రః ॥
18. తక్షక, రథాంత, సవర్ణ, త్రియార్దేయ ప్రవరాన్విత సవర్ణస
గోత్రః ॥
19. సారంగ, విమల, విశ్వరూప, త్రియార్దేయ ప్రవరాన్విత విశ్వరూపస
గోత్రః ॥
20. త్వాష్ఠ్రి, గంధర్వ, త్వష్ట్ర, బృహత్సర చతుర్దేయ ప్రవరాన్విత
బృహత్సరస గోత్రః ॥
21. అనంత చిత్రకర్మ, చిత్రశయన, త్రియార్దేయ ప్రవరాన్విత చిత్ర
శయనస గోత్రః ॥
22. మైత్రేయ, సురువి, తేజోధర్మ, త్రియార్దేయ ప్రవరాన్విత తేజో
ధర్మస గోత్రః ॥
23. నిచేతస, విధి, నిగమ, త్రియార్దేయ ప్రవరాన్విత నిగమస గోత్రః ॥
24. ఉపయజ్ఞ, సభ్య, క్రిమ, నియత, శ్రియపద, పంచార్దేయ ప్రవరాన్విత
నిగమస గోత్రః ॥

78

28) ప్ర॥ మీరు ఈ విశ్వకర్మ చాలా గొప్పవాడనియు. సానగాది పంచ
ఋషులు మహనీయులనియును చెప్పుచున్నారు గదా? వీరి
వంశజులైన యీ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులకు కంసాలులు,

వడంగులు, అను ఉపనామములు రావడమునకు కారణమేమి ?

ఈ విశ్వకర్మ దేవతల కెవ్వరికైన పట్టణముల నిర్మించినాడా?

ఉత్తరము :- మీరు భూసురలమనియు అగ్నితో సమాసులమనియు సర్వభాషాజ్యులమనియు, చెప్పుకొనుచు నాలుగు వర్ణములవారిచే నమ స్కారము లందుకొనుచున్నను,

శ్లో॥ పృథ్వీమండల నాభిభూతమ మరాణా ముత్తరేణాలయం ।

ప్రాయః కోవిదసాధు రాజిమహాతే పంచాలదేశోఽభవత్ ।

లక్ష్మీమందిర నామకంపురవరం నానాసుభై కాస్పదం ।

తస్యాసీ న్యదనాభిరామస్యపతి ర్భూషాల చూడామణిః ॥

ఆ రాజసభలో —

శ్లో॥ వైవవ్యాకరణజ్ఞ మేతి పితరం నత్రాతరం తార్కికం ।

మూత సుకువితైవ గచ్ఛతి యా చండాలతః ఛాందసాత్ ।

మీమాంసా నిపుణం నపుంసక ఇతి జ్ఞాత్వా నిరస్యాదరాత్ ।

కావ్యాలంకరణజ్ఞ మేవకవితా కన్యా వృణోతే స్వయమ్ ॥

ఇట్లు వైదికుని ఛాందసుడని వర్ణించుటకును —

శ్లో॥ రాజమాషనిభైర్ధంతైః । కటివిన్యస్త పాణయః ।

ద్వారి తిష్ఠంతి రాజేంద్ర ఛాందసా శోక శత్రవః ॥

అని ధోజునకు ద్వారపాలకులు చెప్పుటకును. ఛాందసుడనగా వైదికుడని నిఘంటువులలో వ్రాయబడి యుండుటకును, అల్లసానిపెద్దనామాత్యుని మను చరిత్రలో ప్రవరుడు స్వయముగా శు॥ అకలంకౌషధ సత్త్వమున్ దెలియమా, యాద్వారకావంతికా, శికురుక్షేత్ర గయాపు యాగములనే, నేవింపకున్దండగం, డకవే దండహహవాహారిపు ఖడ్గ వ్యాఘ్ర మిమ్మించు కొం, డకు రాజెల్లునె ? బుద్ధిజాడ్యజని తోన్మాదుల్ గదా శ్రోతియుల్ అనుటకును 'వైదికుని చేతివిడెమాయ వనిత బ్రతుకు' అను లోక వాడుక కును.క॥ బాపాదొక్కడు కట్టెలమోపును ముక్కిడియు మొండి, మొవసిన

పోగసం! తాపము జగడము గలిగిన, శ్రీపతి పయనంబు తగదు శిఖి
 నరసింహా॥ అనియును ఆ. వె॥ ఎందు బోదువన్న ఏకాక్షి పొడగన్న
 చాకి మూటగన్న, చావువిన్న, బాలవిధవగన్న బ్రాహ్మణు పొడగన్న,
 బ్రాహ్మకై నవచ్చు ప్రాణహాని॥ బ్రాహ్మణుని దర్శనము అపశకునములలో
 గొప్పదిగా చెప్పుటకును, లోకవాడుకలో బాపన పిశాచి పడ్డట్టు పడ్డావే, అని
 సామెత వాడుకలో నుండుటకును, అందరికి రెండుహస్తములుంటే వైది
 కునికి మూడు హస్తములుంటై అనుటకును. కారణము లెచ్చటగలవో
 అచ్చటనే మీరు కోరిన ప్రశ్నకు కారణములుంటున్నవి. పంచవృత్తులు
 చేయువారలను సంస్కృత పదములతో నున్నవానిని తెలుగులో మార్పు
 నప్పటికి పేరులకు మార్పు వచ్చినది కాని వృత్తికి మార్పులేదుగదా ?
 పూర్వము కర్మశాలలుండెడివి, శిల్పవృత్తులు గ్రామమున కొక్కటిగానే
 నిర్మాణస్థాన ముండెడిది. ఈ పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులకు కై వసంబంధం
 లైన రుద్రాక్షమాలలు, స్ఫటికమాలలు, శివలింగము లుండెడి లింకాయ
 లందురు. అట్టి లింకాయలు వెండితోను, బంగారుతోను చేయించి, పట్టు
 దారముతోగాని, నూలుదారముతోగాని కూర్చి కంఠమునకు గట్టికొని టయు.
 హస్తములకు భద్రాక్షలను గట్టుకొనువారు కొందఱు, రుద్రాక్షలు పెద్దవిగా
 చూచి వానిపై బంగారు చిక్కము లమర్చి బంగారుతీగలతో కంఠమున
 ధరించువారు కొందఱు, నొసట తడి విభూతితో త్రిపుండ్రములును, దేవీ
 పూజ చేసిన తరువాత శ్రీ చక్రము నందలి కుంకుమను తీసికొని కను
 మెమల సందున గుండ్రముగా బొట్టు పెట్టుకొని శమదమాది సంపత్తితో
 తిరుగుచుండుట చూచి వీరిని శివభక్తులు అని లోకులు చెప్పుకొను
 చుండుటయు, అదియే స్థిరరూపము దాల్చుచు భక్తులు అని రెండక్షరములు
 తగ్గించుటకూడ జరిగినది. ప్రభుత్వరికార్డులో గూడబత్తులు అని వ్రాసి
 యుండుట కొన్నిటిలో చూచినాము. అవి మనవారు వ్రాసినవే ఇంగ్లీషు
 వారు వ్రాసినవికాదు. వీరు కర్మశాలకు పోవుచుండగా కర్మశాలవారు అని
 పేరు కలిగినది. ఆ కర్మశాల పదమునందే రకారము లోపించగా మసాలగా
 వికృతి చెందినది. ప్రభుత్వము నాణెములు తయారుచేయించు శాలకు

అది ఎవరాలి అను పేరుండెడిది. ఆ టంకసాల పేరిప్పటికిని కలదు. టంకసాలనే టంకసాలయన నారంభించినది ప్రజలే! టంకశాల్లో పని చేయు వారలను పరాజులనికూడ పిలుచుచు వారికి ప్రభుత్వము లొసంగిన మామూలినాటికిని కలవు. గిజాఫ, డెముకకూడు భక్షించుచుండును. పుడిమున కేగు పెండ్లిమగువ, అని వైదికమును నిరసించినను అంత్య కర్మలయందు మీరా వైదికవృత్తిని మానినారా? వేదవిద్యలెల్ల వేశ్యల వుండిన ప్రభుల కొల్పి తేటపడగ నీవు, గుప్తవిద్య యొకటి కులకాంత వుండిన అమికూడ వేమనయోగి రచించి యున్నాడు. పూర్వకాలము నుండి గ్రామమున శుభాశుభాదులయందు వంటచేయు బ్రాహ్మణు లుండెడివారు. వారి గ్రామ కూడకులను పేరుతో సంస్కృతములో పిలుచుచుండెడివారు, గ్రామ యాజకుడు (గ్రామ పురోహితుడు) సూర్యోదయముననే త్రిపుండ్రమున పంచాంగమును పూస్త్రమున నుర్చుకొని భిక్షాటనము చేయు చుండెడివాడు. గ్రామయాచక శబ్దమప్పుడు కలిగినది. ఇప్పుడా శబ్దములు వుండిన వైదిక చా కాలమున కొందఱు వెగటుగ జూతురు. గోజాతితో వెగటు వాచనతెల్ల యందురుగదా? వేమనగారు

|| వేముకంటె విషము వెలనాటి శాఖయు,

కాముకంటె విషము ప్రధమశాఖ ।

నాథికంటె విషము నల్లని భాషడు ।

విశ్వనాథరామ వినురవేమ ॥

అని యెందువలన వ్రాసియుండునో యెవరు చెప్పగలరు ?

|| విశ్వరూపుడు పరమేశ్వరుడు తన స్వేచ్ఛగా లోకముల నెల్ల వలెనెడు. టంకసాల పంచక్రిహ్మాలలో త్వష్టయు, మయుడును, విశ్వ కర్మకుడునాని కేవల మానవ మానవాదుల గృహములేకాక జీవనోపాది కాలములను, అభరణములను, ఆయుధాదులను విమానాదులను మొదలగు వన్నియొకరియొకరినట్లు, పురాణాదులవలన దెలియుచుండగా మీ రిటువంటి అనుభవమునడికాదు. అలితాదేవికి మయబ్రహ్మ విశ్వకర్మయను

త్వం బ్రహ్మశ్రీనగరమును నిర్మించిరి. యమునకు విశ్వకర్మ భవనమును నిర్మించెను. రావణబ్రహ్మకు లంకాపురమును నిర్మించినది త్వష్టయే. శ్రీ రామునకు సాగరమును దాటుటకై వంతెన కట్టినది నల విశ్వకర్మయే కదా? కృష్ణునకు సాగరమధ్యమున పట్టణమును రచించినది విశ్వకర్మయే కదా? దానవులకు మూడు పట్టణములు కల్పించినది మయవిశ్వకర్మయే కదా? తరువాత భారతసంగ్రామకాలా రంభమునకై మయసభ రచింపుడని కోరి యాసభను మహామహిమతో రచింపజేసి చివరకు కురువంశ నిర్మాతమునకు కారణమైనది అదియే కదా? కనుక పద్మపురాణమున -

శ్లో॥ ద్వారకా వాసినోభాంతి విశ్వకర్మ ప్రసాదతః ।

ద్వారకావాసి భిర్నిత్యం శ్రీ కామేః పూజ్యతే సదా ॥

అని చెప్పబడియుండెనుకదా । కనుక వేమనయోగి -

విశ్వకర్మ లేక విశ్వంబు తాలేదు

కుడువ కూడులేదు గృహములేదు

విశ్వకర్మ గురుడు దేవాదిదేవులకు

విశ్వధాభిరామ వినురవేమ ॥

అని యుండుట లోకమెఱిగినదే.

2) ప్ర॥ విశ్వకర్మాదుల వలెనే తద్వంశజులైన మీరును కొన్ని నిర్మాణములను చేయుచున్నారా ?

ఉత్తరము :- శ్లో॥ కృతేతు మానసాస్పష్టి స్త్రీతాయాం దృష్టిశక్తితః ।

ద్వాపరేమంత్ర సంయుక్తం కలౌతు కరసాధనమ్ ॥

అని చెప్పబడియున్నది. కనుక మేమును స్కాంతరాతికోట అజంతాగుహలు, ఎల్లోరా యందలి భూకైలాసమని యెన్నబడిన యేకశిలా హివాలయము, చిదంబరము నందలి అంతర్లింగము, జయపూర్లోని జంతర్ మంతర్, మంగళగిరి యందలి షానకాలరాయుడను దేవుని, లేఛాక్షి ముఖ నుండలమునందలి అష్టకోణ స్తంభమునకు అధోభాగధార రహితముగను.

విశ్వదాగాధార రహితముగను, శాశ్వతకాలముండునట్లు మహిమతోను, నిలువై షలనున్న చదరపు స్తంభములను తడిగుడ్డతో తుడిచి చూచినచో ఒక్కరూపమే నాలుగు స్తంభములలో నాలుగు రీతులుగ కనుపించునట్టి పశేషముల కుతుడేమినార్ యే లోహముతో చేయబడి లోకమున కింత వలకును తెలియబడకుండెనుగదా? హైదరాబాద్ చార్మినార్ ఇటుకలతో కట్టినదే కాని మాలములు లేకుండ అంతటి కట్టడము నెట్లు నిల్పిరో తెలియదు గదా? ఇట్టివి చాల కలవు. ఇతర దేశములవారు సైతము ముసదేశ లిప్పు రహస్యముల నేనాటికిని తెలిసికొనజాలకున్నారు గదా? ఆర్.ఎ.జే. పిచ్చయ్య రాబర్టుసన్ అను విమర్శకుడు “విశ్వకర్మయు ఆయన సంతతియు” అనునొక గ్రంథమును సహేతుకముగా వ్రాసియున్నాడు శ్రీ విశ్వేశ్వరపు సోమలింగా చార్యులుగారు (రాజమహేంద్ర వరము) తెనుగులో అనువాదము చేయించి క్రీ. శ. 1922 ప్రాంతమున అచ్చు చేయించి ప్రపంచమున ప్రకటించియున్నాడు అందులో ఆంధ్రదేశము మీది అయిదుగురు బొల్పాచార్యవర్గము సింహళ ద్వీపమునకు వెళ్లి అచ్చటి చాడుగు పీఠము నామధేయునకు పట్టాభిషేకమును చేయించి వచ్చినట్లును వారి ప్రభువు వంశ సన్మానములు గొప్పగా రాబడినట్లును వ్రాయబడి యున్నది.

వేద మంత్రములు

కాండ ౧ ప్ర॥ 4, అనువాకం 6 శ్రుతి॥ హతః షోడశభిర్భౌగై
 కై నాత్మ పరా మగ్నయే, నీకవతే అహుతిమపశ్యం తా మఋహోత్తం
 నాగ్ని రిదీతవాన్ స్వేన భాగధేయేన ప్రీతః షోడశభా, వృత్తస్య భోగాన
 పృథువా ప్రేక్షకర్మజేన పాప్మనో నిరముచ్యత. యదగ్నయే నీకవతే
 అహుతిమహోత్కర్షే రేవాస్యానీకవాం త్వేన భాగధేయేన ప్రీతః పాప్మా
 నమపి మహతి ప్రేక్షకర్మజేన పాప్మనో నిర్ముచ్యతే యం కామయేత చిరం
 బుధ్వి ॥

కాండం 5 ప్ర. 5. అనువాకం 5. శ్లోతి॥ విశ్వకర్మా దిశాంపతిః
స్సనః పశూన్నాతు సోస్మాన్నాతు తస్మైనమః॥ ప్రజాపతీ రుద్రోవరుణోగ్ని
ర్దిశాంపతి స్సనః పశూన్నాతు సోస్మాన్నాతు తస్మైనమః. ఏ తావై దేవతా
ఏతేషాం పశూనా మధిపతయస్తాభ్యో వా ఏషా ఆవృతభ్యతే యత్పశూ
శీర్షాణ్యు పదధాతీ హిరణ్యేష్టక ఉపదధాత్యేతాభ్య ఏవదేవతాభ్యో నమస్క
రోతి. బ్రహ్మవాదినః॥

కాండం 5. ప్ర. 5. అనువాకం 16 ప 1. శ్లోతి॥ బలాయాజగర
అఖుః సృజయాశయం డకస్తే మత్రామృద్యువేతో మన్యనే స్వజః, కుంభీనసః
పుష్కరసాదోలోహితాహిస్తే త్వా ష్టాః ప్రతిశ్రు త్కాత్కాయై వాహసః ॥
(1-14) పనస (16) సౌరీబలాక కర్శ్యో మమూరస్యేగస్తే గంధర్వాణాం
వసూనాం కపింజలో రుద్రాణాం తిత్తిరీ రోహిత్కుంత గృణాభిగోలత్తి
నౌతా అప్సరసామరణ్యయ సమరః॥ (1-16)

కాండం 5. ప్రక. 6 అనువాకం 9. (పనస 3) వైశ్వకర్మణీరహో
రాత్రాణ్యేవాస్య ఛాజాపత్యాయ దుఖ్యం బిభర్తి. ఛాజాపత్యా ఏతదుపనతే
తస్మాదాహుః త్రి వృద్ధగ్నిరితి. తం వా ఏతం, యజమాన ఏవచిన్వయా
దస్యాం స్యశ్చినుయాద్యంత దక్షిణాభిధాధయే వగ్నిమేవ తత్స్పృశోతి॥

కాండం 5. ప్ర. 7. అనువాకం 7 శ్లోతి, అగ్నిరైశ్వకర్మణః సువ
ర్దేవేషు నోదధతు, యేనా సహస్రం వహసి. యేనాగ్నే సర్వవేదసం తేనే
మం యజ్ఞం నోవహ. సువర్దేవేషు గంతవే. యేనాగ్నే దక్షిణాయుక్తాయజ్ఞం
వహతృత్విజః తేనేమం యజ్ఞం నోవహ సువర్దేవేషు గంతవే యేనాగ్నే
సుకృతః పథామధోర్ధారాద్యానశుః తేనేమం యజ్ఞం నోవహ సువేర్దివేషు,
గంతవే యత్రధారా ఆసపేతా ధోఘృతం న్యచయాః తదగ్నిరైశ్వశ్వ కర్మణః
సువర్దేవేషు నోదధతు ॥

కాండ 6. ప్ర॥ 4 అనువాకం 6. శ్లోతి॥ అహ బ్రహ్మవై
దేవానాం బృహస్పతి ర్భ్రహ్మణై వాస్మై పశూనవరుంధేహవ్యోతే స్వదంతా

మిత్వాహ స్వయ త్వైవానాం దేవత్వస్థ ర్వసురణ్యేత్యాహాత్వస్థా వై
పశూనాం మిధునా నాగ్ం రూపకృద్రూప మేవ పశుదధాతి రేవతీ రమధ్వ
మిత్వాహ పశవోవై రేవతీ పశూనేవాస్మై రమయతి దేవస్య త్వా సవితుః
ప్రసవ ఇతి ॥

కాండం 6. ప్ర॥ 3 అనువాకం 11 శ్రుతి॥ వా ఏతత్పశు యత్సంజ్ఞ
పయంత్యేంద్రః ఖలువై దేవతయా ప్రాణ ఐంద్రోపాన ఇంద్రః ప్రితో
అంగే అంగే నిదేధ్యది త్వాహ ప్రాణాపానావేవ పశుషుదధాతి దేవత్వస్థ
ర్భూరితోసగ్ం సమేత్విత్వాహ త్వాస్త్వావా దేవతయా పశవో విషురూపా
యత్స లక్ష్మేతో భవధేత్యాహ విషురూపాహ్యేతే సంతస్సలక్ష్మణ ఏత్వర్తి
భవతి దేవత్రాయంతం ॥

కృష్ణయజుర్వేద తైత్తిరీయ కాండే 6, ప్ర॥ 5, అ. 8 పనస 4
శ్రుతి ॥ అహంప్రజావా ఇందిరియం ప్రజావీవాస్మై ప్రజనయ త్యగ్నా
ఇత్యహగ్ని ర్వై రేతోధాః పత్నీవ ఇత్యాహం మిధునత్వాయ సజూర్దేవేన
త్వస్త్వాసోమం పితేత్యాహ త్వస్త్వావై పశూనాం మిధునా నాగ్ం రూపకృ
ద్రూపమేవ పశుషు దధాతి దేవా వైత్వస్త్వార మజిషూగ్ం సంధ్యసపత్నీః
ప్రాపద్యత తన్నప్రతిప్రాయచ్చం తస్మాదపి ॥

అధపంచదశోఽనువాకః ॥ స్వాహాధిమాధితాయ స్వాహా స్వాహా
ధీతం మనసే స్వాహా స్వాహా మనః ప్రజాపతయే స్వాహా కాయస్వాహా
కస్మై స్వాహా కతమస్మై స్వాహా దిత్యై స్వాహా దితై మహ్యై
స్వాహా దిత్యైసుమృడికాయై స్వాహా సరస్వత్యై స్వాహా సరస్వత్యై
బృహత్యై స్వాహా సరస్వత్యైరీ షావకాయై స్వాహా పూష్టే స్వాహా
పూష్టేప్రపద్యాయై స్వాహా పూష్టే సరంధిషాయ స్వాహా త్వష్టే
స్వాహా త్వష్టేతురీషాయ స్వాహా విష్ణవే స్వాహా త్వష్టే పురురూ
షాయ స్వాహా విష్ణవే స్వాహా విష్ణవే నిఋర్యషాయ స్వాహా విష్ణవేని
రూయషాయ స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా ॥

కాండం 1. పృ॥ 4. అనువాకం. 25 శ్లోతి॥ బృహస్పతి సుతిస్య
త ఇంద్రో ఇంద్రియావతః పత్నీనంతం గృహంగృష్ణాంత్య గర్భం (3)
ఇవపత్నీ వా॥ (3) సజూద్ధేవేన త్వష్టాసోమం పిబస్వాహా బృహస్పతి
సేతస్య పంచదశ 27 అనువాకం ॥

కాండం 1 పృ 6 అనువాకం 12 పదస 6॥ సహసా వస్పరిష్టావఘాయ
ధూమహారివః పరాదైత్రాయ సనోశ్యకే భిర్వరూదైస్తవ ప్రియాసః
సూరిషుశ్యామ అనవస్తే రథమశ్వాయ తక్షన్, త్వష్టా వజ్రిం పురుహా
తంద్యుమంతం బ్రహ్మణ మింద్రం మహాయంతో అర్కై రవర్ధయన్
హయే హంతవా ఉ. వృష్టే యత్రే వృషభో అర్కమశ్చానింద్ర
గ్రావణో ఐదితి స్సజోషాః అనశ్వాసోయే పవయో రథా ఇంద్రే పితా
అభ్యవర్తం తదస్యాన్ ॥

కాండం 2. పృ॥ 4 అనువాకం 5 శ్లోతి॥ అగ్నే గోభిర్న ఆగ
హిన్దో పృష్ట్యా జుషస్వ నః ఇంద్రోధర్తా గృహేషునః సతాయః సహస్రియః
సనోగృహేషు రారణంతు అపూష్యా త్వా వసు ధాతా దదాతు నోరయి
మీశానో జగత స్పతిః సనః పూర్ణేన వా వసత్ త్వష్టాయో వృషభో
వృషాసనో గృహేషు రారణంతు సహస్రేణాయు తేనచ యేన దావా
అమృతః॥ (1)

అధద్వాదశానువాకః ॥ శ్లోతి॥ త్వష్టా హత వృత్రో విందగం
సోమమాహరత్ తస్మిన్నింద్ర ఉపహన మైచ్ఛత । తంనోహాహ్వాయత
పుత్రం మే వధీరితి స యజ్ఞ పేశనం కృత్వా ప్రాసహ సోమ మపిబత్.
తస్య యదత్య శిష్యత తత్ త్వష్టాహవనీయ ముపప్రావర్తయత్ స్వా
హేంద్రశత్రు ర్వర్ధస్వేతి సయావదుర్ధ్వః పరావిద్యతి తావతి స్వయమేవ
వ్యరమయత యదివా తావత్ ప్రవణం॥ (1) ఆసేవ్నది వాతావ దధ్యగ్నే
రాసీత్, నసంభవ మగ్నిషోమావధి సమన భవత్సంభవ మాత్రమిషు
మాత్రం విష్వజ్ నవర్ధత ఇమాంల్లోకానవృహో ద్యుదిమాన్లోకాన వృహోతు
త్వదృతస్య వృత్రత్వం తస్మాదింద్రో విభేదః త్వష్టాతస్మై త్వష్టా వ్ర

మసింఛత్ తపోవై వజ్ర ఆసీత్ తమద్యత్తుం . నాశక్నోదధ వై త్స
విష్ణుః ॥ దేవామనుష్యా దేవాసురా అబ్రువన్ దేవాసురాస్తేషాం గాయత్రీ
ప్రజాపతీ స్తాయత్రాగ్నేగోభి శ్చిత్రయా మారుతం దేవావసవ్యా ఆగ్నే
మారుతం దేవావసవ్యాదేవాః శర్మణ్యాః సర్వాణి త్వష్టాహతపుత్రోదేవానై
రాజస్యాన వోనవశ్చతుర్థశ ॥ (16 పనస)

యజుర్వేద తై త్తిరీయకాండం 1 ప్ర 4. అనువాకం 14. శ్రుతి॥
ధాతారా తిస్సవితేదంజుషంతాం ప్రజాపతిర్నభిపతిర్నో అగ్నిః త్వషా విష్ణుః
ప్రజయా సగంఃరాణో యజమానాయ ద్రవిణం దధాతు స మింద్రేణో
మనసానః గోభిః సగం సూరిభి ర్మఘవం త్సగం స్వస్త్వా సంబ్రహ్మణ
దేవకృతం యదస్తి సందేహ వాగ్ం సుమత్యా యజ్ఞియానాం సంవర్చసా
పయసా సంతనూభి రగన్మహే మనసా సగం శివేన త్వష్టానో ఆత్రవరిషః
కృణోతు ॥ (1)

ప్రథమకాండే పంచమ ప్రపాఠకే ప్రథమోను వాకః శ్రుతి॥
పూషార్ధ్నోతస్మాత్ త్వాషాః పశవ ఉచ్యతతం త్వషార్ధ్నో తస్మాత్
త్వాషాః పశవ ఉచ్యంతే తం మనురాధ త్త తేన మనురాధ్నో తస్మాన్న
నత్యః ప్రజాఉచ్యంతే తంధాతా ధ త్తతేన ధాతార్ధ్నో త్సంవత్సరో వై ధాత
తస్మాత్సంవత్సరం ప్రజాః పశవోమను ప్రజాయంతే య ఏవం పుసరాధే
యస్సవేద ॥ (3)

కాండం 1 ప్ర 6 అనువాకం 4 పనస 5 పనస॥ రేతోధిషీయేత్యాహ సోహ
వై రేతోధా స్తేనై వరేత ఆత్మన్ధత్తేనత్వ ... హందేన యజ్యయాపశు
నాగ్ం రూపం పుషేయ మిత్యాహ త్వష్టావై పశూనాం మిధునా నాగ్ం
రూపకృత్తే నై వ పశూనాగ్ం రూపమాత్మన్ధత్తే దేవానాం పత్నిరగ్నిర్గృహ
పతిర్యజ్ఞస్య మిధునం తయో రహం దేవయజ్యయా మిధునేన ప్రభూయాస
మత్యాహైత స్మాద్వై మిధునాత్ప్రజాపతిర్మిధునేన ॥

కాండం 3 ప్ర 1 అనువాకం 8 పనస 3 శ్రుతి॥ ఏవై నంపై భీదక ఇదోభి
నత్యేవై నం వైష్ణవం వామన మాలభేతయం యజ్ఞేనోపనమే ద్విష్ణుర్వై

యజ్ఞో విష్ణు మేవస్వేన భాగధేయే నోపధావతి స ఏతాన్తైర్యజ్ఞ ప్రయచ్ఛ
 త్యుపై నం యజ్ఞోనమతి వా మనోభవతి వైష్ణవో హ్యేష దేవతయా సమ్య
 ద్యైత్వాష్ట్రం వడబమాలభేత పశుకామత్వస్థా వై పశూనాం మిధునానాం ॥³
 4॥ ప్రజనయితా త్వష్టారమేవస్వేన భాగధేయోపధావతి, స ఏవాన్తై
 పశూన్ మిధునాన్ ప్రజనయతి ప్రజాహితా ఏతస్మిన్ పశవః ప్రవిష్టా
 అదైష పుమాంతస్సన్ వడబః సాక్షదేవ ప్రవాం పశూ నవరుందేమైత్రగ్ం
 శ్వేతమాలభేత సంగ్రామే సంయతే సమయకామో మిత్రమేవ స్వేన
 భాగధేయోనోపధావతి స ఏవై నం మిత్రేణ సన్నయతి ॥

కాండం 2. ప్ర॥ 3 అనువాకం 2. పనస 6 శ్రుతి॥ త్వష్టాః
 సోమ మభీషహావిబత్సుస విష్వజ్ వ్యార్ధత్ స ఇంద్రియేణ ॥

తైత్తిరీయ సంహితాయాం ద్వితీయకాండే పంచమప్రకాశకే ప్రథ
 మోను వాకః ॥

శ్రుతి॥ విశ్వరూపోవై త్వాష్ట్రః పురోహితో దేవానామాసీత్ ॥ (1)

(2) శ్రుతి॥ ఆసీత్ సకపింజలో భవద్యత్ సురాటానం సకల వింకో
 యదన్నాదసగ్ం సత్తిత్తిరీ సస్యాజ్ఞ వినా బ్రహ్మహత్యా ముటాగృహ్ణత్!
 తాగ్ం సంవత్సర మభిభస్తం భూతాన్యభ్యక్రోశన్ బ్రహ్మన్నితి పృథి
 వీముటాసీ దదన్యై బ్రహ్మహత్యాయై తృతీయం ప్రతి గృహజేతి సాద్రవీ
 ద్వరం వృణై ఘాత త్పరా భవిష్యంతీతి మన్యే తతోమా పరాభావమితి
 పురాతే ॥

ఆధద్వితీయోను వాకః ॥ త్వష్టాహత పుత్రో విందగ్ం సోమ
 మాహరత్ తస్మిన్నిందే ఉపహవ మైచ్ఛదతం నో ఛాహ్వాయత పుత్రం
 మేవధీరితి స యజ్ఞవేశనం కృత్వా వ్రాసః సోమమపిబత్ తస్యయదత్య
 శిష్యత తత్ తష్వా హవనీయ ముపప్రార్తయత్ స్వాహేంద్ర శత్రు వర్ష
 స్వేతి యదవర్తయత్ తద్వృత్రస్య వృత్ర త్వం యదబ్రవీత్ స్వాహేంద్ర
 శత్రుర్ధస్వేతి తస్మాదస్య ॥

కాండం 2 ప్ర 5 అనువాకం 12 శ్లోతి || యహ్విఃసమధ్వ
రాయనో వరుణగ్ం రాజగ్ం చతుష్త్రిగ్ంశచ్చ || 2|| విశ్వరూపస్త్య
ష్టేంద్రం వృత్రం బ్రహ్మవాదినః సత్వైనా సోమయాజ్యేష వై దేవరథో
దేతావై సశ్చినా యజ్ఞోగ్ం మహాంత్రిన్నివీత మాయుష్టే ద్వాదశః (12)
విశ్వరూపోవై సగ్ం శీతరూరా వద్యవసు పూర్వే ద్యుర్వాజా ఇత్యగ్ం
మహాన్నివిత మన్యాయంతి చతుస్సప్తతిః ||

తైత్తిరీయ కాండ 3 ప్ర 2 అనువాకం 8 శ్లోతి|| బహుః ప్రజా
నిర్భర్తా అనుతత్యమానా మధివ్యో స్తోకావ సతౌ రరా ససన్న స్తాభ్యాగ్ం
సృజద్విశ్వకర్మా ఘోరాఋషయో సమోవస్తేభ్యః చక్షుష ఏషాం మనసచ్చ
సంధౌ బృహస్పతయే వహిషద్యుమమ సమో విశ్వకర్మణే స ఉపాత్వ
స్మాసన న్యాయోమహాన్ మన్యమానః ప్రాణస్య విద్వాన్ సమరే వధీర
ఏసశ్చకృతాన్ మహిబద్ధం ఏషాంతం విశ్వకర్మన్ || 2|| ప్రముంచా
స్వస్తయే యే భక్షయంతో నవసూన్యాన్ నృహుః యా నగ్నయో న్యత
స్సంత దిష్టియా ఇయంతేషా మనయా దురిషేస్త్యి న్నస్తాం కృణోతి
విశ్వకర్మాసమః పితృభ్యో అభియేనో అఖ్యన్ యజ్ఞకృతో యజ్ఞకామాః
సదేవా అకామాతో దక్షిణాన్ననీని మమానస్తస్మా దేనసః పాపయిష్టయా
వంతో వై సదస్యాస్తే సర్వే దక్షిణ్యాస్తేభ్యోయో దక్షిణాన్న||

కాండ 4 ప్ర 4 అనువాకం 6 జయాదులు శ్లోతి|| రుద్రః
పహానాం త్వష్టా రూపాణాం విష్ణుః పర్వతానాం | మరుతోగణానా మధి
పతయస్తే మా వంతు పితరః పితామహః పరేవరేత తాస్తతా మహాఇహ
మావత. అస్మిన్ బ్రహ్మన్నస్మిన్ క్షత్రే స్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా
మస్మిన్కర్మిన్నస్యాం దేవహూత్యాం || అవరే సప్తదశచ ||

కాండ 5 ప్ర 2 అనువాకం 5 శ్లోతి|| అరేవసామా యజ్ఞగ్ం సిష్టం మా
యజ్ఞపతిం జాతవేదసా శివోభవ తమద్యుసః మాతేవపుత్రం పృథివీపరిష్యా
మగ్నిగ్ం స్యేయోనావబారుగాతా విత్వేదైర్దై రృతిభిః సవిదానః ప్రజాపతి
ద్విశ్వకర్మావ ముంచత్ | యదస్యపారే రజసః శుక్రం జ్యోతి రజాయతతం

సః పర్ష దతి ద్విపోగ్నే వై శ్వానర స్వాహా । నమోస్తుతే విశ్వరూపే ॥ 2 ॥
ఏవసా విశ్వకర్మన్యోదక్షిణాన్న సర్పగ్రీవీ వై శ్వానరశ్చత్వారిగ్ం శచ్చ ॥

అధనవమోనువాకః ॥ ద్రువాసిదరుణాస్తృతా విశ్వకర్మణా సుకృతా
మాత్వా సముద్ర ఉద్వధీన్ మాసు పర్ణావ్యధ మానా పృథివీందృగ్ంహ ప్రజా
పతి స్త్వా సాదయతు పృథివ్యాః పృష్టేవ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం ప్రధోసి,
పృథివ్యసి భూమిరస్యదితిరసి విశ్వధా యా విశ్వస్య భువనస్య ధర్తీ
పృథివీం యచ్చ పృథివీం దృగ్ంహ పృథిసి మాహిగ్ంసీ ర్విశ్వనై
ప్రాణాయా పానాయ వ్యానాయ ప్రతిషాయై ॥

తైత్తిరీయకాండ 4 ప్ర 3 ఆనువాకం 2 అధతృతీ యోనువాకః ॥

శ్రుతి॥ అయంపురో యవస్త ప్రాణాభావాయనో వసంతః ప్రాణా
యనో గాయత్రి వసంతీ గాయత్రి యైనాయత్రం గాయత్రాదు సాగ్ంశదు
ఛాగ్ం త్రివృత్ త్రివృతో రథం తరగ్ం రథం తరాధ్వ సిష్ట ఋషిః ప్రజా
పతి గృహీతయా త్వయా ప్రిణం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యోయం దక్షిణా
విశ్వకర్మా తస్య మనోవైశ్వ కర్మణం గ్రీష్మామాసస త్రిష్టుప్ గ్రీష్మే
త్రిష్టుభ ఐడ మైదాదంతర్యా మోంతర్యామాత్ పంచదశ ॥

పంచదశాద్భూహత్ । బృహతో భరద్వాజ ఋషిః ప్రజాపతి గృహీత
యా త్వయా మనః ॥

(2) వ ఆనువాకం ॥ త్వయాశోత్రం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః
ఇయముపరితు తిఃతస్మై వాజ్ఞాతీహేమంతో వాల్పాయనః వం క్తిర్దేమంతః
పంచ్త్యాని ధన నన్నిధన పత ఆగ్రయణ ఆగ్రయణా త్రిణవత్ర
యత్రైగ్ం శాత్త్రిణ వత్ర యత్రైగ్ం శాఖ్యగ్ం శాక్వర రైవతాఖ్యాం
విశ్వకర్మ ఋషిః ప్రజాపతి గృహీత యాత్వయా వాచం గృహ్ణామి
ప్రజాభ్యః ॥

అధతృతీయోనువాకః॥ ఛాచీదిశాం వసంత ఋతునా మగ్నిర్దేవతా
బ్రహ్మద్రవిణం ॥

అధవతుర్దోమవాకః ॥ ధృవక్షితిర్ధృవం యోనిర్ధృవాసి ధృవం
యోనిమాసి దసాధ్యా ఉభ్యస్యకేతుం ప్రథమం పురస్తా దశ్వినాధ్వర్యా సాద
యాతా మిహత్వా స్యేదిక్షే దక్షపితేహహసిదతేవత్తాబృధ్వీ బృహతీ రరాణా
స్వా సస్థా తనువాసం, విశ్వనపి తేనై దినూసవ ఆశుశేవశ్వినాధ్వర్యా సాద
యాతా మిహత్వా కులాయినీ వసుమతీ వయోధారయినో వర్ధ బహుళగ్ం
సువీరం ॥ (1) ఆహుతిం దుర్మతిం బాధమానా రాయస్సోమే యజ్ఞపతి
మా భజంతీ సువర్దేహి యజమానాయ పోష నశ్వినాధ్వర్యా సాదయాతా
మిహ త్వా అగ్నేః పురీషమసి దేవయానిత్వా త్వా విశ్వే అభిగృణంతు
దేవాః స్తోమ పృషాదృతవతీ హసీత ప్రజావదన్మే ద్రవిణాయజ స్వాశ్వ
నాధ్వర్యా సాదయామి హత్వాసజూర్తిభిః సజూర్విధాభి సజూర్వసుభిః సజూ
రుదైర్ సజూరా దత్యైః సజూర్విశ్వేదేవైః సజూర్దేవైర్వయో నాదై రగ్న
యేత్వా వైశ్వా నరానూశ్వినాధ్వర్యా సాదయాతా మిహ త్వా ఛాగ్ం మే
ఛాహ్యాఛానం మే. ఛాహివ్యాసం మే ఛాహిచక్షు ర్మ ఉర్వానిధాహి
శ్రోత్రం మే శ్లోకయి. అపస్విన్వాషధీజిన్వద్విఛాత్ ఛాహి చతుష్పాదవ
దివోధృష్టిమే రయః ॥ సువీరం భువన్ మూర్ధ్నాస ప్రదశచ ॥ (4)

అధపంచమోనువాకః ॥ త్ర్య విర్వయత్రి ఘ్నవేచందోదిత్యవాడ్వయో
విరాట్చందః పంచావిర్వయో గాయత్రీచందత్రి వత్సోవయ ఉష్ణిక్ చంద
స్తర్క వాడ్వయోనుష్టువేవే చందః పృష్టవాడ్వయో బృహతీచదః ఉజ్జవయః
సతోబృహతీచద ఋషదోవయః కకుప్చందో జగతీ చందోఽనద్వాన్
వయః పంక్తిచందోబస్తో వయో వివలంఛందో వృష్టిర్వయో విశాల్చందః
పురుషోవయః తద్రీచందో వ్యాఘ్రావయో నాధృష్టంఛందః సిగ్ంహోవ
యశ్చదిక్చందో విష్టంభో వయోధిపవిశ్చందః క్షత్రం వయోఽయ మర్ధం.
ఛందో విశ్వకర్మావయః పరమేష్ఠి ఛందో మూర్ధార్వయః ప్రజాపతీ
చందః ॥ (1) పురుషోవయః షడ్విగ్ం శతిశ్చ ॥ అధషష్ఠోను వాకః
ఇంద్రాగ్ని అవ్యధమానా మిష్టకాం దృహంతం యవం పృషేన ద్యావా
పృథీవీ అంతరిక్షంచ విబాధతాం విశ్వకర్మాత్వా సాదయత్వం తరిక్షస్య

శృష్టేవ్యచస్వతీం భాస్వ తీగ్ం సూరిఘతీ మాచూద్యాం భాస్యా పృథివి
ముర్వ్యంతరిక్షంయచ్ఛాంతరిక్షం దృగ్ం హంతరిక్షం-మా హిగ్ంసీ ర్విశ్వ
నైత్ర ప్రాణాయాపాయనాయ వ్యానాయోదానాయ త్రతిష్ఠాయై పరిత్రాయ
వాయుస్త్యాభిపోతు, మహ్యస్వస్త్యా భర్తషా ॥ (1) శంతమేన తయాదేవత
యాంగీరస్వద్రు వాసిదరాజ్ఞసి ప్రాచీ దిగ్విరాడసి దక్షిణాదిక్ - సమాడసి
ప్రతీచీదిక్ స్యరాడ స్యదీచిక్ ఆధిపత్యసి. బృహతీదిక్ ఆయుర్మేఘాహి
ప్రాణంమేఘాహి న్యానంమేఘాహి చక్షుర్మేఘాహి శ్రోత్రంమేఘాహి మనో
మేఘిన్వ వాచం మేఘిన్వ ఆత్మానం మేఘాహి జ్యోతిర్మేఘచ్చ ॥

కాండం 4. ప్ర. 3. అనువాకం 13. శ్రుతి॥ ఇంద్రగ్నేరోచనాదివః
శ్రధద్ వృత్రమం. ఇంద్రంవోవిశ్వత స్పరీంద్రవో విశ్వకర్మన్ హవిషా
వాన్యధానో, విశ్వకర్మక్. హవిషావర్ధనేన ॥

కాండం 5. ప్ర. 3. అనువాకం 10. శ్రుతి॥ భువఃకరిపురస్తా తుపథ
పదధాతి, ప్రాణమే వై తాభిరాధారాయః దక్షిణా విశ్వకర్మేతి. దక్షిణవో
మః ఏవై తాభిరా ధారాయం । పశ్చాద్భ్యుశ్చా ఇతిషచ్ఛచ్చక్షు రేవై తాభి
రాధారేద ముత్తు రాత్సవ రిత్యుత్తరతః శ్రోత్రమేవై తాభి రాధారేయము
పరిమితి రిత్యుపరిష్టాద్వాచమే వై తాభిరా ధారదశ దశాపదాతిస పిర్యాత్వా
యాక్షణయా ॥ (4) ఉపదధాతి తస్మాద్దక్షిణయా పశవో జ్ఞాన ప్రహరంతి
ప్రతిష్ఠితైః యాః ప్రాచీస్తాభిర్వశిష్టో అర్ధ్నోధ్యా దక్షిణా తాభిర్భరద్వాజో
యాః ప్రతీచీస్తాభి ర్విశ్వ మిత్రోయా ఉదీచీస్తాభిర్జమదగ్నో ర్య ఊర్ధ్వాస్తాభి
ర్విశ్వ కర్మా య ఏవమేత సామృద్ధింవేద ఆర్ధాన్నిత్యే వయ ఆసాంమే
బంధుతాం వేద బంధుమాన్ భవతి య ఆసాంమేవం క్లేప్తం వేద
కల్పతే ॥ (5)

ఆథపంచమోనువాకః॥ శ్రుతి॥ అశ్వమేధాయ దేవా అహుతిర్బహూ
త్యర్కాశ్వమేధయోరేన జ్యోతిగ్ం షి సందధాత్యేష హోత్వా ఆర్కాశ్వ
మేధీయ నైవతదగ్నో క్రియత ఆపోవాఇదమగ్రేన విలమాసీత్స ఏతాః
ప్రజాపతిః ప్రథమాచితి పశ్యంతా ముపాధ త్తతదీయషు భగవంతం విశ్వ
కర్మా బ్రవీదు పత్వాయ నీతినేహలోకోస్తీతి ॥

పురుషసూక్తే॥ బ్రాహ్మణోస్య ముఖమాసీత్॥ సప్తమకౌండే ప్ర
(1) ప్రజాపతిర్వాన జ్యేష్ఠః ॥

విశ్వబ్రాహ్మణులకు రాజసన్మానములు

శాలివాహన శకము 1035 అనగా క్రీ. శ. 1297 విజయ నామ సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు॥ 4 శుక్రవారమున శ్రీ మేడాంబికా పుత్రుడు పీఠకామరాజు రాజ్యమెలుచు నేటి గుంటూరుజిల్లా కారెంపూడి సమీపమున నున్న దేవప్రసాదము నిర్మించి ఆదిత్య ప్రతిష్ఠ చేయించి నాపోజు, లపోజోజు, తిప్పోజు అను నామములుగల బాలశిల్పులు మువ్వరకు సింధు మాన్యరూపత్వముగా నొసంగబడిన య 60-00 భూమిని సన్మానముగా నొసంగిన శాసనము,

శ్లో॥ బ్రహ్మ బ్రహ్మసుత ప్రయోగ నిపుణా జీవంతి యగ్విద్వయా ।
విశ్వం యాస్య జహావ కర్మసతతోయో విశ్వకర్మాభవత్ ।
తిగ్మాంశోశ్వశురస్తమైవతరణిం సంరోప్య చక్రత్రమాం
చక్రే శక్రముఖా మరాయుధవరా త్యాచ్ఛిన్న తత్రేజసా ॥

“తద్వంశేతత్సమోజాతో యిల్లపాచార్య సంజ్ఞకః ॥
బాణాచార్యసు తస్తస్య తద్వంశాంబోధిచంద్రమా ॥

“నాగాచార్య సుతస్తస్య సూత్రధారీ శుభావహః ।
ద్వితీయః పోకనాఖ్యస్తు తృతీయస్త్రీ పురాంతకః ॥

శ్లో॥ లింగేఽథ ప్రతిమాసుచాది నిపుణాస్తత్ర త్రప్యోగేషుచ ।
ప్రాసాదేషు చతుర్విధేష్వథ నిజైర్భేదై రసంఖ్యేష్యపి ।
వాస్తుక్షేత్ర విదః ప్రశస్త వచనః బ్రదహస్తాః శుభాః ।
నిర్వోఢార ఇమే త్రయోపిపతతం ప్రారబ్ధకార్యోవతైః ॥

హాలమోజన, డిప్లోమన. ఛాత్రరు నాపోజును, తిన్నోజును, మిల్లియ సూత్రధారిగః ॥

శ్లో॥ శాకాద్దేశరవహ్ని కేందుగణితే జ్యేష్ఠాభిదే వైజయే ।
మాసే నాగదిగే సితే భృగుయుగే మేడాంబికానందనే,

పృథ్వీంశాసతివీర కామనృపతౌ శకేంద్రు తుల్యక్రమే ।
నాగస్తంభస మున్నతాం సదుచితా మాదిత్యనామాకరోత్ ॥

నాపోజు తిప్పోజు సూత్రధారా ।

పొడు గ్రామముయొక్క బది తటాక దక్షిణ భాగమున ఆదిత్య నిర్మిత దేవ ప్రసాదమూర్తి ప్రతిష్ఠా సమయమున నా పోజుల పోకోజు తిప్పోజు నామక శిల్పాచార్యులకు సింధు మాన్య రూపముగ అరువది యెకరముల భూమి యొసంగబడెను.

బ్రహ్మయు, బ్రహ్మపుత్రుడును సమస్త ప్రాణి జీవనోధార శిల్ప కళా కుశలుడు గజదస్యష్టికర్తయు, సూర్యుని మామయు అగు విశ్వకర్మ సూర్యుని సాన బట్టి అందలి సన్నని కిరణములవల్ల శూలము, చక్రము మొదలగు దివ్యాయుధములను సృజించెనో! అట్టి విశ్వకర్మయొక్క వంశ సంభవుండును. ఆయనతో సమానుడును అగు యిల్లపాచార్యుడుండె ఆయన కుమారుడు బాణాచార్యుడు ఈయన కుమారులు 1. నాగా చార్యుడు, 2. పోకనాచార్యుడు 3. త్రిపురాంతకాచార్యుడు ఈ మువ్వరు శివకేశవాది విగ్రహ నిర్మాణమునందును ఆయా మూర్తులను ప్రతిష్ఠించు విధానములను చక్కగా జరుపగల సమర్థులును, నాలుగువిధములగు ప్రాసాద నిర్మాణముల యందును, వాస్తుశాస్త్రముల యందును, ప్రసిద్ధి గాంచిన వారలు, అమృతవాక్కులగల వారలును, అమృత హస్తములు కలవారును, ఎంతటి మహత్తరమైన శిల్పకార్యములనైనను అత్యద్భుతముగ రచించగలవారును అయియుండిరి. అట్టి వంశీయులగు పై జెప్పబడిన బాల శిల్పులు రాజు సన్మానములను పొందుటను గూర్చి యెంత యోచించ వలయునో గమనింపుడు -

క్రీ. శ. 1814 వ సంవత్సరము బ్రిటీషువారి ప్రభుత్వములో పండిత మార్గ సహాయాచార్యులు మొదలగు తొమ్మిదిమంది విశ్వబ్రాహ్మణులకును పంచాంగం గుండయ్య మొదలగు ఆఱుగురు వైదికులకును వాద ప్రతి వాదములు జరిగి చిత్తూరుజిల్లా హైకోర్టువారు నెం, 254/ది. 20-7-1817

దుగా తిర్మానించిన వివరము వాదులు వేదములు మొదలగు గ్రంథములు ప్రమాణములను బట్టి వ్రేస్తమైన బ్రాహ్మణులై యున్నారు. కనుక వారు స్వకుల పౌరోహిత్యమును గూర్చి అభ్యంతరిం ఏమి యుండదు. కనుక ధీని నెవ్వరును ఆటంకపఱుపరాదు.

చెన్నపట్టణము హైకోర్టు తీర్పు (అనగా క్రిమినల్ రూలింగ్)

క్రీ. శ. 1885 వ సంవత్సరం 78 వ నెంబరు క్యాలెండరు 152 వ పేజీ శ్రీ మహారాజగారి న్యాయస్థానము నందు 1885 సంవత్సరపు నె 421-422 ల్లో విశ్వబ్రాహ్మణులు ఏ పవిత్రమైన హిందూ దేవాలయ గర్భములోనికైనను వెళ్లుటకు పూజించుటకు దుద్రాభి షేకాదులు చేయుటకు హక్కు కలదు.

కృష్ణాజిల్లా అసిస్టెంటు మెజిస్ట్రేటు కోర్టు తీర్పు

మచిలీపట్టణము ది. 29 మే 1894 శివకోటి వీరభద్రుడు అను విశ్వబ్రాహ్మణుడు మహాశివరాత్రి దినమున కాశీవిశ్వేశ్వర దేవాలయమున పూజేసించి లింగాభిషేకము చేయుటచే లింగము అపవిత్రమైనదని ఫిర్యాదు తేలుటచే అది క్రిమినల్ ప్రొసీజరుకోడ్ 258 వ సెక్షన్ ప్రకారము కొట్టి వేయబడినది.

అపీలు చేయుటచే జిల్లా కోర్టు మెజిస్ట్రేటు విశ్వబ్రాహ్మణులు అభిషేకము చేయవచ్చునని ది. 6 జూలై 1894 న 8 వ/ది. 6-7-1894 నెంబరుగా విశ్వబ్రాహ్మణులను అభిషేకము చేయనీయవచ్చును. కనుక భార్యను తిర్మానమునే మరచివేడమైనది. అని తిర్మానించబడినది.

గుంటూరు అడిషనల్ డిస్ట్రిక్టు ముససలు కోర్టులో నెం. 26/1911 సం. చాచా

వాది జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి
జానుపాడు.

ప్రతివాదులు నందిగామ కాశీపతి
మొదలగు అయిదుగురు

విశ్వబ్రాహ్మణులు ప్రతిష్ఠ చేయకూడదని దావాఁతేబడినది. ప్రతి వాదులగు విశ్వబ్రాహ్మణులు దాఖలు చేసిన గార్గేయాగమము మొదలగు గ్రంథములద్వారా విశ్వబ్రాహ్మణులు సమస్త దేవతా విగ్రహములను ప్రతిష్ఠించవచ్చునని ఋజువు చేయుటచే వాది తెచ్చిన దావాను ఖర్చులతో శ్రోసివేయడమైనది.

నెది 30 మార్చి 1912 రు వి. ఏ. వి. ఎల్.

సి. రంగనాయకులు

శిల్పులు-శిల్పశాస్త్రములు

తై. బ్రా. అ 2 ప్ర. 8 అ 25 ద2 శ్రు॥

యోభిః శిల్పైః ప్రప్రథా నామద్యగంహత్. యేభిర్ధ్యా మ్మభ్యపిగం శత్ప్రకాపతిః. యేభిర్ధ్యాచం విశ్వరూపాగ్ం సమ వ్యయత్. తేనే మ మగ్న ఇహ వర్చసా సమన్ది ॥

తా॥ ఈ శ్రుతి రాజ్యాభిషేకమునందు శిల్పాచార్యుడు చెప్పినది. ప్రజాపతి అనగా(ర్విశ్వకర్మ)-విశ్వకర్మాభవత్ప్రజాపతిః. విశ్వకర్మా మహా ధాగ-స్తస్యాంజజ్ఞే ప్రజాపతిః॥ ఇత్యాదులవలన మహానుభావుడగు విశ్వకర్మ తనయూహా కౌశలమువలన సవిస్తరమైన యీభూమిని బలమైనదానినిగా జేసెనో, ఎట్టిక్రియా కౌశలముచేత ఆకాశమును అంతట చంద్రుడు. నక్షత్రములు మున్నగువానిచేతకన్వి-రూపము గలదానినిగా జేసెనో, మఱియు నెట్టి కళానైపుణ్యముచేత సమస్త పదార్థములు పలుకుబడి కలదగుటచే అనేక రూపములైన వాక్కును సంపాదించెనో. అట్టి క్షలాకౌశలజాలముచే అనేర్పరి తనముతో కూడినబలముచేత, ఓ అగ్ని! ఈరాజును ఈలోకమున సమృద్ధివంతునిగా జేయుము. అట్టి సామర్థ్యముతో సమకూర్చుము. అని చెప్పుటచే శిల్పము భూలోక ద్యులోకములను, బలవంతముగను, తేజ

స్వంతముగను జేసి రూపక్రియా వాక్యముల నుచ్చరించుచు భాషను గూడ కల్పించునదియై కన్నట్లు చున్నది. భాగవత స్కం. 6 అ. 12 —

శ్లో॥ ఋగ్యజుస్సామాధర్వాఖ్యాన్ వేదాన్ పూర్వాదిభిర్ముఖైః ।

శత్రు విద్యాం స్తుతిస్తోమం త్రాయశ్చిత్తం వ్యధాత్ క్రమాత్ ॥ 37

ఆయుర్వేదం ధనుర్వేదం గాంధర్వం వేదమాత్మభూః ।

స్థారత్యం చాస్యజద్వేదం క్రమాతో పూర్వాదిభిర్ముఖైః ॥ 6

ఆయుర్వేదశ్చికిత్సాశాస్త్రం, ఋగ్వేదస్యోపవేదః, ధనుర్వేదో యుద్ధ శాస్త్రమ్, యజుర్వేదస్యోపవేదః, గాంధర్వవేదః సంగీతశాస్త్రం, సామవేదస్యోపవేదః, స్థాపత్యవేదో విశ్వకర్మాది శిల్పశాస్త్రం, అధర్వ వేదస్యోపవేదః (చరణప్యూహే చతుర్థఖండః) భారతము అనుశాసనపర్వము, ఆ రసి

శ్లో॥ ఆగ్నేయస్త్వంగి రాశ్రీమాన్ కవిర్బ్రాహ్మ మహాయశాః ।

చార్లవాంగిర సౌలోకే లోకసంతాన లక్షణా ॥

తా॥ సర్వప్రజా సంతానమునకు కారణభూతులగువారు భృగువు, ఆంగీరసులు అగుదురు. ఆ ఆంగీరసులలో భరద్వాజాంగీరసులు, గౌతమాంగీరసులు, భృగ్వాంగీరసులు, అధర్వాంగీరసులు. ఇట్లు శాఖలుగా అభివృద్ధి చెందియున్నారు. భారతమునందరు కౌరవులే ఆయినను పాండవులు అనునొక శాఖవలెననుట.

శిల్ప శాస్త్ర కర్తలు

మత్స్యపురాణం. అధ్యాయం 250

శ్లో॥ భృగుర తిర్వసిష్టశ్చ విశ్వకర్మామయస్తథా ।

నారదో నగ్నజిచ్చైవ విశాలాక్షః పురందరః॥

బ్రహ్మకుమారో సందీశః శౌనకోగర్గ ఏవచ

వాసుదేవోనిరుద్ధశ్చ తథాపత్రః బృహస్పతిః ॥

అష్టాదశై తే విఖ్యాతా శిల్పశాస్త్రోపదేశకాః ॥

తా॥ భృగువు, ఆత్రి, చశిష్టుడు విశ్వకర్మ, మయుడు, నారదుడు, శగ్నజిత్తు, విశాలాక్షుడు, పురందరుడు, బ్రహ్మ కుమారుడు, నందీశ్వరుడు, శౌనకుడు, గర్గుడు, వాసుదేవుడు, అనిరుద్ధుడు, శుక్రుడు, బృహస్పతి, అంగిరసునికుమారుడు, వీరు పదునెనమండ్రు శిల్పశాస్త్రోపదేశకులుగా నొప్పుచున్నారు.

అంగిరసులు శిల్పులే

శ్రుతి॥ అధ్యద్రాజానా గవిష్టా సరత్సరణ్యః । కారవేజర
ణ్యః । విప్రః ప్రేష్ఠః సహ్యేషాం బభూవ పరాచవక్ష దుతపర్ష దేనాన్ ॥
యజు కాం. 3 ప్ర 1 ఆ. 9 శ్రుతి

అంగిరస ఇమే సత్రమానతే తే సువర్గం లోకం । న ప్రజానం తితేభ్య

ఇదం బ్రాహ్మణం బ్రూహి ॥

భాష్యం ॥ హేరాజానా, రాజమానో, మిత్రావరుణౌ, అధ అధునా, సత్రసమాప్తౌ యద్యస్మాప్తౌ గవిష్టౌ గవామేషాణాం, సత్యాం సరణ్యః, సరణశీవే యః సరత్ గచ్ఛతి కిం కుర్వన్ కారవే కర్మకుర్వతే అంగిరసాంగణాయ జరణ్యః, స్తుతి మిచ్ఛన్ తస్మాత్ సవిప్రో నాభానేదిష్ఠః ఏషామంగిరసాం ప్రేష్ఠః ప్రియతమో బభూవ ॥ అంగిరోనామకా ఇమే మహర్షయః సత్రమనుతిష్ఠంతి తే తుస్వర్గప్రాప్తి సాధనానాం, నాభానేదిష్ఠ నామక శస్త్రాదీనా, మపరిజ్ఞానాత్ స్వర్గం న జానంతి అతస్తేభ్య ఇదం, త్వయాఢీనం శస్త్రాది ప్రతిపాదకం బ్రాహ్మణం బ్రూహి ॥

విశ్వకర్మ వంశీయులగు జాంగిడా బ్రాహ్మణులను నిందించినందుకు శిక్ష, 1928 సం॥ క్రిమినల్ కేసు నెం. 120 రు ఢిల్లీ ఫస్టుక్లాస్ ఆనరరీ మేజిస్ట్రేటు అగు

ఆర్. యన్. యల్, గోపాల్ దాసు బి. ఏ. గారి తీర్పు.

ఫిర్యాది - గంగాసాహే కుమారుడు

ముద్దాయి - హనుమాన్ దత్తజోషి

దీనదయాల్ శర్మ - కార్యదర్శి

మార్వారి బ్రాహ్మణ సంపాదకుడు

జాంగిడా బ్రాహ్మణ మహాసభ-ధిల్లీ

ప్రకాశకుడు - కలకత్తా

తీర్పు వివరము

మహాభారతములో జంగల్ దేశమును ప్రదేశమున్నది. బ్రాహ్మణులలో వివిధములైన శాఖానామములు వారివారి జన్మస్థానములను బట్టి యేర్పడ్డవని ప్రతివాదిసాక్షులే ఒప్పుకొనిరి. అందుచే జంగల్ దేశములోని బ్రాహ్మణులను జంగల్ బ్రాహ్మణులనుట సమంజసమైనది. భితానీవాస్తవ్యుడైన పండిత సీతారాం 'ల' అనునది 'డ' అగునని 'జంగల్' అనుమాటను 'జంగిడ్' అని మార్చవచ్చుననెను. ఈయభిప్రాయమునే పండిత పరశురామశాస్త్రి 'బ్రాహ్మణ వంశేతి వృత్తమ్' అను తన గ్రంథములో సూచించియున్నాడు. హిందూదేశములో 46 గురు గొప్ప పండితులచే జాంగిడులు బ్రాహ్మణులని ఒప్పుకొనుచు దస్కతులు చేసిన పత్రము ప్రతివాదిచే మోసపూరితమైనదని యెదుర్కొనబడెను. కాని అతడు మోసమని నిరూపించలేదు. దస్కతులుచేసిన పండితులలో ఒకరగు వాంచరన్ భట్టాచార్యులు ఆపత్రమును చదివియు తనమనస్సును దానిలోని విషయములందు లగ్నపరచక యితరపండితులు దస్కతులు చేసినారని తానుగూడ దస్కతుచేసితినిని కాశీలో విచారణచేయగా వాఙ్మూలమిచ్చెను. దీనివల్ల ఆపత్రము మోసముతో తేబడినది కాదని అర్థమగుచున్నది. కాశీలో దస్కతుదారులమీద ఏదైన మోసము చేయబడిన దానిని కనుగొనుటకు ఒకసంఘము నిర్మింపబడినది. కాశీలో 8 మంది దస్కతుదారులున్నప్పటికి ఒక్కడును నిర్ధారణపరచుటకు ముందుకు రాలేదు.

మఱియు ఈపత్రముయొక్క ఉద్దేశమునే బలపరచుచున్న దాదాపు 450 సంవత్సరముల క్రిందటిది భాలోలో లోఫికాలమునాటిదైన మఱియొక శాసనము ఇందులోని భారతమహా ధర్మమండలి అను పేరుగల కాశీలోని

పండితబృందముచే జాంగిడులు ఉత్తమకులము వారనియు, జాంగిడవంశములలో సతి (సహగమనము) వాడుకగా నుండెననియు తెలుపబడియున్నది. సతి (సహగమనము) శూద్రులలో లేదు. అందుచే జాంగిడులు నిజముగా ఉత్తమకులజులనియు, ద్విజాతులలో ఒకరనియు తెలియుచున్నది. సుమారు 40 సంవత్సరములక్రిందటి వ్రాతపత్రములలో జాంగిడ బ్రాహ్మణులని చెప్పబడినది. 40 సంవత్సరముల క్రిందటకూడ జాంగిడులు బ్రాహ్మణులమని వాదించుచున్నట్లు కనబడును. మరియు చికనీరు సంస్థానములో ఈయబడిన తీర్పొకటి కలదు. జాంగిడులు వృత్తిచే ఖేటీలని పిలువబడిరి కాని వారు బ్రాహ్మణులేయనియు, బ్రాహ్మణుల కియ్యబడిన సమర్థిమునే వీరికికూడ యియ్యబడెననియు అతీర్పునందు విశదమగును. కాని విశ్వవిద్యాలయమునకు ప్రిన్సిపాలును, గొప్పసంస్కృతపండితులగు, వారుగూ వేదములను అనువదించిన టి, హెచ్. గ్రీఫిత్ ఆధర్వేదములోని "అంగ్రసిజాంగిడ" అను సమాపమును ఆంగీరః నీవు జాంగిడుడవని అనువదించెను. జాంగిడ ఆంగీరఃషియొక్క మరియుకపేరని తెల్లమనిన మరియు ఆంగీరఃషిసంతతి మారుపేరు. 'జాంగిడ' పెట్టుకొనియుండుటను మిక్కిలి వాస్తవమే యుండును.

నేను అందుచే బ్రాహ్మణజాతి అని నమ్ముచున్నాను. ఈ వారి కొంతకాలము మరుగునబడి యుండవచ్చును. వారి వృత్తినిబట్టి జనుల వారిని ఖేటీలని పిలువవచ్చును. ఆపదము వృత్తిని చూచించును. వారి కులమును సూచించదు. ఈకేసును తీర్మానించుటకు జాంగిడులు బ్రాహ్మణులా : అను విషయమును యదివరకే చూపినాను. ఇప్పుడు ముఖ్యము మేమనగా ముద్దాయి తన వ్యాసములలో చూపిన వాదములు న్యాయమునకు తములా ? అనునది. అట్టివ్రాత ప్రజోపయోగమునకో ? లేక యిది బ్రాహ్మణుల ఉపయోగమునకో ? ప్రతివాదియే నిరూపించవలసియున్నది. బ్రాహ్మణులలో 'అంతశ్శాఖా వివాహములు గావించు నలవాటులేదు. వీరి అయినచో ఒకడు వండిన అన్నమును మరియుకడు తీసికొనెను. ప్రతివాది

సాక్షులు జాంగిడులచే వండబడిన అన్నమును (పక్కిని) తిందుమని ఓషఘ
కానిరి, అప్పుడు జాంగిడులు బ్రాహ్మణులేకారని ప్రచురించుటలో యేమి
న్యాయమున్నది. ద్వేషభావముతో జాంగిడులను వాడిని, జాంగిడమహాసభ,
శిష్టి ప్రజాదృష్టిలో నీచముగా కనుపఱచుటకు సమకట్టిన పెక్కుసార్లు
ప్రకటించిన ముద్దాయియొక్క యాపదముఫల్ల బ్రాహ్మణజాతి యేలాభ
మును పొందును? 'శూద్ర' అను పదమును వ్యాసములో అసూయాభావ
ముతో ప్రయోగింపబడినది. ఇది న్యాయముకాదు. ముద్దాయికి రు. 200-00
జరిమానాగాని, రెండు మాసములు శిక్షగాని విధింపబడినది:

విశ్వకర్మ సూక్తమ్

యజుర్వేద 4. కాం. 6 ప్ర. 2, అ. 1 సంగ్రహిత ॥

యజమావిశ్వాభువనాని జుహ్వదృష్టిర్హోతా నిష సాదఫితానః | స ఆశి
ద్రాద్రవిణ్మిచ్చమానః | పరమ్ చ్చదో వర ఆవివేశ | విశ్వకర్మామనస్తా
యద్విహాయాదా తా విద్రాతా పర మో తస్తంద్యక్ | తేషామిష్టా నిసేమిష్టా
మదం త్రియత్ర సప్తర్షీన్ పరవీకమాహుః | యోనః సితా జనితాయో
విద్రాతాయోనః స తో అథ్యాసజ్జజానః || 1

యోదే వానాం నాస్తు ధా ఏక ఏవ తగ్ం సంప్రశ్నం భువనా యం
త్యన్త్యా | త ఆయజంత ద్రవిణగ్ం సమస్తా ఋషయః పూర్వేజరితార్హో
నహనా | ఆ సూరాసూరా రజసో విమానే యేభూతాని సమకృణ్వన్నిమాని
సతంవివాధయ ఇదం జజానా న్యద్ యష్మాక మంతరం భవాతి నీహారేణ
ద్రావ్యతా జల్వ్యావాస్తు తృప ఉక్థశా సచ్చరంతి ప రో ద్వివా పరవి నా || 2

ప్రతివ్యాప్త రోదేవేభి రసురైర్గుహాయత్. కంస్విదగ్ధంప్రథ
 మం ద్రధ ఆప్తో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛంత విశ్వే తమిదగ్ధంప్రథమం
 ద్రధ ఆప్తో యత్రదేవాః సమగచ్ఛంత విశ్వే । ఆజన్యనాభా వధ్యేకమ
 ర్భితం యస్మిన్నిదం విశ్వం భువన మధిశ్రితం విశ్వకర్మాహ్య
 జనిష్ఠదేవ ఆదిద్గంధ రోవో ఆభవద్వితీయః । తృతీయః పితా జని తాషఢీ
 నాం ॥ ౩

అపాంగర్భం వ్యదధాత్ పురుతా చక్షుషః పితా మనసాహిధీరో
 ఘ్రితమేనే ఆజన్యన్నమానే । యదేదంతా ఆదద్యగ్ం హంతపూర్వ
 ఆదిద్యా వా పృథివీ ఆప్రదేతాం విశ్వతచక్షురుత విశ్వతోముఖోవి శ్వతో
 హస్త ఉతవిశ్వతస్పాత్ । సంధాహుఖ్యాం నమతి సంపతత్రైర్ద్యా వాపృథివీ
 జనయన్దేవ ఏకః । కిగ్ంస్విదాసీ దధిష్ఠానమూరంభణంకత మత్స్త్విల్
 కిమాసీత్ యదీభూమిం జనయన్ ॥ 4

విశ్వకర్మా విద్యామూర్ణో నమహి నా విశ్వచక్షేః కిగ్ంస్విద్వనం క
 ఉసవృక్ష ఆసీత్ యతోద్యావా పృథివీ నిష్ఠతక్షిః మనీషియో మనసా పృ
 చ్చతే దు తద్దయదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్ । యాతే ధామాని పరమాణి
 యా వమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మస్తుతే మా శిక్షే సభిభ్యోహ్వా విక్షిన్వ
 ధావః, స్వయం యజస్వ తసువం జుష్టాణం । వ్రాచస్పతిం విశ్వకర్మాజ
 మూతయే ॥ 5

మనోయు జల నాజే అద్యాహువేమ । ననోనే దిష్టాహవనానిజోషతే
 విశ్వశంఖూ రవసే స్తామకర్మా విశ్వకర్మన్ హవిషావావృణా నః స్వయం
 యజస్వ తను వంజస్తాణః । ముహ్యంతస్వన్యే అభితః సపత్నా ఇహాస్మా
 కం ముఘవానూ రిరస్తు । విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన త్రా తార మింద్ర కృ
 తోర వధ్యః । తస్మై విశ్వః సమన మంతపూర్వీ రయ ముగ్రో విహ
 వ్యోయధాసత్, స ముద్రాయ వయునాయ సింధూనాం పతయేనమః । నదీనా
 గ్ం సర్వాసాం పిత్రే జుహూతా విశ్వ కర్మణే విశ్వాహా మర్త్యగ్ం హ
 విః॥ (6)

తా॥ ఏ పరమేశ్వరుడగు విశ్వకర్మ ప్రళయ కాలమునందు ఈ
 అనంతములగు బ్రహ్మాండములను తన యందాహుతి చేసికొనినట్లు హరించి
 అతీంద్రియద్రష్టయై (జితేంద్రియుడై) మాకు తండ్రియై తాను నిలిచి
 యుండెనో అట్టి పరమేశ్వరుండగు విశ్వకర్మ ఆశీర్వాద రూపముచే (విస్తార
 మైన ప్రజోత్పత్తి యగు గాక! అను వాక్యములచే) జగద్రూపమైన ధన
 భోగము నపేక్షించినవాడై స్వకీయశరీర మధ్యగత పుండరీక స్థానమునందు
 జీవస్వరూపుడై ప్రవేశించెను. ఆ విశ్వకర్మ (సమస్తమగు సృష్టి స్థితి,
 సంహార రూపములయిన కర్మలుగల) పరమేశ్వరుడు తనకు సంకల్పాదులే
 సాధనములు కనుక చునన్సంకల్ప మాత్రముచే ప్రపంచమును సంహరించెను
 ఆ ప్రపంచములను, క్రమమొక సృజించుటకును పోషించుటకును కర్తయయి
 అందఱికంటె అధికుడై సర్వజ్ఞుడయ్యెను. ఏ పరమేశ్వర తత్వమందు
 మరీచ్యుతి ముఖాది సప్తర్షులు ఏకీభావులని వేదాంతఛారగులు చెప్పుదురో
 అట్టి విశ్వకర్మ ఆ మరీచి ప్రభృతి మహర్షులకు కోరికలు ఇచ్చి
 మాత్రముగా సంపాదించెను. ఎవ్వడు తానొక్కడై (ఇంద్ర మిత్ర
 వరుణాది) సమస్త దేవతా నామములను ధరించెనో? అట్టి పరమేశ్వరుడగు

విశ్వకర్మను సమస్త భవనములు ప్రశ్నించునట్లు ప్రళయకాలమును చొందు
చున్నవి, ప్రళయ కాలమునందన్ని లోకములు విశ్వకర్మయందు లీన
మగుచున్నవి) ముందు ఉత్పాదింపబడిన విశ్వకర్మలగు ఏ బ్రహ్మలు ధన
రూపమైన బోగ్య సముదాయమును చక్కగా పెంపొందించిరో అతీంద్రియ
ద్రష్టలును. సర్వజ్ఞులును, అగు నా ఋషులు స్వకీయమైన మహత్త్వము
చేత ఒకప్పుడును ఆశ్వరులుగాక రంజనాత్మకమైన తమ తమ కర్మలచే
ప్రేరేపింపబడు ఈ సమస్త భూతములను ప్రాణయుక్తములగు వానినిగా
ఉత్పాదింపజేసిరి, ఏ విశ్వకర్మ ఈ జగత్తును సృష్టించెనో? అట్టి విశ్వ
కర్మను, అతనిచే సృజింపబడిన ఓ జీవులారా! మీరును మేమును
తెలిసికొన లేకున్నాము. ప్రత్యయ రూపమైన విశ్వకర్మ పరమేశ్వర
తత్వము, లేదన గూడదు. సర్వవేదాంత వేద్యమైన ఈశ్వర తత్వమున్నది.
జీవస్వరూపమైన ఆ తత్వమేల ? తెలిసికొన కున్నా మనిన జీవులందఱు
మంచువంటి యజ్ఞానముచేత కప్పబడినవారలు. మంచు యెప్పుడును
దృష్టిని మిక్కిలిగా నిరోధింప జాలదు. బోధమాత్ర సమీపస్థితి లభించిన
అంతయు వెలువడును. సర్వజీవులును అజ్ఞానముచే కప్పబడినవారే కాక.
(నేను దేవుడను నేను మనుష్యుడిను ఈ త్రేత్రమునా యది. ఈధమునా
యది) అను అబద్ధము లాడుచున్నారు. ఏ ప్రకారము చేతనైన ప్రాణము
లను తృప్తి పొందించుచున్నారు. స్వర్గాపేక్షచే యజ్ఞాద్యుక్త కర్మలను
చేయుచు సంచరించుచున్నారు. (ఐహికాముష్మిక బోగగర్వితులై మెలగు
చున్నారు) అందుచే మిథ్యాజ్ఞాన పరాధీనులగు మీకు యథార్థ తత్వజ్ఞానము
లేదు. ఏ పరతత్వము గుహావంటి హృదయ పుండరీకమునందుగూఢమైనదో
ఆ తత్వము స్వర్లోకమునకంటెను భూమికంటెను దూరముననున్న విలక్షణ
మైనది మరియు దేవతల చేతను దానవుల చేతను పొందపడక దూరమున
నుండునది. (గురుశాస్త్ర విముఖులకు పొందశక్యము గానిది) ఏ గర్భము
నందు సమస్త దేవతలు గూడ ప్రవర్తించిరో? ఆ కంస్విన్నామక
గర్భమును, ఉదకములు ముందుగా ధరించినవి ఏ గర్భమునందీ సమస్త
మగు ప్రపంచ మాశ్రయించి యున్నదో? ఏకమగు ఆ దీజము జస్మి

రహితమగు పరమేశ్వర తత్వము యొక్క నాభియందు స్థాపింపబడినది. ఆ బీజము వలన విశ్వకర్మ బ్రహ్మయై పుట్టెను. తరువాత రెండవవాడు గంధర్వుడయ్యెను. మూడవవాడు ఓషధీపాలకుడగు సోముడు పుట్టెను. తరువాత పరమేశ్వరుడు బ్రహ్మాండమంతయు వేలు వేలుగ సృష్టించెను. చక్షరాది ప్రాణ సముదాయమునకు ఉత్పాదకుడు ధీరుడు అగు ఆ విశ్వకర్మ మన సంకల్ప మాత్రముచే ప్రాణి కుపయోగపడు సాధనములగు స్వర్గ మర్త్య లోకములకు ఒకదాని కొకటి యనురాగముగ వర్తించునట్లు సృష్టించెను. ఎప్పుడు ప్రథమోత్పన్నములై చేష్టావంతములైన చరాది ప్రాణములు ధృఢవంతము లైనవో? వాని వెంటనే స్వర్లోకభూలోకములు విస్తరించినవయ్యెను. సర్వత్ర నేత్రములు గలిగినట్టియు, సర్వముఖములు గలిగినట్టియు, అంతటను బాహువులు కలిగినట్టియు, అంతటను పాదములు కలిగినట్టియు స్వయంప్రకాశుడు, అద్వితీయుడు అగు విశ్వకర్మ స్వర్గ మర్త్య లోకములను సృజించుచు నిమిత్త కారణములైన ధర్మా ధర్మములను బాహువులచే పతనశీలము లగు నుపాదాన కారణములతో జగత్తును స్వాధీన పరచుకొనుచున్నాడు. సర్వద్రష్టయగు విశ్వకర్మ స్వర్లోక భూ లోకములను సృష్టించు చున్నవాడగునేని ఆ విశ్వకర్మకు నివాసమేమి? ఉపాదాన కారణమేమి? అను ప్రశ్నము నందు ఈశ్వరుడు నిరపేక్షుడగుట వలన మఱియొక వస్తువు వలన సృష్టించినవాడు కానేరడు. ఇక నేమనిన తన మహిమచే తనే బూమిని, స్వర్గమును కప్పెను. (ఈ పరమేశ్వరుడు యోచింప శక్యము గానివాడు) అతని సాధనములకు వన మెక్కడ? దాని పేరేమి? అక్కడ నున్న శ్రేష్ఠమైన వృక్షమేమి? స్వర్లోక మర్త్యలోకము లెట్లు చేయబడినవి? అను ప్రశ్నలకు ఓ విద్వాంసులారా! మీ మనస్సుతో విచారించి యడిగితిరేని (ఆ విశ్వకర్మ) సమస్త భువనములను ధరించు చున్నవాడై యే స్థానము సద్విష్టించెనో? అదియే స్థానము. (అన్నిటికి ఆధారభూతువగు విరాట్పురుషుడు. సంకల్ప మాత్రము చేతనే సమస్త బ్రహ్మాండములను సృజించుచున్నాడు, అని భావము) ఓ విశ్వకర్మా! నీ సంబంధములైన స్థానములలో యేవి యుత్కృష్టములో? ఏవి

ఘర్షణములతో ? ఏవి యధమములతో ఈ మూడు స్థానములను నీ
 ప్రియుల కొఱకు హవిర్దాన విషయమై ఉపదేశించుము. స్వధోపలక్షితము
 లగు హవిర్లక్షణములుగల యో విశ్వకర్మా ! యజమానుని శరీరమును
 పొందినవాడవై స్వయముగా యజ్ఞములు చేయుము (నీ యనుగ్రహమును
 విడిచి యెవడు యజ్ఞము చేయగలడు?) ఆ పరమేశ్వరుడు మా సమీప
 మందున్న హవిస్సులను స్వీకరించు చున్నవాడును, సమస్త ప్రపంచము
 నకు సుఖము నిచ్చువాడును, మమ్ము రక్షించుట కొఱకు యోగ్యమైన
 వ్యవహారములు గలవాడును, అగును. కనుకనే మంత్ర రూపములగు
 వాక్కులకు ప్రభువగువాడును (బృహస్పతి యగువాడును) మా మనస్సు
 లతో గూడుకొనినవాడు, అగు నా పరమేశ్వరుడగు విశ్వకర్మను యజ్ఞము
 నందు రక్షణ కొరకు ధ్యానరూపముగా పిలుచుచున్నాము. ఓ విశ్వకర్మా !
 ఆజ్యాది హవిస్సుచే మిక్కిలి వృద్ధిని పొందుచున్నవాడవై స్వయముగా
 యజ్ఞమును చేయుము. మా కంటె ఇతరులైన శత్రువు లంతటను
 భ్రాంతిన పొందుదురు చాక! యజ్ఞములకు చేయువాడును, విద్వాంసుడును,
 అగు పుత్రుడు గలుగుగాక! ఓ విశ్వకర్మా ! హవిస్సుచే వృద్ధి పొందిన
 వాడవై నీవీ యజమానుని అన్యులకు రక్షకునిగాను, పరమైత్వర్య
 యుక్తునిగాను, ఏవనిచేతను నవధింప శక్యముగాని వానిగను, చేయుము.
 ఆ యజమానుని కొరకు పూర్వప్రజలు స్వాధీన మగుదురు గాక !
 ఈ యజమానుడు తపశక్తి గలవాడును, వివిధయాగ యోగ్యుడు
 ఏట్లగునో అట్లు చేయుము. సముద్ర స్వరూపుడును, కాంతుడును
 (ప్రకాశుడు) ప్రవహించుచున్న సమస్త నదులకు నాయకుడు ఉత్పాదకుడు
 అగు విశ్వకర్మ కొరకు నమస్కారము. ఆ విశ్వకర్మ కొఱకు సమస్త
 దినములు అక్షయుముగా ఆజ్యాదిహవిస్సులు హోమము చేయుదుముగాక !

ఇట్లునుటచే పరమేశ్వరుడగు విశ్వకర్మయే జగత్సృష్టి స్థితిలయ
 ములకు కారణభూతుడై యజ్ఞకర్తయు, యజ్ఞభోక్తయు తానయై వెలయు
 చున్నటుల స్పష్టమగుచున్నది.

శ్రుతి॥ విశ్వకర్మా ది శాంపతి స్సనః పశూన్ ధాతు సోఽస్మాన్
 ధాతు తన్మై నమః ప్రజాపతీ రుద్రో వరుణోఽగ్ని ర్దిశాం పతి స్సనః
 పశూన్ ధాతు సోఽస్మాన్ ధాతు తన్మై నమః॥ (యజు కాం 5 ప్ర 5 అ 5)

తా॥ సమస్త దిక్కులకు అధిపతియైన విశ్వకర్మ పరమేశ్వరుడు
 మమ్ము రక్షించుగాక : మా పశువులను కాపాడు గాక : మఱియు ప్రజా
 పతియును, రుద్రుడును, వరుణుడును, అగ్నియును వీరందఱును మమ్ము
 లను మా పశువులను కాపాడుదురు గాక! మఱియు శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్!
 శ్రుతి॥ ఏషదేనో విశ్వకర్మా సదా జనానాం హృదయే సన్నివిష్టః ।

హృదామనీషా మనసాభిక్లప్తో య ఏతద్విదు రమృతాస్తే భవంతి ॥
 అని విశ్వకర్మ మహాత్వమును తెలియజేయుచున్నది.

విశ్వకర్మోప నిషత్

శ్రీ గురుభ్యోనమః! హరిః ఓం సహనావవతు సహనోభునక్తు
 సహవీర్యం కరవామహే! తేజస్వినా వధీత మస్తు మా విద్విషావహైః ఓం
 శ్వాంతి శ్వాంతి శ్వాంతిః॥ ఓం విశ్వకర్మా ది శాంపతి స్సనః పశూన్
 ధాతు సోఽస్మాన్ ధాతు తన్మై నమః, ప్రజాపతీరుద్రో వరుణోఽగ్నిర్
 ది శాంపతి స్సనః పశూన్ ధాతు సోఽస్మాన్ ధాతు తన్మై నమః! అథ పురుషో
 హవై విశ్వకర్మణోఽకామయత ప్రజాన్ సృజేయేతి! విశ్వకర్మణః ప్రాణో
 జాయతే । మనస్వర్వేం ద్రియాణీ చ । ఖం వా యుర్జ్యోతిరాపః పృథివీ
 విశ్వస్యధారిణీ! విశ్వకర్మణో బ్రహ్మజాయతే! విశ్వకర్మణో రుద్రోజాయతే
 విశ్వకర్మణో నారాయణోజాయతే । విశ్వకర్మణః ప్రజాపతయః ప్రజాయంతే

విశ్వకర్మణో ద్వాదశాదిత్యా రుద్రావసవ స్సర్వేదేవతా స్సర్వేముషయ స్స
 ర్వాణి చందాగ్ంసి సర్వాణి భూతాని వా । సముత్పన్నైతే విశ్వకర్మణి ప్ర
 వర్ధంతే విశ్వకర్మణి ప్రవీయంతే । ఓం అధనిత్యోదేవ ఏకో విశ్వకర్మా యో
 దే వానాం నామధా ఏకఏవ విశ్వకర్మా । వి రాడ్విశ్వకర్మా స్వరాడ్విశ్వక
 ర్మా । స్వప్రమా డ్విశ్వకర్మా ఆధరుద్రో విశ్వకర్మా । బ్రహ్మో విశ్వకర్మా
 శి వశ్చ విశ్వకర్మా విష్ణుశ్చ విశ్వకర్మా శత్రశ్చ విశ్వకర్మా ద్యౌష్టాపృ
 థి వ్యోచ విశ్వకర్మా । కాలశ్చ విశ్వకర్మా ద్విశశ్చ విశ్వకర్మా ద్విగం
 తశ్చ విశ్వకర్మా అగ్నిశ్చ విశ్వకర్మా । ఊర్ధ్వశ్చ విశ్వకర్మా అధశ్చ
 విశ్వకర్మా । అవాంత రంచ విశ్వకర్మా అంత ర్భూషిశ్చ విశ్వకర్మా విశ్వ
 కర్మణో నిరాకృతిః । విశ్వకర్మణ ఏవేదగ్ం స్వర్వం యచ్ఛ్చాతం యచ్ఛ్చ
 వ్యం । నిష్కళంకో నిరంజనో నిర్వికల్పో నిరాఖ్యాత శ్చుద్ధాన్ ద్వంద్వైకో
 విశ్వకర్మా । సద్వితీయోఽస్తి కశ్చిత్ । య ఏవంవే ద । స విశ్వకర్మాన్దేవ
 వ్ర తి సవిశ్వకర్మాన్దేవ వ్ర తి । ఓమిత్యగ్రేష్ఠ్యాహరేత్ సమ ఇతిపర్వాత్
 విశ్వకర్మణ ఇత్యుపరిష్ఠాత్ । ఓ మిత్యేకాక్షరం । సమ ఇతిద్వైఅక్షరే । ద్వివి
 కర్మణ ఇతిపంచాక్షరాణి । ఓం విశ్వకర్మణ ఇతి షడక్షరాణి । ఓం సమో
 విశ్వకర్మణ ఇత్యష్టాక్షరప దం । యోహవై విశ్వకర్మణ ఇత్యష్టాక్షరం ష
 మధ్యైతి । అనుపబ్రువన్ త్వర్వమాయురై తి । విందతే ప్రావాప్త్యం
 రాయస్పోషం గౌప్త్యం । తతోఽమృతత్వ మున్నతే । తతోఽమృతమ
 శ్చుతయ్యతి । యఏవంవే ద । ప్రత్యగానందం బ్రహ్మపురుషం ప్రణవ స్వి
 రూపం । అకారఉకారో మకారఇత్తి । తానేకథా సమధరత దేతదోమితి ॥

యముత్వ ముచ్యతే యోగీజన్మ సంసార బంధనాత్ । ఓం నమో విశ్వ
 కర్మణ ఇతిమంతోః ప్రాసకః సాయుజ్యం గమిష్యతి । తదిదంపరం
 పుండరీకం విజ్ఞాన ఘనం । తస్మాత్త దిదంతావ న్నాత్రం । బ్రహ్మణ్యో
 విశ్వకర్మమ్ సర్వభూతస్థ మేకం విశ్వకర్మాణం కారణరూప మకారపర
 మస్వర్ణరూపం పదం విజ్ఞానాభ్యామితితేన విశ్వకర్మణ్యోపనిషదం ।
 యోహై విశ్వకర్మణ్యోపనిషదమధీ తే । సర్వేభ్యోపాపేభ్యో విముక్తో
 భవతి । స సర్వేభ్యో విముక్తః సర్వాన్ కామానవాప్నోతి । బ్రహ్మ
 త్వంచ గచ్ఛతి । ఇత్యుప నిషత్ । ఓం సహనానవతు వహై ॥

మత్తకోకిలావృత్త విశ్వకర్మాష్టకమ్

శ్రీకర్చిత సత్య శాశ్వతలోక నిర్మితనిర్జరా ।
 ప్రాకాశన పద్మజాది సురాసురార్చిత ఛాస్కరా ।
 ఏకమేవహి బ్రహ్మమూర్తి పినాకసంస్థిత శంకరా ।
 లోకవర్జిత శంభునామక విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥ 1

సర్వనాయక సర్వదాయక సర్వసాక్షి మహేశ్వరా ।
 సర్వరాజిత సర్వపూజిత సర్వకార్యదురంధరా ।
 సర్వశిక్షక సర్వభక్షక సర్వరక్షక శ్రీకరా ।
 సర్వసంక్షణ సర్వనామక విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥ 2

స్వర్ణరూప సువర్ణలోక సుపర్వకాంతి మనోహరా ।
 వర్ణరాజిత వర్ణవర్జిత వర్ణరాజవిభాకరా ।
 వర్ణవాచక వర్ణసంభవ వర్ణవేదజటాధరా ।
 వర్ణవర్ణాతీత వర్ణన విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥ 3

మంత్రనిగ్రహ మంత్రసింగ్రహ మంత్రమా యజ సంహారా ।
 మంత్రచేతన మంత్రనూతన మంత్రసంశయ శేఖరా ।

మంత్రరాజిత మంత్రపూజిత మంత్రవేద విశారదా ।
మంత్రబంధుర మంత్రనామక విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥

4

హోరఘోర విదారదూర విచారనిస్వన మంజులా ।
ధీరవార్ధిగభీర మోహవిదూర చిన్మయచిత్కళా ।
సూరిసారవిహారకల్ప విచారకారణ సత్ఫలా ।
మేదునిర్మిత మేఘవాహన విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥

5

విశ్వచారణ విశ్వపూరణ విశ్వధారణ నిశ్చయా ।
విశ్వభూషణ విశ్వపోషణ విశ్వపోషణ చిన్మయా ।
విశ్వతారణ విశ్వకారణ విశ్వధారణలీలయా ।
విశ్వహారణ విశ్వనామక విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥

6

మంగళాకర మంగళాధర మంగళాసన పంచకా ।
మంగళస్థిత మంగళప్రద మంగళాంగవిరాజితా ।
మంగళాయత ఇష్టదాయక మంగళాకరనామకా ।
మంగళాయ తతుంగనామక విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥

7

కల్పపావన కల్పజీవన కల్పభావ నమోస్తుతే ।
కల్పపాలన కల్పభేలన కల్పజాంగ నమోస్తుతే ।
కల్పనాకృత కల్పసంయుత కల్పకల్ప నమోస్తుతే ।
కల్పకాండవ కల్పనామక విశ్వకర్మజగత్ప్రభో ॥

8

— 0 —

సమాజమువారి యేకగ్రీవానుమతిన వయోజ్యేష్ఠులును, కర్మజ్యేష్ఠులును, విద్యాధికులును, వేదవేదాంగ సకలధర్మ ప్రవర్తకులును, అగు గోదావరిజిల్లా యేలూరుతాలూకా చేటపర్తిగ్రామ కాపురస్థులగు బ్రహ్మశ్రీ గుండు సుబ్రహ్మణ్యచయనులగారు ఈక్రింది ఉదహరించిన ప్రకారము తీర్మానించిన వివరము.

“సత్యంబ్రూయాత్, ప్రియంబ్రూయాత్, నబ్రూయాత్, సత్యమపిరియమ్”

అర్జునాదు

ప్రతివాదులు

బాహుబలేంద్రుని అగ్రహారము

బాహుబలేంద్రుని అగ్రహారము

పౌరుషేయ బ్రాహ్మణుడు

శ్రీవైశ్యసంఘమువారు

అహభూన గోత్రము

అందఱు కలసి

వింజవరపు శంభులింగాచార్యులుగారి

అగ్రతాంబూలాపేక్షకులు

వృత్తును సుబ్రహ్మణ్యాచార్యులు

(దాకయాజి)

క్రీ. శ. 1899

బ్రహ్మశ్రీ బొమ్మకంటి జోగిచయనులుగా

వికారి సం,

రొనర్చు నాచికేతు కృతుసమాగత సభామండపము

స బా తీ ర్మా న ము

(1) విశ్వకర్మను గూర్చి ఋగ్వేదాష్ట మాష్టక తృతీయాధ్యాయాంతమున ద్వితీయ, తృతీయ మంత్రపర్యంతము, కృష్ణ యజుర్వేద తైత్తిరీయ సంహితయందు చతుర్థకాండ షష్టప్రపాఠక ద్వితీయానువాకము సంవాఱు మంత్రములును,

ప్రతి || య ఇమాంవిశ్వాభువనా నిజుహ్వా దృష్టిర్హోతా నిషసాద పితానః ||
అని ద్రాఢంభించిన మంత్రము లన్నియును ఆయన పరాత్పరత్వమును చెప్పుచున్నవి.

(2) యజుర్వేదము ౧ వ కాండము, ౧ వ ప్రపాఠకము, ౧ వ అనువాకమున

ప్రతి || విశ్వకర్మాదీ శాం పత్తి స్సనః ప్రశూన్ పాతు సోస్మాన్పాతు తస్మై నమః || అను మంత్రమున జగద్రక్షకత్వము కనుపడుచున్నది.

(3) శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్ 4 వ అధ్యాయము

శ్రుతి॥ ఏషదేవో విశ్వకర్మా మహాత్మా సదాజనానాం హృదయేనన్నివిష్టః
హృదామనీషా మనసాభిక్లప్తోయ ఏతర్విదు రమృతాస్తే భవంతి ॥
అను ఉపనిషద్వాక్యములలో సర్వజగ దంతర్యామి యగు పరబ్రహ్మత్వము
గోచరించుచున్నది.

(4) నిరుక్తము ఉత్తరషట్కము 10వ అధ్యాయము 3 వ ఊతము
25 వ ఋక్

ఋగ్వేదము 8 వ అష్టకము 3.16-2 (విశ్వకర్మ సూక్తఋక్.)

విశ్వకర్మా విమనా అద్విహాయా ధాతా విధాతా పరమోతనం
ధృక్ తేషా మిష్టాని సమిషా మదంతి యత్ర సప్తర్షీన్ పర ఏక
మూహుః ॥

తా॥ విశ్వకర్మ అన్నిచోటులను అప్రతిహతమైన ప్రజ్ఞ గలవాడును
సర్వసప్త సర్వద్రష్ట సర్వవ్యాపక శక్తులతో సప్తర్షులకు సమస్తమైన
కోరికల నెరవేర్చువాడనియును తెలియుచున్నది.

(5) యజుర్వేదము 3 వ అధ్యాయము 4 ప్ర 7 వ అనువాకము

శ్రుతి॥ ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మా మనోగంధర్వస్తస్య ఋతస్స మాన్య
స్సపురస్తో వహ్నయః ॥

భాష్యము॥ ప్రజానాం పాలకః ప్రజాపతిః, విశ్వం కర్మకరణేయం
యస్యా సౌవిశ్వకర్మా తావ్యశో మనోనామకః కశ్చిద్గంధర్వః తస్యచఋతస్సా
మదేవతాచార్యాః, తాశ్చసౌందర్యం వహంతీతి, వహ్నయః తత్కర్మచ్యుతే॥
తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ ద్వితీయాష్టకమునను. శ్రుతి॥ ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మా
అని యున్నది.

(6) పురాణములలోను-వాయుపురాణము ఉత్తరభాగము 22 వ అధ్యాయము

శ్లో॥ బృహస్పతేఽస్తా భగినీ, వరస్త్రీబ్రహ్మచారిణీ,
యోగసిద్ధాజగత్కృతస్న, మసక్తాచరతేసదా. (15)

ప్రభాసస్యతు సాధార్యా, వసూనామష్టయస్యతు,
విశ్వకర్మాస్తుతస్తస్యాం, జాతః శిల్పి ప్రజాపతిః. (16)

త్వష్టావిరాజో రూపాణాం, ధర్మపాత్ర ఉదారధీః,
కర్తాశిల్ప సహస్రాణాం, త్రిదశానాం చవాస్తుకృత్. (17)

యః సర్వేషాం విమానాని, దేవతానాం చకారహ.
మానుషాశ్చోప జీవంతి, యస్యశిల్పం మహాత్మనః. (18)

దేవాచార్యస్య మహతో, ధీమతో విశ్వకర్మణః,
విశ్వకర్మాత్మజశ్చైవ, విశ్వకర్మమనుషిసుతః. (19)

సరేణు రితివిఖ్యాతా, స్వసా తస్య యవీయసీ,
త్వాష్ట్రీసాసవితుర్భార్యా, పునఃసంజ్ఞేతి విచురీతా. (20)

తా॥ బృహస్పతియొక్క తోబుట్టువగు యోగసిద్ధయను నామెను, వసువులలో ఎనిమిదవవాడగు ప్రభాసునకిచ్చి వివాహము చేసిరి. ఆమెకు శిల్పి ప్రజాపతియగు విశ్వకర్మ కుమారుడుగా బుట్టెను. అతడు సృష్టికర్త, శిల్పనిర్మాణములో నగ్గిగణ్యుడు, దేనయానములు, దేవతాగృహములు మున్నగు లోకోపకార కార్యము లనంతముగ చేయువాడయ్యెను. ఇంతేకాక దేవతల కెల్లరకు ఆచార్యుడాయెను. ఆవిశ్వకర్మకు త్వష్ట్రవిశ్వకర్మయు-మనువు-అను నిరువురు సుతులు కలిగిరి. అందు త్వష్ట్రయొక్క పుత్రిక సంజ్ఞ యను నామె సూర్యునకు భార్యయ్యెను. ఆమె కుమారుడు యము డను పేరుగల ధర్మడు జనించెను. త్వష్ట్ర విశ్వకర్మకు చెల్లెలగు సరేణు వసు నామెయును శక్తి సంపన్నురాలయ్యెను. అనియున్నది. కనుక బృహస్పతినెకాడ తీసివేయునంతటి పైత్యోద్రేకము చెల్లునా ?

7) మహాభారతము ఉద్యోగపర్వము -

శ్లో॥ త్వష్టా ప్రజాపతీహ్యాసీ దేవశ్రేష్ఠో మహాతపాః ॥

8) మత్స్యపురాణము 5 వ అధ్యాయము -

శ్లో॥ విశ్వకర్మా ప్రభాసస్య, పుత్రః శిల్పి ప్రజాపతిః ॥

ప్రాసాదభవనోద్యాన ప్రతిమా భూషణాదిషు.

తడాగారామ కూపేషు సుతఃసోఽమరవర్ధకీ ॥

అని స్రసిద్ధి యుండెనుగదా? విశ్వకర్మ ప్రజాపతిత్వము నిత్యమైయున్నది.

9) శ్రీమద్భాగవతము 8 వ స్కంధము 15వ అధ్యాయము -

శ్లో॥ భూషణాని విచిత్రాని. విశ్వకర్మ ప్రజాపతిః,

హారం సరస్వతీపద్మ మజోనాగాశ్చ కుండలే ॥

విశ్వకర్మ ప్రజాపతియనియే వర్ణించినాడు.

10) మహాభారతము-ఆదిపర్వము-62 వ అధ్యాయము -

శ్లో॥ ప్రభావసోఽస్తు భార్యాయాం, వసూనామష్టమస్యహ,

విశ్వకర్మామహాభాగ, జజ్ఞేశిల్పి ప్రజాపతిః ॥

మనుష్యాశ్చోచజీవంతి, యస్యశిల్పం మహాత్మనః,

పూజయంతిచ యంనిత్యం, విశ్వకర్మాణమవ్యయమ్ ॥

నిత్య పూజితుడని యుండెను.

11) స్కందపురాణము, కాశీఖండము-76 వ అధ్యాయము -

శ్లో॥ విశ్వకర్మా భవత్పూర్వం బ్రహ్మణస్తస్య పరాతనుః,

త్వష్టఃప్రజాపతేః పుత్రోఽః, నిపుణః సత్వకర్వసు ॥

విశ్వకర్మ సమస్త కార్యములలో నేర్పరి యనుచున్నాడు.

12) లింగపురాణము 72వ అధ్యాయము -

శ్లో॥ అధరుద్రస్య దేవస్య నిర్మితో విశ్వకర్మణా,

సర్వలోక మయోదివ్యో రథోయత్నేన సాదరమ్ ॥

అని విశ్వకర్మ శిష్యునకు రథమును చేసియిచ్చినట్లగపడు చున్నది.

13) కేవలపురాణము కేవల అధ్యాయము -

శ్లో॥ సర్వదేవమయం దివ్యం రథం పరమశోభనమ్.

రచయామాస విశ్వార్థం విశ్వకర్మా స్వయంతథా ॥

25) సర్వభూతమయత్రైవ సౌవర్ణ్యం సర్వసమ్మతమ్ ॥

రథాంగం దక్షిణం సూర్యం వామాంగం పోమపవచ ॥

26) ఇందు విశ్వకర్మయొక్క రథనిర్మాణము వివరింపబడినది.

14) ఐక్ ఆ 1, అ 2, వ 31 మం. 16 శ్లోతి

శక్వరింద్రః పోపృథద్భిర్జిగాయనాన దద్భిః శాశ్వ నుద్భిర్ధనాని । సనో

హిరణ్యరథం దంసనా వాన్సనః స్తవితా సనయే సనోదాత్ ॥

భాష్యం॥ తుష్టేనేంద్రేణదత్తం హిరణ్యరథం అనయాప్రతి టగ్రాహ ।

ఇందును రథవర్ణన మున్నది.

15) స్కందపురాణ నాగరఖండ విశ్వకర్మోపాఖ్యానము కేవల అధ్యాయము.

శ్లో॥ విశ్వకర్మ సుతాహ్యేతే రథకారస్తు పంచచ ।

పాషాణవారుకం టంకం సౌవర్ణ్యం దశకంతథా ।

కాష్టంచ నవతోహుని రథకృద్భ్యో దదౌవిభుః ।

రథకారాస్తథాచక్రైః పంచకృత్యాణి సర్వదా ॥

అని రథకారశబ్ద ముపయోగించబడినది.

మఱియు రథకారాధి కరణము అను గ్రంథమున కేవల సభ్యుడు అనకాపల్లి గ్రామవాసి శ్రీవీరవల్లి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు స్కందపురాణ నాగరఖండ పంచమాధ్యాయ శ్లోకజలమధికమగుట చేతను, సృష్ట్యాదినుండి విశ్వకర్మపరంపరగా వచ్చుచున్న రథకారశబ్దమును త్రొసిపుచ్చుటకు వీలు

కాదనియును, నిన్న మొన్నటి అమరుడు సంకరశాతి కిట్టిపేరుపెట్టుట తెలివి
మాలిన పనియనియును, రథకార బ్రాహ్మణశబ్దము సిద్ధాంతకొముదికాడ
పూర్వమునుండి యుండుటచేతనే అంగీకరింపబడినదనియు, నిర్ణయించి
యుండిరి. ఆరథకారాధికరణమునందే ముంగొడగ్రహారనిలయ శ్రీముక్కా
మల భవానీశంకరశాస్త్రిగారు బ్రాహ్మకైవర్త పురాణమును వరాహపురాణ
మును శిల్పశాస్త్రములను శిల్పిలక్షణములను బహువిధాగమములను, ఋగ్వే
దాది శ్రుతులను, జ్ఞప్తిచేయుచు విశ్వకర్మీయ బ్రాహ్మణుల శ్రేష్ఠత్వ రథ
కార బ్రాహ్మణపదమును కదలింప దగినవి కాదని ధృవపరచిరి.

16) సుబ్రాహ్మణ్యాచార్యులు ఈసమాజముతో విజ్ఞాపనము చేసికొన్నది
దేని విషయమై ?

పౌరుషేయ బ్రాహ్మణులము, ప్రధమవర్ణమైన మాకు పూర్వము
నుండియున్న శ్రేష్ఠతను విచారించక లోకులు మూడవ వర్ణమువారిగు
వైశ్యులను మాకంటెముందు సత్కరించడమునకు ప్రయత్నించటము చాల
అన్యాయము కాబట్టి సమస్తము తెలిసిన మీరలు మీ శాస్త్రపరిణీలన పూర్తి
కముగా న్యాయమును కలుగజేసి అట్టి ధర్మములను లోకమున తెలుకపబ
చెదరు గాక. మీ సర్వశాస్త్రపారంగ తత్వమును లోకము సంతోషించి మీ
తీర్మానము ప్రకారము ప్రవర్తించుచుండురుగాక యని కోర్కెన.

(17) క్రీ. శ. 175|| విజయనగర మహారాజావారి పండిత మహా
సభలో రథకారాధి కరణసంధలి 41 వ సభ్యుడు శ్రీ లింగంగుంట రామ
శాస్త్రి గారు చెప్పిన వైవస్వత పురాణములో ధీమ కృష్ణ సంవాదములో

శ్లో|| సూత్రధారావజహరీ త్రిపురారిర్మహానటః ।

తస్యాంసభాయా మ ధిపో విశ్వకర్మగురుర్భవేత్ ॥

రామదాద రజ స్పర్శా దహల్యాభూన్మహాతా ।

విశ్వకర్మావ మర్త్యాత్ చ్చిలాదై వత్వ మాగతా ॥

శివస్య ఫాలనేత్రాగ్ని శ్శాపాగౌతమ సన్మునేః ।

వ్యర్థతాంయాతి నోపైతి విశ్వకర్మ విరోధవాక్ ॥

విష్ణోశ్చక్రం వజ్రవజ్రం బ్రహ్మాస్త్రం కాలదండకః ।
కదాచిద్విఫలంవా స్యా న్న విరోధాహిశిల్పినః ॥

సర్వంజగదిదం పూర్వం సపురగ్రామపత్తనం ।

నిర్మితం శిల్పినావిశ్వ కర్మణా కరుణాత్మనా ॥

దేవతానాం మనుష్యాణాం యక్షాణాం రక్షసామపి ।

సాధనైః పురనిర్మాణం నిర్మాయ విధినాసహ ॥

విశ్వకర్మా సుశిల్పజ్ఞః పురాభూ ద్విశ్రుతస్తథా ।

తస్మా జ్జగదిదం సమ్యక్ విభాసేన ప్రతిష్ఠితమ్ ॥

యోవిశ్వకర్మా శిల్పజ్ఞః ప్రబభౌతస్య సత్కులాత్ ।

సంభూతస్తద్వతేవాద్య రథకారణతిశ్రుతిః ॥

సాధన్వారథకారశ్చ వేదేషుపరినిష్ఠితః ।

తస్యయజ్ఞాధిజారిత్వం తత్రైవవిధిచోదితమ్ ॥

విశ్వకర్మ బ్రహ్మకులా జ్ఞాతత్వాత్తస్యవై దికం ।

కర్తైవ రథకారస్య వేదమార్గేణ చోదితమ్ ॥

ప్రోక్తం నిఘంట్యంతరేషు సంకరోరథకారకః ।

ఇతిత్రయీపరిచితి విహానోఽమరసింహకృత్ ॥

వర్షాసురథకారస్య యజ్ఞోపై ప్రతిపాదితః ।

ఋగ్వేదేన సతస్యాద్య యజ్ఞకర్మత్వమీడితమ్ ॥

వై దికాచారనిరతో రథకారోవినిశ్చయః ।

విశేషతోవిధానాచ్చ వేదేనిస్సంశయోభువి ॥

అజ్ఞానా త్వక్యతే లోకస్తత్త్వం కేనాపి వేదితం ।

గతానుగవికోలోకో సలోకఃపారమార్థికః ॥

బృహస్పతేఽస్తుభగినీ యోగసిద్ధిరితిస్మృతా
తస్యాః ప్రథావసుర్భర్తా సాలతిః స్యాద్విష్పతేస్తథా ॥

పుత్రఃసాద్విశ్వకర్మేతి యోగసిద్ధేఃప్రథావసోః ।
దేవానాంశిల్పకారస్య త్వష్టాభూద్విశ్వకర్మణః ॥

త్వష్టృపుత్రోవిశ్వరూపః త్రిదశానాం పురోహితః ।
ఋభవశ్చాపిదేవానాం రథకారాభవంతియే ॥

తేనర్వే శిల్పినఃపుత్రాః విశ్వకర్మప్రజాపతేః ॥
ఋభవోరథకారాశ్చ సౌభన్వాన ఇత్రిక్రమాత్ ॥

ఋభవోదారుకారాశ్చ కాంస్యకారాస్తథైవచ ।
అయస్కారాః స్వర్ణకారాః శిలాకారాశ్చపంచభా ॥

భవంతి జాతయోభూమౌ పంచానాం యోగసత్క్రియాః ।
విహితంవిప్రవన్నిత్యం ఋగ్వేదబ్రాహ్మదేవభా ॥

తా॥ ఒకప్పుడు బ్రహ్మ విష్ణులు సూత్రధారులుగను, శంకరుడు మహానటుడుగను, ఏర్పడిన సభకు అధిపతియును, గురువు విశ్వకర్మ యుండెను. రామపాద రజఃస్పర్శవలన మహాశిల అహల్య చూపము నొందెను. అయ్యది విశ్వకర్మ స్పర్శవలన దేవత్యమును పొందెను. అనగా గౌతముడు తనభార్యను శిలారూపము గమ్మని శపించినను విశ్వకర్మ మాహాత్యమువలన అది దేవత్యమొందుటచే గౌతముశాపము వ్యర్థమై యీ నని యెఱుంగదగినది. శివుని ఫాలనేత్రాగ్నియు, గౌతమునియొక్క శాపమును, వ్యర్థమగును. విశ్వకర్మ విరోధకార్యము వ్యర్థముకానేరదు, మఱియు విష్ణుచక్రము, ఇంద్రుని వజ్రయుధము, బ్రహ్మత్రము, యముని దండము, ఇవి యొకానొకప్పుడు విఫలమగును గాని శిల్పి ప్రవాపతి విరోధం బెప్పుడును సఫలంబు గానేరదు. పూర్వమందీ జగమంతయు విష్ణు అములుగను గ్రామములుగను, దయాల్పహృదయుడై విశ్వకర్మ నిర్మితమైనది. విశ్వకర్మ బ్రహ్మతోగూడినవాడై దేవతలకును, యక్షలకును

మనుష్యులకును, రాక్షసులకును, ఆయాసాధనములతో పురనిర్మాణంబుల నొనర్చెను, విశ్వకర్మ సమస్త శిల్పముల నెఱిగినవాడై యుండెను. అవిశ్వకర్మవలననే చతుర్ముఖుండు జగంబును చక్కగ నేర్పరచెను, ఏ విశ్వకర్మ శిల్పింబులను దెలసి విధాతకు సాయంబొనరించి సకలలోక పూజ్యుండై ప్రసిద్ధిచెందెనో ? అవిశ్వకర్మ వంశమునందు జన్మించి యా మహనీయునివలె సమస్త శిల్పములందు సమానులై రథకారబ్రాహ్మణులు లోకవ్యాప్తి చెందిరి. తద్వంశజనితులగుటజేసియే యిప్పటివారును రథకార బ్రాహ్మణులైరి. సౌధన్యులు, ఋభువులు, సూరచక్షులు మొదలగువారు వేదప్రసిద్ధిగల రథకారబ్రాహ్మణులు వారలకు యజ్ఞాధికారంబు వేదంబుల యందు సిద్ధాంతమై యున్నది. ఇట్లుండ రథకారబ్రాహ్మణులు సంకరులని అమరుండు తజ్ఞాతివిరోధుండై తననిఘంటువునందు వ్రాయుటవలన అతని వేదవేదాంత ఛాండిత్యము బ్రద్దలయ్యెను. కాని అందువలని ఏతద్బ్రాహ్మణుల వైదికాధికారమున కేకొఱంతయు వాటిల్లదు వేదవిధు లెఱుంగని వారెట్లు వచించినను దానివలన హానికలుగ నేరదు. వేదవేత్తలట్లు పలుకుటకు పూనరు. “వర్షాసు రథకారః” అని రథకారబ్రాహ్మణుల కాధానవిధి వేదము నందే ప్రతిపాదించబడి యున్నది. “ఋభూణాంత్వా దేవానాం వ్రతపతేనా దధామీతి రథకారస్య” అను దానిని ఋగ్వేదమున విశ్వకర్మ వంశపారంపర్యమును చూపుచుండుటచేతనే వారివైదికత్వము స్థిరమై యొప్పుచున్నది. త్వష్టదేవ పురోహితుడు ఆత్వష్టకుమారుడు విశ్వరూపుడు దేవపురోహితుడు అయి యుండగా జ్ఞానహన్యు దొకానొకడు వచించినంతనే అది ప్రపంచ మంతటను వ్యాపింపగలుగునా? యజ్ఞమునందలి హవిర్భాగమును ఇంద్రుడే తక్షుడను వేఱొక సామాన్య దేవశిల్పికికూడ హవి్యమును సంపూర్ణశ్రద్ధ భక్తులతో నిచ్చెను, మఱియు బృహస్పతికి తోబుట్టువగు యోగసిద్ధి. ఆమె భర్త విధావసుడు. ఆమె కుమారుడు విశ్వకర్మ బృహస్పతికి మేనల్లుడు. అతడు దేవతలకు శిల్పచార్యుడై ప్రకాశించెను. అవిశ్వకర్మ ప్రజాపతి యయ్యెను. అతని పుత్రుడు త్వష్ట. ఆత్వష్టకు సుతుడు విశ్వరూపుడు వీరలు వంశపారంపర్యముగ పంచశిల్పవృత్తులను చేయ నారంభించిరి, విశ్వరూపా

చార్యుడును దేవగురువై యుండెను, ఋభువులు మొదలగు వారలెల్లరును విశ్వకర్మ సంతతియే అయియున్నారు. వేదమంత్రములలో యజుర్వేద బ్రాహ్మణమునందు “అంగిరసాంత్యా దేవానాం భృగూణాం త్వా దేవానాం” అనునట్లు “ఋభూణాం త్వా దేవానాం” అను మంత్రమున ఋభుబ్రాహ్మణులై న వీరందఱికిని యజ్ఞాదిసత్క్రియాధికారము వేదచోదితంబని సిద్ధాంతము. విశ్వకర్మ పరమేశ్వరుని ఆదిపురుషునిగా సర్వశక్తులు కలవానిగా నిరూపించినారు.

18) రథకారాధి కరణమున 44 వ సభ్యుడు. అనకాపల్లి గ్రామ నిలయుడు. శ్రీవీరవల్లి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు “అథరథకార బ్రాహ్మణానాం వైశ్వకర్మ శబ్దవ్యుత్పత్తి పూర్వకం వ్యాఖ్యాస్వామః, తద్వధా వై ఖానసాదీనాం విఖనసాపత్యత్వేన వై ఖానసత్వం, యథాయాజ్ఞవల్క్యే స్యాపత్యత్వేన యాజ్ఞవల్క్యత్వం, ఏవమేవ రథకారబ్రాహ్మణాదీనామః విశ్వకర్మాపత్యత్వేన వైశ్వకర్మత్వం కించ. యథాయాజ్ఞవల్క్యాదీనామృషిత్వేన ప్రసిద్ధినామానో విఖనసాదయః, ఏవం రథకారాది పంచానామృషి ఋషిత్వేన ప్రసిద్ధివిశ్వకర్మనామచ.

తా॥ పిమ్మట రథకారబ్రాహ్మణులయొక్క వైశ్వకర్మశబ్దవ్యుత్పత్తిని సదృష్టాంతముగ వచించెదము. వై ఖానసాదులు విఖనస సంప్రదాయ మగుటంచేసి వై ఖానసులగుటయు, యాజ్ఞవల్క్యులు యాజ్ఞవల్క్యే సంతానంబగుటవలన యాజ్ఞవల్క్యులనియు చెప్పుటవలన రథకారులును విశ్వకర్మసంతానంబగుటంచేసియే వైశ్వకర్మణులని ప్రసిద్ధము, మరియు వై ఖానసాదులకు ప్రసిద్ధినామంబు కలిగినటుల రథకారబ్రాహ్మణు లేగు రికిని ఋషియగుటవలన విశ్వకర్మయును ప్రసిద్ధినామంబుగలవాడు. అసగా వృత్తిపర్యాయముగ రథకారులగు నీబ్రాహ్మణ పంచకమునకు విశ్వకర్మ మూలపురుషుడని యెరుగదగినది. జగత్త్రష్టయగు విశ్వకర్మ వంశమువారి పంచవృత్తులు శాశ్వతమై యుండగా ఏరేణువుమాదిరిగనోయున్న అమరుని చెప్పుకొనుట యెట్లున్నదనగా. గంధకమునకు షార్వతి నామమున్నంత

మాతమున అది పార్వతీదేవి యగునా? పార్వతీదేవిని తీసికొనివచ్చి గంధ
కమునరో పోయిట చెల్లునా? సంకీర్ణసంకర జాతులకును, రథకారశబ్దము
సమను సంబంధమేమి కలదని సిద్ధాంతకొముదీయందు శ్రీభట్టోజి దీక్షితులు
మహాపండితులు “రథకారో నామ బ్రాహ్మణః” ఇచట నామ అనుశబ్దము
అవ్యయము. “హిమాలయోనామ నగాధిరాజః” అనగా హిమమునకు
నివాసమై ప్రసిద్ధికెక్కిన పర్వతరాజమును యర్థము. ఉదాహరణమున
“తంతువాయోనామ క్రిమిః” అనగా జాతియందు పురుగు తన వ్యాపా
రము తంతువాయని క్రమమును తెచ్చుచున్నది, కనుక “తంతువాయోనామ
క్రిమిః” అని మహాపండితులు నిర్ణయించినారు, లోకవ్యవహారములో
“మన్మథనామ సంవత్సరం” అనుట అనవసరమేకదా? మన్మథ సంవత్సర
మనిన చాలదా? అనగా శాశ్వతప్రసిద్ధి కలదని గౌరవవాక్యము, వేదములు
పురాణములు వ్యాకరణము కర్మములు ఎన్నియో కనుపించుచుండగా బౌద్ధ
మతస్తుతయు బుద్ధిబలమును తగ్గించుకొనిన అమరుని శబ్దనిర్ణయమే వీధికి
వచ్చి పెద్దలలో చూషంపజేసినది.

ఇట్టిస్థితిలో విజ్ఞానేశ్వరుడు తన జాతివివేకమును గ్రంథమున ‘తస్య
చోషనయుగాది సర్వం కార్యంవచనాతి’ అనియు, అతడే మరల బృహజ్ఞాతి
వివేకమున “నై చోషనయ సంతస్య శూద్రధర్మాబహిష్కృతః” అనియు
యిటపైపుల లంసములు తిని తప్పరికార్డు సృష్టించుచు వచ్చుచున్న యధి
పాలులవలె వ్రాసినందున ఆవిజ్ఞానము-విశేషజ్ఞానమైనదని తెలియబడుచున్నది
కనుక విశ్వబ్రాహ్మణులు బ్రహ్మ ముచోద్భవులనుటకు పుష్కలమైన
వేదపురాణేతిహాసాదుల వలన తెలియుచున్నది, కనుక సమస్త విధులును
మహాపండితులుగనే వచ్చుచున్నవి.

10) కీర్తిని రథకారబ్రాహ్మణులనియు, విశ్వబ్రాహ్మణులనియు,
పంచాంగబ్రాహ్మణులనియు, ఐదువృత్తులుండుటచే ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క

వృత్తినే ఆచరించుచున్నందున కమ్మరము, కంచరము-వడ్రము-కానెము-
స్వర్ణకారకము మున్నగు ఉపనామములు కలిగినను ఈ అన్నిటికిని మూలము
విశ్వబ్రాహ్మణపదమే! ఈ విశ్వబ్రాహ్మణ వాక్యము మధ్యమపదలోప సమా
సములతో చేరినది. శాకసార్థివచన్. “శాకప్రియస్థార్థివః” అనురీతిగా
(విశ్వకర్మ బ్రాహ్మణులను అర్థముగలది) సంస్కృతములో ఇట్టిపదము
లనేకములు కలవు. ‘కాళిదాస’ నామములను దిద్దింపగలమా? ‘త్రియంబకం
యజామహే’ అను మంత్రమును సవరించగలమా ?

20) వీరిపంచవృత్తులు పంచబ్రహ్మల నాటినుండియును కలవు.

21) వీరికి దేవాలయాది ప్రతిష్ఠలయందును, యజ్ఞాదులలోను, ఇష్ట
కోపధానమందును, ఇతరమైన యేకార్యముల యందయినను, రాజ్యపరిపా
లనా పట్టాభిషేకమందును, సత్కరింపవలసినట్లు శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి,

22) వాస్తుపూజయందు శ్లో॥ వాస్తుపూజా విహీనశ్చ సూత్రధారై ర్వి
నాయది, సప్త జన్మాభవేత్కుష్ఠీ సకర్తా నరకం వ్రజేత్॥ అనియును

శ్లో॥ యః పూజయేద్వాస్తు మనేన భక్త్యా, నతస్య దుఃఖం భవనీహ కించిత్,

జీవత్య సౌ వర్ష శతం సుఖేన, స్వర్గై నర స్తిష్ఠతి కల్పమేతమ్॥ అనియును

శ్లో॥ వాస్తుపూజన సాహిత్యం స్వయంగృహ్లాతి సర్వశః॥ అనియును మత్స్య

పురాణమున చెప్పబడియున్నది.

“యజ్ఞకర్మణి యేవ్యగ్రాః పూరుషాం శిల్పినస్తథా,

తేషామపి విశేషేణ పూజా కార్యా యథా క్రమమ్॥

అని రామాయణమునందును విశ్వబ్రాహ్మణులకు విశేషగౌరవము
చెప్పబడియున్నది,

ప్రాచీన రథకారాధికరణమున 46వ సభ్యుడు కారంచేటి అర్కచయ
ను లుగారి వ్యాఖ్యానము,

29) పీఠికీ యజ్ఞాది సమస్త కార్యములకు అధానాధికారము వర్షర్తు
 యుగ కల్పాదియున్నది. అనగా వసంతర్తువుకాక శ్లో॥ శమోదమస్తప్తదామై
 యం, సంతిర్హవమేవచ, జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం, బ్రాహ్మకర్మ స్వభా
 వజడ॥ అని బ్రాహ్మణులలో వందలు వేలుగల లోకోపకారశక్తు లుత్పన్న
 మైనట్లుదే శిల్పియగుచున్నాడు. సామాన్యోక్తి శ్లో॥ శూద్రకోటి సహస్రాణా
 మేకమై ప్రతిష్ఠితం, విష్ణుకోటిసహస్రాణా మేకశిల్పి ప్రతిష్ఠితమ్॥ అను
 బంధమున మూహించవలసిన యంశము ఒక్కమహానుభావుడైన శిల్పి వేల
 మందిబ్రాహ్మణులు భాషాపురస్కారములు చేయించుచుండుట లక్షలకొలది
 ప్రాణము వానిన మహాక్షేత్రముగ తలంచి యెంతటి శ్రమయైన సహించి
 యెంతటివిముగై న వ్యయముచేసి భక్తితో సేవించుచున్నారగుదా? సిద్ధాంత
 వాదులయందును తత్త్వవిచారిచ్చేదమున శిల్పి నానావిధములైన రూపములను
 సర్వవిధ మూ రూపములకు నామకరిణము చేయుచున్నాడు. అశిల్పాచార్యుని
 వాక్కులే సర్వమై లోకమున సుండవలెనుగాని ఇతరులెవ్వరయిన ఆపేరును
 మోర్చించున నీయలేదు. పుష్ప, విష్ణువు, కుమారస్వామి, నందీశ్వరుడు,
 ఇత్యాదులు శిల్పి యుగైందుకు చేయుచున్నాడంటిరేని, అర్చకజాతి జీవనా
 ద్ధైర్య విహించుచున్నాడని లోకమునకు చాటించియున్నాడు. ఇట్టి విషయము
 లలో మనము సత్కీర్తిమూహించితి మేని వర్షర్తువునుగూర్చి తైత్తిరీయార
 ణ్యుని ప్రతి॥ 2 శ్లోమాటాటి వాసాగౌంసి, అదిత్యానాం నిబోధత, సంవత్సర
 క్షేమం సర్వఫలం, వర్షాధిర్భక్తాగౌంసహ॥ అదుఃఖో దుఃఖచక్షురివ తద్వా
 దీదు ఇమన్మృతే. నీలేనా వ్యభిచయన్నివ రురుదక్షయశవ దృశ్యతే । హ్లాద
 యలే బ్బలతత్త్వేన శామ్నతత్వాస్య చక్షుషీ, యావై ప్రజాభగ్ం శ్యంతే
 సంవత్సరా ద్భగ్ంసంసృతే, యాఃప్రతిష్ఠంతి సువత్సరే తాఃప్రతిష్ఠంతి
 వర్షాధిర్భక్తాః ॥

30) సంవత్సరమున చివరకు అనుభవింప దగిన కృషి కర్మఫలము
 లగు ప్రహ్లాదు కెక్కికంబో (వట్లమొదలగునవి యనుట)వానిని అన్నిటిని
 సంహృష్టముగ ఆదిత్యాదిదేవతలు వర్షర్తువుతో ఏకీకభవించియిత్తురాగాక...

అట్లులయిచ్చు ఆదిత్యాది దేవతలయొక్క వస్త్రములు విచిత్ర రూపములని యెరుంగుడు అనగా వర్షాకాలమునచేయు కృష్యాదులెన్ని కలవో అవి యవి సంపూర్ణముగా ఫలించి రాబోవు వర్షాకాలమువరకు ప్రాణు లనుభవించుటకు సమృద్ధిగ నున్నయవి, అట్టిఫలము వర్షర్తుస్వాములగు ఆదిత్యాదిదేవతలచే ఒసగబడుచున్నది, అట్టి ఆదిత్యాదిదేవతలు విచిత్రవస్త్రములు ధరించిన వారని తాత్పర్యము, మరియు ఈవర్షాకాలము రాగానే సకల ప్రాణులకును సంతోషము కలుగజేయుచున్నది. ఎట్లు ఆహా! దేవుడు మంచివర్షమును కురిపించెను. మనకు అన్నిపైరులు పండి లభించునని యెల్లవారికిని సంతోషము, ఈఋతువున సమస్త పదార్థములు ఏమియు బాధలేక శాంతములుగ నున్నవి. గాన ఈకాలముయొక్క ప్రసిద్ధి. కన్నులలోసకలపదార్థములును, ప్రజలెవ్వరై స ఈవర్షర్తువునందు క్షేత్రములయందు బీజావాసనముచేయక ఎడుచుచున్నవారేని ఆప్రజలందరు అఋతువునందు భ్రష్టులగుటయే కాక ఆసంవత్సరాంతమునకు భ్రష్టులగుదురు. రాబోవు వర్షర్తువు పర్యంతము అన్నాదులచే భ్రష్టులగుటయే యిందులకు కారణము. జనులీ ఋతువునందు క్షేత్రములలో విత్తనములు నాటి సంవత్సరాంతము సులభాన్నపరులై ప్రతిష్ఠితులగుచున్నారు. ఇట్లు వక్కాణించుటచే వర్షర్తువు అన్ని ఋతువులలో ప్రాముఖ్యంబని యెఱుగవలయును. “వర్షాసురధకారోఽగ్ని నాదధీత” అని ప్రత్యక్షముగా శ్రుతి వినబడుచున్నది. అందువలన రథకారబ్రాహ్మణుడు వర్షాకాలంబున జేయవలయును. మరియు శ్రీసూక్తమునను “వర్షంతుతే నిధావరి దివో అభస్యవిద్యుతః” అని వర్షమునుగూర్చి తలంచుచు స్మరించు సున్నారు. ఇదియెంతయు ముమ్మాటికి సత్యము.

24) పీరికి గోత్ర ఋషులు ప్రవరలు మొదలగు సమస్తము విశ్వ కర్మ పరమేశ్వరుడు మొదలుగా ఛారంపర్యము నేటికిని లభించుచునే యున్నది. ఈపౌరుషేయ బ్రాహ్మణులఘ మిక్కిలి యధికులనియు, బ్రాహ్మణులనుటకు శ్రుతులును, స్కాందపురాణ నాగరఖండము, వైవస్వతమును పురాణము, పద్మపురాణము, విష్ణుపురాణము, భారత-భాగవత-

రామాయణ మూలస్తంభ-మయమతాగమ-అగ్నిపురాణ-మానసార, విశ్వ
రక్షియాద్యనేక గ్రంథములు చెప్పచున్నవి.

25) కనుక పైనుదహరించిన శ్రుత్యాదులవల్లను-ధర్మశాస్త్రముల
వల్లను-అక్షేయపారుషేయ బ్రాహ్మణులకు ప్రథమసత్కారమును చతు
ర్వర్ణములవారిచేత పొంద నర్హతకలిగి యున్నది. కాని వైశ్యుల కర్హత
లేదు. ఇటులుండగా వైశ్యులు సకలధర్మములు తెలిసియును తమకు బ్రాహ్మ
ణులకన్న ముందు సత్కారము చేయించుకొనుటకు ప్రయత్నించడము
న్యాయమైనది కాదు. ఇందువలన బ్రాహ్మణుల చతుర్వర్ణముల వారికి శ్రుత
పరచదమేమనగా ఉభయబ్రాహ్మణ సత్కారానంతరము క్షత్రియు వైశ్యు
లను సత్కరించడము శాస్త్రవిహితమై యున్నది. కొంతమంది వైశ్యులను
ప్రథమముందు సత్కరించి ఆవల విశ్వబ్రాహ్మణులను సత్కరించుటకు
ప్రయత్నించిన యెడల ఆసత్కారము పొందని విశ్వబ్రాహ్మణులకు లోప
ముందినుగాని, శాస్త్రవిరుద్ధమైన సత్కారము పొందినవారికే లోపముంటుంది
ఇట్టి సత్కారమును జరిపినవారుకూడ అలోపములో భాగస్థులే, యగుదురు.
కాబట్టి ఉభయబ్రాహ్మణ సత్కారానంతరము క్షత్రియులలో నగ్రగణ్యుని
చిరువాత వైశ్యులలో నగ్రగణ్యుని ఇట్లు పరిశీలించి సంఘమున కొక్క
సత్కారము ప్రకారము జరుపుచుండుట న్యాయము. ఈసిద్ధాంతోపన్యాస
మును సభాసదులకు చదివి వినిపించి లోకమున ప్రకాశింపజేయడమయినది,
అతిర్వాచోపన్యాసము పూర్తిచేయడమైనది.

శ్రీవిరాడ్విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మణేనమః

సర్వప్రాణినాం సుఖజీవనమస్తు

శాంతిరస్తు

* *
*

అల్ ఫ్రెడ్ ఎడ్వర్డు. రాబర్టు దొరవారిచే వ్రాయబడిన “విశ్వ కర్మయు ఆయనసంతతి” అను చరిత్రయందు తెలియబడుచున్న విషయముల నిటరూపించుచున్నాము. మొదటిప్రకరణము 3వ పేజి (భూగర్భము నుండి త్రవ్వి యెత్తబడిన శిథిలీభూతవస్తు విశేషములను పరీక్షించుటవలన కల్గిన భూగర్భశాస్త్ర సాక్ష్యము పరిణామమును దానితో పోల్చబడినప్పుడు సాధారణ చరిత్రకాల పరిణామ మధ్వానితో నిమేషమాత్రముగ గన్పట్టునంత ప్రాచీనకాలమునకు గొంపోవుచున్నది. భూమిపై మానవుని ప్రథమ దర్శన కాలమెంత ప్రాచీనమైనను మానవజాతి వారు చారిత్రక వృత్తాంతముల నలంకరించు సమయమున మధ్యేషియా మెట్టప్రదేశములందు నివసించియుండిరి. చరిత్రమునంద దంతకాలమున రెండువస్తువుల గూర్చుట యను అర్థమిచ్చు ఆర్. అను సంస్కృతమునుండి కలిగిన ఆర్యనామమున నొప్పుచు చివర కార్యావర్తమున నిలిచిన వీరకముందు స్పష్టమగురీతిని విశ్వబ్రహ్మ, లేక విశ్వకర్మ, కుల జనకుడగు విశ్వకర్మయొక్క సంతతీయులేకాని అన్యులుకారు.

మానవుని ఆర్యకుటుంబ ప్రాచీనవంశముయొక్క యాదిమవాసము నైన పరీక్షించుటయం దింతవరకు కృతార్థుడైన మానవుడు కానరాడు. పరిషియా (పారసీక) దేశమునందలి యైరావణలోయయే యీమహాకుటుంబములయొక్క యాదిమావాసమన్న మాక్సుమల్లరు వాదమానునత కైరోపా యొక్క అర్హతనతి నిపుణతతో బయటికి గొనివచ్చిన వారలకు పూర్తిగ లాంగిపోయినది. యూరపియను పరిశోధనలుచూసి వెదకినంతవరకు ఆర్య పిండము గర్భము ధరించిన ఆదిమోరాంగ్ మధ్యేషియా యందలి యుష్ణమండల సంవాసియని తేలినది. ఈ నివాసయోగ్యమౌ గోళమున తమ ప్రథమ ప్రవేశానంతరమున ఎన్నిశతాబ్దములకు ఆర్య వీనిజాధివాసము నుండిరో గణింప నసాధ్యము. ప్రథమార్య పూర్వికుని జననమాదిగ కడ పట నాతని శిశువులు నిజస్థానమునుండి దేశత్యాగమొనర్చు వరకు అసంఖ్యాకములగు యుగములు గడచెననుట నిస్సంశయము. తాము దశదశలకు

చెదరిపోవు నప్పటికి వా రతినాగరికత నొంది యుండిరనుటగూడ నిశ్చయమే. ఏభయంకర మహోపద్రవ మవార్యమగు నేఘారకారణము వారిని మధ్యే షియా పీఠభూమియందలి తమ మనోహర నివాసములను వీడి క్రొత్తనివాసముల వెదకికొన నెన్నడు నెరుంగని వింతదేశములందు విపరీత శీతోష్ణముల ననుభవింప వలసపోవ నిర్బంధము కలిగెనో మనకు తెలియదు, చరిత్ర కెంత మాత్రము నిశ్చయముకాని యేభయంకరోపద్రవమో? ఈ ఘోరకారణమై యుండును.

ఆ నివాసవిస్వంసమును-వారు స్వగృహములనుండి చెల్లాచెదరగుటయు క్రీస్తుశకమునకు పూర్వము పదునైదు శతాబ్దములనాడు జరిగినట్లుా హించుచున్నారు. కాని యిది యూహమాత్రమే. ఈసంగతి చెప్పరానంత ప్రాచీనమైనది, ఈచెదరి పోవుట ప్రజల నకస్మాత్తుగ చుట్టపెట్టి పట్టి ప్రాణసంరక్షణార్థము హుటాహుటిగా ఛారిపోవజేసిన యేదోయొక అకస్మికోపద్రవముయొక్క భయంకర పర్యవసానముగ ఏదోయొక అనపేక్షిత కంపమువలన సంభవించినదిగా సూచించు నెల్ల చిన్నెలతో కనుపట్టుచున్నది

ఈమహాకంప ముదయించినప్పటికి వారు చాల నాగరికతతో నొప్పుచుండిరి. ఛారిపోవు ఈవలసమూకలం దొక తరంగము పశ్చిమదేశములం జొచ్చి యూరపునందలి హెల్లాసు-లేక గ్రీకుదేశమున స్థిరపడిరి. యూరపియను నాగరకతాప్రేరణము మొట్టమొదట బడసినది. గ్రీకుదేశమే! పడమర దేశము పోవుచు ఈవిద్యుదాఘాతము. రోము, స్పెయిను, ఫ్రాన్సు దేశములపై గర్జించెనుగాని, స్వాతంత్ర్య సామ్రాజ్యము జగదీర్ష్యాశయమునగు ఇంగ్లండుకంటె ప్రపంచమున ఏదేశమునకు ఈవిద్యుద్భూత మెక్కువ తీవ్రపుటదటు నొసంగిగాని, చైతన్యమిచ్చికాని, యుండలేదు.

చెన్నపురి వాస్తవ్యులగు డాక్టరు ఫలనియాగా రిట్లు వ్రాయుచున్నారు, హెలెనీఫనంఫలని మన పూర్వులశాఖ వాస్తుశాస్త్రమందును, శిల్పమందును, శిల్పసౌందర్యాభిమానులలో అత్యంత పరిపూర్ణత్వమున ఇంత

వఱకు అసదృశమైనిల్చినంత ప్రాశస్త్య మేతీరున సంపాదించెనో? అట్లే హిందూదేశమున ప్రవేశించిన మన పూర్వుల యీశాఖవాస్తు శిల్పములందు రీతివేరైనను దానితో సమప్రఖ్యాతి నార్జించెను. రాజేంద్రలాల్ మిత్రుడు తన ఇండోఆర్యన్ (హిందూఆర్య) అను సుప్రసిద్ధగ్రంథమున ఇట్లు వచించుచున్నాడు. హిందూదేశమునకు వచ్చిన యార్యులు-తమ గ్రీకుసోదరులకుగల యట్టిమేధాశక్తినే కలిగియుండిరి, స్వీకృతదేశమున వారద్దాని నెట్లుపయోగించిరో? చూడవలసి యున్నది. అశోకమహారాజునకు చాలకాలము పూర్వమే హిందూర్యులు శిలలతోనిర్మించుట బాగుగా నెఱింగియుండిరని ఆమహారాజుయొక్క శిలాస్తంభములపై రమణీయతమముగ చాతుర్యముగ చెక్కబడి చెన్నారు చెక్కడములే నిర్దిష్టముగ స్థాపించుచున్నది,

దివ్యసౌందర్య నిర్మాణమున ప్రతిమలయధిరుచి ప్రదర్శనమునే యూరపు శిలాశిల్ప కళాతత్పర్యము. మెడిసిసుయొక్క వీరసుప్రొద్బుడెలిసు యొక్క యప్రోదైటు మైలోయొక్క వీనసుఅను విగ్రహములిందుల కుదాహరణములు. ప్రొద్బుడెలినుండను శిల్పి నిర్మించిన యప్రోదైట్ దేవతా విగ్రహము ప్రాచీన విగ్రహము లన్నిటిలో అతిప్రఖ్యాతి గాంచెను. ప్రాచీనులగు చీడియ లద్దానిని అమహాశిల్పాచార్యుని యొద్ద కొనిరి, ఆదేశస్థులు తిథినియా దేశరాజగు నికామెడిసుండు వారిదేశీయ ఋణమును ఆవిగ్రహ మూల్యముగా ఇచ్చివేయుడని చెప్పినను, ఈయద్భుత శిల్పనిర్మాణమును, విడువనొల్లరైరి. తరువాత యీవిగ్రహమును కన్స్టాంటినోపిలునకు మార్చగా అచట నది జస్టినియనుని పాలనమున క్రీ. శ. 50 సంవత్సర కాలమున కల్గిన మహాగ్నిజ్వాలలోఁబడి నశించెను. అమూల్యముగ వస్తువున కెట్టి విచారక రావసానము? గ్రీకు విలాసిని (స్టైరిణి) చరిత్రమున తెలుగబడిన మహాసౌందర్యవతి శిరోరత్నమగు ఫెరినియొక్క దివ్యమంద రాకృతిని అనుసరించి నిర్మించబడినది, థిఫీనియను ప్రభుత్వము వారామెపై తన జారత్వమునకు వ్యాజ్యము తెచ్చిరి, ప్రవక్తయగు హైపెరియడిసు డామెపక్షమున వాదింపబూనుకొనెను. న్యాయవాదు లామెను విచారించ నా

సీనులై యుండిరి. అప్పుడు హైఫెరియడినుడామె పక్షమున నొక్కటియొక్కే ప్రతివాదము. నన్ను రక్షింపుడని వేడెను. ఫెరినుడామెను నీమొలపై నున్న వస్త్రమును తీసివేయు మనెను, ఆమె తీసివేసినంతనే సభ మొత్తము ఆమె వైపుననే చూచుచుండిరి. ఆలాయరు అధికారితో ఆమె వైపు చూచుచున్న వారిని వారింపుమనెను, ఆ న్యాయమూర్తులకు నేత్రపర్వ మొనర్చిన ఆ యద్భుత రూపరేఖా విలాసములతో మోహవిభ్రాంతికములై యుండుటచే వారామెను వెంటనే నిర్దోషియనివిడుదలచేసిరి. అప్పుడప్పు డేయేధిన్సునందలి యువకులెల్లరుగూడి యామెకు గౌరవచిహ్నముగ అతివ్యయమొనర్చి ఇతర మాసవ జీవితము నెన్నడు నొందని కృతార్థతనొంది యుండని మహాగౌరవమును నిర్మలమగు సువర్ణమయ విగ్రహమును నిర్మించిరి. ఏమి సౌందర్యము? నీతి బాహ్యతచే ఆవరింపబడియుండియు లోకమున నెల్లరు దన పదములకడ వ్రాలజేసి మ్రొక్కించుకొన సమర్థముగదా ?

క్రీ. శ. 1884 నవంబరు 21 కాడ్వాల్డరు వాడిబారిష్టరు. మెట్రాన్ ట్రైమునందు విశ్వకర్మ వర్ణమునుగూర్చి మాట్లాడుచు ఇట్లు వ్రాసెను. టిచ్చి మీ రాష్ట్రమున రెండువేల సంవత్సరముల నాటిది. తచ్చిహ్నములు కొన్ని దేవాలయములపై చెక్కబడి యున్నవి. ఈజాతి ఖచితమైన బ్రాహ్మణవర్ణము. స్వతంత్ర పరిశ్రమచేసిన డాక్టరు ఎం. ఎ. సి. బర్నలు గారు ప్రస్తుతము తంజావూరు బృహద్ద్రావిడాలయము నందున్న మూల స్తంభమును గ్రంథముయొక్క అతిక్రాచీన ప్రతినొక దాని నుదహరించుచు ఇట్లు చెప్పుచున్నాడు, ఇది యీశ్వర షణ్ముఖసంవాదమై అయిదు శాఖల శిల్పాలయొక్క వేదములను చెప్పచు ఐదు వేదముల నామములను చెప్పి యిప్పుడు విప్రులు చెప్పుచున్నవి సరియైనవి కాదని చెప్పబడుచున్నవి. పూజ్యులగు డె. యి. వాడ్ ఫీల్డును మఱియొక పండితుడు క్రిష్టియన్ కాలేజీ మాగ్నేజైన్ కి వ సంపుటము 281 పుట. యందిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. తమయం దనేకులు, కజ్జ, ఇత్తడి, రాగి పనులు చేయువారుగనున్న స్వర్ణ కారకులెల్లరు తమకు తామే వేదములయందు తమ కధికారము కలిగి తమ

కర్మకాండయే కలిగిన యొకతెగ బ్రాహ్మణులుగ నున్నారు. హిందూ
తన హిందూదేశచరిత్రమున ఆర్యనాగరకతను గూర్చి చెప్పుచు ఇట్లు
వ్రాయుచున్నారు. వేదములయందు పేర్కొనబడిన ఆర్యజాతు లనేక లోహ
ముల నెఱిగియుండిరి, వారిలో ధారుకారులు, ఇతర శిల్పులేకాక లోహకారులు
తామ్రకారులు స్వర్ణకారులుకూడ నుండిరి. హైందవప్రామాణికులయందు
రాజేంద్రలాల్ మిత్త్రుడు తన ఇండో ఆర్యన్ (హిందూ ఆర్య) యందీ
యభిప్రాయమును గట్టిగ బలపరచియుండెను. ఈయదాహరణముల మొత్త
పుబలమున ఈవిశ్వకర్మ వంశజులు నిశ్శంకిత బ్రహ్మత్మ కలిగి వేదముల
యందు పేర్కొనబడిన బ్రాహ్మణులే యై యుండుటచే వారే స్వచ్ఛమైన
ఆదిమ బ్రాహ్మణులని స్థిరపడుచున్నది, బ్రాహ్మస్థానమునకు విశ్వబ్రా
హ్మణులకుగల అధికారములను తమకు తామే తమప్రారంభర్యముగ ననుభ
వించుచున్నారు. హిందూదేశ బ్రాహ్మణులకును సింహళదేశ బ్రాహ్మణుల
కునుగల యున్నతస్థానము ఆధునిక బ్రాహ్మణులకును గోపీలకును కదల్ప
శక్యముకానంత దృఢముగా స్థాపించిన పవిత్రశాస్త్రముల ఆపృచ్ఛనీ యాధి
కారముల ముందీ స్వతంత్ర పండితుల ప్రమాణములుకూడ వెలవెల
చో వుచున్నవి.

“20వ పేజి 5 వ ప్రకరణమున” ఇట్లున్నది. మహాసమ్మతుడను
రాజు సూర్యవంశీయుడను ప్రసిద్ధియుండెను. అనగా సూర్యుడు విశ్వకర్మ
కుమారులు అయిదుగురిలో నొకడగు విశ్వజ్ఞుడను బ్రాహ్మయే మహాంతీన
గరమునగల విశ్వబ్రాహ్మణులు స్వచ్ఛమైన బ్రాహ్మణులు. ఆమహాంతీనగర
మేమందోటి నగరమని వికృతిచెందినది. వ్యాసుడను ఒక దుర్మార్గుడు తన
అసూయాబుద్ధితో కుట్రపన్ని ఆపట్టణమును ధ్వంసముచేయించెను. “మందో
టీనార్ధరన్ ప్రావిన్సు (ఉత్తరరాష్ట్రము) నందలి స్వాకు 13 మైళ్ళదూరమున
కొలంబోనుండి జిఫ్నాకుబోవు ప్రధాన మార్గమున నున్న గ్రామము దానికి
తూర్పున కొలది దూరమున నున్న పురాతన గ్రామ జీర్ణశేషము లొక
స్వర్ణకారసంఘ వాసస్థలమని యైతిహ్య గాధకలదు. మహాంతీనగరము

క్రీ. పూ. 600 ఏండ్లనాటి కథ. అయస్కాంత దుర్గసహితమగు ఆపట్టణమును ఛాలించుచున్న రాష్ట్రరాజశేఖరులందు వసించియుండిరి. వేదవ్యాసుడనడుమ కూడ్రకుల సంఘాత కృష్ణద్వైపాయన వ్యాసుడు పౌరులందు కలతలు కల్పించి భర్తృలహరి రాజును ఆపట్టణముపై నుసికొల్పి యాపట్టణమును ముట్టడింపజేసి దానిని తగులబెట్టించెను. “సిలన్ గజటీర్” అను సింహాశస్థల నిఘంటువు నందీవిషయము 158 పుటయందు కలదు, విశ్వబ్రాహ్మణులు ముప్పుతిప్పలతో నుండగా ధరణిమహారాజును వాడా గ్రామమును ఆక్రమించుకొని యుండుట చూచి దేశాయి పెద్దన్నగారు దుష్టులను పొరబోలి యాప్రదేశము నటులేయుంచెను.

కాష్ఠ వాహన రాజు

బోధిరాజును ఒకరాజుయొక్క ప్రధాన పట్టణమునకు కోకనద పట్టణమని పేరుపెట్టి నిర్మించి నవాడు కాష్ఠవాహనుడు. అట్టి రహస్యాత్మకమైన పట్టణము పూర్తికాగానే ఆరాజు దుర్బుద్ధికలవాడై ఆశిల్పాచార్యుని తన పట్టణమునుండి వెడలగొట్టెను. అనగా అతని రహస్యములు శిల్పాచార్యునిద్వారా శత్రువులు కొందురేమో? అని సందేహము నొక సాకుగా లోకమునకు చూపి, అట్టి దుర్మార్గమునకు పూనెను, ఆ శిల్పాచార్యుడా ప్రదేశమునుండి హిమాలయము చెంతకుబోయి హిమాలయమున నొక పట్టణమును నిర్మించుకొని యుండునుండి ఆప్రదేశమును కొంత ఆక్రమించుకొని పరిపాలనము చేయుచు కాష్ఠవాహన మహారాజునిపించుకొనెను. ఆ పట్టణముకూడ గోడలు లేకుండ దారువులతో నిర్మాణము చేసియుండుటచే అది కాష్ఠమందిరమని వాడుక చెందెను.

పట్టాభిషేకమున పై శ్వశర్మణుల ప్రత్యేకాధికారము

పవిత్రశ్వత్థ వృక్షశాఖను సింహాశమునకు గొనిపోవు రాజకుమారి సంఘమిత్రవెంట జన్న యెనమండ్రి పై శ్వశర్మణ రడలాలను దేవనంపి యతీశ నృపు డసామాన్య గౌరవమున నాదరించె. శ్రీసంగనరాజునకు పట్టాభిషేక మొనర్చిన పండితకుల విశ్వశేఖరు డారడలాలం దొకని సంతతి

యుడు సంకర వివాహములచే సంతానాభివృద్ధి గాంచ నొల్లకుండుట యీ గొప్ప కుటుంబముల ప్రత్యేక స్వభావము. వారు సింహాళ ప్రజలం దితరులతో మిశ్రమగుటకు నిరాకరించు ప్రత్యేక ఛాగముగా నుండిరి, ఈసాంఘిక విశేషము సింహాళమందలి వైశ్వకర్మణ ఘనకుటుంబము లందెంతయును కనుపించును, మహాల్మప్రక్రమ బాహురాజు పట్టాభిషిక్తుడు గాదలంచినప్పటికి ఆయెనమండ్రుతరచ్చా రడలాల వంశములు ఇంచుమించుగా నశించి ఆవంశక్రమమున కడపటిది యగు సప్తవర్ష ప్రాయముగల యొకబాలిక మాత్రము మిగిలియుండెను. రాజామెను తన నగరుననే పెంచి తుదకు వివాహమాడి ఆమె వలన అహోపండితుడను నొక పుత్రుని బడసె, ఈతడే పిదప రాజగు తన తండ్రి మస్తకమున మకుటముంచె, తరువాత చరిత్రము నందీతడు పండిత నీలముడన బడగె.

సింహాళదేశ పండితరాజగు ఘనత గాంచిన ప్రక్రమబాహుడు పండిత రాజశేఖరునిచే పట్టాభిషిక్తుడయ్యె. ఈతడు పైన పేర్కొనబడిన పండిత నీలముని వంశమున జనించె, అతడు గాంచిన యువకారముల యెడల కృతజ్ఞుడై రాజాతని కెనిమిది గ్రామములనిచ్చి బహూకరించె. పండిత ప్రక్రమబాహుడు తమ పట్టాభిషిక్తు గాంచిన యాచార్యునకు తన పేరిట ప్రక్రమాచారి యను నాపమొనగె. పెరదేనియలో ఛాలించిన విక్రమబాహు రాజు కొత్తాయందలి నల్వరు వైశ్వకర్మణ పండితులచే పట్టాభిషిక్తుడయ్యె. పట్టాభిషేకానంతర మాఘాఛాలుడు ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క గ్రామమును మాన్యముగా నిచ్చెను.

(6వ ప్రకరణము 22 పుట) వ్యాసుడు వైశ్వకర్మణుల (విశ్వబ్రాహ్మణుల)

మతాధికారమునకు భంగమొనర్చుట.

వైశ్వకర్మణుల రాజకీయాధికార విధ్వంసమందు కృతకృత్యుడై యొక నీయుషియే తస్మాత్తాధికారమునుగూడ నడుగంట చేయబూసె. స్వచ్ఛ మైన ఆదిమబ్రాహ్మణులగు విశ్వబ్రాహ్మణులే జంబూద్వీపమున ఛాలించి

సర్వరాజకుటుంబములకును, మతగురువులై యుండిరి. ఇట్టి ప్రబలస్థితినుండి వారిని తరిమివేయ వ్యాసుడు తన తంత్రజాలమును పన్నజొచ్చె. సోరీన్ పరిమళరాజు (పరిమళచోళుడు) కాలమున వ్యాసుడు స్వర్ణకారులను

తప్పించి తన్ను తన కుటుంబమును రాజకుటుంబపు టాచార్య పీఠమున ప్రతిష్ఠింపుమని యారాజును ప్రేరేపించెను, ఛాప మీఠార్థన కఠినముగా నిరాకరింపబడె. ఇతలో రాజు మృతినొందగా నతని తమ్ముడు షణ్మువి చోళుడు సింహాసన మధిష్ఠించె. వ్యాసుడీ నూతన రాజుకడకేగి మునుపటి వలె ప్రార్థించి మరల పరాజితుడయ్యె, కాని యీతిరస్కారమును పట్టు దలతో రెచ్చజేసి మరల ప్రయత్నమునకు పురికొల్పెను. పరిమళచోళు డను రాజుకు ఒక లంజ యుండెను. అద్దాని కొడుకు కళింగుడను పేరుతో బిలువబడుచుండెను. ఆతడు పరమ దుర్మార్గుడు. పూర్వప్రతిజ్ఞతో ఒట్టు పెట్టుకొని ఆసగొల్పబడిన కళింగుడు. పదంపడి కావించిన మహాఘోరఛాతక మునుబట్టి చూడ వ్యాసుడును దుష్టత్వమున నాతనికి అణుమాత్రము తీసి పోని వాడు గాఢనుట స్పష్టము, వ్యాసుడీ కళింగునిజేరి తన్నును తన కుటుంబమును రాజు గృహాచార్య పీఠముననుంప నొప్పుకున్నయెడల అప్పుడు ఛాలించుచున్న చక్రవర్తిని చంపి, సింహాసన మాక్రమింప నాతనికి తోడ్ప డుమ నని ప్రతినసల్పె. ఇందు వ్యాసుడు సంపూర్ణముగ కృతార్థుడయ్యె. వ్యాస సహాయమున కళింగుడు పినతండ్రిని చంపి గద్దెయెట్టె. ఈబాలరాజు వైశ్వకర్మణులే నెల్లయెడల మతగురువులుగా నంగీకరింప బడుటచే వారి కపకృతి నెంచకయే వ్యాసునికి తానొసర్చిన యుపకారమునకు వాగ్దానము చెల్లించుకొన నెంచె. పవిత్ర గౌరవముల నిరువాగుల వారికిని పంచిపెట్టు టతో నిరువురిని సమాధాన పఱచజూచె. కాని యాత డిసుమంతయు సను మానింపని ప్రాతము నుండియే ప్రతిఘటన ముత్పన్నమయ్యె. వైశ్వ కర్మణు లీకోర్కెను అత్యాగ్రహమున తృణీకరించిరి. కళింగుడును కుపి తుడై ఆగౌరవస్థానమును వ్యాసునకు అతని కుటుంబమునకు నొసంగె. ఇది అత్యంత విషమ పర్యవసానముగా పరిణమించె. విశ్వప్రాహ్మణు

లిక మతసంస్కారము లను సలుపకుండుటచే ప్రజలు వ్యవసాయాదుల నుల్లంఘించిరి. వ్యాసుడును ఇందులకు తగినవాడే. రాజుచే తనను చేరిన వారెల్ల కుడిచేతి వారనియు, కడమ వారెల్ల ఎడమ చేతివారనియు, చాటింప జేసె, చెన్నరాజధాని యందలి సాంఘిక పరివర్తన నారంభమిట్టిది. ఇప్పటి నుండి విశ్వబ్రహ్మ లేక స్వర్ణకారకులస్థుల-పరిచ్యుతియు-తదితర జాతుల యభివృద్ధియు, ప్రారంభమయ్యె.

(7 వ ప్రకరణము-23వ పుట)

చెన్నరాష్ట్రీయ వై శ్వకర్మణులు

గతానేక శతాబ్దముల నుండి చెన్నరాష్ట్ర విశ్వబ్రాహ్మణులు హిందూ సంఘమున ఆధిపత్యమునకై యిప్పుడు బ్రాహ్మణులన ఐరగుచున్న వారితో ఘనతమీర హోరాహోరీ పోరునల్పిరి, వారి సంగరము లన్నియు ప్రస్తుత గోబ్రాహ్మణులతోనే, హంటర ద్దానిని గట్టిగ బలపరచుచు ఇట్లు చెప్పు చున్నాడు. స్వర్ణకారులు బ్రాహ్మణాధికారము నతితీవ్రముగ నిరోధించి పవిత్రసూత్ర యజ్ఞోపవీతధారులై మతోపదేశ కాచార్యాది నామములతో వ్యవహరించుచు ఛారమార్ధిక మార్గదర్శకులు తామేయని తరతరములనుండి వాదించుచుండిరి. ఇరుపక్షములకునుగల యాస్థిరరూపము దాల్చిన స్పర్థ వలన పెక్కుతగవు లుద్భవింప పలుమాటులు న్యాయస్థాన మధ్యవర్తి త్వ మవశ్యమయ్యె.

ఇందు మొదటి వ్యాజ్యమగు నెం. 18-1894 సం॥ మచిలీపట్టణ అసిస్టెంటు మేజిస్ట్రేటుగారి కోర్టున కరిగెను. ఫిర్యాది ప్రభుత్వమువారు ఎదిరి శివకోటి వీరభద్రుడు. ఇన్ డిక్టిమెంటు (దోషారోపణము) నందారో పింపబడిన యపరాధ మేమనగా ఒకతెగవారిచే పవిత్రమైనదిగ చూడబడిన యొకవస్తువును వారిమతము నవమానించు నుద్దేశముతోగాని, ఆ మను ష్యులు తమ మతమున కది నిందగా పరిగణింప వచ్చునని, తా నెఱింగి యుండిగాని, మైలపఱచుట (అపవిత్రము చేయుట) మూలమున ఇండి

యన్ పీనల్ కోడ్స్ సెక్షన్ 295 ప్రకారము శిక్షింపదగిన నేరము చేయుట అభిప్రాయము, నిరపరాధియని తీర్పు. ఈరీతిగా నున్నది. ఈ వ్యాజ్యము ప్రథమమున బందరు స్టేషనరీ మేజిస్ట్రేటువారిచే గైకొనబడినది. కాని యెదిరి తరపు న్యాయవాది ప్రార్థనపై దానిని డిస్మిట్టు మేజిస్ట్రేటుగారు నా యొద్దకు మార్చిరి. కులముచే స్వర్ణకారుడైన యెదిరి గడచిన మహాశివ రాత్రి నాటి రాత్రి రుస్తుంబాదా మచిలీపట్టణమున నున్న కాశీవిశ్వేశ్వర స్వామి యొక్క ఆలయమున చొచ్చి నారికేళజలమును లింగముపై ప్రోక్షించుట, మూలమున అభిషేకక్రియ నాచరించినాడనియు, అందుచే బ్రాహ్మణులు తమ మతమును నిందింప పలుపబడెననియు, లింగము మైల పరుపబడినదనియు, సంప్రోక్షణ (పరిశుద్ధము) చేయుట అవశ్యమనియు నెంచి రన్నదే యీఫిర్యాదు.

1885 సం॥ నెం. 421-422 క్రిమినల్ రివిజన్ కేసులలో తీర్పు చెప్పిన ఇరువురు పండిత న్యాయమూర్తులు భిన్నాభిప్రాయములై యుండిరి, కాని యీ విషయము సంపూర్ణ న్యాయపీఠము, యెదుట పెట్టబడి యుండక పోవుటచే ప్రామాణ్యములగు తీర్పు లోపముగ నున్నది, కావున సెక్షన్ 295 భిన్న మతావలంబులే యందేకాని కులవైషమ్యావేశితులగు భిన్నవర్ణ స్థుల యందు వర్తింపదనుటకు తగిన కారణములు లేవు. అన్న భిన్నాభిప్రాయములై స విద్వాన్ న్యాయమూర్తిగారి విముఖాభిప్రాయమునెడ గౌరవము చూపుచు “మైలపరచుట” యను మాట తొలుతటి యర్థమును కోల్పోయి యితరస్థలములందు వలెనే, యచటను “ఆచార కర్మప్రకారము మైలపఱచుట” అని గ్రహించవలెనన్న జస్టిస్ ముత్తుస్వామి అయ్యరుగారి యభిప్రాయమును స్వేచ్ఛగ ననుసరింప వచ్చునని తలంచితిని. నెం. 295-298 లా నేర్పఱచుటయందు దొమ్మిపోరాటములందు పరిణమింపగల సర్వకాలముల నణగదొక్కుటే శాసన నిర్మాతగారి ముఖ్యోద్దేశము. ఈపురము నందే తమ యధికార స్వాతంత్ర్యములను సంరక్షించుకొన ప్రయత్నించుచున్న కోమట్ల (పైశ్యుల) కును, బ్రాహ్మణులకును, కల బలవన్మత ద్వేష

యన్ పీనల్ కోడ్స్ సెక్షన్ 295 ప్రకారము శిక్షింపదగిన నేరము చేయుట అభిప్రాయము, నిరపరాధియని తీర్పు. ఈరీతిగా నున్నది. ఈ వ్యాజ్యము ప్రథమమున బందరు స్టేషనరీ మేజిస్ట్రేటువారిచే గైకొనబడినది. కాని యెదిరి తరపు న్యాయవాది ప్రార్థనపై దానిని డిస్మిట్టు మేజిస్ట్రేటుగారు నా యొద్దకు మార్చిరి. కులముచే స్వర్ణకారుడైన యెదిరి గడచిన మహాశివ రాత్రి నాటి రాత్రి రుస్తుంబాదా మచిలీపట్టణమున నున్న కాశీవిశ్వేశ్వర స్వామి యొక్క ఆలయమున చొచ్చి నారికేళజలమును లింగముపై ప్రోక్షించుట, మూలమున అభిషేకక్రియ నాచరించినాడనియు, అందుచే బ్రాహ్మణులు తమ మతమును నిందింప పలుపబడెననియు, లింగము మైల పరుపబడినదనియు, సంప్రోక్షణ (పరిశుద్ధము) చేయుట అవశ్యమనియు నెంచి రన్నదే యీఫిర్యాదు.

1885 సం॥ నెం. 421-422 క్రిమినల్ రివిజన్ కేసులలో తీర్పు చెప్పిన ఇరువురు పండిత న్యాయమూర్తులు భిన్నాభిప్రాయములై యుండిరి, కాని యీ విషయము సంపూర్ణ న్యాయపీఠము, యెదుట పెట్టబడి యుండక పోవుటచే ప్రామాణ్యములగు తీర్పు లోపముగ నున్నది, కావున సెక్షన్ 295 భిన్న మతావలంబులే యందేకాని కులవైషమ్యావేశితులగు భిన్నవర్ణ స్థుల యందు వర్తింపదనుటకు తగిన కారణములు లేవు. అన్న భిన్నాభిప్రాయములై స విద్వాన్ న్యాయమూర్తిగారి విముఖాభిప్రాయమునెడ గౌరవము చూపుచు “మైలపరచుట” యను మాట తొలుతటి యర్థమును కోల్పోయి యితరస్థలములందు వలెనే, యిచటను “ఆచార కర్మప్రకారము మైలపఱచుట” అని గ్రహించవలెనన్న జస్టిస్ ముత్తుస్వామి అయ్యరుగారి యభిప్రాయమును స్వేచ్ఛగ ననుసరింప వచ్చునని తలంచితిని. నెం. 295-298 లా నేర్పఱచుటయందు దొమ్మిపోరాటములందు పరిణమింపగల సర్వకాలముల నణగదొక్కుటే శాసన నిర్మాతగారి ముఖ్యోద్దేశము. ఈపురము నందే తమ యధికార స్వాతంత్ర్యములను సంరక్షించుకొన ప్రయత్నించుచున్న కోమట్ల (పైశ్యుల) కును, బ్రాహ్మణులకును, కల బలవన్మత ద్వేష

మగుటచే నిచట విచారింప నక్కరలేదు. మీదు మిక్కిలి యాతడు బ్రాహ్మణుల సవమానింపనెంచి యున్నయెడల తన యుద్దేశమును సంపూర్ణముగ స్పష్టపఱచియే యుండును. నిజముగ నాత డభిషేకము చేయుచున్న సమయమున ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు చెంతనే నిలువంబడి యుండిరి, అతడు స్వర్ణకారుడైనట్లు తమకు తెలియకని వారు చెప్పిరి. వా రాతడు బ్రాహ్మణుడే అనుకొనిరి, వివక్షించు సాధనము కేమియులేవు. అర్చకు డతనిని స్వయముగ నెరుగక పోయిన యెడల అతడు పూజావిధి గావించుకొనిన తరువాత ఈసంగతి యెవరికి నెరుగబడక చల్లగ వెడలి యుండెడివాడు. పైగా ముద్దాయి తాను కులముచే విశ్వబ్రాహ్మణుడనియు వృత్తిచే ఆగసాల యనియు, చెప్పుచు కొంతమంది విశ్వబ్రాహ్మణుల రావింప వారెల్ల బ్రాహ్మత్యముగలదనియు అభిషేకముతో సహితము బ్రాహ్మణకర్మ లన్నియును చేసికొన వచ్చుననియును, చెప్పిరి నాచీ విషయమును నిర్ణయింప నధికారము లేదు. ఇది రెండుపక్షముల వారికిగూడ తెలిసియే యుండవలెను. ఈ విషయమును తీర్చుట మతసభయొక్క కర్తవ్యము. ఐనను వీరి (ముద్దాయి తరపువారి) పోరు తప్పక యధార్థమైనదే యని నేను నిశ్చయించుచున్నాను. వారు తాము పరిపూర్ణముగ నమ్ముచున్నట్లు కాన్పించు ననేక ప్రమాణ గ్రంథములను, అనేక ఐతిహ్యములను, ఎదుట బెట్టిరి. ఇంతేకాక కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట ఈపురమునందే అందు ముఖ్యవిశేషముగ పలుకు బడిగల యొక బ్రాహ్మణుని అధ్యక్షత క్రిందను జరిగి, విశ్వబ్రాహ్మణుల బ్రాహ్మణుల బ్రాహ్మణాధికారము లంగీకరింపబడిన సభావిషయముగల యాదస్తునుగూడ సమర్పించిరి. దీనిచే దురుద్దేశము వినిశ్చితముగ శూన్య మగుచున్నది. తనకృత్యము బ్రాహ్మణులు తమ మతమునకు పరాభవముగ భావింపఁచుచునని ముద్దాయికి తెలియునా? అతడెట్లు తెలిసికొన గలుగును? తన యెఱుక నీయాలయముననే విశ్వబ్రాహ్మణులనేకు లభిషేకమునరించి యున్నట్లును, ఎట్టి ఫిర్యాదు జరిగియుండనట్లును, ఎట్టి సంప్రేక్షణయు, జరిగి యుండనట్లును, ముద్దాయి సాక్ష్యమువలన తెలియుచున్నది. సాక్ష్యమువలన స్పష్టపడినంత వఱకు ఈయభిషేకాధికార వివాదముపురము నందలి ప్రస్తుత

కలహముచే కలుగలేదు, ఆతని (ముద్దాయి) సోదరుడే ఒకప్పుడు విచారింపబడి అపీలుపై నిర్దోషిగా విడువబడినాడు. కడకు తన యధార్థోద్దేశమున మైలపటచుట కానట్టి యొకపని ఎవరి మతమునకు గాని, తుదకు బ్రాహ్మణ మతమువంటిదే యగు తన మతమునకు గాని యవమానముగ అతడెట్లెంచగలడు? అదివఱకెప్పుడు ఈ యాలయమున కరిగియుండ దని ముద్దాయి తన్నభిషేకముచేయ నిషేధించు నెట్టి నిబంధనగాని. యెరిగి యుండలేదనియు, ఆతడా పూజావిధి వాస్తవముగ భక్తిసంబంధమైనదే యని యెంచి మహాశివరాత్రినాడే కాశీవిశ్వేశ్వరస్వామివారి యాలయమున అభిషేకము చేయుటచే కల్గునని సాక్షులు చెప్పుచున్న అతిశయమగు పుణ్యమును సంపాదించు నుద్దేశముతోడనే యీపని చేసినాడనియు, నాయబ్రాహ్మణము. కాబట్టి క్రిమినల్ ప్రొసీజరుకోడ్ సెక్షన్ 258 ప్రకారము నిర్దోషిగా విడుదల కావలెను.

జె. డబ్లియూ. హూడెన్.

రెండవక్లాసు అసిస్టెంటు మేజిస్ట్రేట్

విశ్వబ్రాహ్మణుల ఆదిమస్థానము

ప్రొఫెసర్ విల్సన్ గారు 'శ్వేత' తెల్లనివాడు. 'శ్వేతాత్మ' తెల్లని గుఱ్ఱముగలవాడు. 'శ్వేతశిఖ' తెల్లని జుట్టుగలవాడు. 'శ్వేతలోహిత' తెల్లని రక్తముగలవాడు, అను నల్వరు వైవబ్రాహ్మణులుగూడి 'శ్వేతద్విప' తెల్లని ద్వేదమునకు బోయిరని చెప్పుచున్నారు.

మన పూర్వులు మన కొసంగిన సంస్కృత గ్రంథముల నవలోకించిన మానవజాతి యందలి అర్యవంశజుల కాదిమనివాసము మహామేరువని తెలియగలదు. ఈమహామేరువు మీదనే విశ్వకర్మ వంశ పూర్వులలో నొకడగు త్వష్టప్రజాపతి కాంతిమయ పట్టణమగు తన తేజోవర్తపురమును నిర్మించుకొనెనని చెప్పుదురు. దాని సమీపముననే శ్వేతభూమియు శ్వేతద్విపము కలదు.

నిత్యసంగర నిమగ్నులగు ఈ పక్షద్వయము వారికి జరిగిన రెండవ వ్యాజ్యము వలన బ్రాహ్మణస్థాన గౌరవముల అధికారము వివాదమున బడి ప్రాచుఖ్యత వహించె. ఇది ద్రవ్యవివాద సంబంధమయిన విషయము. ఇందువలన ప్రస్తుత బ్రాహ్మణుల నీచసంబంధము బట్టబయలయ్యెను, వేదములందు పేర్కొనబడిన సరియగు ఆదిమ బ్రాహ్మణులుగ నెంచబడు నధికారము స్వర్ణకారులదే యని స్థిరముగ స్థాపింపబడెను. ఈ వ్యాజ్య మిట్లుద్భవింపనది. క్రీ. శ. 1818 సం॥ చెన్న రాజధాని చిత్తూరుజిల్లా సదుద్దేరి గ్రామమున కొందఱు విశ్వబ్రాహ్మణులు వివాహశోభన మొన రించుచుండిరి. మార్గసహాయాచార్యులను నాయన గురువుగ ప్రవర్తించు చుండెను. స్వర్ణకారులకును, ప్రస్తుత బ్రాహ్మణులకును, పైవాహిక కర్మలందెట్టి భేదమును లేదని మొట్టమొదటనే తెలిసికొనుట యవశ్యము - రెండును సరిగ నొక్కేరీతిగా నుండును.

7 వ ప్రకరణము 29 వ పుట

పంచాంగం గుండయ్య అనునా పురమందు యొక దుష్టబ్రాహ్మణుడీ యాచారమును బలవంతముగ నడుగంటజేయ సుద్దేశించి యా స్వర్ణకారుని యావరణలోనికి దండెత్తిపోయి వివాహస్థలము యొద్దకు తొచ్చి పందిరి పీకివైచి యల్లకల్లోల మొనరించి కుటుంబమునకు చాల హాని కలిగించె : మార్గ సహాయాచార్యులు రాసు నిజమగు దేవ బ్రాహ్మణుడనియును వివాహము చేయించు సాధికారము తన యందును, తనదోటి బ్రాహ్మణుల యందునే యుంచబడినదనియు మొండిపట్టు పట్టె. తరువాత సుభయ పక్షములవారును తమ తమ తగవులను తీర్చుకొన విద్వాంసులగు 1. విశ్వనాథశాస్త్రి. 2. నాగోడీరావు. 3. షణ్ముఖపండితులు 4. సుబ్బారాయ మొదలి, 5. పెండరామనాయుడు గారులు కలిగిన పంచాయితీ సభామద్య వర్తిత్వము సంగీకరించిరి. పంచాయతి వారతి చాగరూకమగు పరిశోధన పైని వివాద విషయములన్నిటియందు సంపూర్ణముగ స్వర్ణకారుల పక్షముననే తీర్పుయిచ్చి వారే సరియగు ఆదిబ్రాహ్మణులనియు

అందుచే వివాహవిధి జరిగింప నధికారము కలదనియు, నిర్ధారణ చేసిరి. విద్యచ్ఛేదగుడగు వెల్లావంశీయ సోమసుందరపిళ్లగారిట్టి కర్మలను విధులను జరిగించుకొన నీ దేవబ్రాహ్మణుల కధికారమున్నదని బోధింపగా గుండయ్య కోపోద్దీపితుడై ఆ యుపదేశమును తిరస్కరించి పంచాయితీవారిపై అక్రమ ప్రవర్తన దోషమారోపించి సభయందల్లరి గావించె. మార్గసహాయాచార్యులు గుండయ్యపై ఆయన దౌర్జన్యమునకై వ్యాజ్యమును తెచ్చెను. పదునైదుగురు సాక్షులవలన నేరము ఋజువైనది, గుండయ్యయు, ఆతని యనుచరులును జరిమానా విధింపగా భరించిరి.

మేజిస్ట్రేటుగారీ యవిధేయుడగు గుండయ్యపై నీ దుర్మార్గులగు తదనుచరులపైని దావా తెచ్చుకొమ్మని మార్గసహాయాచార్యులను సలహా యిచ్చిరి. ఇట్టి దావా ప్రారంభమైనది.

వాదులు

- 1 వెళ్లయాచార్యులు
- 2 మార్గసహాయాచార్యులు
- 3 రుద్రాచార్యులు
- 4 వెంకటాచలాచార్యులు
- 5 నల్లాచార్యులు
- 6 కులందయాచార్యులు
- 7 చిన్నకణ్వాచార్యులు
- 8 అరుణాచలాచార్యులు
- 9 మహాదేవస్థపతి
- 10 వరదాచార్యులు
- 11 దక్షిణామూర్తి
- 12 స్థపతి

ప్రతివాదులు

- 1 పంచాంగం గుండయ్య
 - 2 అరుణాచలయ్యరు
 - 3 వెంకటసుబ్బశాస్త్రి
 - 4 విశ్వపతిశాస్త్రి
 - 5 దొడ్డాచారి
 - 6 ఇక్కియూరు కేశేఖర్
 - 7 వ్యాసశాస్త్రి
 - 8 సూర్యనారాయణశాస్త్రి
 - 9 జ్యోతిశాస్త్రి
 - 10 నందవాసి సిరస్తారు
- ప్రతివాది వకీలు అరుణాచలమొదలి

వాది వకీలు అబ్దుల్ సాహెబ్

వాదులు చూపిన ప్రమాణగ్రంథములు

ఏమియు లేవు

1 చుజుర్వేదము, 2 పురుషసూక్తము

3 మూలస్తంభము, 4 వజ్రసూచి

5 వేమన పద్యములు 6 కపిల గీతావళి

వాది సాక్షులు

1 అండియప్ప మొదలి 2 శంకరనారాయణచెట్టి

3 గోపిచెట్టి 4 అప్పలస్వామివల్లి

5 వెంకట సుబ్బనాయకం

వ్యాజ్యమిట్లు వక్కాణించుచున్నది.

11 వ ప్రకరణము 45 పుట

చెన్నపురి వాసులగు డాక్టర్ అండిగారిట్లు వ్రాయు చున్నారు. సాధారణముగ మనుమయు అనబరగు సానగు సనాతనులు, దేవభూమి, దివిజావాసమున జీవించుచుండిన సమయముననే వారనేక యాగములు లేక బటలొనర్చిరి. దేవస్తోత్రములు గీర్తించిరి. ఈ కీర్తనలు ప్రథమమున మంత్రములుగను, పిదప వాక్యములుగను, అనంతరము సూత్రములుగను, మారి క్రమముగా జన్మస్థానము, ఆదిస్థానము, ఉపస్థానములగు అ. ఉ. మ. అను అక్షర సంయోగము వలన యేర్పడిన 'ఓం' అను అవ్యక్త శబ్దమగు ప్రణవముతోగూడి తుదకు వేదాకృతి దాల్చి పూజితములయ్యె. వేదవిషయ మంతయు ఖండములుగ చెప్పబడినది. అవి కాలక్రమమున వాడుక నుండి తప్పిపోగా రావణుడు వానిని సమర్థింపగోరి కొన్నిటిని సంగ్రహించి సామ వేదమును నూరు శాఖలుగా భాగించె. ఈ వేదములు మరల తీర్ణములు కాగా వేదవ్యాసుడు దానిని ప్రోవుచేసి స్తోత్రకాండమును, ఋగ్వేదముగను, యజ్ఞాదికర్మకాండమును యజుర్వేదముగను. గీతభాగమును, సామవేదము గను, శ్లోకభాగము, నధర్వణ వేదముగను, విభజించగా ఇవియే ఇప్పటి

పరకు చతుర్వేదము లైనవి. రావణుని గూర్చి సింహళ చరిత్రమున
 ఎల్లరకు పూర్తిగా తెలిసియున్నను, ఇప్పుడు కొంత చెప్పవలసియున్నది.
 అతడు విశ్వకర్మ వర్ణ బ్రాహ్మణుడు, అతడు విశ్వకర్మ కుమారియగు
 మండోదరిని పెండ్లియాడె. సింహళముపై అతని దండయాత్ర బాగుగా
 తెలిసిన విషయమే, అతని సాహిణములు సింహపురము నందుండెను.
 ఈ సుప్రసిద్ధ గ్రంథకర్తయే యిట్లు నుడువుచున్నాడు. ప్రతి యాగము
 నెట్లు సంభవించెనో నిరూపింపదగిన ప్రమాణములు గలవు. ఆయా నిర్ణీత
 క్రియా చరణీయాచరణకు. ఈ యాగములయొద్ద నల్వరు యాజ్ఞకు
 లుందురు. మొదటి వాడధ్వర్యుడు. యజుర్వేది మయప్రతినిధి, యజ్ఞ
 పురోహితుడు రెండవవాడు. హోతృడు (హోత) ఋగ్వేదమను ప్రతినిధి
 స్తోత్రపురోహితుడు మూడవవా డుద్గాత, సామవేది త్వష్టప్రతినిధిగాన పు
 రోహితుడు, నాలుగవవాడు. బ్రాహ్మణుడు (బ్రహ్మ) అధర్వణవేది
 శిల్పి ప్రతినిధి ప్రధాన పురోహితుడు, దీనివలన వేదములు పురాతనశిల్పి
 బ్రాహ్మణకృతములని స్పష్టముగ గాన్పించును. ఆ సంతతీయులు సరిగ.
 ఆ యాదిమ బ్రాహ్మణ వంశజులే యని గుర్తింపబడగా పౌరుషేయ
 విభ్యాతులైరి. వీరే ప్రస్తుత వైశ్వకర్మణుల పూర్వీకులు. సామాన్యముగ
 వీరు ఆచార్య నామమున నొప్పుచున్నారు. ఈ నామమే. ఆ. చా. రీ. అను
 మూడక్షరములు. ఆకారము వేదజ్ఞానము, చా కారము శాస్త్రఘండిత్యము
 రీకారము శిల్పపరిచయము సూచించుచున్నవి.

శ్లో॥ ఆకార అగమాఖ్యాసీ చ్చాకారః శాస్త్రకోవిదః ।

రీకారోదేవతోత్పత్తి ఆచారీ నామత్ర్యక్షరః ॥

ఈ త్రివిధ స్థానధారీణుడే గురువను అర్థమిచ్చు ఈ యాచారి
 నామమున కర్హుడు, మరియు రావణబ్రహ్మ గోత్రము, ఇప్పటి బ్రాహ్మణ
 గోత్రములలో నుండుటచే రావణబ్రహ్మను రాక్షసుడని చెప్పుచున్న యా
 రాక్షసవంశ్యులెందరినాటికి సంఖ్యగలదో అది యిప్పటికి ప్రత్యేకముగా

తేల్చినవారు లేరు, వేదమును సంహిత పదము, క్రమము. జట, ఘన బ్రాహ్మణము. అను రూపములు సృష్టించి శాశ్వతముగా దైవభక్తిని, తత్సంబంధముగా నిత్యజీవనోపాధిని కల్పించిన మహాగురువగు పుణ్య మూర్తిని వికారశబ్దములతోను, వికృష్టమైన కథలతోను, నిందించుచున్నవారు ఆచంద్రతారార్కముగా రొరవాది సరకలోకమున నుందురనుట కెంతయు సందేహము లేదు. కావున పూర్వోదాహృత ప్రమాణ విషయముల వలన ప్రస్తుతము సింహాశమున నవందన్నోలన బరగుచున్న ఈ యాచార్య కులస్తులు జన్మచేతను, వంశక్రమము చేతను, గూడ జగదుత్పత్తి వంశమగు సూర్యవంశీయమను వంశమునకు చెందినవారనుట తెల్లము. ఇట్టి దుష్ట జాతి సంఘము లెన్ని విధముల శోధించినను, పౌరుషేయ బ్రాహ్మణుల నుండి వారి జన్మాధికారము నపహరింప నెన్నటికి సాధ్యము కాదు.

(27వ ప్రకరణము 98 పుట) వైశ్వకర్మణులు రాజసన్దానము లొందుట.

వంశపారంపరికముగ శిల్పియగు నాతడు జన్మబ్రాహ్మణుడగునని యీపొత్తపు తొలిపుటయం దుదాహరింపబడిన విషయములచే సంపూర్ణముగ స్థాపించబడినదని మేము తలంచుచున్నాము. అది యట్లుండ వైశ్వకర్మకులము తక్కువజాతి కాదనుట, సింహాశరాజు లద్దానిని సమ్మానించిన రీతినిబట్టియే విశదము కాగలదు. రాజులు వారికెట్టి బహుకృతుల నొసంగిరో; వారెట్టి పదవుల నలంకరించిరో, వారు బాధ్యతాయుతములగు నెట్టి మహోద్యోగములు జేసియుండిరో, యిచ్చవచ్చిన దుస్తులను కొని ధరించుటకు వారికెట్టి స్వాతంత్ర్యముండెనో, యీసంగతులన్నియు విశ్వకర్మకులము తక్కువజాతి యను వారిసూచనలను తుడిచివేయును. ఈపర్ణమును దురాక్షేపణలకు దూరముచేసి ప్రహరమునగల యన్నిజాతులలోను దానిని ఉత్కృష్టతమ స్థానమొసంగ దక్కిన యేసాక్ష్యమును సింహాశరాజులు గోవీలకు స్త్రీ పురుషులను విశ్మకర్మ కులజులకు నేవకులుగ నిచ్చిరను నీస్తవ విషయముకంటె నెక్కుడు సహకారి కాజాలదు.

సింహాశ్రమం దేజాతియు నవందన్నోలకంఠె నెక్కుడు రాజమాన్యముల నొందియుండలేదు. ఇది యెంతయు వాస్తవము. “గ్రామాష్టలా” లేక “గ్రామా”గా సంక్షేపించబడి కండిరాష్ట్రమునందలి వైశ్వకర్మణులు ప్రత్యేక గౌరవవిరుదముగ నుపయోగింపబడుట యిందువలననే. ఈశబ్దమునకు “రాజులవలన మాన్యముబడసిన” విభ్యాత లేక యుదారపురుషు” డని యర్థము. గోపీదృష్టిని నేడీ గౌరవ విరుదముకూడ దాని దాల్చిన యాతని కపకీర్తిగ గాన్పించుచున్నది. ఇయ్యది గోపీతెగలు సంచుకుట్రల వలని ఫలమే యనుట స్పష్టము. వైశ్వకర్మణుల కొసగబడిన శాసనములలో ముఖ్యతమ మగువానిలో కొన్నిటిని ఈక్రింద నుదహరించుచున్నాము. 1708 సం.లో పీఠప్రకమబాహు నరేంద్రసింహుడు “యతిసువర” యందున్న “కురుకు త్తిలోని” రత్నముదలి దవుండ 9 అభరానాచారికి కురుకు త్తల, ఏల్మలపాటగల్పెలో హీన్నరం దేనియ, మరుతగహ ముల్లతి యన్నాదేనియ, యను పొలములను, మెరక పల్లపుభూముల, నాతని యుద్యోగమునకును, సంబంధించిన, సకల గౌరవచిహ్నములను దాన మొనర్చె. (దవుండ యనునది యొక విరుద సూచకము. దానిని ధరించిన యాతనికి. ఆతని నివాసమున, నుదయ సాయంకాలముల యందు మధుర శాన మొనర్చుట. కుతుడమను, మంగళ వాయిద్యమును మ్రోగించువారల నొసంగుదురు) 1664 సం॥లో ద్వితీయరాజ సింహుడు మహాగోడా వాస్తవ్యుడగు ‘సందునైది’ యను నాయనకు మహాగోడా త్రామ శాసనము నొసంగె ఆతడు కొత్తాప్రభువగు షష్టమభువనేక బాహుని పాలనమున క్రి. శ. 1500 లలో హిందూదేశమునుండి సింహాశ్రమమున కేతెంచిన విభ్యాత వైశ్వకర్మణుని సంతతీయుడు, ఈశిల్పిశిఖామణికి గౌరవచిహ్నముగ రాజు దేవసింహ మూలాచారిని గలిసికొన. వడువావల మూలాచారిని పంపి, పట్టపుపేనుగుపై ఆ ప్రసిద్ధపురుషుని తోడ్కొని రమ్మని పంపించెను. ఈ యాచార్యుడు రాజుకొక దూరదర్శినిని, వాలుకా ఘటికారమును కానుకగా విచ్చెను. రాజు సంతసించి యాచార్యునికి మండలవల్లి నామమిడి నాల్గ

కోరేశ్వరునినున్నకిని, గోడాయందలి మంగళగ. మాగ్రామ గోపీగమాలు నేటికిని సేవకులై దాని నా గ్రామపు ప్రభువంశముగ గణింతురు.

1763 లో సింహళ తమిళరాజులలో ద్వితీయుడగు శ్రీకీర్తిరాజు సింహుడు నాలుగు కోనేళ్ళలోనున్న వడువావలి యందలి విజయవరదాన దేవసీంహ మూలాచారి కొక తామ్రశాసనమును, పండ్రెండు, “అమున ములు” యైదు “లహాల” మెట్ట పల్లపు భూముల నిచ్చె.

1763 లో ఆరాజే రాజకరుణ దేవసురేంద్రమను వీరవిక్రమ సిరిత్ తరాల్నా అరశరణం విచిత్రచిత్ర కర్మాంత నిర్మిత సకలశిల్ప తిలక నవ రత్న మొదలిదవుండ సిట్టాచారికి దివ్యమగు నామము నొక తామ్రశాసనము నిచ్చె. ఎల్దేనియా ప్రసిద్ధమగు రెండుశాసనములలో నిది యొకటి. గంపో త్రాలోని వల్వాస గోడాలో ఏబది అమునములును, నాల్గుకోరేశ్వలో ముప్పది. అమునములును, రాజాతనికి మాన్యముగా నొసగెను.

1772 ఆ మహీశుడే యెల్దేనియా యందలి రెండవ తామ్రశాసన మును రాజకరుణమను వీరవిక్రమ అరశరణ నవరత్నముదలి దవుండ సిట్టాచారి కొసంగె. “ఎల్దేనియానంకార” మను సుప్రసిద్ధ గ్రంథము నీవిషయమును గొనియుండుటకే యిప్పటి కవిశేఖరు డొకడు రచించెను.

1786 లో రాజాధిరాజ సింహుడు మఱియొక శాసనమును శ్రీదంత ధాతు మకరధ్వజ ప్రక్రమ అరశరణ సమ్రాటి స్వర్ణతిలక నవరత్నము దలిదవుండు అథరానాచారి కొసంగె, గరిపాలాలోని వల్వాస గోడాయందలి చాలదాగ మాతని మాన్యములోనిదే.

1790 లో ఈరాజే యెల్దేనియాలోని మఱియొక ప్రసిద్ధ పై శ్వకర్మ ఋనికి కొన్ని మాన్యములును, “రాజకరుణదేవ సురేంద్ర” మను వీర విక్రమసిరిత్ తరాల్నా అరశరణ కర్మాంత నిర్మిత సకలశిల్ప తిలక నవ రత్న మొదలిదవుండ సిట్టాచారి” అను బిరుద నామము నొసంగె. వీర్య

వంతమగు నొక యువగంధేభమును కొద్దెలునందును. కురుకత్తలము నను, కొన్ని భూములును, బహుమానములు,

విక్రమబాహురాజు పండిత నీలముడను ప్రసిద్ధ వైశ్వకర్మణునిచే వట్టాభిషిక్తుడయ్యె. ఆసమయమున ఆ రాజాపండితుని తల్లిని, కూతును, క్రమముగ పుంసధహామి, విజయవరదాన, నామములచే గౌరవించె, ఒక మదపుతేనుగను. తెరపట్టాయును, ఇల్లు తుడుచుట కొక దాసియును, “బోవతహెత్తి” అను అంగీయును, వీనికి తోడయ్యె.

1279 (?) లో పండిత ప్రక్రమబాహు నాహ్వనమున హిందూదేశ మందలి కింబులవాపురమునుండి యొక సుప్రసిద్ధాచార్యుడు సింహాశమున కేతెంచెను, ఆతడు మన్నేశ్వరము నందలి దేవాలయమును పూర్తిచేసెను. అందులకు రాజాయనకు “మతంగ రాజకరుణాది వీరవరదాన నిష్కమానం దన ఆచారి” అను నామము నొసగెను. ఇదియేకాక ఆతడు రాజువలన ‘పుంచికాలు’ అను పిడియేనుగును, బానిసలుగ నల్వరు స్త్రీలను పురుషు లను, మన్నేశ్వరపు దేవాలయము నందలి యవనికను, పొడుచేసిన మువ్వరు తమిళకరావాలను, కొంతవేసిన జ్ఞాపకచిహ్నముగ కరావులాయసబడిన గ్రామదుర్గమును వడసెను.

1640 లో సింహనారాయణుడు ఇటులే సమ్మానింపబడె. రాజాతని కార్యములకు సంతసించి సప్రగం, మేడాకొరేలులోని హెలావుడ పత్త నందున్న కసటసిటీయా యందు, ముప్పదియమునముల కేదారమాన్యము నొసగె.

‘హులంగోమువా’ యందలి రాజపక్ష భాగోత్తర సిత్తరమొహర్తా యను నతడు మఱియొకసుప్రసిద్ధ వైశ్వకర్మణుడు, అతడు పరమ గూఢ విద్యాఞ్ఞానంగతుడు. మహామంత్రవేత్తయై అష్టాదశ బాధ్యతా యతోద్యోగ ముల బొందియుండెను. ఆతడు రూసిగమా, యోడగమా, ఆనవులుండన, మన్నేశ్వరం, పుట్టలమను వానికి “దిస్వావా” యును, హాలుమందపికి

“లీకమా” యును. ఐ “ముహందిర” మను నైనికోద్యోగమును కలిగి యుండె, అతని నివాసమిప్పటికిని “వాలావునా” అనిపిలువబడు చున్నది. ఇమ్మహాగౌరవమునకు కారణములీ క్రిందవిషయమున గన నగును. రాజౌక నూత్న పట్టణమును నిర్మింపదలచి, దానికి తగిన ప్రదేశమును మొహత్తా వలన నెఱుగ గోరె. ఈతడు నేడు కండియున్న స్థలము అందులకుచితమని వక్కాణించె. తక్కిన చోట్లన్నిటికంటె ఈ తావుననే యాతడనుకూలించు నని చెప్పుటకు కారణమేమియని యడుగ, అతడది శ్వేతకూర్మముపై న అనియుండుటచేతనేఅని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఈశాస్త్రి యింత గట్టిగాచెప్పిన యీవిషయమును వినినంతనే రాజున కాశ్చర్యము కోపము కలిగెను. ఆ జంతువును చూపుమని యాజ్ఞాపించుచు. అట్లు తాబేలును చూపజాలక పోయి నచో ఆత్రవ్వినగోతిలో నతనిని పూడ్చింతుననెను. మొహత్తులా చెక్కు చెదరక తెల్లమట్టిపొర వచ్చునంతవరకు త్రవ్వడని సేవకుల కానతిచ్చి విశ్రమించె. సేవకులూ యాజ్ఞాప్రకారము త్రవ్వి తెల్లమన్ను రాగానే మొహత్తు గారి కానతిచ్చిరి. రాజునకు కబురుపంపిరి. అతడు వచ్చినంతనే త్రవ్వనారంభించిన నహో యేమి ఆశ్చర్యము! శ్వేత కచ్చపమొకటి పైకి వచ్చిముమ్మారీదితోపలికి పోయెను, మరల వెలుపలికి రాలేదు. అంతనా జ్యోతిషశాస్త్రవేత్త విస్మయ నిమగ్నుడగు రాజునుపిలిచి నీ కిచ్చవచ్చినది, యిచ్చి నీ బెదరింపు చెల్లించుకొనుమని వేడికొనెను. పరమానంద భరితుడై రాజు అతనికి మునుపు చెప్పిన బాధ్యతాయుద్యోగములేకాక మత్త మాతంగ మును కట్నముగా నిచ్చెను. ఆయేనుగు దంతములపై నున్నచెక్కడమే యీ సంగతి నిర్వివాదమనియు దర్శనమై నేటికిని నిలిచియున్నది. అతనికి “జగత్పాపీ” నేడు ఆ సంతతీయులు యధీనముననే యున్నది.

1566 లో ద్వితీయ రాజసింహుడు వారి సొత్తునందున్న యల్లందు పితీయలోని కుంబురీగెడర మూలాచారికిశురాజ కరుణ దేవనారాయడుబోధి పక్ష విచిత్రచిత శ్రీ దంతధాతు మకరధ్వపభువనైక బాహు అభిషేక దంత సింహరత్న మహానామమూలాచారి, ఆను బిరుదు నామమొసంగె.

కొత్తా యందలి భువనేక బాహురాజు గొండబోలగడ్లుద్దా కిచ్చిన, బిరుదముకూడ యింత ఘనమైనదిగ ఇంత శ్రావ్యముగా నున్నది. అది యిట్లున్నది “విజయసింహ శ్రీ దంతధాతు. మకరధ్వజ భువనేక బాహు మణికర్మ. స్వర్ణకర్మ తికలసతన వృత్తరిముదలిద వుండ నవరత్నవల్లి అభినాచారి”

డేల్టేనియాలోని సిత్తర మూలాచారికి “భువనేకబాహు పుష్పదేవ నారాయణ అభిషేక విచిత్రచిత్ర శిల్పాచారి” అను బిరుదముండెను”

అనంతరపు సింహళరాజుల కాలములో దేవనారాయణ ఆచారి, మొరొవక కొరేలునకు “గొరలా” యై యుండె. అతడా మండలమంతటిని పోలింఁచె : అతనికి దుతారామమండల మందొక గ్రామమంతయును “నిండగమా” గా నొసగబడె : విశ్వకర్మకు హనుమంతు డిచ్చినట్లు చెప్పబడునట్లు విచిత్రహనుమ (హనుమంత కొడియ) ధ్వజమును కల్గిన ఘనుడీతడే. వివాహాది శుభకార్యములయందును, స్వసాంఘిక మహా సభల యందును, వైశ్వకర్మణులీ పెక్కెమును, గౌరవచిహ్నముగ కొనిపోవు చుందురు.

(17 వ ప్రకరణము 73 వ పుట)

లంకాద్వీపమునకు ప్రథమరాజగు విజయుడు విశ్వబ్రాహ్మణుడు. తన జన్మ స్థానమగు “ఐరావణలోయ” లో నుండి బ్రాహ్మీనార్యులీ హానికర వర్ణభేదము లెఱుంగరు. జన్మచే వారెల్లరును, ఒక్కపే తరగతివారు. కాలక్రమమున వారి జన్మస్థానము వదలి, ఆయా స్థలములయందు చిల్లర చిల్లరగా నుండుట జరిగినది. కలియుగము 2593 సం॥ వైశాఖ చు॥ 15 నాడు మహానుభావుడగు బుద్ధుడు నిర్యాణము నొందిన దినమున విజయుడు 700 పరివార జనసమేతుడై సింహళమున నొకదిగెను. క్వేజీ అప్పుడీ ద్వీపమును పోలించుచుండె. ఆమె ప్రపంచమున సౌందర్యవతి కాదు గాని లోకమున నెవ్వరికినిలేని స్తనత్రయామామె తొమ్మున బుట్టుటచే నొక విప

రీతమును, జ్యోతిష్కులీమె భర్త యొక పరిపాల నాధికారిగ లోకమున ప్రసద్ది పొందగలడనిరి. విజయుడు దుష్టాచార ప్రవీణుడై అనుచర సంఘమును వృద్ధిచేసికొనుచు అపకీర్తిని సంపాదించి తండ్రికి దాని నంట గట్ట దలచినట్లు లోకమున కగుపడుచున్నాడు. తండ్రి యిట్టి స్థితిని కనిపెట్టి ఆ కుమారుని అనుచర వర్గముతో సహా ఒక నావ యందుంచి యెచ్చటనో దూరప్రదేశమున వీరిని వదలిరండని కొంత నైనయమును పంపెను. వారా విజయుని తన యనుచరులతో సహా లంకాద్వీపమున విడచివెళ్లిరి. క్వేణి వారెవరో యెఱుగదు కాని వారిని చూడవచ్చినంతలో విజయు డామెను చూడగనే మూడవ స్తనము మాయమై సామాన్య స్త్రీ వలెనే కుచద్వయా లంకృతముతోనే కనుపించెను. అంతట విజయు డత్యానందముతో నామెను స్వీకరింప నుద్యుక్తుండయ్యె. క్వేణియు నా జాతక ప్రభావ మీ భర్తనే సమకూర్చి యుండవచ్చునని నిశ్చయించుకొని సంతోషించినది. ఇరువురికి వివాహము జరిగినది. ఈ దంపతులకు 'జనహత్తు'డను సుపుత్రుడును, 'దిశాల' యను నొక సత్పుత్రికను కల్గిరి. పాపమా సుగుణవతిని విడచి కష్టముల పాలుచేసిన కృతజ్ఞుడాదోషమీయనను వెంటాడుచునే యుండును గదా?

విజయుడు మనువంశీయ సింహాశరాజులందు మొట్టమొదటి వాడు. అందుచే ఆతడు విశ్వబ్రాహ్మహణుడే. హిందూదేశమునుండి విశ్వకర్మ వంశీయులగు ఐదుగురు గొప్పవారతనితో గూడ వచ్చిరి.

వారు 1 సిరిత్ ప్రక్రమరడల, 2. ఆభిషేకరడల, 3. సిరిత్ పొనా అర శరణరడల, 4. సిరిత్ దేవనారాయణరడల, నామాంకితులు. వారు వైశ్వకర్మణ పూర్వీకుల యందొకడగు మనువునకు పట్టాభిషేక మొనర్చిన విశ్వకర్మ కులదేవ బ్రాహ్మణ సంతతీయులు. మును చెప్పబడిన యేవురు విశ్వదేవకులస్థులును విజయుని నాతని పట్టాభిషిక్తుల నొనర్చి తదుపకార బహుకృతిగ వారికి విశ్వదేవ కులమునబుట్టి మధురనుండి పొండవరాజ్ఞి కూడవచ్చిన గొప్పయింటి స్త్రీలనిచ్చి వివాహ మొనర్చెను. రాజు వారలచే

‘కడుపు తీయ కమ్మలకోట. సత్తంబువ. వేగగమ, నిమ్మగళ, ఐవందమ
మున్నగు గ్రామములొనసంగి యాదరించె: మధురారాజు విజయునకు ఏయే
బహుమానముల సంపెనో, వివరింప నవసరము లేదు, కాని యా
పొండవరాజ్ఞి వెంట సింహాశమునకు చన్నవారు విశ్వకర్మ కులస్తులే యని
చెప్పిన చాలును. వైశ్వకర్మణు, లుత్తమ కుతోద్భవు, లని స్థాపించుట
కీ యొక్క సంగతియే యొక్కవ.

వృషోత్సర్జనము విశ్వదేవ స్థానముల హవిర్ద్రవ్యముల అధికారము

క్రీ. శ. 1925 నవంబరు నెలలో బాపట్ల తాలూకా నరసాయపాలెం
గ్రామములో శ్రీ కామేపల్లి కోటయ్యగారు పరమపదించగా వారి కుమారులు
అంత్యేష్టి జరుపు సమయమున శాస్త్రప్రకారము హవిర్ద్ర వ్యాదులు
యెవ్వడికిని యే యే సమయముల యిందీద్రవ్యాదులీయబడునో అట్టి
దానముల వలని ఫలములేమియో లోకమునకు వివరముగా తెలియ
జేయుటకును, సభ జరుపవలయునని యా గ్రామస్తులెల్లరును నిశ్చయించగా
ఆ ప్రకారము సభను ఏర్పాటు చేసిరి. ఆ గ్రామ మునసబు
కోటయ్యగారు సభను ప్రారంభము చేయించిరి. అపర కర్మలు చేయించు,
పురోహితుల పక్షమున భారతుల శేషయ్యగారును, శిల్పాచార్యులగు చందోలు
ఫణిభూషణాచార్యులుగారి పక్షమున స్వర్ణ సుబ్రహ్మణ్య కవిగారును.
మధ్యవర్తులుగా ధనకుభరం వల్లభాచార్యులుగారును, బాలమిత్ర రెడ్డిగారును
సూర్యదేవర రామయ్యచౌదరిగారును, పాతకమూరి సుబ్రహ్మణ్యముగారు
వేద ప్రాథకులును, అధ్యక్ష స్థానమునకు శ్రీ త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరి
(బారిష్టరుగారును చేరిరి. కర్తల పక్షమున వారి బావమరడులగు కొమ్మి
నేని వెంకటేశ్వర్లుగారును, ఆ వెంకటేశ్వర్లుగారికి ప్రధాన స్నేహితుడుగా

నున్న వడ్డెటాటి మల్లికార్జునరావుగారును (రైల్వేస్టేషన్ మాష్టరు) కూడ వచ్చిరి. అప్పుడు శిల్పాచార్యుని పక్షమున శ్రీ స్వర్ణ సుబ్రహ్మణ్య కవిగారు విశ్వకర్మయ బ్రాహ్మణులగు శిల్పుల కర్మల విశేషములు, ఆయా కర్మఫలములు. నిబంధనములు మున్నగు విషయములను చక్కగా నుపన్యసించిరి. ఉపన్యాసములు చేయదగిన పండితులెల్లరు నుపన్యసించిరి, వాది పక్షమున వ్రాసి యిచ్చిన ధర్మశాస్త్ర విషయములతో గూడిన వ్యాజ్యమునకు తగిన యంశములతో దావా నకలును వ్రాయించి రెండు కాగితములను న్యాయాధికారిగారగు శ్రీ త్రిపురనేని రాఘస్వామిచౌదరిగారు (బారిష్టరు) పరిష్కర్త అగువారికి దాఖలు చేయబడెను. ఆ నకలును ప్రతివాదుల కందజేయగా వారేమియు వ్రాసియిచ్చినవారు కారు, న్యాయ స్థానమున నేగ్రంథమునైన కనుపఱచి యొక్క వాక్యమునైన క్రమ మనునట్లు చెప్పినవారు కారు. సభ 3 గంటలసేపు జరిగినను ఇంకనే విషయములు జరుగలేదు. అప్పుడు తీర్మానాధికారులు వాదులు దాఖలు చేసిన దావా విషయము లన్నియును సక్రమములును, ప్రాచీనకాలమునుండి నేటివఱకు జరుగుచున్న విషయములును అయియున్నవి. ప్రతివాదులు మాత్రము ఇట్టి కర్మలకు విస్తారముగా వచ్చుచుండుటచే యితరులు అంత శ్రద్ధగా రాకుండుటచే అట్టివి గ్రామ యాజకులు తీసికొని పోవుచుండుటయు కూడ కలదు. గాని అది న్యాయము కాదు. అట్టి సమయమున కర్మకర్త చేయుచున్న ఫలమును పొందుటకు సక్రమముగా చేయించు పద్ధతికై నిరీక్షించు చుండవలయును. ఒకరికీయ వస్తువులు ఒకరి కీయడముగాని, ఆ స్థానమును పురోహితుడు నాదియేమని తీసుకొనుటయును, న్యాయవిరుద్ధ ములై యున్నవి. కర్మకాండములో తప్పు జరిగించిన పురోహితుడే అందలి దోషమునకు ప్రతిఫల మనుభవించ వలసియుండును. రోగికి ఔషధమిచ్చు నప్పుడు వైద్యుడుకూడ వ్యాధిగ్రస్తుడు ఆ వ్యాధి నుండి యొడ్డునకు చేరు నట్టి కాలములో వైద్యుడుచేసిన పొరపాట్లుగాని అశ్రద్ధలు గాని జరిగెనేని అట్టి యపచార ఫలములు వైద్యుడే అనుభవించవలసియుండును కనుక —

శ్లో॥ రాజారాష్ట్రకృతం ఛాపం రాజ ఛాపం పురోహితః ॥

అని యిట్లు పెద్దలు ధర్మములను తెలియజేసియున్నారు, కనుక వారి పక్షము న్యాయమైనదని హవిర్ద్ర వ్యాదులు శిల్పాచార్యునికే రావలసి యుండును. ఇతర విషయములు పురోహితునకు చెల్లును.

పరిష్కర్త

త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరి (ఛారిష్టరు)

నరసాయణాలెం సభ, ది. 5 డిశంబరు 1925

—0—

శ్రీ వేమనయోగిసూక్తులు

అ॥ విశ్వకర్మనుతులు వెలయు దేవతలెల్ల, కానక తిరిగేరు కష్టజనులు
అట్టివారి యెంగి లందఱు తిందురు విశ్వదాభిరామ వినురవేమ ॥

అ॥ శిల్పికన్న గురుడు, సీమనెవ్వరులేరు, శిల్పిచేయ గురుడు సీమవెలసె ।
శిల్పినిందచేయ శ్రీగురునన్నట్లె, విశ్వదాభిరామ వినురవేమ ॥

అ॥ పుట్టినపుడెబోడ్డు, పట్టిగోయుచునుండ, నప్పుడెగురుముద్ర అంటియుండె
ముద్రలేనివారు, ముజ్జగంబునలేరు, విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ ॥

అ॥ పేరుసోమయాజి, పెద్దదున్ననుచోలు, మేకపోతునుబట్టి మెడనువిలుచు
గాక క్రతువువలన గలుగునా మోక్షంబు, విశ్వదాభిరామ వినురవేమ॥

అ॥ వేదవిద్యలెల్ల వేశ్యలవంటివి, భ్రమలకొల్పి తేట పడగనీవు,
గుప్తవిద్యయొకటి కులకాంతవంటిది, విశ్వ॥

అ॥ అలిఱంకుతెలుప నఖిలయజ్ఞంబులు, తల్లిఱంకుతెలుప తద్దినములు,
గాక తెలియ కర్మ, కాండకల్పిత మాయ, విశ్వ ॥

అ॥ తాతగన్నతల్లి, తమతండ్రిగనుతల్లి, తన్నుగన్నతల్లి, తల్లితల్లి.
తల్లిశూద్రురాలు, తానెట్లు బాపడో ? విశ్వ ॥

అ॥ కులమునీటగలిపి, గురువునువధియించి, పొసగయేనుగంతబొంకుబొంక
పేరుధర్మరాజు పెనువేపవిత్తయా విశ్వ ॥

అ॥ వెట్టినక్కలవలె, వేదముల్ చదివేను, ఆశయంబులెఱుగ గయ్యగాండ్లు
వేదసారమెల్ల, వేమన కెరుకరా, విశ్వ॥

అ॥ తల్లితోరమించె, తండ్రియజ్ఞముచేసి తనయుడల్లె రంభ భనరగూడె
తల్లినిరమియింతు దబ్బరవిప్రులు, విశ్వ ॥

అ॥ తల్లియూర్వసియును, తలయాలు మాదిగ, తాను బ్రాహ్మణుడన
వసిష్టకులమును వసుధలో నెఱుగరా, విశ్వ ॥ [తగునె జగతి

ఉ॥ తాత జనించె కన్యకకు తండ్రులు దామును కుండగోళకుల్
మాత పరానుకూలమతి మక్కువద్రోపతి భర్తవేవురున్
నీతులుజెప్ప టాండవుల నీమము లిట్టివటంచు నెన్నుచున్
భూతలమందు నెంతయును బూమెలజేసిరి వెట్టివేమనా ॥

అ॥ పుస్తకములు జడలు, పులితోలు బెత్తంబు కక్షిటాలలు పదిలక్షలున్న
మోతచెఱెకాని మోక్షంబులేదురా, విశ్వ ॥

అ॥ పూజకన్న నెంచ బుద్ధినిదానంబు, మాటకన్ననెంచ మననెదృఢము,
కులముకన్న మిగుల గుణమె ప్రధానంబు, విశ్వ ॥

అ॥ కల్లగురుడుగట్టు నెల్లకర్మంబులు, మధ్యగురుడుగట్టు మంత్రచయము
ఉత్తముండుగట్టు యోగసామ్రాజ్యంబు, విశ్వ ॥

అ॥ కల్లుకిచ్చినట్లు చల్లుటనీయరు, గుంటకిచ్చినట్లు గురునికిడరు,
బూతుకిచ్చినట్లు పుణ్యానికిత్తురా, విశ్వ ॥

అ॥ కూలినాలిచేసి, గుల్లాపుపనిచేసి, తెచ్చిపెట్టనాలు మెచ్చనేర్చు
లేమిజిక్కినేని కామునైన హసించు, విశ్వ ॥

అ॥ మాలలందుపుట్టి మాలలదూషింప, ద్విజులకేలయిట్టి దొంగతనము
అదిపుట్టినవాని నరసితాజూడరా, విశ్వ ॥

అ॥ మాలమాలగాడు మహిలోననేప్రొద్దు, మాటతిరుగువాడె మాలగాక
వానియాలయన్న వాడెపోపెనుమాల, విశ్వ ॥

అ॥ మాలమేలు గుణము మఱచిదిగల్గిన, మాలకూడు గుడుచు మనుజుకడె
గుణమెమేలుగాని కులమేమి మేలురా, విశ్వ ॥

అ॥ శక్తితోడవచ్చె శంకరాచార్యుండు. విశ్వకర్మతోడ పెరియచోర
కడకు విశ్వకర్మ ఘనుడని మెచ్చెరా, విశ్వ ॥

అ॥ వైష్ణవులనునట్టి వార్తమాత్రమెకాని, ప్రజలదెఱుతురయ్యభట్టులుగను
కష్టనరులకెల్ల గలుగునా మోక్షంబు విశ్వ ॥

అ॥ ఇనుము విరిగెనేని యిరుమారుముమ్మారు, కాచియతుకనేర్చు కమ్మరీడు
మనసు విరిగెనేని మరియుంటనేర్చునా విశ్వ ॥

అ॥ పొట్టివాడుకీడు పొడలపురుగుకీడు, వట్టియాశకీడు పరుడుకీడు
పొట్టిచేయికాలు పొసగుట కీడురా, విశ్వ ॥

అ॥ అడుదానిబొంకు గోడబెట్టినయట్లు, పురుషవరునిబొంకు పూరింకిర
స్త్రీలనేర్పు మగల చీకాకు పఱచురా. విశ్వ ॥

అ॥ హింసచేయరాదు సంసారధర్మంబు, జంతువులను జంపి సాగమిడె
చావుపశువుది నెడి చండాలుడే మేలు, విశ్వ ॥

అ॥ రాయయగునహల్య రాముపాదముసోకి, యాడుదయ్యెననెవ రిదిరజసులు
శిల్పిపదముసోక శిలలెల్ల దేవతల్, విశ్వ ॥

అ॥ అనగననగరాగ మతిశయిల్లుచునుండు, పెనగ పెనగబుట్టు ప్రేమసతికి
తినగతినగ వేము తీయనైయుండురా, విశ్వ॥

అ॥ అత్తశుద్ధితేని యాచారమదియేల, భాండశుద్ధితేని టాకమేల
చిత్తశుద్ధితేని శివపూజలేలరా । విశ్వ॥

అ॥ మాటలెల్లకల్ల మననెల్ల దొంగయౌ । నేటిప్రాణమింక నేటిబ్రతుకు
మాటసత్యమైన మతిశతాయుష్యంబు । విశ్వ॥

అ॥ మాటలాడు లొకటి మనసునొక్కటి । యొడలిగుణమదొకటి
ఎట్లుముక్తిగలుగు నీలాగుతానుండ । విశ్వ॥ [నడతయొకటి

అ॥ మాదిగయనరాదు మతివసిష్ఠునకును । మాదిగచెలియెట్లు మగువయయ్యె
మాదిగగుణమున్న మహిద్విజుం డెట్లౌను । విశ్వ॥

అ॥ మాదిగయనగానె మతితక్కువఁదురు । మాదిగబాపల మామగాదె
మాదిగకునుబిడ్డ మన యరుంధతిగదా । విశ్వ॥

అ॥ భూతిదేహమందు పూసిననయ్యెనే । నిష్కళేషనియందు నిలుపవలయు
గాక భస్మమందు గాడిదపొర్లదా । విశ్వ॥

అ॥ “విశ్వకర్మలేక విశ్వంబుతాలేదు । కుడువకూడులేదు గృహములేదు
విశ్వకర్మ గురుడు వేల్పులకెల్లను । విశ్వ॥”

అ॥ “పుట్టినప్పుడట్ట బొడ్డుకోసిననాడు । అప్పుడెగురుముద్ర అంటియిందె
ముద్రితాకనివారు ముజ్జగంబునలేరు । విశ్వ॥”

అ॥ “వేముకంటెవిషము వెలనాటిశాఖయు । టాముకంటెవిషము ప్రథమశాఖ
నాభికంటె విషము నల్లనిబాపడు । విశ్వ ॥”

అ॥ “కనకమృగము జగతి కలదువేదనకను. దానిపెంటనేగె దాశరథియు
తెలివితేనివాడు దేవుడెట్లాయెరా । విశ్వ॥

అ॥ “సోమయాజిసంచు సొంపైనశాలవల్ । గప్పిమాంసమెల్ల గాల్చితినును
పామరత్వ మతని బాయదెన్నటికిని । విశ్వ॥”

ఆ॥ అన్నిజాతులకును అధారమైనట్లు లున్నసానగాది మిన్నఋషుల ।
నెన్నిజన్మములకును నెక్కడగానము విశ్వ ॥

ఆ॥ ఋషికులంబునందు రూఢిగాజన్మించి కులము గోత్రములనుగొప్పలైరి
బ్రహ్మనంతుగాక బ్రాహ్మణులెట్లయిరి । విశ్వ ॥

ఆ॥ కల్లలనట హేమకారుని దొంగని । అతని సొమ్ముకెట్లు లతడుదొంగ
మన్నుబంగరుగను మఱిచేసిపెట్టడా । విశ్వ ॥

ఆ॥ కొంకణంబుచేర కుక్కసింహముగాదు । కాశికేగ పంది గజముగాదు
వేఱుజాతివాడు విప్రుడుగాడయా । విశ్వ॥

ఆ॥ చదివినయ్యకన్న సంసారియేమేలు । కులమువేల్పుకన్న కుక్కమేలు
జాపనయ్యకన్న బై నీడుమేలయా । విశ్వ ॥

ఆ॥ తనదుతల్లిలంజె తనయాలుమాదిగ । తాను బ్రాహ్మణుడన తగునెజగతి
తపముచే ద్విజుండు తర్కింప కులమేది । విశ్వ ॥

ఆ॥ దక్షయాగ మెఱుగు తమబ్రతుకెల్లను । విష్ణువెట్టులరిగె వీరుడగుచు
శివుని నిందజేయ సిగ్గేది నరులకు । విశ్వ ॥

ఆ॥ బాపలన్నదొడ్డ పరువున జాతురు । కానిపనులుచేయ హీనులంద్రు
కులము లెక్కయేమి గుణమే ప్రధానంబు । విశ్వ ॥

ఆ॥ విశ్వకర్మ గురువు విశ్వంబునకు నెల్ల । ప్రణవమంత్ర మొకటి
కన్నకడుపు గురువు గాయత్రి మంత్రంబు । విశ్వ॥ ప్రథమ గురుడు

(భారతీయ మహాశిల్పము 15 వ భాగము. శిల్పులు, శిల్పము అను
గ్రంథముయొక్క ఉత్తర భాగమునుండి)

87. శివాలయములలో ప్రతిష్ఠాకాలమున తప్పతాంబూలముల సంబరము

వంగవోలు తాలూకా కొలసనకోట గ్రామమున కమ్మవారిలో భూ
స్వామియును శివభక్తుడునగు శ్రీమోపర్తి రామకృష్ణయ్యగారను ధనసంప
న్నుడు శివాలయమును కట్టింపదలచి యాకార్యమునకు దగినశిల్పి యెవరని
పరిశీలించి వంశపారంపర్యముగా స్థపతులుగానుండి దేవతాప్రతిష్ఠలు జరుపుచు
న్న పురుషాది దేవతాప్రతిమలనేమి, శివలింగములనేమి, ఆ యా సంబంధ
ములగు ఆలయములనేమి ఒకటి యననేల సమస్త శిల్పనిర్మాణముల
యందును, ప్రవీణులై యున్న తక్కిళ్ళపొటివారి వంశము (కొప్పెరపాడు)
లో దేవశిల్పి శ్రీఫణిభూషణాచార్యుడను. అప్పటి కిరువదినాల్గు సంవత్సర
ముల వయస్సుగల శిల్పిని లక్షణయుక్తునిగను, సప్తవ్యసన వర్జితునిగను,
షడ్కర్మనిరతునిగను, కార్యదీక్షిదక్షునిగను, సర్వశాస్త్రవిశారదునిగను,
శిల్పనిర్మాణ చాతురీశునిగను, నిశ్చయించుకొని, యొక సుముహూర్త
మున రప్పించి యుభయ డేమాసంతరమున సగౌరవముగా మా గ్రామమున
గౌరీశంకర దేవాలయమును శీఘ్రకాలములో నిర్మాణము చేయించి శుభ
లగ్నమున మీదే ప్రతిష్ఠచేయించి యా పరమేశ్వరకృపకు పొత్రుడనై
యుండుటయేగాక యీ గ్రామస్థులు యావస్మంది శ్రీస్వామివారి యనుగ్రహ
మున ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృద్ధులతో ప్రకాశించుట యెప్పుడు చూడ
గలనా ? అను కోరిక నిండారుగా నున్నది అందుకు దగిన ముఖ్య శిల్పా
చార్యునిగా నిన్నెప్పుకొని యున్నాననుచు నూతన వస్త్రములు, గంధము,
పుష్పములు ఫలములు పేయనూట పదాణు రూప్యములు, సువర్ణ దక్షిణ
తాంబూలమును విశాలమైన పళ్ళెరమండుంచి సమర్పించి నమస్కరించెను.
అంతలో ఆశిల్పాచార్యుడు తన రెండు నేత్రములను నిమిలసమునర్చి ఓం
నమశ్శివాయ. శివసంరల్పమస్తు. ఆయంముహూర్తస్సుముహూర్తోస్తు. దీర్ఘా

యురస్తు. ఇష్టసిద్ధిరస్తు. అని యాసన్మాసమును స్వీకరించెను. అంత నా శిల్పాచార్యుడు శివభక్తాగ్రేసరా! నీయభిప్రాయము ననుసరించి నే నన్నిదే దీక్ష వహించుచున్నాను. నీవును నేటినుండి సూర్యోదయాచ్ఛాద్భుతమైన కాల కృత్యముల నిర్వర్తించుకొని శ్రీమహాప్రణవ పంచాక్షరీ మహామంత్రమును 108 సార్లు జపించి యవసర నైవేద్యమును చెల్లించి, ప్రసాదమును పుచ్చుకొని యేకార్యమునై నను చేయుచుండుట ముఖ్యముగా : అనెను. ధర్మకర్తగారు వృషభశకటముపై శిల్పాచార్యుని స్వగృహమున కరిగెను. శిల్పాచార్యుడు సంపూర్ణదీక్షతో విగ్రహాదులను పూర్తిచేయుచు ఉన్నది. తన కవసరమైన విషయములను ధర్మకర్తగారి తెలిగించుచు తగిన సహాయముల నందుచు సంతోషముగ ప్రతిష్ఠాకార్యము వఱకు తెచ్చెను. శ్రీ.శ. 1924 సరియగు రక్తాక్షి సం॥ మాఘమాసములో నొక శుక్లపక్షాంతము నిశ్చయించి యా శిల్పాచార్యు డచ్చటనేయుండి యజ్ఞశాల, వేదికలు, కుండములు, సృక్స్రవహదులు సమిధలు, మృణ్మయపాత్రలు, తామ్ర పాత్రలు మున్నగునవి తయారుచేయించి యుంచెను. ధర్మకర్తగారు సామాన్య సమారాధనముకొక ప్రత్యేకముగా బ్రాహ్మణులకు 40 ఉస్తాద బియ్యమును 30 డబ్బాల నెయ్యి, వానికి దగిన యితర పదార్థములు మున్నగునవి యెంతయో గొప్పగా జేయించిరి. అట్టియెడ నసూయాపరులగు వైదికులును, కొందరు శివార్చకులును, మున్నగువారు ధర్మకర్తగారియొద్ద విచిత్ర పారంపర్యముగా గుమాస్తాగాను, సలహాదారుగాను, ఉంటూ సంపూర్ణదానమును, గౌరవమును పొందుచుండిన శ్రీగుళ్ళాపల్లి సుబ్బారాయుడుగారిని నియోగిబ్రాహ్మణుని సలహాతో ప్రతిష్ఠాదినమునకు ముండిచీ దినము సాయంసమయమున రెండువందలమంది యా దేవాలయము ముందు నిండి యుండిరి, శిల్పాచార్యుడా కుట్ర నెరుగక యధాప్రకార మా దేవాలయములో ప్రవేశించి తాను చేయవలసిన పనులను గూర్చి యాలోచించుచుండగా నితలో 1 శ్రీ చెదలవాడ వెంకయ్యగారను వైదిక బృందాధ్యక్షుడు 2 శ్రీ యొద్దకు వెళ్లుచుండగా 2 శ్రీ గుళ్ళాపల్లి సుబ్బారాయుడుగారును వారి

వెన్నంటిపోవుచున్న నిద్దరు నిజవబడినంతనే యాజనులందరు చుట్టుముట్టిరి. అసహాయుడై యొంటరిగానున్న యా యువశిల్పిని వారిలో వెంకయ్యగా రను వై దికశిఖామణి యొకచేతితో గొంతుపట్టుకొని యొత్తుచు రెండవచేతితో తాంబూలముంచుకొని నీవు గుడిలోనికి వచ్చినందులకు తప్పుతాంబూలమును పెట్టెదవా? లేక చచ్చెదవా? అనుచుండఁగా తనప్రక్కనున్న సుబ్బరాయుడు గారు త్వరగా యివ్వు లేకపోతే చచ్చిపోతావు. అని చెయ్యిచాపగా డబ్బు నాదగ్గర లేదనుచుండ నింతలో నెవరో మనుష్యుల చాటునుండి రు. 5-00 లు అందించుచు ఇదిగో యిచ్చెయ్యి. అని అందించిరి. కాని వారెవరై నది తెలియదు. అప్పుడు మాధవా మనతేరిని మరలనిమ్ము. "ప్రాణముండిన శుభములు బడయవచ్చు" ననిన యర్జునివలె రు. 5-00 లు అందుకొని యా సుబ్బరాయుడుగారి చేతిలో నుంచెను. వెంకయ్య చేతిలోని తమల ఛాకులు సుబ్బరాయుడుగా రందుకొనిరి. వెంకయ్య గొంతుపైనున్న తన చేతిని తీసి యిదిమొదలు యిటువంటి పని యెన్నడు చేయకుము. ఇప్పటికి నిన్ను మన్నించినాము. అనుచుండ మిగిలిన వారందఱు తగిన ప్రాయశ్చిత్తము జరిగిన దనుచు సవ్వచు నుండగా ఆదీక్షబద్ధుడైయున్న శిల్పాచార్యునకేమి తోచక ధర్మకర్తగారి యింటికి జేరునప్పటికే యెట్లెట్లో యీ వార్త ధర్మకర్తగారి ఛార్యకు గాలివార్తగా దెలిసినది. ఆమెయు నన్న పూర్ణాదేవివలె వాకిటనుండి చూచుచుండగా నీయువశిల్పి చినిగిన పై వస్త్రము తోను తెగిపోయిన జందెముతోను బడలిన దేహముతోను, హీనస్వరము తోను, భీభత్సమైయున్న స్వరూపముతోను, ఆశ్రుపూరిత నేత్రమాలతోను తనయెదుట కనుపడి నంతనే ఆ సాధ్వీమణి నాయనా యేమిజరిగినది? నిన్ను యెవరేయి చేసిరి. నీకేమి కష్టము జరిగినది, ఎన్నడులేని యిట్టిస్థితిలో నున్నావు. అని సంతలో వర్షప్రవాహమువలె కన్నీరుగార్చుచు సన్నీవేళ యీశ్వరుడు రమ్మనుచున్నాడు నేను లోకమువిడిచి పోవుచున్నాను. అని యూరకుండెను. ఆమె యూరకొనక మరల మరల గట్టిగా చెప్పుము. ధర్మకర్తగా రిప్పుడే చచ్చెదరు, అనుచు ఎవరినో యిద్దరిని వారికొరకై పంపెను. అమ్మా! మీ వలన పొందిన దీక్షను నిర్వహించలేని పాపిష్టుడనై వెళ్ళవలసిన వాడనే యెవరో ఒక మహానుభావుడు నన్ను ప్రాణముతో నుంచినాడు. అని ఆ జరిగిన వృత్తాంత మంతయును వరుసగా నామె రెరింగించెను. ధర్మకర్తగా రామనుష్యుల కెదురై మువ్వరును కలసి యింటికి

జేరిరి. ధర్మకర్తగారికై యెదురు చూచుచున్న యా మహాసాక్షిమహా శిల్పచార్యునికి జరిగిన ఘోరాపదను, తీరని యవమానమును, పూసగ్రాచ్చి నట్టు చక్కగా తెలిపెను. అధర్మకర్తగారు ప్రళయకాల రుద్రునివలె కన్ను లెఱ్ఱనై ప్రకాశింప దన యనుచరవర్గముతో ఓరీ మీరందరు ప్రతియింటిలో నున్న బండి మోకులను తెచ్చి యుంచుడనెను. వారటులే తెచ్చియుండిరి. ఈరాత్రి పందిళ్లకు చుట్టూ దడులు గట్టిగా కట్టుడు కొందరు చుట్టూ పారా తిరుగుచు ఎవ్వరిని వెలుపలికి బోనీయకుడు. కావలసినవి మీకు చెప్పు మనుడు. అవి నేను పంపించెదను, బహుజాగ్రతగా నుండుడు సుమా ! అని యాజ్ఞాపించెను. వారటులనే తెల్లవారు వరకు కాపలా కాయుచుండిరి. పందిళ్లచుట్టు దళుకట్టిరి. మోకులన్నియు అన్నసత్రశాలలో నొకగదినింప నుంచిరి. ధర్మకర్తగారు వేకువనే లేచి నిత్యకృత్యముల దీర్చుకొని స్రీ మహాప్రణవ పంచాక్షరీ మహామంత్ర మష్టోత్తర శతమును జపించి తిరు నకు అవసరనై వేద్యము నొసంగి నమస్కరించి యా ప్రసాదమును దీసి కొని చెర్లకోల చేతికి తీసికొని తనవారి నందరిని పిలిపించి మొత్తముగా నందరును అన్నసత్రశాల చుట్టుముట్టి యుండిరి. ధర్మకర్తగారు శాలలోనికి వెళ్ళి యావైదికుల నందరిని కూర్చొండని నియమించి రాత్రి మీరుచేసిన పనియేమిటి ? అని యడిగెను. అందఱును నాకుతెలియదు, నాకుతెలియదు అనమొదలిడిరి. అదివినగానే ధర్మకర్తగారికి మిక్కిలి కోపమువచ్చి 'ఒరే రాత్రి తెచ్చిన మోకులన్ని యెచ్చటనున్నవనెను. వారు మోకులన్నియు నిచ్చటనే యున్నవనిరి. ఈ బ్రాహ్మణులందరిని వరుసగా ఒక్కొక్కరిని కట్టివేయుడని యాజ్ఞాపించి చెర్లకోలుతో నిలువబడి, నిజము చెప్పుదురా ? లేక యీ చెర్లకోలచే దెబ్బలు తినెదరా ? అని గంధీరస్వరముతో మేఘ గర్జనమువలె గర్జించు చున్నంతలో ఒక్కొక్కరికి దిగచెమటలు గ్రగమ్మినవి. పోవుటకు దారికిలేదు. చుట్టూపారాతిరుగుచున్న జనమందలో పీరిరి. రైతె యదు. రాత్రి శిల్పికిపట్టిన చెమ్మటలుకంటె పీరందరికి రెట్టింపుగా పట్టినది. అంతట చెదలవాడ వెంకయ్య. వల్లపల్లి సుబ్బరాయుడు వారిష్టచేగాని మా కేమియును తెలియదని మొక్కపెట్టున నెఱచిరి. ధర్మకర్తగారు ధర్మసేవి డగుటచే వారినందరిని కూర్చొండ నియమించి యాయిద్దరిని రిప్పించి నిలువ బెట్టి, నేనింతటి సత్కారమును లోకోపకారము చేయుచుండగా మీరింతటి ఘోరకృత్యమొనర్చినందులకేమి సమాధానమిచ్చెదరని ధీకరముగా గర్జి

చెను. దీక్షాధ్వరముననున్న నీ వీరభద్రునివలె ప్రకాశించుచున్న యా మహా నీయుని చూచి తత్తరిల్లి కన్నీరు కార్చుచు స్వామీ ! మీదయ. మీయాజ్ఞా నుసారముగ ప్రవర్తించెదమనిరి. ఒకగడియసేపాలోచించి మీరుతీసుకున్న తప్పుతాంబూలము రు. 5-00 లు కనుక రెట్టింపుగా రు. 10-00 లు తప్పు తాంబూలము చేతికి తీసుకొనుడనెను. వారల్లై తీసుకొనిరి. అప్పుడు కుర్చి తెప్పించి యందు శిల్పాచార్యుని కూర్చుండబెట్టి యాయనచేతికా తాంబూ లము నీచ్చి సాష్టాంగనమస్కార మొనర్చుడనెను. వారలులనే సాష్టాంగ మొనర్చిరి. ధర్మకర్త స్వామీ ! ప్రతిష్ఠాకాలమునకు భంగము రానీయకు డనునంతలో శిల్పాచార్యుడు ప్రతిష్ఠాకార్యము నెరవేర్చి సక్రమముగా సన్మా నములందెను. ఆయూరివారును చుట్టుప్రక్కల గ్రామములనుండి వచ్చిన వారును ఇది తప్పుతాంబూలముల సంబరమని నవ్విరి. నాటినుండి లోకమున వ్యాపించిన కథయిది.

అతడే 1925 లో కాకుమానులో పోలేరమ్మ ప్రతిష్ఠయును, 1926 లో పమిడివారిపాలెంలో ఆంజనేయ ప్రతిష్ఠయును, 1927 లో కంకటపాలెం సీతారామాలయములో సీతారామలక్ష్మణ విగ్రహముల ప్రతిష్ఠయును, (అప్పుడు నేనుకూడ ఉన్నాను) 1928లో అబ్బినగుంటపాలెంలో బొడ్డురాయి యును, 1932 ప్రాంతమున తుర్లపాడు శివాలయములో ఆమ్మవారిప్రతిష్ఠ, 1948లో కాకుమాను శివాలయములో ఆమ్మవారి పునఃప్రతిష్ఠ శివలింగపునః ప్రతిష్ఠ, 1950లో అప్పికట్ల శివాలయములో నవగ్రహప్రతిష్ఠలు మొదలగు సవి, 1951లో పూడ్ల శివాలయములో నవగ్రహప్రతిష్ఠలు, మున్నగుసవి నెన్నియో చేసి గొప్పసన్మానముల నందెను. ఆయనకే ఉద్దండపండితస్తపతి యని ప్రసిద్ధి కలిగియున్నది.

మ॥ ప్రకటానర్గళ వాక్సుమాత్రముల విద్యచ్ఛేణి నోడించినీ
సకలజ్జత్వజ యధ్వజంబు రిశలన్ స్థాపించి మూర్తి ప్రతి
ష్ఠకపశ్యంబగు యజ్ఞకార్యముల నాచార్యత్వముం గొంచునే
డకటా స్వర్గము చేరినాపె ఫణిభూషాచార్య శిల్పప్రభూ ॥

నాచే యిట్లు స్మరింపబడినాడు. అని స్వర్ణ సుబ్రహ్మణ్యకవి గారు స్మరించినారు.

